

รายงาน

การพิจารณาศึกษากรณีปัญหา
พระสงฆ์และพุทธศาสนิกชนใน ๓ จังหวัด
ชายแดนภาคใต้

โดย

คณะกรรมการการศาสนา จริยธรรม
ศิลปะและวัฒนธรรม
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่วุฒิสภา

สำนักกรรมการ ๓
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

(สำเนา)

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สถานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่วุฒิสภา

ที่ สว (กมธ) ๐๐๐๙/(ร ๒๖)

วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการการศาสนา จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม

การเรียน ประธานสถิตบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่ประธานวุฒิสภา

ตามที่ที่ประชุมสถิตบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๐/๒๕๕๑ วันพุธที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๑ ได้มีมติตั้งคณะกรรมการการศาสนา จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม ตามข้อบังคับการประชุมสถิตบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๗๓ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ปรึกษา การพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการศาสนศึกษา การอุปถัมภ์และคุ้มครอง ศาสนา การอนุรักษ์ศิลปะ การรักษาประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน การส่งเสริม ศิลธรรม คุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมและอัตลักษณ์ไทย ซึ่งคณะกรรมการคณะนี้ประกอบด้วย กรรมการ ดังนี้

๑. พลเอก ปรีชา โรจนเสน	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายวรเดช อมรรวิพัฒน์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่ ๑
๓. นายอิสมาแอ อาลี	รองประธานคณะกรรมการ คนที่ ๒
๔. นายกีรติ บุญเจือ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่ ๓
๕. นายเสฐียรพงษ์ วรรณปก	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๖. พลตรี ประพาศ ศกุนตนาถ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๗. นายดำรงค์ สุมาลย์ศักดิ์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๘. นายภัทร คำพิทักษ์	โฆษกคณะกรรมการ
๙. พลเอก เพิ่มศักดิ์ พวงสาโรจน์	เลขานุการคณะกรรมการ
๑๐. พลเรือเอก สุรินทร์ เรืองอารมณ์	รองเลขานุการคณะกรรมการ
๑๑. นายหะยีอับดุลรอซัค อาลี	กรรมการ
๑๒. นายอับดุลเราะแม เจ๊ะแซ	กรรมการ
๑๓. นายอิสมาอีลลูตฟี จะปะกียา	กรรมการ

**รายงานผลการพิจารณาศึกษา
ของคณะกรรมการการศาสนา จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ**

ตามที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๐/๒๕๕๙ วันพุธที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๙ ได้มีมติตั้งคณะกรรมการการศาสนา จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม ตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๗๓ โดยมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำ กิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการศาสนศึกษา การอุปถัมภ์และคุ้มครองศาสนา การอนุรักษ์ศิลปะ การรักษาประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน การส่งเสริมศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมและอัตลักษณ์ไทย นั้น

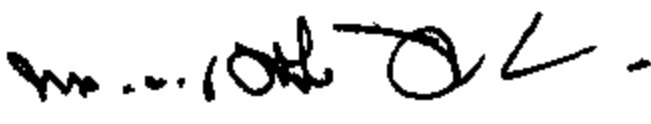
ในการพิจารณาศึกษาข้อมูลในประเด็นดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการฯ ได้หยิบยก ประเด็นปัญหาของพระสงฆ์และพุทธศาสนิกชน ในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส ขึ้นพิจารณา ทั้งนี้ เพื่อเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาคู่สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ผ่านไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อไป โดยในการพิจารณาในรายละเอียด คณะกรรมการฯ ได้ตั้งคณะอนุกรรมการ ขึ้นคณะหนึ่งรับผิดชอบในการพิจารณาศึกษาข้อมูลและรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งเชิญเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติมาร่วมประชุม และชี้แจงปัญหาที่เกิดขึ้น

สำหรับคณะอนุกรรมการศึกษากรณีปัญหาพระสงฆ์และพุทธศาสนิกชนใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังกล่าวข้างต้น ประกอบด้วยรายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ และมีความรู้และความสามารถที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. พลเอก เพิ่มศักดิ์ พวงสาโรจน์	ประธานคณะอนุกรรมการ
๒. นายนพรัตน์ เบญจวัฒนานันท์	อนุกรรมการ
๓. นายอำนาจ บัวศิริ	อนุกรรมการ
๔. นางอัจฉราวดี หอมเศรษฐี	อนุกรรมการ
๕. นายปกรณ์ ดันสกุล	อนุกรรมการ
๖. นายประเสริฐ รักไทยดี	อนุกรรมการ
๗. พันเอก พิริยะ การะเจตีย์	อนุกรรมการ
๘. นางสาวเพชรสุภา ทศนพันธ์ุ์	อนุกรรมการ
๙. นายปฏิวัฒน์ สันติเมทนีดล	อนุกรรมการ
๑๐. พลตรี พีระพงษ์ มานะกิจ	อนุกรรมการและเลขานุการ

(๒)

บัดนี้ คณะกรรมการฯ ได้ดำเนินการพิจารณาศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และสรุปผลการพิจารณาศึกษาจัดทำเป็นรายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการฯ เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอเสนอรายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการฯ ต่อที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่วุฒิสภา เพื่อพิจารณาต่อไป

พลเอก
(เพิ่มศักดิ์ พวงสาโรจน์)
เลขานุการคณะกรรมการ
การศาสนา จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

คำนำ

สืบเนื่องจากคณะกรรมการการศึกษา จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการศึกษากรณีปัญหาพระสงฆ์และพุทธศาสนานิกชนใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมี พลเอก เพิ่มศักดิ์ พวงสาโรจน์ กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการ เป็นประธาน โดยมอบหมายให้ดำเนินการพิจารณาศึกษา รวบรวมข้อมูล เอกสาร รายงาน และรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับปัญหาพระสงฆ์และพุทธศาสนานิกชนใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ แล้วให้รายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาต่อไป ต่อมาคณะกรรมการได้สรุปผลการพิจารณาศึกษาต่อคณะกรรมการ และคณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นชอบด้วยกับผลการพิจารณาศึกษาดังกล่าว และมีมติให้นำผลการพิจารณาเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อพิจารณาต่อไป

ปัญหาการก่อการร้ายในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นและสร้างความเสียหายต่อประเทศชาติอย่างกว้างขวาง โดยที่ผ่านมา ภาครัฐได้พยายามดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว และดำเนินการพัฒนาพื้นที่มาอย่างค่อนเนื่อง จนถึงปัจจุบัน รัฐบาลเองก็ถือว่าเป็นวาระเร่งด่วนของชาติที่จะต้องได้รับการแก้ไข และเยียวยาต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ อย่างจริงจังและเร่งด่วน อย่างไรก็ตาม หากศึกษาข้อมูลย้อนหลังของพื้นที่ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะเห็นว่า มีลักษณะเฉพาะที่พิเศษที่แตกต่างจากภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศอย่างชัดเจน ซึ่งได้มีการสั่งสมปัญหามาตั้งแต่ในอดีตและต่อเนื่องยาวนานมาจนถึงปัจจุบัน ส่งผลให้การแก้ไขปัญหาคิดได้ลำบาก ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกฝ่ายทั้งรัฐบาล เจ้าหน้าที่ของรัฐ นักวิชาการ นักการศาสนา ตลอดจนประชาชนทุกคนจะ ต้องทำความเข้าใจถึงสภาพแท้จริงของเหตุการณ์ความไม่สงบ และหันมาร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง ตามแนวทางของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงพระราชทาน แนวทางการแก้ไขปัญหา โดยให้ใช้หลักการ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”

รายงานการพิจารณาศึกษา พร้อมข้อสรุปผลแนวทางการแก้ไขปัญหากรณีปัญหาพระสงฆ์และพุทธศาสนานิกชนใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของคณะกรรมการ ฉบับนี้ เป็นรายงานการพิจารณาศึกษาที่มุ่งหวังจะช่วยในการแก้ไขปัญห่อีกทางหนึ่ง โดยการพิจารณาศึกษาดังกล่าว คณะกรรมการ ได้เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหายังเป็นระบบและสอดคล้องกับสภาพปัญหา ดังนั้น จึงหวังว่ารายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการ จะเป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหายของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องพอสมควร

คณะกรรมการการศึกษา จริยธรรม ศิลปะ

และวัฒนธรรม

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สารบัญ

ชื่อเรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
บทสรุปผู้บริหาร	- ๑ -
รายงานผลการศึกษา	
ส่วนที่ ๑ : สภาพที่มาของปัญหา	
๑.๑ สถาปนามิศาสตร์ และการเมืองการปกครอง	๑
๑.๒ ด้านจิตวิทยา/สิ่งแวดล้อม	๒
๑.๓ ด้านศาสนา/ขนบธรรมเนียมประเพณี	๓
๑.๔ ด้านวัฒนธรรม	๕
ส่วนที่ ๒ : สภาพปัญหาโดยทั่วไป	๖
๒.๑ ปัญหาด้านการศึกษา	๖
๒.๒ ปัญหาด้านเชื้อชาติเผ่าพันธุ์	๘
๒.๓ ปัญหาด้านการเมือง	๑๐
๒.๔ ปัญหาด้านการปกครอง ประเด็นการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจ	๑๑
ส่วนที่ ๓ : ประเด็นปัญหาโดยทั่วไป	๒๔
๓.๑ ประเด็นด้านสังคมจิตวิทยา	๒๔
๓.๒ ประเด็นด้านเศรษฐกิจ	๒๔
๓.๓ ประเด็นด้านการเมือง	๒๕
๓.๔ ประเด็นด้านการปกครอง	๒๕
๓.๕ ประเด็นด้านกลุ่มก่อการร้าย	๒๕
ส่วนที่ ๔ : ผลกระทบและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา	๓๐
๔.๑ ผลกระทบ	๓๑
๔.๑.๑ ผลกระทบต่อพระสงฆ์และไทยพุทธ	๓๑
๔.๑.๒ ผลกระทบต่อไทยพุทธ	๓๓
๔.๑.๓ ข้อเท็จจริง	๓๔
๔.๑.๔ ข้อพิจารณา	๓๔
๔.๒ ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา	๓๖

ส่วนที่ ๕ : บทสรุป	๔๗
ภาคผนวก	
- พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.๒๔๕๗	๔๘
- ร่างพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ...) พ.ศ.	๘๒
- คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๒๐๐/๒๕๔๘	๘๘
- โครงสร้างการจัด กอ.สสส.จชต. ปี ๔๘	๑๐๐
- กลยุทธ์หลักของ กอ.สสส.จชต. ปี ๔๘	๑๐๑
- คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๒๐๕/๒๕๔๘	๑๐๒
- คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๒๐๖/๒๕๔๘	๑๑๐
- โครงสร้างการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามคำสั่ง นร. ที่ ๒๐๖/๒๕๔๘	๑๑๕
- คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๒๐๗/๒๕๔๘	๑๑๖
- โครงสร้างการจัดการและการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ จชต. ตั้งแต่ ๑ ต.ค.๕๐	๑๒๓

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ปัญหาการก่อการร้ายในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่ในอดีตที่ยาวนาน และภาครัฐได้ทำการแก้ไขปัญหามาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้พื้นที่ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะมีลักษณะเฉพาะที่พิเศษที่แตกต่างจากภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศ ส่งผลให้การแก้ปัญหาค่อนข้างทำได้ลำบาก จำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกฝ่ายทั้งรัฐบาล เจ้าหน้าที่ของรัฐ นักวิชาการ นักการศาสนา ตลอดจนประชาชนทุกคน ต้องทำความเข้าใจถึงสภาพแท้จริงของเหตุการณ์ความไม่สงบ และหันมาร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง

๑. สภาพปัญหาโดยทั่วไป

๑.๑ **ปัญหาด้านการศึกษา** ประชาชนใน ๓ จขต. ส่วนใหญ่พูดภาษาไทยไม่ได้ มีโอกาสทางการศึกษาน้อยมาก เกิดเป็นปัญหาทับซ้อนลงไปอีกในลักษณะพูดไม่ได้หรือพูดไม่ชัด-ไม่อยากพูด-สื่อสารไม่ได้ เข้าศึกษาตามระบบไม่ได้-นำไปสู่การพูดไม่ได้ เกิดเป็นปัญหาวนซ้ำต่อเนื่องไม่รู้จบ นักศึกษาทางศาสนาเดินทางไปศึกษาด้านการศาสนาจำนวนมากที่จบกลับมาแล้วไม่ได้รับการยอมรับในวิทยฐานะ ทำให้มีการแบ่งแยกสังคม ชาวไทยมุสลิมออกจากชาวไทยพุทธ และกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบใช้เป็นเงื่อนไขเพื่อดึงเยาวชนออกจากระบอบของรัฐและมีความพยายามในการทำลายทรัพยากรทางการศึกษาของรัฐอย่างต่อเนื่อง

๑.๒ **ปัญหาด้านเชื้อชาติเผ่าพันธุ์** จากประวัติศาสตร์พบว่า จ.ยะลา จ.ปัตตานี จ.นราธิวาส และบางส่วนของ จ.สงขลา ในปัจจุบันนี้เป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรปาตานี เมื่อปี พ.ศ.๒๐๑๒ จากนั้นได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของไทย ในปี พ.ศ.๒๓๒๕ สมัยสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก (รัชกาลที่ ๑) และนับแต่นั้นมาได้เกิดการต่อต้านจากบรรดาเจ้าเมืองที่มีเชื้อสายมลายูเป็นระยะ ๆ จุดที่ถือว่ามีผลให้ เจ้าเมืองในหัวเมืองมลายูเสียอำนาจที่มีมาแต่เดิมคือสมัยสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๕) ได้ทรงเปลี่ยนแปลงการปกครองโดยประกาศใช้ “กฎข้อบังคับสำหรับปกครอง ๗ หัวเมือง ร.ศ.๑๒๐” เมื่อ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ.๒๔๔๔ จึงเกิดการต่อต้านจากเจ้าเมืองและชนชั้นปกครองที่สูญเสียอำนาจ และต่อมาได้พัฒนาเป็นขบวนการต่อต้านรัฐหลายขบวนการ

กลุ่มก่อความไม่สงบก่อตั้งเป็นขบวนการก่อการร้ายอย่างเป็นทางการขึ้นเมื่อปี พ.ศ.๒๕๐๒ กลุ่มแรกคือ ขบวนการแนวร่วมแห่งชาติปลดปล่อยปัตตานี หรือ BNPP โดยทายาทเชื้อสายเจ้าเมืองในหัวเมืองมลายูเดิมและต่อมาได้มีการก่อตั้งขบวนการในลักษณะนี้อีกหลายขบวนการ อาทิ องค์การสหปาตานีเสรี/องค์การปลดปล่อยปัตตานี (PULO), แนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติ (BRN) และกลุ่มมูจาฮีดีนอิสลามปัตตานี (GMIP) เป็นต้น และเมื่อ ๓๑ ส.ค.๒๕๓๒ แกนนำ BIPP, BRN - Congress, GMP (กลุ่มมูจาฮีดีนปัตตานี) และ PULO ใหม่ ได้ร่วมกันจัดตั้งกลุ่มแนวร่วมเพื่อเอกราชปัตตานี หรือเบอร์ซาตู (BERSATU) ขึ้นเพื่อเสริมสร้างความเป็นเอกภาพและให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กลุ่มขบวนการต่าง ๆ ดังกล่าวมีการเคลื่อนไหวในภาพรวมอยู่ ๒ ลักษณะ คือ การเคลื่อนไหวด้านการเมือง โดยการโฆษณาชวนเชื่อเผยแพร่แนวคิดแบ่งแยกดินแดน และการเคลื่อนไหวด้านการทหาร กระทำโดยการตั้งกองกำลังติดอาวุธและหน่วยก่อวินาศกรรม

๑.๓ ปัญหาด้านการเมือง ได้แก่ การแข่งขัน/ความขัดแย้งของนักการเมือง ทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นโดย จัดตั้งกลุ่ม การเมือง จะรวบรวมกลุ่มเยาวชน/วัยรุ่น เพื่อเป็นเครื่องมือทางการเมืองนอกจากนี้ ผู้ใหญ่บ้าน, กำนัน, เจ้าหน้าที่ อบต./อบจ.แต่ละกลุ่มพยายามสร้างอิทธิพลในพื้นที่ ประสานผลประโยชน์กับกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ และสร้างแรงกดดัน/ความหวาดกลัว ต่อประชาชนที่เป็นฝ่ายตรงข้าม

๑.๔ ปัญหาด้านการปกครอง ประเด็นการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจ ภาครัฐได้มีการปรับโครงสร้างการและการบริหารจัดการในการแก้ไขปัญหาใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคได้หลายครั้งเป็นผลให้การดำเนินงานในระดับนโยบายและยุทธศาสตร์ ตลอดจนงานในระดับยุทธการ และยุทธวิธีมีความสับสนในการปฏิบัติทำให้ขาดความต่อเนื่องในการแก้ไขปัญหา

๒. ประเด็นปัญหาโดยทั่วไป

๒.๑ สาเหตุและปัญหาของการก่อความไม่สงบ

เหตุการณ์การลอบทำร้ายเจ้าหน้าที่ตำรวจ และการก่อเหตุร้ายต่างๆ ในพื้นที่ จชต. หลายครั้ง ตั้งแต่ปลายปี ๒๕๔๕ ที่ผ่านมา สร้างความสูญเสียแก่ชีวิต และทรัพย์สินรวมไปถึงภาพลักษณ์ของพื้นที่และผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจ ทั้งด้านการลงทุน การท่องเที่ยว และอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสูญเสียของครอบครัว ญาติพี่น้องของผู้เสียชีวิต ทั้งนี้ เพราะปัญหาของ จชต. ไม่ใช่เพียงปัญหาการก่อเหตุร้าย ซึ่งเป็นปัญหาผิวเผินเท่านั้น แต่มีปัญหามากมายที่สำคัญและรอการแก้ไข เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหาการขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐาน ปัญหาคุณภาพชีวิต และอื่นๆ ที่เราร่วมกันแก้ไขอย่างได้ผลมา โดยตลอด รวมทั้งปัญหาใหม่ของสังคม คือ ยาเสพติด ที่ทวีความรุนแรงขึ้นทุกขณะ โดยมีประเด็นปัญหาที่สำคัญ ดังนี้

๒.๑.๑ สภาพปัญหาด้านสังคมจิตวิทยา มีสาเหตุจาก ความไม่เข้าใจและความหวาดระแวงของชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งมีความต้องการดำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของสังคมมุสลิมไว้ ปัญหาดังกล่าวนี้เป็นปัญหาที่ฝังรากลึกในความรู้สึกของชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามมานาน จากปัญหาดังกล่าวทำให้นักคลบางกลุ่มเข้าไปแสวงประโยชน์แอบยกขึ้นเป็นเงื่อนไขสร้างความแตกแยก

๒.๑.๒ สภาพปัญหาด้านเศรษฐกิจ แม้ว่าจะมีความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ เนื่องจากมีพื้นที่เปิดสู่ทั้งด้านอ่าวไทยและทะเลอันดามัน เหมาะแก่การทำกรประมงและการท่องเที่ยวและมีดินแดนติดต่อกับประเทศมาเลเซียยาวประมาณ ๕๐๐ กิโลเมตร แต่ก็เป็นที่ที่มีความยากจนที่สุดของภาคใต้ และในบางปีก็ติดอันดับจนที่สุดในประเทศ

๒.๑.๓ สภาพปัญหาด้านการเมือง ปัญหาพื้นฐานทางสังคมก่อให้เกิดปัญหาความไม่เข้าใจและความหวาดระแวงระหว่างชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามกับชาวไทยที่นับถือศาสนาอื่นและระหว่างชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามกับทางราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเป็นจุดอ่อนสำคัญที่ฝ่ายตรงข้ามนำไปเป็นเงื่อนไขชี้นำสร้างความแตกแยก

๒.๑.๔ สภาพปัญหาด้านภาษา ที่ประชาชนขาดการเรียนรู้ การไม่สามารถเข้าถึงสื่อของรัฐที่ใช้ภาษาไทยได้ไม่ว่าจะมีสาเหตุมาจากการขาดแคลนปัจจัย การถูกตั้งสอนตามแนวศาสนาที่ไม่ได้รับสื่อที่นำ

วัฒนธรรมที่ผิดต่อหลักศาสนาหรือความละอายจากการที่ถูกเยาะเย้ยล้อเลียน เนื่องจากพูดภาษาไทยได้ไม่ชัด/ สื่อสารด้วยภาษาไทยได้ไม่เข้าใจ การประกอบกับกระแสการฟื้นฟูเชิดชูเอกลักษณ์วัฒนธรรมในแบบ “มลายูมุสลิม” จึงเป็นผลให้เกิดการต่อต้าน/เฉยชาที่จะเรียนรู้ภาษาไทย

๒.๑.๕ สภาพปัญหาจากกลุ่มก่อการร้าย หรือกลุ่มก่อความไม่สงบ สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบยังคงดำรงความมุ่งหมายที่จะก่อเหตุร้ายในรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งการลอบยิง การวางระเบิด การลอบวางเพลิง และปล้นอาวุธปืน เป้าหมายยังคงเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ครู ราษฎรไทยพุทธ และไทยมุสลิมที่ให้ความร่วมมือกับทางราชการ รวมทั้ง สิ่งสาธารณูปโภคของเอกชนและทางราชการ เพื่อข่มขู่สร้างความหวาดกลัว ไม่ให้ประชาชนให้ความร่วมมือ และเกลียดชังเจ้าหน้าที่รัฐ รวมทั้งขู่ยู่ให้เจ้าหน้าที่ใช้ความรุนแรงตอบโต้ประชาชน เพื่อผลักดันให้ประชาชนไปอยู่กับกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ และสร้างความแตกแยกระหว่างคนไทยพุทธและ ไทยมุสลิม ซึ่งในห้วงที่ผ่านมาได้มีคนไทยพุทธ และชุมชนไทยพุทธที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล และไม่สามารถป้องกันตนเองได้ ถูกลอบยิงได้รับบาดเจ็บ และเสียชีวิตอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งถูกรบกวนด้วยการข่มขู่และลอบวางเพลิงในหลายพื้นที่ รวมยอดผู้เสียชีวิตตั้งแต่วันที่ ๔ มกราคม ๒๕๔๗ จนถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๘ ตัวเลขผู้เสียชีวิตอยู่ที่ ๑,๘๘๑ราย

๓. ปัญหาที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อพระสงฆ์และไทยพุทธใน ๓ จรด.

๓.๑ ปัญหา

กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบมีแนวโน้มที่จะก่อเหตุต่อ คนไทยพุทธและชุมชนไทยพุทธมากขึ้น สำหรับรูปแบบการก่อเหตุร้ายจะใช้แนวร่วมจากนอกพื้นที่เป้าหมายเป็นผู้ปฏิบัติการ โดยมีแนวร่วมในพื้นที่เป็นผู้ชี้เป้า สำหรับเป้าหมายการก่อเหตุ เน้นการปฏิบัติการต่อคนไทยพุทธระหว่างการเดินทาง และชุมชน ไทยพุทธที่ไม่สามารถป้องกันตนเองได้ อาทิ ชุมชนที่มีจำนวนครัวเรือนน้อย อยู่ห่างไกล และชุมชนที่ถูกล้อมด้วยหมู่บ้านจัดตั้งของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ รูปแบบการก่อเหตุยังเป็นการลอบยิงและการวางเพลิง ซึ่งเมื่อเกิดเหตุแล้วทำให้เกิดความหวาดกลัว และมีความรู้สึกสะท้อนความรู้สึกต่อประชาชนทั่วไป โดยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีชุมชนไทยพุทธ จำนวน ๗๗๑ ชุมชน มีชุมชนที่ล่อแหลมต่อการเกิดเหตุร้าย จำนวน ๒๐๔ ชุมชน และวัด สำนักสงฆ์ จำนวน ๒๕๕ แห่ง

ชุมชนและหมู่บ้านที่มีราษฎรไทยพุทธอาศัยอยู่ในพื้นที่ตกเป็นเป้าหมายของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบในการดำรงความมุ่งหมายกดดันและขับไล่ให้ราษฎรไทยพุทธออกนอกพื้นที่ ๓ จรด. หรือสร้างความหวาดระแวงระหว่างราษฎรไทยพุทธกับ ไทยมุสลิมให้เกิดขึ้น

จากการตรวจสอบและวิเคราะห์ชุมชนและหมู่บ้านไทยพุทธที่ไม่สามารถป้องกันตนเองได้ที่มีความล่อแหลมหรือเสี่ยงต่อการถูกลอบทำร้ายและโจมตี มีจำนวน ๒๐๔ หมู่บ้าน โดยแบ่งเป็น ๓ ประเภท คือ หมู่บ้านที่มีความเสี่ยงสูง จำนวน ๕๕ หมู่บ้าน , หมู่บ้านที่มีความเสี่ยงปานกลาง จำนวน ๓๓ หมู่บ้าน และหมู่บ้านที่ต้องเฝ้าระวัง จำนวน ๑๑๖ หมู่บ้าน โดยพิจารณาจากจำนวนครัวเรือนความห่างไกล โดดเดี่ยวและมีความเข้มแข็งน้อยและถูกล้อมรอบด้วยหมู่บ้านจัดตั้งของกลุ่มก่อความไม่สงบ

๓.๑.๑ ผอกระทบต่อพระสงฆ์

๓.๑.๑.๑ ด้านการทำนุบำรุงและการจรรโลงศาสนา

อัตราขยายตัว หรือการดำเนินธุรกรรม หรือทางศาสนพิธีทางพระสงฆ์ไม่สามารถดำเนินการได้ โดยเฉพาะงานทำบุญกุศลที่สำคัญ พิธีกรรมทางศาสนา เช่น การทอดผ้าป่า การทอดกฐิน การจัดสร้างและบูรณะซ่อมแซมศาสนสถานที่สำคัญ ซึ่งต้องการใช้ทรัพย์สินเงินทองจากการบริจาคศรัทธา มาทำการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา จึงส่งผลให้ด้านเศรษฐกิจของพระสงฆ์ไม่สามารถดำเนินการทางธุรกรรมของสงฆ์ได้ เนื่องจากพุทธศาสนิกชนไม่สามารถนำมาหาเงินได้ผลกำไรที่มีทรัพย์สินเงินทอง มาทำบุญตามกำลังศรัทธาได้ อีกทั้งในกรณีที่ประชาชนเดินทางมาทำบุญอาจได้รับอันตรายจากการลอบทำร้ายของกลุ่มก่อความไม่สงบ การไม่มีเงินหรือจุดปัจจัยที่มามีทำบุญถวายพระ และความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน จึงทำให้พิธีกรรมด้านธุรกรรมของสงฆ์ทางการเงินไม่สามารถดำเนินการต่อไป

๓.๑.๑.๒ ด้านศาสนาพิธี

ตามปกติวิสัยของพิธีกรรมทางศาสนาที่สำคัญ โดยเฉพาะวันสำคัญทางศาสนานั้น ต้องปฏิบัติธรรมหรือทำบุญอุทิศส่วนกุศลตามศาสนาพิธี ต้องกระทำกลางวัน และช่วงกลางคืนในปัจจุบัน กลุ่มก่อความไม่สงบได้พยายามใช้ความรุนแรงเพื่อทำลายและขัดขวางการกระทำทางพิธีกรรมทางศาสนา จึงทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยสำหรับผู้ประกอบศาสนาพิธี จึงต้องเลื่อนกำหนดการปฏิบัติตามพิธีกรรมทางศาสนาจากช่วงเวลากลางคืน เป็นห้วงเวลาตั้งแต่ ๐๘๓๐ - ๐๕๓๐ โดยเฉพาะพิธีเวียนเทียน พิธีสงฆ์

๓.๑.๑.๓ ด้านธรรมทายาท

ในสภาพปัจจุบันชายไทยพุทธที่อยู่ในพื้นที่นั้นมีจำนวนไม่มากแล้ว ยังต้องมีภารกิจที่สำคัญ คือ การดูแลรักษาความปลอดภัยชุมชนที่อยู่อาศัยโครงการจัดเวรยาม และ ชรบ.ในการคุ้มครองสถานที่ และชุมชนด้วยตนเอง จึงทำให้ไม่มีชาวไทยพุทธในพื้นที่ที่มีจิตใจมุ่งมั่นที่จะเข้ามาบวชในพระพุทธศาสนา หรือจะมีโอกาสบวชก็ไม่สามารถบวชได้นาน เพราะต้องมีหน้าที่ในการดำเนินชีวิตมากมาย ในส่วนของการแสดงตนเป็นพุทธมามกะในสถานศึกษานั้นก็ไม่เฉพาะในสถานศึกษาที่สำคัญประจำจังหวัดเท่านั้น สำหรับในโรงเรียนรอบนอกตัวจังหวัดนั้น เป็นโรงเรียนผสม หรือโดยเฉพาะ ผอ.โรงเรียนดังกล่าว นับถือศาสนาอิสลามก็ไม่สนับสนุนส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตนหรือแสดงตนเป็นพุทธมามกะ หรือในกรณีที่โรงเรียนใดกระทำพิธีทางศาสนาพุทธก็จะถูกปองร้าย ข่มขู่ หรือหักท้วงไม่ให้ดำเนินกิจกรรมดังกล่าว

๓.๑.๑.๓ ด้านความปลอดภัย

ศาสนาพุทธเป็นศาสนาที่กลุ่มก่อความไม่สงบต้องการที่จะให้หมดหรือทำลายไม่ให้หลงเหลืออยู่ในพื้นที่ ๓ จชต. เพราะเงื่อนไขทางศาสนานั้นเป็นจุดแข็งของกลุ่มก่อความไม่สงบที่ต้องทำให้พื้นที่ ๓ จชต. เป็นรัฐอิสลามบริสุทธิ์ คือ มีเพียงศาสนาอิสลามเท่านั้น ความปลอดภัยทางพระสงฆ์ จึงมีเกณฑ์เสี่ยงสูง ๑๐๐% ทุกพื้นที่ที่พระสงฆ์จาริกหรือปฏิบัติศาสนกิจจะเป็นพื้นที่อันตรายทันที เพราะกลุ่มก่อความไม่สงบถือว่าพิธีกรรมทางศาสนาอื่นจะเกิดขึ้น หรือดำเนินไปอย่างดีไม่ได้ ต้องถูกทำลายล้าง โดยเฉพาะการฆ่าตัดคอแล้วเผาพระสงฆ์ขณะอยู่ในวัด เพื่อเป็นการข่มขู่ทำให้เสียชีวิต แล้วอพยพ ออกจาก

พื้นที่ ถ้าไม่ออกก็ต้องถูกทำร้ายถึงแก่ชีวิต ในปัจจุบันภัยคุกคามสูงสุดของพระสงฆ์ขณะออกบิณฑบาตคือ ถูกลอบวางระเบิดและลอบยิง

๓.๑.๑.๔ ด้านสภาพความเป็นอยู่

ในห้วงเวลาปัจจุบันพระสงฆ์ที่อยู่ในวัดหรือสำนักสงฆ์ในพื้นที่ ๓ จชต. นั้นเปรียบเสมือนผู้ต้องขังหรือนักโทษอันดี คือ ขาดซึ่งอิสรภาพในการเป็นพระ และต้องมีการระวังตัวอยู่ตลอดเวลา ซึ่งพระที่อาศัยอยู่ในปัจจุบันนี้มีใจอาสาเพื่อรักษาพระพุทธศาสนาและรักษาผืนแผ่นดินไทย โดยปัจจุบันได้รับการดูแลจากโครงการพระราชดำริส่วนพระองค์ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้จัดอำนวยความสะดวกและให้กำลังใจแก่พระสงฆ์ใน จชต. ให้อยู่อยู่กับแผ่นดินใน ๓ จชต.

๓.๑.๒ ผอกระทบค่อไทยพุทธ

๓.๑.๒.๑ ด้านเศรษฐกิจ คนไทยพุทธที่ประกอบการด้านธุรกิจ ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดเล็ก และค้าขายเล็ก ๆ น้อย ในพื้นที่ โดยเฉพาะการค้าขายแบบตลาดนัดนั้น คนไทยพุทธได้รับผลกระทบมากที่สุดคือ ถูกกลุ่มก่อความไม่สงบลอบทำร้าย พ่อค้าขายของเร่ตามตลาดนัดจนไม่เหลือ ซึ่งปัจจุบันพ่อค้าชาวมุสลิมได้เข้ามาแทนที่การค้าขายทั้งหมด โดยเฉพาะในห้วงปี ๒๕๔๘ กลุ่มก่อความไม่สงบ ได้กำหนดและประกาศตามไบปลิว ให้มีการปิดร้านค้าทุกร้านในวันศุกร์ ในกรณีที่คนไทยพุทธเปิดร้านขายของก็จะถูกทำร้ายถึงชีวิตและถูกข่มขู่ จนในที่สุดไม่สามารถประกอบธุรกิจได้ ชาวไทยมุสลิมส่วนใหญ่จะเข้าซื้อของในร้านมุสลิมด้วยตนเอง การเข้าควบคุมธุรกิจปืมน้ำมันเชื้อเพลิง หรือธุรกิจขั้นพื้นฐานที่สำคัญ ปัจจุบันจะถูกแทรกแซงและดำเนินการโดยพ่อค้าชาวมุสลิมมีสถิติเพิ่มมากขึ้น ในโอกาสต่อไป ถ้าไม่มีการส่งเสริมการลงทุนให้กับคนไทยพุทธ ก็จะทำให้ธุรกิจในทุกระดับตกเป็นของชาวมุสลิมที่ได้รับการสนับสนุนให้เข้ามาทำธุรกิจจากกลุ่มก่อความไม่สงบ หรือในกรณีที่เป็นแหล่งธุรกิจสำคัญ คนไทยพุทธจะถูกจำกัดหรือกลั่นแกล้งข่มขู่ให้ยุบเลิกหรือย้ายออกจากพื้นที่

๓.๑.๒.๒ ด้านสภาพความเป็นอยู่ของการดำเนินชีวิตปกติสุข คนไทยพุทธนั้นไม่สามารถใช้ชีวิตอยู่อย่างป็นปกติสุขได้ในทุกห้วงของชีวิตในขณะที่อยู่ใน ๓ จชต. เพราะต้องอยู่บนพื้นฐานของความระมัดระวังสูง โดยจะต้องทำตัวให้เป็น Hard Target อยู่ตลอดเวลา วงรอบวิถีชีวิตของความเป็นอยู่ของคนไทยพุทธจะได้รับผลกระทบทางด้านจิตใจอย่างสูงมาก และต้องดำเนินชีวิตอยู่ภายใต้ของความเลี้ยงตลอดเวลา

๓.๑.๒.๓ ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ชาวไทยพุทธที่อยู่ใน ๓ จชต. ต้องพึ่งตนเองสูงมากในการดูแล เรื่อง รปก. ในชีวิตและทรัพย์สิน เพราะกลุ่มก่อความไม่สงบมีเป้าหมายมุ่งทำร้าย ทำลาย ชีวิตและทรัพย์สินเพื่อมุ่งหวังขับไล่คนไทยพุทธออกจากพื้นที่ ดังนั้น ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินนั้นขึ้นอยู่กับตนเอง ชุมชน และการช่วยเหลือของฝ่ายความมั่นคงตามลำดับ โอกาสรอดจากการถูกลอบทำร้ายในพื้นที่นั้นมีมากตามห้วงเวลาที่กลุ่มก่อความไม่สงบบังคับการก่อเหตุเท่านั้น

๓.๑.๒.๔ **ด้านสังคมชุมชน** ได้มีการรวมกลุ่มกันเป็นชุมชนเข้มแข็งมากขึ้นเพื่อความอยู่รอดของชุมชนที่อยู่อาศัยและที่ผ่านมามีการรวมตัวเป็นชุมชนไทยพุทธได้เกิดขึ้นอยู่ทั่วพื้นที่ชาวไทยพุทธ โดยมีวัตถุประสงค์ คือ รวมกันเราอยู่ แยกกันเราตาย การดำเนินกิจกรรมของชุมชนนั้นสามารถทำได้ในห้วงเวลาที่จำกัดสำหรับการ รปภ. ในสังคมชุมชนเท่านั้น

๓.๑.๒.๕ **ด้านวัฒนธรรมประเพณี** ประเพณีและวัฒนธรรมโดยทั่ว ๆ ไปแล้ว สามารถดำเนินกิจกรรมได้ แต่ต้องอยู่ภายใต้การดูแลและสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐเท่านั้น เพราะถ้าหากดำเนินกิจกรรมใด ๆ ทางวัฒนธรรมและประเพณีนั้นจะถูกต่อต้านทำร้ายจากกลุ่มก่อความไม่สงบทันที

๓.๒ ข้อเท็จจริง

๓.๒.๑ ด้านสถานการณ์การก่อความไม่สงบจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในห้วงตั้งแต่ ๑ ต.ค.๔๕ - ๑๘ ก.ย.๕๐ ได้เกิดเหตุรุนแรงในพื้นที่ จชต. ที่สำคัญรวมทั้งสิ้น ๑,๕๔๒ ครั้ง สรุปรายชื่อผู้เสียชีวิต และบาดเจ็บ ในพื้นที่ จชต. และ ๔ อำเภอ จว.ส.บ.ห้วง ๑ ต.ค.๔๕ - ก.ย.๕๐ (๑๘ ก.ย.๕๐) เสียชีวิต ๕๘๔ ราย (เฉลี่ยมีผู้เสียชีวิต วันละ ๒.๗๘ ราย) บาดเจ็บ ๑,๗๘๑ ราย (เฉลี่ยมีผู้บาดเจ็บ วันละ ๕.๐๔ ราย)

๓.๒.๒ การจัดการการแก้ปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่ จชต.

เดิมหน่วยงานหลักของรัฐบาลที่ทำหน้าที่รับผิดชอบดูแลการแก้ไขปัญหา จชต. คือ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้-(ศอ.บต.) ก่อตั้งขึ้นมาในปี ๒๕๒๔ ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๘๑/๒๕๒๔ เพื่อแก้ไขปัญหาและประสานการปฏิบัติของส่วนราชการต่างๆ ในพื้นที่ จชต. รวมทั้งก่อตั้งกองบัญชาการผสมพลเรือน ตำรวจ และทหารที่ ๔๓ (พตท.๔๓) รับผิดชอบด้านการปราบปราม

ในท้ายที่สุดเมื่อเหตุการณ์ได้ลดความถี่ และความรุนแรงลง ประกอบกับไม่มีรายงานการเคลื่อนไหว จกร. จากหน่วยงานราชการ รัฐบาลได้ออกคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๑๒๓/๒๕๔๕ ยุบ ศอ.บต. และ พตท.๔๓ ตั้งแต่ ๑ พ.ค.๔๕ ส่งผลให้กลุ่มก่อความไม่สงบเคลื่อนไหวได้อย่างเสรียิ่งขึ้น จนกระทั่งมีศักยภาพ มีความพร้อม และได้เริ่มปฏิบัติการ/ก่อเหตุอีกครั้งในช่วงต้นปี ๒๕๔๗ โดยครั้งแรกคือการบุกปล้นอาวุธยุทโธปกรณ์กองพันพัฒนาที่ ๔ ค่ายกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ บ.ปีเหล็งใต้ ต.มะรือโบออก อ.เจาะไอร้อง จ.นราธิวาส เมื่อ ๔ ม.ค.๒๕๔๗

และนับตั้งแต่นั้นมาจนถึงปัจจุบัน สถานการณ์การก่อเหตุร้ายในพื้นที่กล่าวได้ว่าได้ทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นทั้ง **ในเชิงของปริมาณ** โดยเกิดเหตุร้ายแทบทุกวันและ **ในเชิงของความรุนแรง** ก็ได้มีพัฒนาการของเหตุการณ์ร้ายทั้งในเรื่องรูปแบบ/วิธีการ (ยิง/ลอบยิง, ขวาง/ลอบวางระเบิด, ขวางระเบิดเพลิงใส่บ้านพักเป้าหมาย, ทำร้ายด้วยของมีคม, ทำลายพืชสวน, การปล้นชิงในเหตุการณ์ ๒๘ เม.ย.๔๗, การทิ้งแผ่นปลิวไว้ในที่เกิดเหตุบ่งบอกถึงเหตุผลของการกระทำ), สถานที่ (ฐาน/หน่วยกำลังย่อย, สถานที่ทางศาสนา), กลุ่มเป้าหมาย (ขยายไปถึงไทยมุสลิมที่ให้ความร่วมมือกับภาครัฐ และราษฎรไทยพุทธที่ไม่เกี่ยวข้อง) และความโหดเหี้ยม (ฆ่าตัดคอ) เป็นต้น

ในส่วนการแก้ไขปัญหาของรัฐบาล ภายหลังจากเกิดเหตุการณ์ปล้นปืนกองพันพัฒนาที่ ๔ เมื่อ ๔ ม.ค.๔๗ ที่ผ่านมามีการพัฒนาการปรับปรุงองค์กรมาตามลำดับ และท้ายที่สุดรัฐบาล ได้ออกคำสั่ง

มอบให้ กอ.รมน.รับผิดชอบแก้ไขปัญหานั้นที่ ๓ ขชค. มาจนถึงปัจจุบัน ทำให้การจัดองค์กรของหน่วยงานที่รับผิดชอบมีการเปลี่ยนแปลงการจัดหน่วยงานและแนวความคิดในการทำงานบ่อยครั้ง ทำให้การปฏิบัติงานไม่เกิดความต่อเนื่องและไม่มีเอกภาพในการบังคับบัญชาหรือบางครั้งอยู่ระหว่างการดำเนินการ โครงการก็ต้องปรับเปลี่ยนหรือยุติโครงการเพราะมีการเปลี่ยนแปลงนโยบาย ทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่องในการปฏิบัติงานและขาดความเชื่อมั่นต่อประชาชนในการดำเนินงานเป็นผลสำเร็จ

ด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ได้มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนแต่ด้านยุทธการนั้นไม่สามารถดำเนินการได้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมสำหรับการกำหนดแนวทางการปฏิบัติหรือวิธีการแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่หนทางปฏิบัติที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย ซึ่งจะต้องเป็นแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนของทุกหน่วยปฏิบัติ อีกทั้งการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคง มีการผลัดเปลี่ยนหน่วยหรือเปลี่ยนกำลังทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่องในการปฏิบัติงานด้วยปัจจัยที่กำลังของพลทหารนั้นจะต้องปลดประจำการและกำลังพลหลักที่ปฏิบัติงานนั้นไม่สามารถเกาะติดพื้นที่ได้

๓.๓ ข้อพิจารณา

ภาพรวมของการแก้ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ต้องมีการดำเนินการที่ชัดเจน ง่ายต่อการปฏิบัติ และสามารถปรับเปลี่ยนหนทางปฏิบัติ/วิธีการปฏิบัติได้เมื่อสถานการณ์ได้พัฒนาเปลี่ยนแปลงไป โดยให้ดำรงความมุ่งหมายและปฏิบัติให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

๓.๓.๑ ด้านการจัดองค์กรในการบริหารจัดการ ควรให้เป็นองค์กรถาวรที่ทำงานแก้ปัญหาด้านนี้ ต้องเป็นหน่วยหลักที่ทำงานด้านเดียวและอยู่ในพื้นที่เป็นระยะเวลายาวนานจึงควรให้หน่วยทหารประจำพื้นที่เป็นผู้ดำเนินการบริหารจัดการควบคุมอำนาจและจัดตั้งแนวร่วมเพื่อนำงานในการปฏิบัติงาน

๓.๓.๒ ด้านการจัดกำลังหรือจัดอาสาสมัครเพื่อเสริมสร้างอำนาจรัฐที่กระจายมายังท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งในองค์กร จนถึงขั้นสามารถปฏิบัติการได้

๓.๓.๓ ด้านการจัดการบูรณาการกำลังประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ ให้มีส่วนร่วมในการดำเนินการให้มีความเหมาะสมมากขึ้นในการประยุกต์การใช้งาน รวมถึงการฝึกการจัดตั้งและการใช้งานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

๓.๓.๔ ด้านการเสริมสร้างอำนาจรัฐให้เข้มแข็ง สมควรเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบการปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีศักยภาพในการดำเนินการตามบทบาท เพราะเป็นผู้ที่อยู่ในพื้นที่ย่อมจะรู้ถึงความต้องการของประชาชนได้เป็นอย่างดี ซึ่งมีคณะกรรมการหมู่บ้านที่ประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ฝ่ายรักษาความสงบเรียบร้อย และแพทย์ประจำตำบลควรเสริมสร้างศักยภาพให้สามารถทำงานได้ตามแผนงานที่กำหนดไว้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยการแต่งตั้งที่ปรึกษาที่มาจากผู้นำทางศาสนา ในท้องถิ่นและอาสาสมัครรักษาดินแดนสำรองที่ควรเป็นผู้ช่วยเหลือในการ รปภ.

๓.๓.๕ ด้านการพิทักษ์ชีวิตและทรัพย์สินนั้น ควรจัดให้มีขึ้นภายหลังจากการที่สร้างกลุ่มพลังมวลชนที่ทำหน้าที่ดูแลกันเองในสังคมแล้ว ควรดำเนินการให้มีความเชื่อมโยงในรูปแบบเครือข่าย ที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน และสามารถดำเนินการใช้ชีวิตอยู่ในประจำวันได้

๓.๓.๖ ด้านวัฒนธรรมและจารีตประเพณี ซึ่งเป็นปัญหาค้านตั้งคมจิดวิทยาในพื้นที่เป็นเงื่อนไขที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิต จึงควรมีการพิจารณาให้มีความเป็นอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติวิธีบนพื้นฐานของความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยการส่งเสริมให้ทุกส่วนได้มีโอกาสในการแสดงออกตามแนวทางของจารีตประเพณีและศาสนา เพื่อเป็นการให้ความสำคัญที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต โดยให้ใช้ความเจริญทางเศรษฐกิจจากโครงสร้างพื้นฐานหลัก ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกัศาสนาและวัฒนธรรมให้มาเกี่ยวเนื่องต่อการดำเนินชีวิตเพื่อเป็นการยืนยันว่าไม่เป็นการกลืนวัฒนธรรม โดยพิจารณาให้เหมาะสมกลมกลืนเข้ากันได้กับวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่

๓.๔ ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา ควรมีดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ ดังนี้

๓.๔.๑ การบริหารองค์กรทำหน้าที่ในการแก้ไขปัญหในพื้นที่ ๓ จชต. รัฐบาลควรสร้างอำนาจรัฐให้เข้มแข็งโดยใช้กลไกเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีการบูรณาการหน่วยงานของกระทรวงให้มีการทำงานไปในยุทธศาสตร์ของชาติทิศทางเดียวกัน โดยเฉพาะความสอดคล้องในเรื่องของเวลาเป็นเรื่องที่สำคัญ เพื่อลดปัญหาในเรื่องการมองว่าต่างคนต่างทำก่อให้เกิดความรู้สึกไม่พร้อมเพียงแต่ความสามัคคี

๓.๔.๒ การจัดโครงสร้างบริหารราชการ

๓.๔.๒.๑ ระดับนโยบายและยุทธศาสตร์ : ดำรงความต่อเนื่องในการทำงานขององค์กรในการแก้ไขปัญหาค้านตั้งคมจิดวิทยาในปัจจุบัน โดยมีเป้าหมาย ให้ไทยพุทธและไทยมุสลิมสามารถอยู่ร่วมกันบนความหลากหลาย สันติวิธี ให้ประชาชนในพื้นที่มีการพัฒนาบนแนวทางที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเงื่อนไขพื้นที่สู่เป้าหมายความมั่นคงเชิงมนุษย์ โดยดำเนินการ ดังนี้

- **เงื่อนไขทางประวัติศาสตร์และชาติพันธุ์** ให้การยอมรับว่าชุมชนมุสลิมปัตตานี มีประวัติศาสตร์อารยธรรมและวัฒนธรรมของตนเอง สนับสนุนแนวทางอยู่ร่วมกันระหว่างชาติพันธุ์ที่หลากหลายทั้งสองฝ่าย สนับสนุนศาสนาอิสลามบนแนวทางอยู่ร่วมกันอย่างสันติ/ไม่ใช้ความรุนแรง

- **เงื่อนไขด้านการปกครองและการยุติธรรม** ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีข้อกำหนดทางการปกครองที่สอดคล้องกับหลักศาสนาอิสลามโดยยังคงเคารพสิทธิของคนต่างเชื้อชาติ ศาสนา และ ปรับปรุงกระบวนการด้านกฎหมายให้รวดเร็วมีประสิทธิภาพ ปรับปรุงปฏิรูปการบังคับใช้กฎหมายอิสลามบางมิติหรือบางเรื่องให้สอดคล้องกับพื้นที่ รวมทั้งจัดการแก้ไขปัญหในพื้นที่ให้เป็นรูปธรรม

- **เงื่อนไขด้านการพัฒนา เศรษฐกิจ การศึกษา และวัฒนธรรม** โดยการจัดการปัญหาเศรษฐกิจและการพัฒนาให้ยึดโยงกับสำนักทางประวัติศาสตร์ เช่น กรณีเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และกระทรวงต่าง ๆ ต้องคำนึงถึงกระแสฟื้นฟู ศาสนาอิสลามว่าประชาชนยอมรับและปรับตัวกับแนวทางการลงทุนได้ที่จุดใด กลไกภาครัฐต้องตระหนักว่ากระบวนการฟื้นฟูอิสลามสากลและภูมิภาคยังดำรงอยู่และจะไม่สามารถหาข้อสรุปได้ในระยะอันใกล้ได้ ดังนั้นภาครัฐจึงควรส่งเสริมกระบวนการฟื้นฟูในมิติต่าง ๆ โดยสันติวิธี เนื่องจากศาสนาอิสลามกำลังอยู่ในกระแสแห่งการฟื้นฟูและในฐานะที่เป็นอิสลามวิถีชีวิต ดังนั้นการวางแผนและการกำหนดนโยบายการใด ๆ ในพื้นที่ ๓ จชต.

ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีประวัติศาสตร์เฉพาะต้องทำด้วยความระมัดระวังที่ส่งผลกระทบต่อการค้ารงวิถีชีวิต แต่ต้องอยู่ภายใต้การสร้างควมตระหนักตามระเบียบแบบแผนให้ชุมชนมุสลิม จชต.

- เงื่อนไขด้านองค์การการจัดการ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในภาคสังคมใน จชต. (ฟื้นฟู พัฒนา เยียวยา) และจัดทำโครงการผลิตซ้ำทางความคิดด้วยสื่อต่อประเด็นประวัติศาสตร์ ปัดตานี ด้านต่าง ๆ จัดการปัญหาในพื้นที่บางประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความคิด ความเชื่อด้านต่าง ๆ เจ้าหน้าที่รัฐควรมีเพียงบทบาทส่งเสริมและอำนวยความสะดวกเท่านั้น และควรปรับปรุงองค์ความรู้วิธีคิด และทัศนคติ และเจ้าหน้าที่รัฐให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์และขั้นตอน ริเริ่มงานรูกงานทางความคิด/ทางการเมืองได้ทันที จัดการ Zoning แหล่งอบายมุข มีเอกภาพจริงและต้องมืองค์กรนำ ระมัดระวังด้านการพัฒนาไม่กระทบต่อแนวทางศาสนาและประวัติศาสตร์ของพื้นที่ ปรับปรุงเพิ่มประสิทธิภาพปัญหาด้านการปกครองท้องถิ่นกรณีที่เหมาะสม (ผู้ใหญ่บ้าน อบต.)

๓.๔.๒.๒ ระดับยุทธการในระดับพื้นที่ : จัดให้มีเจ้าหน้าที่ทำหน้าที่ในการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และมอบอำนาจในการควบคุม สั่งการ อำนาจการ และประสานงานเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมต่อการปฏิบัติการด้านยุทธวิธีให้สอดคล้องกับระดับนโยบายและยุทธศาสตร์ โดยสามารถทำงานได้ตามกรอบเวลาและงบประมาณที่กำหนด

๓.๔.๒.๓ ระดับยุทธวิธี : ต้องมีเอกภาพในการปฏิบัติงาน เพื่อให้สามารถบูรณาการทุกส่วนที่ปฏิบัติงานให้สามารถเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามนโยบายและยุทธศาสตร์ที่กำหนด โดยต่อเนื่องต่อเป้าหมายและมาตรการที่กำหนดในแต่ละด้าน

๓.๔.๓ ด้านการรักษาความมั่นคงและการป้องกันปราบปรามการก่อความไม่สงบนั้น ควรมุ่งเน้นในการทำให้อำนาจรัฐต้องมีความเข้มแข็ง โดยการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันว่าประเทศไทยเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจะแบ่งแยกไม่ได้ โดยต้องส่งเสริมสิทธิเสรีภาพ โดยเฉพาะอัตลักษณ์ด้านศาสนาควรดำเนินการส่งเสริมให้ถูกต้องตามหลักศาสนาแต่ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายของภาครัฐ โดยเท่าเทียมกัน ไม่ชี้นำไปในแนวทางเป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม โดยให้กำหนดอยู่ในแนวทางสันติภาพ โดยแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าดังนี้

๓.๔.๓.๑ จัดชุดหรือจัดเจ้าหน้าที่ทำการชี้แจงประเด็นและเงื่อนไขที่เป็นเงื่อนไขบุคคลแล้วนำมาพัวพันกับกลุ่มขบวนการก่อความไม่สงบ

๓.๔.๓.๒ การทำงานของเจ้าหน้าที่ต้องคิดถึงผลกระทบต่อวัฒนธรรม ชาวบ้านควรให้เกียรติความแตกต่างทางวัฒนธรรม ชาติพันธุ์

๓.๔.๓.๓ การเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของ จนท.ด้านความมั่นคงนั้น โดยสร้างขีดความสามารถแต่ละด้านให้เพียงพอและเหมาะสมกับการแก้ไขปัญหา และต้องพัฒนาขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ให้เกิดความต่อเนื่องตลอดเวลาในการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย และปราบปรามให้ตรงจุด

๓.๔.๓.๔ ส่งเสริมให้มีการแข่งขันในการทำความดีหรือการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ จชต. อย่างเสมอภาคต่อคนไทยพุทธและคนไทยมุสลิมในการปฏิบัติต่อท้องถิ่น โดยให้สิทธิอย่างเท่า

เทียมกันกับคนในพื้นที่ โดยหลีกเลี่ยงการส่งเสริมอัตลักษณ์ให้กับคนไทยพุทธหรือคนไทยมุสลิมมากเกินไปในด้านใดด้านหนึ่ง ซึ่งอาจทำให้เกิดความตกแยกทางความคิดได้

๓.๔.๓.๕ ในด้านการแก้ปัญหาพัฒนาการพัฒนาเพื่อความมั่นคง

จัดการพัฒนาแบบค่อย ๆ เป็นไปตามหลักวิถีทางการดำเนินชีวิตโดยเฉพาะบนพื้นฐานของความเป็นศาสนาที่อยู่ได้คนได้กฎหมายอำนาจรัฐต้องมีการแยกให้เข้าใจในห้วงการดำเนินชีวิตว่า ห้วงเวลาใดเป็นห้วงของศาสนาและห้วงเวลาใดเป็นห้วงของกฎหมายบ้านเมือง ต้องสามารถปรับตัวให้เป็นเนื้อเดียวกันได้ เช่น ประเทศในยุโรป และประเทศมาเลเซีย

การจัดระเบียบสังคมในพื้นที่ที่มีความแตกต่างหลากหลายในวัฒนธรรมและพื้นที่สำหรับพิธีกรรมทางศาสนา ควรให้มีอิสระเสรีในการปฏิบัติตามแนวทางศาสนา และขจัดเงื่อนไขที่ขัดแย้งกับหลักศาสนาอิสลาม ให้เป็นไปอย่างเหมาะสมโดยไม่กระทบต่อการดำรงวิถีชีวิตของแต่ละพื้นที่

๓.๔.๔ การปกครอง ประเด็นการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจ

๓.๔.๔.๑ การบูรณาการกำลังประชาชน ได้แก่ ชรบ. อรบ. และ ลสชบ. ให้จัดระบบเป็นองค์กรที่มีกฎหมายรองรับและถูกต้องตามกฎหมาย โดยยึดถือแนวทางการจัดตั้งหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเองขึ้นทุกพื้นที่ **ระบบป้องกันโดยชุมชน** คือ การที่ชุมชนในแต่ละพื้นที่ ได้มีส่วนร่วมในการรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ และพัฒนาหมู่บ้านหรือชุมชนที่อยู่ให้มีการรวมกลุ่มเพื่อเกิดพลังสามัคคีในการดำรงไว้ซึ่งชีวิตและทรัพย์สินโดยการจัดตั้ง “ระบบหมู่บ้านป้องกันตนเองให้เข้มแข็ง” โดยแบ่งระบบ ๓ ระบบ คือ ระบบป้องกัน ระบบประชาชน และระบบพัฒนา และควรแบ่งมอบให้หน่วยทหารที่ประจำในพื้นที่เป็นหน่วยรับผิดชอบและดำเนินการเพราะต้องใช้ความต่อเนื่องและยาวนานในการสร้างชุมชนให้เข้มแข็งที่สามารถดำเนินการได้

๓.๔.๔.๒ ภายหลังจากจัดรูปแบบกำลังเป็นรูปร่างถาวรแล้ว ใช้แนวทางหลักการต่อสู้แบบเบ็ดเสร็จเพื่อให้เกิดรูปธรรมในการวางแนวทางสู่ความสำเร็จซึ่งจะต้องดำเนินการและกำหนดมาตรการในการ รปภ. ชีวิตและทรัพย์สิน เป็นพื้นที่แห่งเสียงในการรักษาความปลอดภัย การดำเนินการรักษาความปลอดภัย พระและชาวไทยพุทธ ทั้งมาตรการเชิงรุกและเชิงรับ รวมทั้งการใช้ระบบการรักษาความปลอดภัยที่ควบคู่กันทั้ง ๓ ระบบ อันได้แก่ ระบบป้องกันตนเอง, ระบบป้องกันโดยชุมชน และระบบรักษาความปลอดภัย รวมทั้งต้องมีการกำหนดความเร่งด่วนในการดำเนินการให้สอดคล้องกับจำนวนกำลังพลและยุทธโศปกรณ์ของหน่วย และสถานการณ์ที่เป็นจริงของแต่ละพื้นที่ โดยมีพื้นที่แห่งเสียงในการรักษาความปลอดภัย จำนวน ๓ พื้นที่ ได้แก่ **วัดบ้านเรือนชาวไทยพุทธ เส้นทางการเดินทางไป-กลับ ที่ตั้งวัดและชุมชนไทยพุทธ**

๓.๔.๔.๓ ภายหลังจากการบูรณาการกำลังประชาชนให้มีความเข้มแข็งแล้วต้องเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ส่วนราชการปกครองส่วนท้องถิ่นในเฉพาะพื้นที่ ๓ จชต. โดยการกำหนดยุทธศาสตร์ในการสร้างอำนาจรัฐที่กระจายสู่การปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งของหน่วยงาน โดยการพิจารณาทบทวนหรือเพิ่มเติมศักยภาพและประสิทธิภาพในการให้เป็นผู้ช่วยเจ้าพนักงานในการทำงานให้กับเจ้าหน้าที่ตามร่างพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่...) พ.ศ. ... ให้เหมาะสม สามารถดูแล

ตนเองและองค์กรให้เข้มแข็งโดยมีกฎหมายที่รองรับการปฏิบัติงาน ให้มีความเหมาะสมต่อสถานการณ์ในแต่ละพื้นที่ โดยมี การตรวจสอบด้านการรักษาความปลอดภัยบุคคลของเจ้าหน้าที่ที่รัฐอย่างต่อเนื่อง สร้างการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้นำและประชาชนทุกคนในพื้นที่ให้กับผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการหมู่บ้าน โดยการแต่งตั้งที่ปรึกษาอาวุโสจาก

๓.๔.๔.๓(๑) ระดับผู้นำทางศาสนาตามธรรมชาติ ควรมีการกำหนดบทบาท โดยการแบ่งให้สมเกียรติแก่การเคารพนับถือมาเป็นผู้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา เพื่อใช้สำหรับการสนับสนุนการทำงานแก่ผู้นำส่วนท้องถิ่นในการดำเนินการกระจายสร้างความเข้าใจ ชี้นำ พร้อมทั้งเป็นแกนนำในการปฏิบัติต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ การ ปจว. การซักชวน การโน้มน้าวจิตใจ เพื่อให้ลดเงื่อนไขที่รุนแรงได้อย่างถูกต้องตรงประเด็นและรวดเร็วทันต่อสถานการณ์ โดยกำหนดให้ โต๊ะอิหม่ามและกรรมการกลางอิสลามประจำอำเภอในพื้นที่ โต๊ะครู บิลัน คอเต็บ และผู้ที่ได้รับการยอมรับนับถือ เป็นที่ปรึกษาอาวุโส โดยให้มีค่าตอบแทนเบี้ยประชุม เพื่อเป็นค่าอำนวยความสะดวกในการเดินทางและอำนวยความสะดวกในการเดินทางมาประชุม

๓.๔.๔.๓(๒) ระดับผู้ปฏิบัติควรกำหนดจัดตั้งผู้ช่วยคณะกรรมการหมู่บ้านในรูปแบบอาสาสมัครรักษาดินแดนสำรองในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน โดยกำหนดให้ปฏิบัติงานเป็นผู้ช่วยของผู้ที่ดำรงตำแหน่งในหมู่บ้าน โดยให้ อส.สำรอง ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยคณะกรรมการหมู่บ้านในการ รปภ. และบรรเทาสาธารณภัยโดยการใช้การลาดตระเวนการสังเกตการณ์รายงาน ซึ่งการปฏิบัติงานต้องอยู่ภายใต้การควบคุม สั่งการ และอำนวยความสะดวกของคณะกรรมการหมู่บ้าน

๓.๕ ด้านวัฒนธรรม

การดำเนินการด้านสังคมจิตวิทยานั้นควรเริ่มดำเนินการจากคณะกรรมการหมู่บ้านซึ่งเป็นองค์กรพื้นฐานที่มีความสำคัญ ซึ่งในด้านการสร้างความยอมรับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน ควรให้ที่ปรึกษากรรมการหมู่บ้านมีส่วนสำคัญที่สุดในการร่วมให้ข้อพิจารณาในการดำเนินงาน ในการกำหนดสิ่งที่ไม่ขัดแย้งต่อการดำเนินการตามกฎหมายบ้านเมือง โดยให้คงอยู่ไว้ในแนวทางคัมภีร์ของศาสนาในหลักสากลที่ไม่เอนเอียงไปทางลัทธิใด ลัทธิหนึ่ง

สรุป

การแก้ปัญหาของชุมชนไทยพุทธและพระสงฆ์ที่เป็นชนกลุ่มน้อยและกลุ่มที่มีคุณค่าสูงต่อการทำลาย รวมทั้งเป็นกลุ่มที่เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของฝ่ายเราในการดำรงไว้ซึ่งความสันติสุขที่อยู่บนพื้นฐานของความแตกต่างหลากหลาย ยุทธศาสตร์พระราชทาน **“เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”** เป็นยุทธศาสตร์ที่มีความชัดเจนและง่ายต่อการนำไปเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาของการกำหนดยุทธวิธีในการปฏิบัติ โดยทุกภาคส่วนต้องปฏิบัติด้วยความจริงจัง จริงใจ ต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาให้กับประชาชนที่เป็นศูนย์กลางการแก้ปัญหาในการนำไปสู่ความร่วมมือที่นำไปสู่การเข้าถึงกลุ่มประชาชนทุกกลุ่มที่แตกแยกกันทางความเชื่อในขณะนี้ การดำเนินการด้านการช่วยเหลือ เยียวยา หรือการดำเนินงานทุกอย่างต้องทำด้วย

ความโปร่งใส บริสุทธิ์ ยุติธรรม ที่เป็นส่วนที่เสริมสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนแล้วก็สามารถทำการพัฒนาสู่เป็นความแตกต่างหลากหลายที่เหมือนกันของประชาชน คือ คนไทยด้วยกัน

ส่วนสำคัญที่สุดของการบริหารจัดการในระดับนโยบายและการนำไปสู่การปฏิบัติทางยุทธการและทางยุทธวิธีได้นั้น ต้องดำรงตามความมุ่งหมายของยุทธศาสตร์พระราชทานเป็นจุดสำคัญแล้วและยังต้องมีความเป็นเอกภาพในการบังคับบัญชา การอำนวยการและสั่งการต่อทุกหน่วยงานที่ร่วมปฏิบัติงาน และต้องดำรงความต่อเนื่องของการบังคับบัญชาในการปฏิบัติตามนโยบาย สำหรับการปฏิบัติทางยุทธวิธีต้องให้สอดคล้องกับสถานการณ์คามแนวทางของยุทธศาสตร์พระราชทาน ที่มุ่งสู่ความร่วมมือหรือการบูรณาการ โดยการใช้ความมุ่งมั่นพยายามโดยต่อเนื่องอย่างยาวนาน เพื่อเอาชนะใจประชาชน โดยต้องคำนึงถึงเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ดีที่สุดที่จะต้องชนะใจตนเองก่อนปฏิบัติงานจึงจะนำไปสู่ชนะใจประชาชน แล้วจึงจะพบกับความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาคความไม่สงบที่เกิดขึ้นกับชุมชนไทยพุทธและพระสงฆ์ รวมทั้งประชาชนทุก ๆ คนในพื้นที่ จชต. ต่อไป

ปัญหาพระสงฆ์และพุทธศาสนิกชน ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้

ส่วนที่ ๑ : สภาพที่มาของปัญหา

ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของประเทศชาติที่ประสบอยู่ในปัจจุบัน คือ ปัญหาการก่อการร้ายในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีปัญหามาอย่างต่อเนื่อง และภาครัฐได้แก้ไขปัญหาดังกล่าวซึ่งได้มีการดำเนินการและพัฒนาการมาอย่างโดยตลอดจากอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยรัฐบาลถือเป็นว่าเป็นวาระเร่งด่วนของชาติที่จะต้องได้รับการแก้ไข และเยียวยาต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ หากศึกษาข้อมูลย้อนหลังของพื้นที่ ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะเห็นว่า มีลักษณะเฉพาะที่พิเศษที่แตกต่างจากภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศอย่างชัดเจน ซึ่งได้มีการสั่งสมปัญหามาตั้งแต่ในอดีตและต่อเนื่องยาวนานมาจนถึงปัจจุบัน ส่งผลให้การแก้ปัญหาคทำได้ลำบากจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกฝ่ายทั้งรัฐบาล เจ้าหน้าที่ของรัฐ นักวิชาการ นักการศาสนา ตลอดจนประชาชนทุกคน ต้องทำความเข้าใจถึงสภาพแท้จริงของเหตุการณ์ความไม่สงบ และหันมาร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง ตามแนวทางของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงพระราชทานแนวทางการแก้ไขปัญหา โดยให้ใช้หลักการ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” สภาพปัญหาและอุปสรรคในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ แยกออกตามสภาพที่มาของปัญหาดังนี้

๑.๑ ด้านสภาพภูมิศาสตร์ และด้านการเมืองการปกครอง

พื้นที่ที่เกิดปัญหาประกอบไปด้วย จ.ยะลา จ.ปัตตานี จ.นราธิวาส และ ๔ อำเภอใน จ.สงขลา คือ อ.สะบ้าย้อย อ.จะนะ อ.เทพา และ อ.นาทวี มีจำนวนประชากรในพื้นที่ รวม ๒,๐๘๒,๕๔๔ คน แยกเป็นชาย ๑,๐๓๐,๕๕๒ คน และ หญิง ๑,๐๕๒,๓๕๒ คน (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๐) โดย

๑.๑.๑ จ.ยะลา แบ่งการปกครองออกเป็น ๘ อำเภอ ๕๘ ตำบล ๓๗๒ หมู่บ้าน ๘ เทศบาล ๕๕ อบต.

๑.๑.๒ จ.ปัตตานี แบ่งการปกครองออกเป็น ๑๒ อำเภอ ๑๕๕ ตำบล ๖๔๒ หมู่บ้าน ๑๒ เทศบาล ๑๐๑ อบต.

๑.๑.๓ จ.นราธิวาส แบ่งการปกครองออกเป็น ๑๓ อำเภอ ๗๗ ตำบล ๕๘๔ หมู่บ้าน ๑๔ เทศบาล ๗๕ อบต.

๑.๑.๔ พื้นที่สี่อำเภอใน จ.สงขลา ได้แก่ อ.นาทวี อ.จะนะ อ.เทพา และ อ.สะบ้าย้อย แบ่งการปกครองออกเป็น ๔๐ ตำบล ๓๕๖ หมู่บ้าน ๔ เทศบาล ๔๐ อบต.

๑.๒ ด้านจิตวิทยา/เชิงวัฒนธรรม

จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย จ.ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และสงขลา ซึ่งมีประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม พูดภาษามลายูถิ่นในชีวิตประจำวัน ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม ซึ่งแตกต่างจากภูมิภาคอื่นๆ ของประเทศ เมื่อพิจารณาจากโครงสร้างทางสังคม ชุมชนและประวัติศาสตร์

ภูมิหลังของ จชต. ทำให้ ทราบว่า พื้นที่บริเวณนี้มีการพัฒนาการและพัฒนาการเป็นเวลานานเป็นพัน ๆ ปี จากสังคมที่ยังไม่มีศาสนา ผู้คนนับถือภูตผีวิญญาณ (Animism) จนกระทั่งมีศาสนาฮินดู-พราหมณ์, พุทธ, อิสลาม และ คริสต์ เข้ามาสู่บริเวณนี้ บรรดาประชากรในบริเวณนี้ได้รับนับถือศาสนาเหล่านั้นเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ซึ่งในแต่ละศาสนาก็มีคำสอนหรือธรรมะที่แตกต่างกันไป ตลอดจนวัฒนธรรมที่บรรดานักเผยแพร่ศาสนาเหล่านั้นได้นำมาปฏิบัติ จนในที่สุดรูปแบบการดำเนินชีวิตดังกล่าวก็กลายเป็นแบบแผนของการดำเนินชีวิต (Way of life) ของผู้คน ในพื้นที่บริเวณนี้ทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งศาสนาอิสลาม มีคำสอนและแบบแผนที่แตกต่างจากศาสนาอื่น ๆ ที่เข้ามาสู่ภูมิภาคแห่งนี้ ประกอบกับประชาชนส่วนใหญ่ได้รับนับถือศาสนาอิสลามเป็นศาสนาของชุมชนในพื้นที่ ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์มลายู (Malay Ethnic) ส่วนใหญ่จะนับถือศาสนาอิสลาม เพราะฉะนั้นศาสนาอิสลาม จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้พื้นที่บริเวณจังหวัดชายแดนภาคใต้แตกต่างจากภูมิภาคอื่นๆ ของประเทศ ดังนั้น ความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์มลายูและมุสลิม (ผู้นับถือศาสนาอิสลาม) เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการกำหนดความเป็นเอกลักษณ์เด่นของประชาชนในพื้นที่ บริเวณจังหวัดชายแดนภาคใต้ก็คือ “มลายูมุสลิม” (Malay - Muslim) ซึ่งถือว่าเป็นเอกลักษณ์พิเศษหรือเด่น (Dominant Identity) ของประชาชนในพื้นที่บริเวณนี้

พื้นที่ในบริเวณ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ผ่านกระบวนการ วัฒนาการและพัฒนาการทางสังคม เป็นเวลานาน เมื่อดินแดนในบริเวณนี้ได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของภาครัฐ (Thai State) ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ เป็นคนที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์ไทย (สยาม) และเป็นที่ยอมรับกันว่า ศาสนาพุทธ เป็นศาสนาประจำชาติของไทย ในขณะที่ประชากรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ นับถือศาสนาอิสลามเป็นส่วนใหญ่และเป็นคนที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์มลายู โครงสร้างทางสังคมใน จชต. จึงมีลักษณะพิเศษเฉพาะแตกต่างไปจากภูมิภาคอื่น ๆ เกิดเป็นชนกลุ่มน้อยที่อาศัยกันอยู่เป็นกลุ่มก้อนมีภาษาพูด วัฒนธรรม ศาสนา และความเชื่อถือของตนเองที่แตกต่างไปจากคนกลุ่มใหญ่ของประเทศ มีอาณาเขตพื้นที่ชายแดนที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีภาษาพูด วัฒนธรรม ศาสนาและความเชื่อถือที่เหมือนกัน มีญาติพี่น้องที่อาศัยอยู่ในทั้ง ๒ ประเทศ จึงทำให้เกิดความใกล้ชิดสนิทสนมกับประเทศเพื่อนบ้านมากกว่าประเทศที่เป็นเมืองแม่ โดยมีกลุ่มโครงสร้างทางสังคมในพื้นที่คือ กลุ่มชาวไทยมุสลิม กลุ่มชาวไทยเชื้อสายจีน และกลุ่มชาวไทยพุทธ

ตารางที่ ๑ สภาพข้อมูลพื้นฐานทางสังคมจิตวิทยา

จังหวัด	พื้นที่ปกครอง		นับถือศาสนา		โรงเรียน				สถานที่ประกอบพิธีทางศาสนา		จำนวนประชากร (คน)
	อำเภอ	หมู่บ้าน	พุทธ	อิสลาม	เลขานสอนศาสนาอิสลาม ม.๑๕ (๑)	สอนศาสนาอิสลาม ม.๑๕ (๒)	สถาบันพัฒนา	ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ทศศึกษา)	วัด (แห่ง)	มัสยิด (แห่ง)	
ปัตตานี	๑๒	๖๔๒	๑๕ %	๘๕ %	๓๖	๓๓	๒๑๕	๔๑๔	๕๐	๖๔๑	๖๓๕,๖๓๐
ยะลา	๘	๓๖๒	๑๖ %	๘๒ %	๔๓	๓๖	๕๓	๘๑๖	๔๓	๔๑๘	๔๖๘,๒๕๒
นราธิวาส	๑๓	๕๘๔	๑๖ %	๘๒ %	๔๕	๓	๔๖	๕๕๖	๕๐	๕๘๕	๖๐๖,๑๖๑
											๑,๗๑๑,๑๕๓

๑.๓ ด้านศาสนา/ขนบธรรมเนียมประเพณี

พื้นที่ จ.ยะลา จ.ปัตตานี จ.นราธิวาส และบางส่วนของ จ.สงขลา มีภูมิหลังทางประวัติศาสตร์เป็นอาณาจักรปัตตานีมาก่อน ประชาชนมีเชื้อสายมลายู ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ใช้ภาษามลายูเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร และมีประเพณีวัฒนธรรม เป็นของตนเอง ขนบประเพณีที่สำคัญจึงสามารถแบ่งตามกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ในการดำเนินการตามขนบธรรมเนียมประเพณีเป็น ๓ กลุ่ม ดังนี้

๑.๓.๑ กลุ่มชาวไทยอิสลาม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่สำคัญ ได้แก่

๑.๓.๑.๑ พิธีถือศีลอด ในเดือนรอมฎอน เป็นพิธีกรรมที่กำหนดให้มุสลิมทุกคนงดการดื่มกินในห้วงพระอาทิตย์ขึ้นจนถึงตกดิน ชาวไทยทั่วไปมักเข้าใจว่า "ศีลอด" ของมุสลิมเพียงแต่ไม่ดื่มกินนับตั้งแต่แสงอาทิตย์เริ่มจับขอบฟ้าไปถึงแสงอาทิตย์ลับขอบฟ้า เป็นเวลาหนึ่งเดือนแต่ที่จริงแล้ว "ศีล" (หรือถ้าใช้คำให้ตรงกับเจตนาในทางศาสนาอิสลามมากกว่าคือ "โองการของพระเจ้า" หรืออาจเรียกได้ว่าเป็น "คำสั่งของพระเจ้า") นอกจากการงดการดื่มกินแล้ว ในระหว่างนี้มุสลิมจะต้องไม่สูบบุหรี่ ไม่มีเพศสัมพันธ์ หลีกเลี่ยงการมองการฟัง หรือการกระทำใดๆ ที่ไม่ดีหรือลามก เช่น ไม่ทะเลาะวิวาท ไม่นินทาว่าร้าย ไม่เห็นแก่ตัว ฯลฯ อีกด้วย ซึ่งข้อห้ามเหล่านี้มีความสำคัญกว่าการอดอาหารด้วยซ้ำ พระนบีมูฮัมมัดกล่าวไว้ว่า "ใครที่ไม่งดเว้นจากการกล่าวหาหรือการกระทำที่ไม่ดี พระอัลเลาะห์ไม่ต้องการการละเว้นอาหารและน้ำจากเขา" (คือไม่รับการถือศีลอดของเขา) ฉะนั้น "ศีล" ที่มุสลิมต้องปฏิบัติหรือฝึกฝนในระหว่างเดือนรอมฎอน จึงทั้งมากกว่าและลึกซึ้งกว่าการอดอาหาร/น้ำซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานเท่านั้น แต่ต้องฝึกฝนจิตใจไปพร้อมกัน จุดมุ่งหมายก็คือมุสลิมต้องฝึกฝนความสามารถในการบังคับกายใจระหว่างเดือนนี้เพื่อปฏิบัติให้เป็นนิสัยตลอดไป รอมฎอนจึงเป็นเดือนแห่งสันติสุขสำหรับมุสลิมโดยแท้ ในวันสุดท้ายในเดือนรอมฎอนเป็นวันรื่นเริง เนื่องจากสิ้นสุดการถือศีลอด หรือเรียกว่า วันฮารีรายอ หรือวันอิฎิ้ลฟิตรี เป็นการกลับเข้าสู่

สภาพเดิม คือ สภาพที่ไม่ต้อง ถือศีลอีกต่อไป ในวันอารีรายจะมีการบริจาคทานเรียกว่า ซากัดฟิดเราะห์ (การบริจาคข้าวสาร) มีการบริจาคทานแก่คนแก่ หรือคนยากจน หลังจากนั้นจะไปละหมาดที่มัสยิด หลังจากละหมาดจะมีการขอขมาจากเพื่อน มีการเยี่ยมเยียนญาติพี่น้อง และมีการเลี้ยงอาหารอีกด้วย ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับวันสงกรานต์ตามประเพณีไทยที่มีการไปทำบุญที่วัดในตอนเช้า การรดน้ำดำหัวเพื่อขอขมาต่อญาติพี่น้อง ผู้ที่นับถือและการอวยพรกัน

๑.๓.๑.๒ วันเมาลิด วันรำลึกถึงวันคล้ายวันประสูติของศาสดา คำว่าเมาลิด เป็นภาษาอาหรับ แปลว่า เกิด ที่เกิด หรือวันเกิด ซึ่งหมายถึงวันสมภพของนบีมุฮัมมัด วันเมาลิด นอกจากจะเป็นวันเฉลิมฉลองเนื่องในวันสมภพของท่านนบี มุฮัมมัดแล้ว ยังเป็นการรำลึกถึงวันที่ท่านลี้ภัยจากนครเมกกะไปสู่นครมาดีนะห์ และเป็นวันมรณกรรมของท่านอีกด้วย กิจกรรมต่างๆ ในวันเมาลิด ได้แก่ การอัญเชิญคัมภีร์อัลกุรอาน การแสดงปาฐกถาธรรม การแสดงนิทรรศการ และการเลี้ยงอาหาร

๑.๓.๑.๓ ประเพณีมาแกปูโธ๊ะ(กินเหนียว) เป็นงานจัดเลี้ยงอาหาร มีการแสดงตามประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆอันเนื่องมาจากพิธีมงคลสมรส,งานกุศลต่างๆ

๑.๓.๑.๔ ประเพณีการเข้าสูหนัด ในสังคมของชาวไทยมุสลิม จึงนิยมเรียกการขริบนี้ว่า คอดัน ส่วนภาษามลายูใช้ศัพท์ว่า มาโซะยาวิ มาโซะยาวิเป็นพิธีกรรมอย่างหนึ่งของอิสลามที่มุสลิมทุกคนถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดคำว่าวัตดูประสงค์ของการทำมาโซะยาวิ เพื่อความสะดวกในการทำความสะอาดอวัยวะเพศ อันจะมีผลต่อการปฏิบัติศาสนกิจ คือการทำละหมาดในข้อที่ว่าต้องชำระล้างร่างกายให้สะอาดก่อนการละหมาด นอกจากนั้นเพื่อป้องกันการเกิดโรคที่จะส่งผลถึงเพศสัมพันธ์

๑.๓.๑.๕ ประเพณีการฟั่งศพ ตามหลักการของศาสนาแล้วระบุนให้มีการฝังศพตามความเชื่อที่ว่าในวันสุดท้ายของโลก หรือวันสิ้น โลกดวงวิญญาณทุกดวงจะฟื้นคืนชีพขึ้นมาจากหลุมศพเพื่อรับการพิพากษา ถ้าศพใดถูกเผาแล้วจะไม่มีโอกาสฟื้นคืนชีพตลอดไป ผู้ใดที่ศรัทธาต่อพระเจ้าและกระทำความดีจะได้ขึ้นสวรรค์ ผู้ที่ไม่มีศรัทธาจะตกนรก ซึ่งมีแนวคิดแนวปฏิบัติคล้ายกับพิธีกรรมทางศาสนาฮินดู และศาสนาคริสต์ แต่พิธีการตามแนววิถีมุสลิมกำหนดให้ทำการฝังศพภายในหนึ่งวันไม่ให้มีการเก็บศพไว้ อีกทั้งยังไม่ให้ญาติพี่น้องหรือครอบครัวร้องไห้คร่ำครวญจนเกินกว่าเหตุซึ่งเป็นลักษณะพิเศษที่แตกต่างออกไป ก่อนการฝังศพจะมีการอาบน้ำศพและห่อศพด้วยผ้าขาว ฝังศพตะแคงขวาหันหน้าไปยังทิศทางเมืองมักกะห์ และถ้าศพใดที่เสียชีวิตจากการต่อสู้เพื่อปกป้องศาสนาแล้ว จะไม่มีการชำระล้างศพโดยเจตนา ทั้งกราบเลือดและรอยแผลไว้เพื่อเป็นหลักฐานในการต่อสู้เพื่อพิทักษ์ศาสนาในการพิพากษาเมื่อถึงวันสิ้นโลก

๑.๓.๒ กลุ่มชาวไทยพุทธ มีประเพณีที่สำคัญ คือ การทำบุญเดือนสิบ หรือเรียกว่า บุญเปตพลี ประเพณีทำบุญเดือนสิบเกิดจากความเชื่อว่า บรรพบุรุษของคนล่วงลับไปแล้วบางพวกก็ไปสู่ที่ خوب บางพวกไปสู่ที่ชั่วได้รับทุกข์ทรมานต่าง ๆ นานา และได้รับความอดอยากอย่างแสนสาหัส ผู้มีบาปกรรมต้องไปทนทุกข์ทรมานเป็นเปรตอยู่ในอบายภูมิพญายมบาลผู้ทำหน้าที่ลงทัณฑ์ในยมโลกจะได้ปลดปล่อยเปรตเหล่านี้ให้มาเยือนโลก เยี่ยมลูกหลาน พร้อมทั้งรับส่วนกุศลที่ถูกหลานอุทิศให้ โดยกำหนดทำปีละ

๒ ครั้ง คือวันแรม ๑ ค่ำ เดือนสิบ เป็นวันรับตายาหรือรับเปรต ครั้งที่ ๒ ในวันแรม ๑๕ ค่ำ เดือนสิบ เป็นวันส่งตายาหรือส่งเปรต

๑.๓.๓ กลุ่มชาวไทยเชื้อสายจีน มีประเพณีที่สำคัญคือ การถือศีลกินเจ ที่เหมือนกับท้องที่ที่มีชาวไทยเชื้อสายจีนอื่นๆทั่วประเทศ

๑.๔ ด้านวัฒนธรรม

๑.๔.๑ การแต่งกาย ชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีประเพณีการแต่งกายอันเป็นเอกลักษณ์ของตนเองที่สืบทอดกันมาแต่โบราณกาล การแต่งกายของชาวบ้านโดยทั่วไปนั้น ทั้งผู้ที่นับถือศาสนาพุทธและศาสนาอิสลามมีความนิยมเหมือนกัน คือ การนุ่งผ้าถุงหรือโสร่ง โดยนิยมนุ่งผ้าถุงหรือโสร่งทั้งหญิงและชาย ผู้ชายนุ่งผ้าโสร่งลายดาหมากรุกผู้หญิงนิยมนุ่งผ้าโสร่งปาด๊ะ เสื้อก็สวมเสื้อที่หาซื้อได้ตามท้องตลาดทั่วไป ในความนิยมที่เหมือนกันก็จะมี ความแตกต่างที่เห็นได้ชัดคือการแต่งกายของสตรี นั่นคือต้องมิดชิด เป็นที่ยึดถือในหมู่มุสลิมที่เคร่งครัดต่อศาสนาว่าหญิงมุสลิมจะแต่งกายด้วยอาภรณ์ใดรูปแบบใดไม่สำคัญ ที่สำคัญคือต้องปกปิดอวัยวะส่วนที่ศาสนาให้ปกปิด บริเวณที่ควรปกปิดสำหรับผู้หญิงจะต้องปกปิดทั่วร่างกาย เว้นแต่ใบหน้ากับมือเท่านั้น ส่วนผู้ชายได้แก่อวัยวะตรงกลางลำตัวตั้งแต่บั้นเอวลงไปถึงกลางน่อง ในเรื่องรูปแบบ บ้างว่าคล้ายกับการแต่งกายของชาวมลายู และบ้างก็ว่าคล้ายกับการแต่งกายของชาวอินโดนีเซีย อย่างไรก็ตามการแต่งกายของชาวมุสลิมก็ไม่เหมือนสองชาติที่เดียว แต่อาจจะได้รับอิทธิพลบ้างโดยสืบเนื่องมาจากทำเลที่ตั้ง

๑.๔.๒ การทำความเคารพ การทักทายตามแนววิถีมุสลิมกำหนดให้มีการทักทายเป็นแบบอย่างเฉพาะ โดยมีการรวบมือทั้ง ๒ ฝ่ายเข้าสัมผัสกัน และดึงออกมาสัมผัสที่อกตัวเอง ซึ่งการกระทำดังกล่าวจะไม่ทำระหว่างเพศตรงข้าม และกล่าวทักทายกันด้วยคำว่า สันติสุขจงบังเกิดแก่ท่าน “อิสลาม มุวัลยุม” และผู้ที่ถูกทักก็กล่าวตอบด้วยคำกล่าวที่ว่า สันติสุขจงบังเกิดแก่ท่านเช่นกัน “มุวัลยุมวัลยัสลาม”

๑.๔.๓ ฮีละหรือฮัจญ์ หรือในบางท้องที่ของ จ.ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ดิกา หรือ บือดิกาเป็นศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวของชาวไทยมุสลิมใน จชต.ของประเทศไทยและมีอยู่ทั่วไปในประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย ตลอดจนประเทศอินโดนีเซีย คำว่า ฮีละ เข้าใจว่าจะมาจากภาษาสันสกฤตที่หมายถึง การส่งเสริมความซื่อสัตย์ (ฮีละ-ศีล) เพราะผู้ที่เรียน วิชาฮีละต้องปฏิญาณว่าจะใช้วิธีนี้ป้องกันตนเองเท่านั้น ไม่ข่มเหงรังแกใคร กล่าวกันว่ามีอายุกว่า ๔๐๐ ปี มาแล้ว โดยมีกามินิที่เกาะสุมาตรา การต่อสู้จะเริ่มด้วยการใช้ปีและกลอง ฆ้องคล้ายมวยไทย ปัจจุบันพัฒนาเป็นกีฬาอย่างหนึ่งของกลุ่มประเทศอาเซียนที่รู้จักกันทั่วไปคือ “ปัญจักลีลัต”

๑.๔.๔ รำรองเง็ง เป็นการแสดงพื้นบ้านของชาวมลายู และชาวไทยใน จชต. มีวิวัฒนาการมาจากการเต้นรำพื้นเมืองของชาวสเปน โปรตุเกส ซึ่งนำมาแสดงในแหลมมลายู เมื่อคราวได้เข้ามาติดต่อกับการค้า จากนั้นชาวมลายูได้นำมาดัดแปลง และเรียกการเต้นรำแบบนี้ว่ารองเง็ง รองเง็งเป็นการแสดงหมู่ประกอบด้วยผู้เต้นชาย-หญิง เป็นคู่กันไม่น้อยกว่า ๕ คู่ เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดง มีไวโอลิน แมนโดลิน รำมะนา และฆ้อง บทเพลงที่ใช้ร้องประกอบการแสดงรองเง็งแต่เดิมใช้ “ปันคน” ซึ่งเป็นคำประพันธ์

เก่าแก่ประเภทหนึ่งของชาวมลายู และชาวไทยใน จชต. ของไทย แต่ปัจจุบันไม่นิยมร้องเพลงประกอบการแสดง คงใช้เพียงการปรบมือให้จังหวะ

๑.๔.๕ คีเกฮูลู หรือ คีเกฮูลู เป็นการละเล่นขึ้นบทเป็นเพลงประกอบดนตรีและจังหวะตบมือ มีรากฐานเดิมจากคำว่า คีเกหรือคีเก คือ การอ่านทำนองเสนาะ และคำว่า ฮูลู ซึ่งหมายถึง ทิศใต้ ซึ่งเมื่อรวมความแล้ว คือ การขับกลอนเป็นทำนองเสนาะจากทิศใต้ บทกลอนที่ใช้ขับเรียกว่า ปันตน หรือ ปาดง ในภาษามลายูถิ่นปัตตานี ผู้รู้บางท่านได้กล่าวไว้ว่า คีเกฮูลู เกิดขึ้นเริ่มแรกที่อำเภอรามัน ซึ่งไม่ทราบแน่ชัดว่า ผู้ริเริ่มนี้ คือใคร ชาวปัตตานีเรียกคนในอำเภอรามันว่า คนฮูลู แต่คนมาเลเซียเรียกศิลปะนี้ว่า คีเกปาร์ต ซึ่งปาร์ตแปลว่า เหนือ จึงเป็นที่ยืนยันได้ว่า คีเกฮูลู หรือ คีเกปาร์ต นี้มาจากทางเหนือของมาเลเซียและทางใต้ของปัตตานี คีเกฮูลูคณะหนึ่ง ๆ จะมีประมาณ ๑๐ คน เป็นชายล้วน มีต้นเสียง ๑-๓ คน ที่เหลือจะเป็นลูกคู่คีเกฮูลู พอสมควร การแสดงก็พลัดกันร้องขับลำนำที่ละรอบทั้งรุกทั้งรับเป็นที่ครึกครื้น สบอารมณ์ของผู้ชม คนตรี คีเกฮูลู ประกอบด้วยรำมะนา (รือปานา) อย่างน้อย ๒ ใบ ใช้ตีดำเนินจังหวะในการแสดง ฉิ่ง เป็นเครื่องกำกับจังหวะ นิยมแสดงในงานมาแกปูโล๊ะ พิธีเข้าสู่ันต์ และงานฮารีรายอ

สรุป

๑. กลุ่มชาวไทยมุสลิมนับถือศาสนาอิสลามมีความยึดถือ ยึดมั่น และเคร่งครัดในเรื่องศาสนาเป็นอย่างมาก โดยถือว่าทุกคนต้องเรียนรู้ แสพแพร่ศาสนา และตีบทอดทางวัฒนธรรมตามบรรพบุรุษ มีขนบธรรมเนียมประเพณี ได้แก่ พิธีถือศีลอด ในเดือนรอมฎอน, วันเมาลิด(วันรำลึกถึงวัน คล้ายวันประสูติของศาสดา) ประเพณีมาแกปูโล๊ะ (กินเหนียว) อันเนื่องมาจากพิธีมงคลสมรส และงานบุญกุศลต่าง ๆ, ประเพณี การเข้าสู่ันต์ (การขลิบอวัยวะเพศของผู้ชาย), ประเพณีการปลงศพ ฯลฯ

๒. กลุ่มชาวไทยนับถือศาสนาพุทธ มีความเชื่อในเรื่องของกรรม คือ การทำกรรมดีถือว่าเป็นกุศล มีประเพณีที่สำคัญ คือ การทำบุญเดือนสิบ

๓. กลุ่มชาวไทยเชื้อสายจีน บางส่วนจะนับถือศาสนาพุทธ บางส่วนนิยมการไหว้เจ้าและเซ่นไหว้บรรพบุรุษ โดยมีความเชื่อว่าการรำลึกถึงบรรพบุรุษเป็นการตอบแทนบุญคุณอย่างหนึ่ง ซึ่งจะทำให้ชีวิต มีความสุข และเจริญก้าวหน้า มีประเพณีที่สำคัญ คือ การถือศีลกินเจ

ส่วนที่ ๒ : สภาพปัญหาโดยทั่วไป

๒.๑ ปัญหาด้านการศึกษา

ประชาชนใน ๓ จชต. ส่วนใหญ่พูดภาษาไทยไม่ได้ มีโอกาสทางการศึกษาน้อยมาก เกิดเป็นปัญหาทับซ้อนลงไปอีกในลักษณะพูดไม่ได้หรือพูดไม่ชัด-ไม่ยอมพูด-สื่อสารไม่ได้ เข้าศึกษาตามระบบไม่ได้-นำไปสู่การพูดไม่ได้ เกิดเป็นปัญหาวนซ้ำต่อเนื่องไม่รู้จบ จากการศึกษาทางศาสนาเดินทางไปศึกษาด้านการศาสนาจำนวนมากที่จบกลับมาแล้วไม่ได้รับการยอมรับในวิทยฐานะประกอบกับการใช้ยุทธศาสตร์ของฝ่ายตรงข้ามที่ได้พยายามให้มีการแบ่งแยกสังคม ชาวไทยมุสลิมออกจากชาวไทยพุทธ เพื่อเป็นการดึงเอาชนออกจากระบอบของรัฐจึงได้มีความพยายามในการทำลายทรัพยากรทางการศึกษาของรัฐอย่างต่อเนื่องนับจากอดีต ไม่ว่าจะเป็นการเผาโรงเรียน การทำร้าย/สังหารครู และได้มีการจัดตั้งโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาขึ้นเป็นจำนวนมาก ซึ่งในหลายๆสถานศึกษาประเภทนี้เป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มแกนนำ/กลุ่มปฏิบัติการของฝ่ายตรงข้ามต่อกลุ่มเยาวชนแนวร่วมในพื้นที่ ๔ จังหวัด (รวม ๔ อำเภอ ใน จ.สงขลา) โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ก่อตั้ง ตามมาตรา ๑๕(๑) ของ พ.ร.บ. โรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๒๕ มีจำนวน ๑๕๖ แห่ง ตามมาตรา ๑๕ (๒) มีจำนวน ๗๓ แห่ง และสถาบันศึกษาปอเนาะ จำนวน ๓๕๐ แห่ง ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ๑,๕๖๐ แห่ง (ข้อมูล ๑ ธ.ค.๕๐)

การศึกษาของไทยนั้น กลุ่มก่อความไม่สงบถือเป็นการรุกราน/ทำลาย/กลืนวัฒนธรรมดั้งเดิมมาตั้งแต่อดีต จึงพยายามทำลายระบบการศึกษาของไทย เพื่อให้เกิดความเป็นชนชาติอิสลาม/มลายู โดยบริสุทธิ์ (Islamzation) ซึ่งที่ผ่านมามีวิวัฒนาการและขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ปลุกกระดมตั้งแต่ระดับอนุบาล (ตาดีกา) จนถึงระดับมัธยมปลาย

ขั้นตอนที่ ๒ การทำลายสถานศึกษา เช่น การวางเพลิง

ขั้นตอนที่ ๓ การทำร้ายครู/อาจารย์ เพื่อกดดันให้ย้ายออกหรือปิดโรงเรียนในที่สุด

ขั้นตอนที่ ๔ การครอบครอง โดยสร้างสถานศึกษาเอกชนขึ้น หรือส่งสมาชิกเข้ามาบรรจุเป็นครูสอนแทน

วิธีการแทรกแซงเพื่อทำลายระบบการศึกษาไทย และสร้างเครือข่ายของกลุ่มให้เป็นรูปธรรม ดังนี้

๒.๑.๑ **วิธีทางเปิด** แทรกแซงเข้าสู่ระบบการศึกษาสายสามัญ เพื่อควบคุมระบบ และแสวงประโยชน์จากงบประมาณของรัฐ อาทิ

- การขอเปิดโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่วิชาสามัญ
- โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาบางแห่งจะส่งคนของตนทั้งนักเรียน และครูให้ไปฝึกสอน

วิชาศาสนาในโรงเรียนระดับประถม และชักจูงให้มาเรียน โรงเรียนตนเอง

- การส่งคนของกลุ่มที่เป็นที่นับถือในสังคมเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดระเบียบการศึกษา

อาทิ คณะกรรมการชุดต่างๆ ,สมาชิก อบต. ที่สามารถเสนอแนวทางที่เอื้อต่อกลุ่มตนเองได้

- การให้ทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียน และให้เงินผู้ปกครอง เพื่อจูงใจให้ส่งบุตรหลานเข้าเรียน
- การผลักดันนโยบายสอนหนังสือสองภาษา

๒.๑.๒ วิธีทางลับ ที่เน้นใช้วิธีการก่อเหตุ/กดดันต่อเป้าหมายครูไทยพุทธ เช่น

- ข่มขู่และทำร้ายครู
- ไล่ร้ายครูระดับผู้บริหาร ให้เสื่อมเสียชื่อเสียง เพื่อให้ประชาชนขับไล่ออกนอกพื้นที่
- การข่มขู่บังคับมิให้ผู้ปกครองส่งเด็กไปเรียนในโรงเรียนสายสามัญ

๒.๒ ปัญหาด้านเชื้อชาติเผ่าพันธุ์

จากประวัติศาสตร์พบว่า จ.ยะลา จ.ปัตตานี จ.นราธิวาส และบางส่วนของ จ.สงขลา ในปัจจุบันนี้เป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรปาตานี เมื่อปี พ.ศ.๒๐๑๒ จากนั้นได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของไทย ในปี พ.ศ.๒๓๒๕ สมัยสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก (รัชกาลที่ ๑) และนับแต่นั้นมาได้เกิดการต่อต้านจากบรรดาเจ้าเมืองที่มีเชื้อสายมลายูเป็นระยะ ๆ จุดที่ถือว่ามีผลให้ เจ้าเมืองในหัวเมืองมลายูเสียดำนาจที่มีมาแต่เดิมคือสมัยสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๕) ได้ทรงเปลี่ยนแปลงการปกครองโดยประกาศใช้ “กฎข้อบังคับสำหรับปกครอง ๗ หัวเมือง ร.ศ.๑๒๐” เมื่อ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ.๒๔๔๔ จึงเกิดการต่อต้านจากเจ้าเมืองและชนชั้นปกครองที่สูญเสียอำนาจ และต่อมาได้พัฒนาเป็นขบวนการต่อต้านรัฐหลายขบวนการ

กลุ่มก่อความไม่สงบก่อตั้งเป็นขบวนการก่อการร้ายอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมขึ้นเมื่อปี พ.ศ.๒๕๐๒ กลุ่มแรกคือ ขบวนการแนวร่วมแห่งชาติปลดปล่อยปัตตานี หรือ BNPP โดยทายาทเชื้อสายเจ้าเมืองในหัวเมืองมลายูเดิมและต่อมาได้มีการก่อตั้งขบวนการในลักษณะนี้อีกหลายขบวนการ อาทิ องค์การสหปาตานีเสรี/องค์การปลดปล่อยปัตตานี (PULO), แนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติ (BRN) และกลุ่มมูจาฮีดีนอิสลามปัตตานี (GMIP) เป็นต้น และเมื่อ ๓๑ ส.ค.๒๕๓๒ แกนนำ BIPP, BRN - Congress, GMP (กลุ่มมูจาฮีดีนปัตตานี) และ PULO ใหม่ ได้ร่วมกันจัดตั้งกลุ่มแนวร่วมเพื่อเอกราชปัตตานี หรือเบอร์ซาตู (BERSATU) ขึ้นเพื่อเสริมสร้างความเป็นเอกภาพและให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กลุ่มขบวนการต่าง ๆ ดังกล่าวมีการเคลื่อนไหวในภาพรวมอยู่ ๒ ลักษณะ คือ การเคลื่อนไหวด้านการเมือง และการเคลื่อนไหวด้านการทหาร

๒.๒.๑ การเคลื่อนไหวด้านการเมือง กระทำโดยการเผยแพร่แนวคิดแบ่งแยกดินแดน โฆษณาชวนเชื่อในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในประเทศ ต่างประเทศ หรือองค์กรมุสลิมระหว่างประเทศ โดยเน้นในกลุ่มประเทศอิสลาม เพื่อขอรับการสนับสนุนทางด้านการเมือง การเงิน และการทหาร (การฝึก) มีการบิดเบือนข้อมูลให้ต่างชาติเห็นว่ารัฐบาลไทยปฏิบัติต่อคนไทยมุสลิมในด้านลบ อาทิ ไม่ให้ความเป็นธรรมหรือละเมิดสิทธิมนุษยชน นอกจากนี้ยังสร้างกระแสชาตินิยมต่อต้านรัฐบาลไทยในกลุ่มเขาวชนและราษฎรมุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้วยการปลุกกระแสสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชนชาติมลายูและพยายามฉกฉวยประเด็นที่รัฐมีนโยบาย หรือปฏิบัติกระทบต่อคนไทยมุสลิมมาขยายผลเพื่อให้ประชาชนเกลียดชังและต่อต้านรัฐ ใช้ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของรัฐปัตตานี เป็นปัจจัยในการปลุกฝังแนวความคิดกลุ่มก่อความไม่สงบใช้ข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ เป็นปัจจัยชี้้นำให้เกิดแนวความคิดแบ่งแยกดินแดนมา

ตั้งแต่ระยะแรก และปัจจุบันการใช้ปัจจัยดังกล่าวมีความแพร่หลายมากขึ้นจากความทันสมัยของสื่อต่างๆ ทั้งสื่อ นสพ., วิทยุโทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต ประกอบกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกที่มีประเทศอิสลามเกิดใหม่เป็นจำนวนมาก จากการล่มสลายของอดีตสหภาพโซเวียต กระตุ้นให้เกิดความรู้สึกรู้สึกต้องการแบ่งแยกดินแดนมากขึ้นตามการชี้นำของกลุ่มก่อความไม่สงบ โดยต้องการให้สมาชิกเรียนรู้ในเรื่อง

๒.๒.๑.๑ ความหมาย ความรู้เกี่ยวกับชาติพันธุ์ และมาตุภูมิ

๒.๒.๑.๒ ความสำคัญของชาติพันธุ์ และในฐานะประชาชาติที่มีต่อแผ่นดินเกิด

๒.๒.๑.๓ ความศรัทธา เลื่อมใส และอุทิศตนในการเรียกร้องชาติพันธุ์ และมาตุภูมิ

๒.๒.๑.๔ รับผิดชอบต่อชาติพันธุ์ และมาตุภูมิ

๒.๒.๑.๕ การรวบรวมขั้นตอนสู่การปฏิบัติเปลี่ยนแปลง

เป้าหมายเพื่อกำเนิดเปอร์มูดอร์(เขาวชน/คนหนุ่ม)ที่มีความรัก ความศรัทธา ความรับผิดชอบต่อและอุทิศตน เพื่อชาติพันธุ์ และมาตุภูมิ

๒.๒.๒ การเคลื่อนไหวด้านการทหาร กระทำโดยการตั้งกองกำลังติดอาวุธและหน่วยก่อวินาศกรรม

จากการเคลื่อนไหวในลักษณะดังกล่าว (มีกองกำลังในป่า, มีการขอรับการสนับสนุนจากกลุ่มประเทศอิสลาม) ทำให้ฝ่ายปราบปรามมีเป้าหมายในการปราบปรามอย่างชัดเจน การปราบปรามของฝ่ายรัฐจึงค่อนข้างได้ผล โดยในต่างประเทศทางการได้มีการทำความเข้าใจกับรัฐบาลของประเทศต่างๆ ที่ปรากฏข่าวว่าให้การสนับสนุนกลุ่มก่อความไม่สงบให้ทราบถึงข้อเท็จจริง รวมทั้งเชิญนักการทูตกลุ่มประเทศอิสลามไปดูข้อเท็จจริงในพื้นที่ ทำให้การช่วยเหลือของกลุ่มประเทศอิสลามลดลงอย่างชัดเจน ด้านกองกำลังของขบวนการต่างๆ ถูกปราบปรามจนมีจำนวนลดน้อยลงอย่างเห็นได้ชัด รัฐบาลจึงลดระดับความสำคัญของกลุ่มก่อความไม่สงบลง และจากเดิมที่เคยเรียกกลุ่มก่อความไม่สงบว่า **“ขบวนการแบ่งแยกดินแดน(ขบด.)”** (ต่อมาผู้รับผิดชอบพิจารณาเห็นว่าชื่อ “ขบด.” นี้ ไม่เหมาะสมเพราะทำให้ชาวไทยมุสลิมส่วนใหญ่ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับโจรก่อการร้าย และมีความจงรักภักดี สำนึกในถิ่นกำเนิด เกิดความไม่พอใจ) ได้ปรับเปลี่ยนชื่อเรียกเป็น เป็น **“ขบวนการโจรก่อการร้าย”** (ขจก.) เมื่อ ๒๗ ม.ค.๒๕๑๕ เพื่อผลทางจิตวิทยา และต่อมาเป็น **“โจรก่อการร้าย”** (จกร.) และในที่สุดเป็นเพียงกลุ่มโจร โดยรัฐบาลได้ประกาศยุติสถานการณ์ก่อการร้ายในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๔๔ และเหตุรุนแรงที่เกิดขึ้นถือเป็นเหตุร้ายธรรมดาเหมือนเหตุที่เกิดในพื้นที่ภูมิภาคอื่น และในห้วงนี้เองกลุ่มก่อความไม่สงบได้ดำเนินการปลุกระดมจัดตั้งแนวร่วม/สมาชิกขึ้นตามหมู่บ้านต่างๆ รวมทั้งการฝึกสมาชิกเขาวชน

๒.๒.๒.๑ ลักษณะปฏิบัติการทางทหารของกลุ่มก่อความไม่สงบ

๒.๒.๒.๑(๑) ใช้วิธีซุ่มยิง, วางระเบิด เมื่อมีโอกาส และหากมีการปะทะจะกระจายกำลังเป็นกลุ่มย่อยไม่ปะทะชิดเชื้อ และไม่หวังผลแตกหัก

๒.๒.๒.๑(๒) ไม่มีแบบแผนในการต่อสู้ที่แน่นอน ใช้วิธีแบบกองโจร ถือหลักจรยุทธ์ หลีกเลี่ยงการปะทะกับเจ้าหน้าที่ ยกเว้นกรณีที่ได้เปรียบหรือเหตุการณ์บังคับ

๒.๒.๒.๑(๓) การก่อเหตุร้ายในปัจจุบัน จากการจับกุมคนร้ายได้หลังเกิด เหตุการณ์พบหลักฐานจากการตรวจค้นที่พิศพิงของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการก่อความไม่สงบใน จว.ชายแดน ภาคใต้มีความชัดเจน ว่ากลุ่มผู้นำศาสนาและครูสอนศาสนาบางส่วนในพื้นที่ เป็นผู้อยู่เบื้องหลังเหตุการณ์ หรือปฏิบัติการด้วยตนเอง โดยพบว่ากลุ่มบุคคลดังกล่าว ใช้โรงเรียนสอนศาสนาหลายแห่งเป็นที่สั่งสอน/ ชุมนุม/ประชุมสั่งการมา เป็นเวลานาน โดยแสวงประโยชน์จากการที่รัฐไม่กล้าแตะต้อง เนื่องจาก เกรงผลกระทบต่อด้านสังคมจิตวิทยาต่อมวลชน

๒.๒.๒.๑(๔) การปฏิบัติการในเมืองกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบที่ปฏิบัติการ ในเมือง จะจัดกำลังปฏิบัติการเป็นชุดย่อย ๆ ชุดละ ๒ - ๓ คน สำหรับการปฏิบัติการด้วยรถจักรยานยนต์ และ ชุดละ ๖ - ๘ คน สำหรับการปฏิบัติการด้วยรถยนต์ ซึ่งอาจรวมชุดปฏิบัติการด้วยรถจักรยานยนต์เข้าร่วม ปฏิบัติการด้วยในการเข้าตรวจสอบเป้าหมายและเบี่ยงเบน หรือแยกการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่

๒.๒.๒.๑(๕) การปฏิบัติการแบบผสมผสานพร้อมกันหลายพื้นที่ กลุ่มก่อ ความไม่สงบนิยมปฏิบัติการที่มีการผสมผสานระหว่างงานด้านการข่าว,ด้านยุทธวิธี,ด้านปฏิบัติการจิตวิทยา ในหลาย ๆ จุดพร้อม ๆ กัน หรือในเวลาใกล้เคียงกัน โดยเลือกเวลาและสถานที่ ที่เจ้าหน้าที่มีการป้องกันน้อย หรือขาดความระมัดระวังเข้าปฏิบัติการปล้นอาวุธหรือยิงป้อมจุดตรวจ การเคลื่อนย้ายในเมืองจะใช้รถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์ โดยใช้เส้นทางในหมู่บ้านในเมืองที่ปัจจุบันมีความเจริญกระจายทั่วไป มีชายถนน สามารถเดินทางติดต่อถึงกัน โดยสะดวกรวมทั้งการติดต่อสื่อสารที่ครอบคลุมติดต่อกันสะดวก ไม่ผิดกฎหมาย เช่น โทรศัพท์มือถือ ทำให้กลุ่มขบวนการแบ่งแยกดินแดนสามารถเคลื่อนไหว หลบหนี การตรวจค้นของเจ้าหน้าที่ได้ง่ายและสะดวก

๒.๓ ปัญหาด้านการเมือง

ได้แก่ การแข่งขัน/ความขัดแย้งของนักการเมือง ทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น โดย จัดตั้งกลุ่ม การเมือง จะรวบรวมกลุ่มเยาวชน/วัยรุ่น เพื่อเป็นเครื่องมือทางการเมืองนอกจากนั้น ผู้ใหญ่บ้าน, กำนัน, เจ้าหน้าที่ อบต./อบจ.แต่ละกลุ่มพยายามสร้างอิทธิพลในพื้นที่ ประสานผลประโยชน์กับกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ และสร้างแรงกดดัน/ความหวาดกลัว ต่อประชาชนที่เป็นฝ่ายตรงข้าม

๒.๔ ปัญหาด้านการปกครอง ประเด็นการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจ

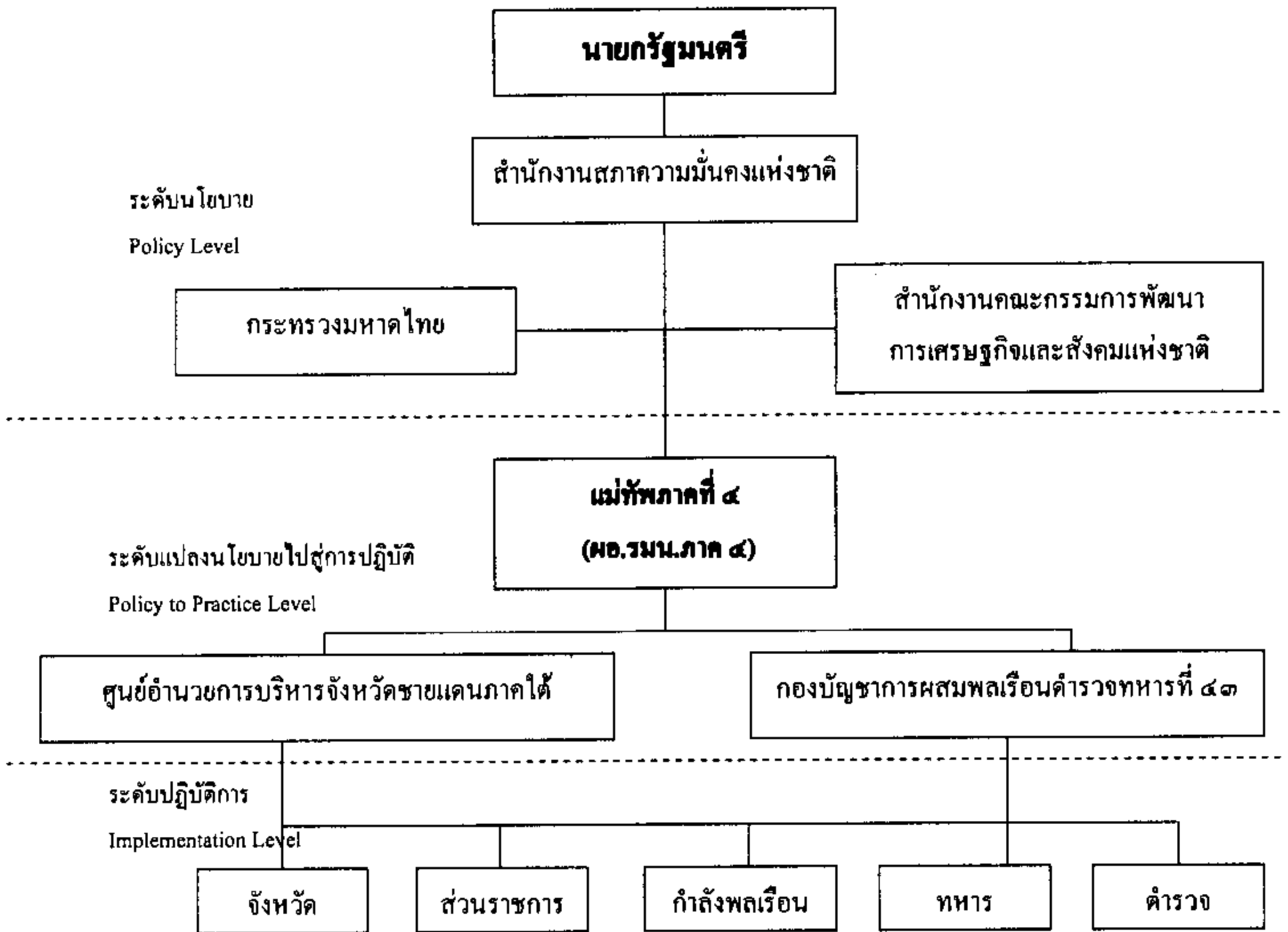
ในยุคสงครามเย็นภาครัฐมีพัฒนาการของแนวคิดในการบริหารจัดการด้านความมั่นคงที่เหมาะสม กล่าวคือ การเข้ามาของพรรคคอมมิวนิสต์และกองกำลังในยุคนั้นดังกล่าว ระยะแรกถูกมองว่าเป็นปัญหา ภายนอก (External threat) และมองการรุกรานเป็นมิติทางทหารอย่างเดียว ภายหลังเมื่อแก้ปัญหาไม่สำเร็จจึง ได้สังเคราะห์แนวคิดค้นพบว่าประเด็นปัญหาหลักเป็นเรื่องภายใน (Internal Cause) การจัดการกับปัญหา ภัยคุกคามนี้มีมิติสงครามเชิงอุดมการณ์ผนวกกับสงครามมิติเศรษฐกิจ สังคม ภาครัฐจึงใช้แนวทางการพัฒนา

มาเสริมความมั่นคงคือใช้การพัฒนาการปราบปราม ในกรณีนี้ประสบการณ์ที่ค้นพบการดำเนินการที่มีความสำเร็จอย่างสูงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ความมั่นคงทางภาคใต้ได้เช่นกันเพราะประเด็นปัญหาหลักของเหตุการณ์ครั้งนี้มีทั้งมิติด้านความมั่นคงแท้ ๆ คือกระบวนการอันหลากหลายที่มีเป้าหมาย โดยเฉพาะใช้กำลังเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์บางอย่าง ผนวกกับพื้นที่ภาคใต้ยังเป็นพื้นที่เขตชายแดน มีปัญหาสังคม วัฒนธรรมและศาสนา รวมอยู่ด้วย ดังนั้นแนวคิดหลักในการแก้ปัญหาจึงสามารถใช้กรอบคิดดั้งเดิมมาเป็นพื้นฐานการแก้ปัญหาได้

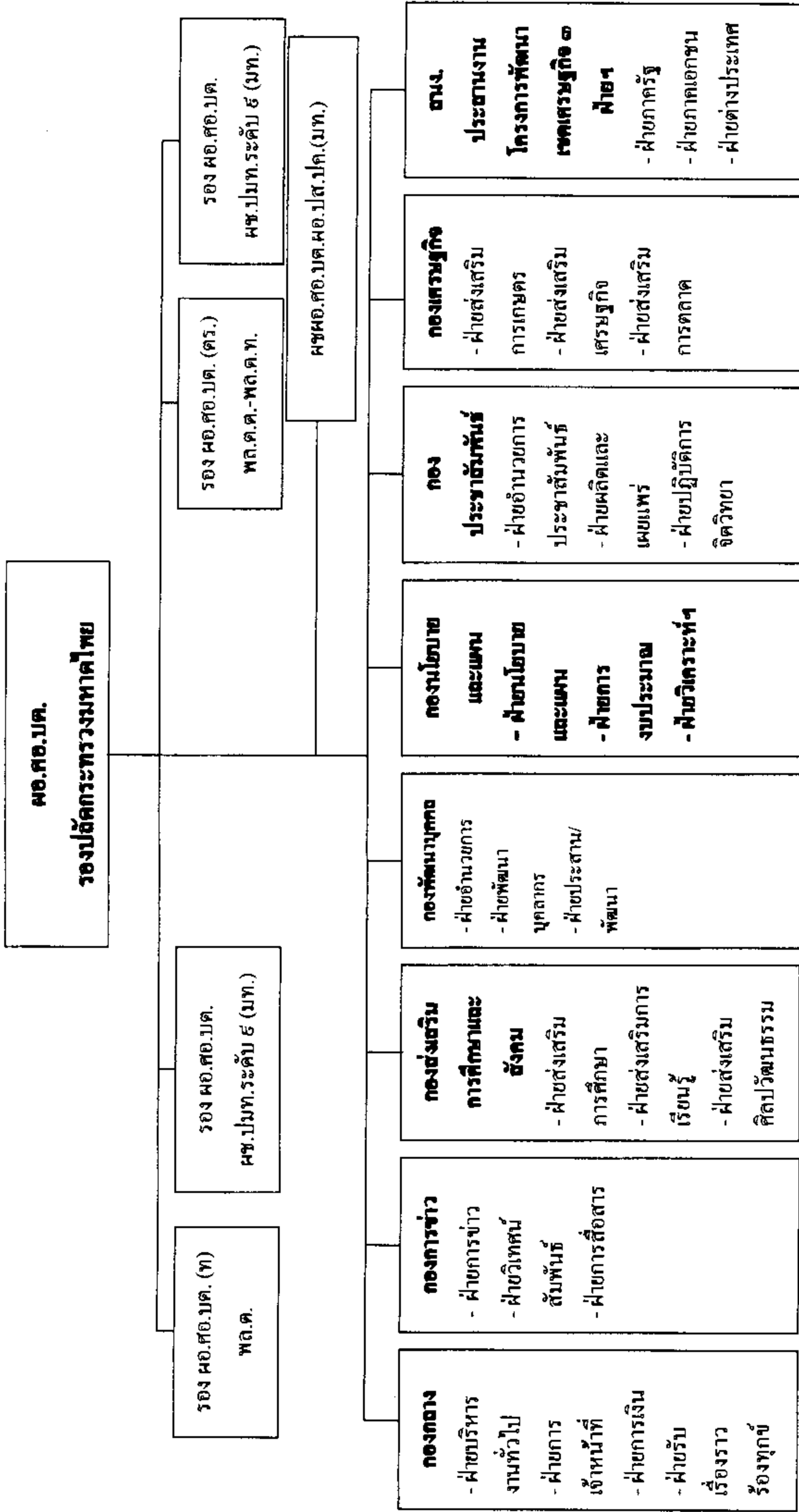
แม้ในช่วงสงครามเย็น ภาครัฐจะได้ใช้แนวคิดการพัฒนาเสริมการปราบปรามมาอย่างสำเร็จแล้วก็ตาม แต่ปลายของยุคสงครามเย็นต่อข้อมาสู่ช่วงโลกาภิวัตน์ รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งต่างมองปัญหาวิเคราะห์สถานการณ์ความมั่นคงภาคใต้ค่อนข้างใกล้เคียงกันว่า สงครามเย็นสิ้นสุดลง การต่อสู้ของพรรคคอมมิวนิสต์ทั่วประเทศหมดลง สังคมไทยน่าจะอยู่ในช่วงภาวะปกติ โดยไม่ได้ถูกคิดว่าเป็นเหตุการณ์ภาคใต้เป็นกรณีเฉพาะที่แตกต่างกับพื้นที่ที่เหลือของประเทศไทยที่อยู่ภายใต้สงครามเย็น

ดังนั้นภาครัฐช่วงปลายสมัยสงครามเย็นจึงได้พยายามบริหารราชการในระบบปกติ เช่น รวมงานปราบปรามเข้าอยู่ภายใต้องค์กร พตท.๔๓ รวมศูนย์บริหารการพัฒนาอยู่ที่องค์กรศูนย์อำนวยการบริหารชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ซึ่งเดิมในองค์กร พ.ศ.๒๕๒๔ มีลักษณะการบูรณาการแบบองค์กรเดี่ยว (Single management) คือ มีผู้รับผิดชอบหลักคนเดียว (มทก.๔) ดูแลทั้งงานพัฒนา (ศอ.บต.) และงานการปราบปราม/งานความมั่นคง (พตท.๔๓) (แผนภูมิที่ ๑) ต่อมาใน พ.ศ.๒๕๓๗ รัฐบาลได้แยกงานพัฒนาออกจากงานปราบปราม โดยให้กระทรวงมหาดไทยดูแล ศอ.บต. และฝ่ายทหารดูแล พตท.๔๓ (แผนภูมิที่ ๒)

ซึ่งจากการทำการศึกษาพบว่า บุคลากรใน ศอ.บต. ไม่เข้าใจแก่นความคิดที่ว่า องค์กรนี้ต้องทำการพัฒนาเพื่อเสริมการปราบปราม กล่าวคือ ไม่เข้าใจพัฒนาการของแนวคิดการพัฒนาเพื่อความมั่นคง รูปธรรมที่เห็นคือ รัฐบาลให้งบประมาณด้านการปราบปรามกับ พตท.๔๓ จำนวน ๑๐ ล้านบาท ให้งบประมาณการพัฒนา กับ ศอ.บต. ๑,๐๐๐ ล้านบาท (ข้อมูลปี ๒๕๔๔) ผลรวมก็คือ แนวคิดพัฒนาเพื่อเสริมการปราบปรามไม่บรรลุวัตถุประสงค์ แต่ก็ยังมีข้อคิดตรงที่ว่า ๒ องค์กรยังสะท้อนการดำรงอยู่ของกรอบแนวคิดการพัฒนาต้องเป็นไปเพื่อเสริมความมั่นคง

แผนภูมิที่ ๑ แสดงโครงสร้างการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามคำสั่ง สำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๘/๒๕ ธง ๒๐ มกราคม ๒๕๒๕

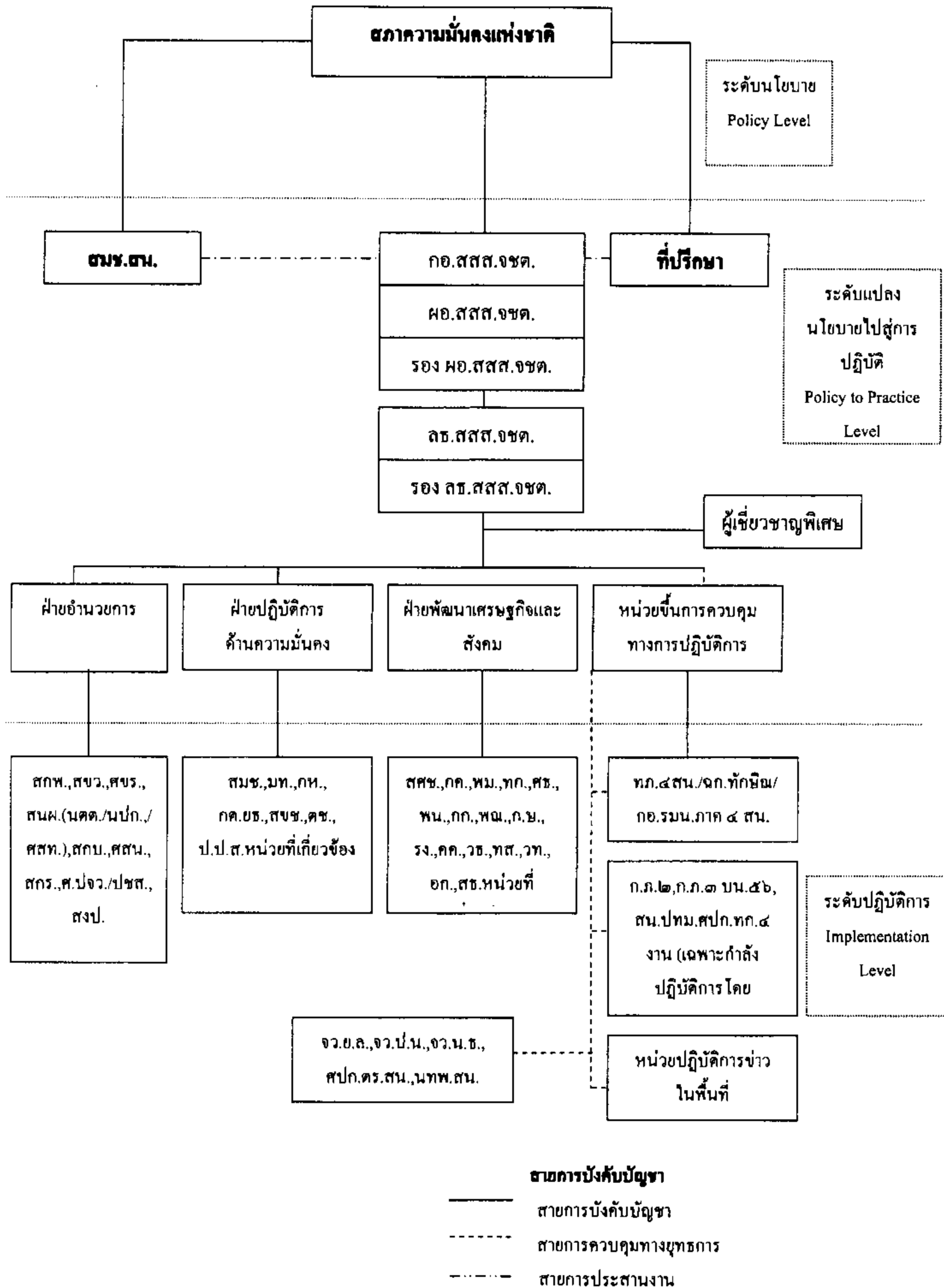

แผนภูมิที่ ๒ แสดงการจัดโครงสร้างของศูนย์อำนวยความสะดวกภายใต้ กรมกำลังกระทรวงมหาดไทย ที่ ๔๓๓/๒๕๓๗ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๓๗ และกำลังกระทรวงมหาดไทย ที่ ๔๗๒/๒๕๓๗ เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๓๗

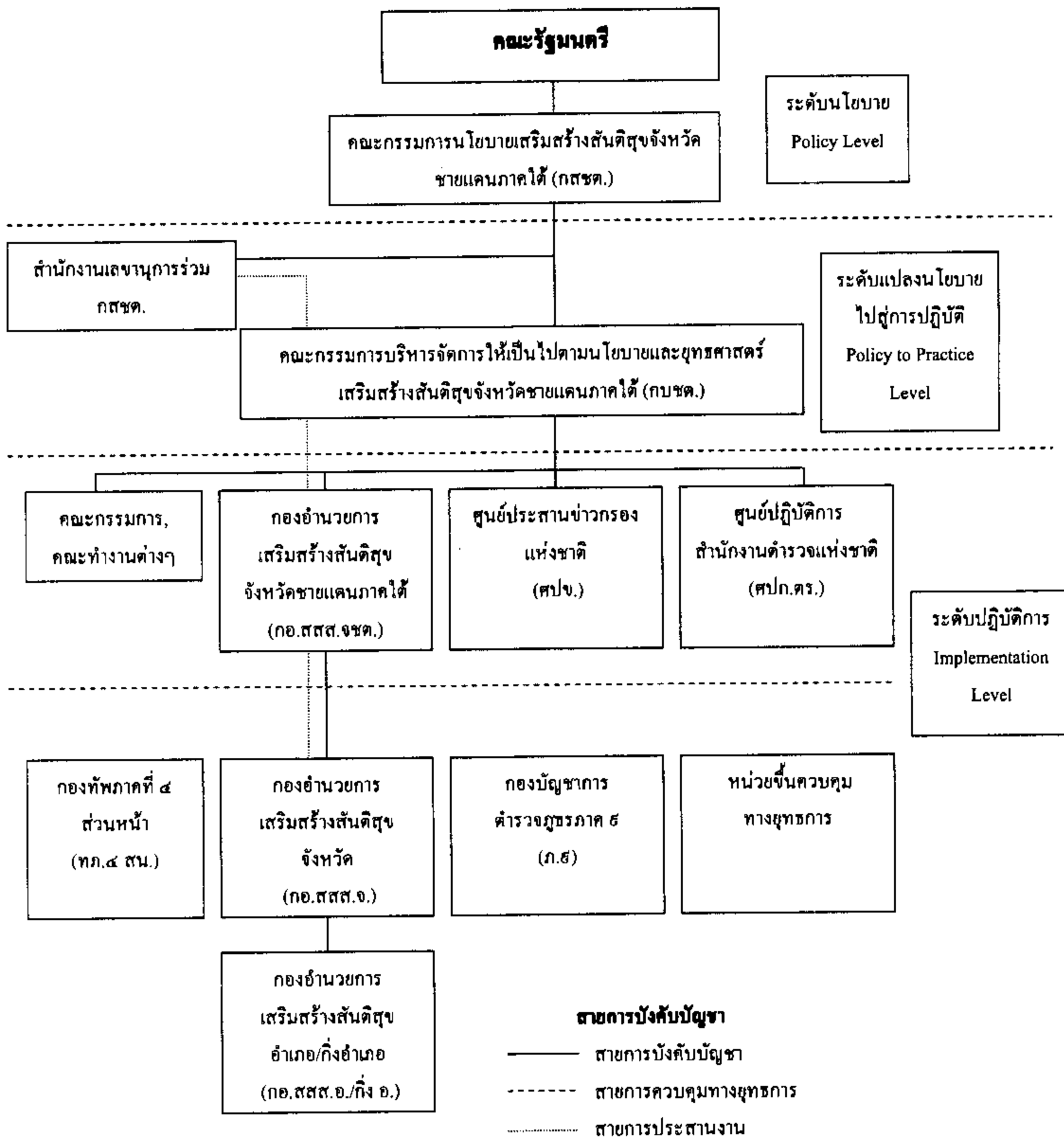
รัฐบาลสมัยนายก ทักษิณ ชินวัตร มีแนวคิดปฏิรูปองค์กรราชการ โดยมีระบบผู้ว่าราชการ CEO เป็นผู้บริหารหลักของจังหวัด และในด้านความมั่นคงกับการแก้ปัญหา ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ก็ได้มีการปฏิรูปโครงสร้างองค์กรดั้งเดิมที่เป็นมาตลอด ๒ ทศวรรษเสียใหม่ โดยมีการยกเลิกทั้งสองหน่วยงาน รัฐบาลเองมีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๑๒๓/๒๕๔๕ เรื่องการปรับปรุงการบริหารราชการในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้บรรดาหน่วยงานหรือคณะกรรมการ ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๔๖/๒๕๓๘ ถูกยกเลิกไปคือ พตท.๔๑ และ สอ.บต. โดยให้โอนถ่ายอำนาจหน้าที่และภารกิจเข้าสู่ปกติคือ สภาความมั่นคงแห่งชาติและสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติรับผิดชอบหน้าที่ของคณะกรรมการอำนวยการแก้ไขปัญหาคความมั่นคงจังหวัดชายแดนภาคใต้ พร้อมทั้งสำนักงาน กสชต. และให้กระทรวงมหาดไทยมอบหมายให้รองปลัดกระทรวงคนหนึ่งที่ทำหน้าที่กำกับดูแลการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ในลักษณะบูรณาการ รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่ประสานงานเร่งรัด ติดตาม และประเมินผลการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี นโยบายของคณะรัฐมนตรีและมติของคณะรัฐมนตรี ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยตั้งสำนักงานคณะกรรมการอำนวยการแก้ไขปัญหาคความมั่นคงจังหวัดชายแดนภาคใต้ “ปชต.” ขึ้นมา (แต่ยังไม่เป็นรูปธรรม) สำหรับหน้าที่ของ พตท.๔๑ ให้โอนไปเป็นงานของ ทภ.๔ และ กอ.รมน.ภาค ๔ คำสั่งดังกล่าวมีผลบังคับใช้มาตั้งแต่ ๑ พ.ค.๒๕๔๕

เนื่องจากรัฐบาลมีแนวคิดที่ว่าปัญหา ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ใช่ปัญหาการก่อการร้าย หากแต่เป็นปัญหาอาชญากรรมธรรมดา ควรให้หน่วยงานปกติรับหน้าที่ไปดูแล เมื่อมีการยกเลิก พตท.๔๑ สายงานการปราบปรามและการข่าวของทหารจึงหมดหน้าที่ ฝ่ายบ้านเมืองและตำรวจไปดูแลการทำงานดังกล่าวแทน แต่หลังจากทำงานมาได้อีก ๒ – ๓ ปี เหตุการณ์ก็กลับรุนแรงเพิ่มขึ้น การก่อการร้ายขยายตัวมากขึ้น รัฐบาลจึงเปลี่ยนแปลงแนวคิดในการจัดการกับปัญหาเสียใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตุลาคม ๒๕๔๗ โดยยอมมอบอำนาจการจัดการปัญหากลับมาสู่ข้าราชการประจำ โดยจัดตั้งกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนใต้ (กอ.สสส.จชต.) ขึ้น ให้มีอำนาจบูรณาการทั้งงบประมาณและแผนงาน และอื่น ๆ ทั้งในงานพัฒนาและความมั่นคง (แผนภูมิที่ ๓)

อย่างไรก็ตาม หลังจาก กอ.สสส.จชต. ในช่วง พลเอก สิริชัย ชัยบุญศิริ ดำเนินงานเพียง ๑๑ เดือนกว่า ๆ รัฐบาลก็เปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์กรอีกครั้ง (แผนภูมิที่ ๔) โดยจัดตั้ง (กบชต.) กำลึงคิดจะมอบอำนาจให้ผู้บัญชาการทหารบกมีอำนาจเต็มที่ในการบูรณาการงานทั้งพัฒนาและปราบปรามแทน กอ.สสส.จชต. แต่ยังคงไม่มีความชัดเจน (ก.ย.๔๘)

แผนภูมิที่ ๓ โครงสร้างของ กอ.ตสส.จชต. นำโดย พลเอก ธีรชัย วัลลภศิริ ค.ค.๔๗ - ก.ย.๔๗

**แผนภูมิที่ ๔ โครงสร้างขององค์กรเพื่อการแก้ไขปัญหา ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ยุครัฐบาลทักษิณ
ปีหลัง ค.ย.๒๕๔๘**

จะเห็นได้ว่า การปรับรื้อหน่วยงาน สอ.บต. มิใช่การยกเลิกเสียทั้งหมด แต่รัฐบาลได้มอบหมายให้ระบบงานปกติลงไปกำกับดูแลเรื่องดังกล่าว มักถูกนำไปเป็นปัญหาการเมือง อย่างไรก็ตามมีข้อวิเคราะห์ดังนี้

๒.๔.๑ พัฒนาการขององค์การในการจัดการปัญหา ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ จากยุคสงครามเย็นจนกระทั่งหมดยุคสงครามเย็นมีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย กล่าวคือ มีการเปลี่ยนแปลงขององค์การควบคู่ไปกับโครงสร้างเชิงอำนาจของภาครัฐ โดยสมัยที่ทหารมีสถานะบทบาทหน้าที่ทางด้านการเมือง การพัฒนาการขององค์การการจัดการกับปัญหาใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้จะสามารถบูรณาการงานของหน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ให้เข้ามามีส่วนร่วมในนโยบายในการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพจนทำงานได้ต่อเนื่องเสมอมา อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์ดังกล่าวได้เปลี่ยนแปลงไปตามสถานะการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน

๒.๔.๒ รัฐบาลสมัย นายชวน หลีกภัย เป็นรัฐบาลที่มาจากระบบประชาธิปไตย ภายใต้สภาพบรรยากาศความมั่นคงของภูมิภาคและของประเทศที่สงบราบเรียบลง แนวคิดเรื่องความมั่นคงได้จางหายไป บรรยากาศการเมืองไทยรัฐบาลสมัย พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นต้นมา เป็นยุคของการแปลงสนามรบเป็นสนามการค้า ตามด้วยความรุ่งเรืองและผลพวงด้านบวกของการพัฒนาเศรษฐกิจ การเพิ่มรายได้ของเกษตรกร ความเติบโตของดาววัดดู จนสังคมไทยเคยชินกับคำว่า “การพัฒนาเศรษฐกิจให้เจริญเติบโต” เป็นเหตุหลักของรัฐบาลไทยที่ชอบทำมากกว่าด้านความมั่นคง ดังนั้น รัฐบาลสมัย นายชวน หลีกภัย จึงเป็นจุดเปลี่ยนแปลงของการจัดการปัญหาความมั่นคง ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สำคัญคือ ได้แยกผู้รับผิดชอบงานด้านการพัฒนาออกจากงานความมั่นคงอย่างเด็ดขาด ตามด้วยการจัดตั้งองค์กรเพื่อการรับผิดชอบ ๒ งานสำคัญ คือ มีการแยกงานของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้รับผิดชอบเฉพาะงานการพัฒนาอย่างเดียว และควบคุมโดยกระทรวงมหาดไทย ส่วนงานด้านความมั่นคงฝ่ายทหารเป็นผู้รับผิดชอบภายใต้องค์กร พลเรือน ดำรงทหารที่ ๔๓ (พตท.๔๓)

๒.๔.๓ แม้ว่าจะมีการแบ่งแยกองค์กร แต่การบริหารจัดการองค์กรในระยะต้นเป็นไปด้วยความมีประสิทธิภาพ องค์กร สอ.บต. มีจุดเด่นคือ มีองค์กรประกอบย่อยภายในองค์กรให้ประชาชน (ผู้นำชุมชนที่คัดสรรแล้ว) เข้ามามีส่วนร่วมในองค์กร สอ.บต. ด้วย เท่ากับเป็นการให้ประชาชนมีส่วนร่วมที่สำคัญ (People Participation) คือ ประชาชนสามารถใช้องค์กรดังกล่าวใน ๒ บทบาทหน้าที่หลัก ที่แม้แต่วันนี้ยังทำไม่ได้ คือ

๒.๔.๓.๑ ใช้องค์กรนี้เป็นเวทีสาธารณะเพื่อใช้องค์กรนี้เป็นที่เสนอข้อร้องเรียน ระบายความทุกข์ร้อน เคียดร้อน

๒.๔.๓.๒ เป็นที่ที่ราษฎรสามารถที่มีส่วนร่วมในการเสนอแนะหรือการเลือกโครงการพัฒนาและเป้าหมายการพัฒนา

แต่อย่างไรก็ตาม การพัฒนาของ สอ.บต. ในยุคนั้น ยังคงถือเป็นโครงการพัฒนาในระบบพิเศษเพิ่มเติมจากการพัฒนาในระบบปกติ เพราะว่าใน สอ.บต. การจะขอ โครงการจะขอแยกเป็นกรณีพิเศษ สอ.บต. จะไม่สามารถบูรณาการงบประมาณและแนวคิดหรือโครงการการพัฒนาทั่วทั้งพื้นที่ได้เท่ากับ กอ.สสส.จชต. ในปัจจุบันได้ สอ.บต. ในยุคนั้น เน้นเรื่องการพัฒนาในระดับกว้างจึงเป็นเพียงแค่ผู้ประสานงาน

๒.๔.๔ การจัดตั้งองค์กร ศอ.บต. และ พตท.๔๓ เกิดขึ้นอีกครั้งในสมัยรัฐบาลทักษิณ รัฐบาลมีวิธีการวิเคราะห์ปัญหาภายใต้สมมติฐานว่า การเคลื่อนไหวและก่อความไม่สงบในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ช่วงนั้น ไม่มีน้ำหนักเพียงพอที่จะมองเป็นการก่อการร้าย แต่น่าจะเป็นการกระทำของกลุ่มอาชญากรหรือ โจรธรรมดา ซึ่งสามารถใช้กลไกอื่น ๆ ในการจัดการได้ วิธีการวิเคราะห์ปัญหาเช่นนี้ นำสู่ข้อเสนอการปรับรื้อองค์กรครั้งสำคัญ คือ

๒.๔.๔.๑ องค์กรที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาให้มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบการบูรณาการ โดยให้กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งได้จัดตั้งองค์กรขึ้นใหม่ คือ “คณะกรรมการนโยบายเฉพาะกิจแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือ “ก.ป.ต.”

๒.๔.๔.๒ ด้านความมั่นคง ให้สภาพความมั่นคงไปรับผิดชอบดูแลให้ยกเลิก พตท.๔๓ และใช้หน่วยงานระบบปกติในการแก้ปัญหา

การประเมินวิธีคิดและประเมินการเปลี่ยนแปลงองค์กร แม้จะไม่ได้ทำการศึกษาอย่างเป็นระบบ แต่ปัญหาที่เกิดความรุนแรงสูงสุดใน ๒ ปีหลัง สะท้อนว่ามีข้อผิดพลาดในเชิงแนวคิด เพราะโจรกระชกดังกล่าว กลับกลายเป็นกองกำลังด้านความมั่นคงที่แข็งแกร่ง เริ่มตั้งแต่โจมตีหน่วยทหาร ทำการปล้นปืนไปจนถึงขั้นเข่นฆ่าเจ้าหน้าที่รัฐ รวมถึงราษฎร ทำการวางระเบิดในสถานที่สำคัญ ท้ายสุดลุกลามสู่การระเบิดสนามบินหาดใหญ่

ปัญหาด้านความมั่นคงโดยปกติแล้ว การบูรณาการกองกำลังทั้งตำรวจ ทหารเข้าด้วยกัน ในด้านหนึ่ง ทำให้มีกองกำลังที่เข้มแข็งจำนวนมาก เหมาะสมกับการกิจลงไปดูแลในพื้นที่ ในอีกด้านหนึ่งกองกำลังของทหารเมื่อได้รับการกิจให้เข้าปฏิบัติการจะมีทั้งส่วนงานการข่าว และส่วนงานการพัฒนาเข้าปฏิบัติการกิจควบคู่กันไป งานที่สำคัญคือ งานการข่าว เป็นงานที่ต้องใช้ความละเอียดอ่อน สร้างเครือข่าย สร้างความไว้วางใจ และเงินงบประมาณไม่ใช่ว่าจะหาได้ง่าย แต่ปรากฏว่าในการปรับโครงสร้างองค์กรครั้งนี้ การถอนทหารออกจากพื้นที่หมายถึงการสิ้นสุดระบบงานการข่าวที่เคยสร้างมาอย่างมีประสิทธิภาพไปด้วย

ประเด็นต่อมาการใช้ตำรวจรับผิดชอบในพื้นที่ คงไม่มีปัญหาถ้าเป้าหมายคืออาชญากรรมธรรมดา เพราะโดยทั่วไปแล้วตำรวจที่มีวิธีคิดในสงครามการเมืองจะเป็นเฉพาะหน่วยตำรวจตระเวนชายแดนเท่านั้น ซึ่งทำงานเคียงคู่กับทหาร แต่ในกรณีนี้กำลังตำรวจตระเวนชายแดนไม่เพียงพอ ตำรวจภูธรหรือหน่วยปฏิบัติการพิเศษเฉพาะยังมีความชำนาญเฉพาะด้านการปราบปรามอาชญากรรม เช่น การจับสอบสวนคนร้ายเยี่ยงอาชญากรรม ซึ่งถ้าเป็นปัญหาอาชญากรรม เข้าทุกซ์หรือประชาชนอาจยอมรับได้และชื่นชม แต่ใช้วิธีการรุนแรงนอกระบบกับกลุ่มเป้าหมายในสงครามการเมืองกลับยังเป็นการทวีปัญหาจนแก้ไขได้ยากในภายหลัง

ดังนั้น ข้อผิดพลาดในเชิงนโยบายปรับโครงสร้างองค์กรครั้งนี้ ทำให้สถานการณ์ความรุนแรงทวีขึ้น และทำให้วิธีการบริหารจัดการเงินลงทุนทางมาตลอดจนปัจจุบัน

๒.๔.๕ องค์กร กปด. ที่ปฏิรูปขึ้นมาใหม่ ได้มีการดำเนินการค่อนข้างจำกัด เพราะรัฐบาลยังไม่เล็งเห็นความสำคัญของการบูรณาการงานด้านการพัฒนาในพื้นที่ ภายใต้องค์กรที่มีเอกภาพ (Single Management) ดังนั้น มหาคไทยจึงออกคำสั่งต่าง ๆ ขึ้นมารองรับและกำหนดรูปแบบขององค์กรแต่ยังไม่ทันได้เริ่มทำงาน ปัญหาความรุนแรงภาคใต้ก็เพิ่มทวีขึ้น ข้อสังเกตคือ ภายใต้องค์กรคณะกรรมการนโยบายเฉพาะกิจแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ใหม่ ระบบงานที่เกี่ยวข้องกับประชาชนสองประเด็นที่เคยมีอยู่ในสมัย ศอ.บต. ได้ถูกละเลยหรือลดระดับลงไปคือ ระบบการร้องทุกข์หรือการมีส่วนร่วมของราษฎรเฉพาะการร้องทุกข์กระทรวงมหาดไทย ใช้ระบบศูนย์ดำรงธรรมประจำจังหวัดเป็นศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ ซึ่งก็ไม่มีประสิทธิภาพเท่าเดิม เพราะเดิมองค์กรประชาชนมีที่นั่งใน ศอ.บต. และ ศอ.บต. เอง ก็เป็นองค์กรบูรณาการข้าราชการสำคัญทุกหน่วยงาน ในพื้นที่ ๓ จังหวัดเข้ามานั่งทำงานด้วยกัน การร้องเรียนในระบบ ศอ.บต. จึงมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากกว่าการร้องเรียนในระบบศูนย์ดำรงธรรม นอกจากนั้น สภาพะของการบูรณาการงานด้านการพัฒนาที่ประชาชนเคยมีส่วนร่วมก็ถูกแปรเปลี่ยนไปเป็นระบบการวางแผนบูรณาการการพัฒนาในระบบ “กลุ่มจังหวัด” ซึ่งมีรองนายกสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ เป็นผู้กำกับดูแล ซึ่งแน่นอนว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการให้ข้อมูลข่าวสารในการเลือกเป้าหมาย วิธีการประเภทโครงการ ย่อมจางหายไปเป็นที่สุก

๒.๔.๖ กองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กอ.สสส.จชต.) ถูกก่อตั้งขึ้นครั้งแรก โดยให้รองนายกรัฐมนตรีด้านความมั่นคง คือ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นผู้รับผิดชอบและองค์กรกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) เป็นผู้ปฏิบัติงานหลัก สารสำคัญขององค์กร คือ การที่องค์กรนี้กลับมาทำหน้าที่บูรณาการงานการพัฒนา และงานความมั่นคงอีกครั้งหนึ่ง แต่สภาพการบูรณาการยังไม่ได้รับอำนาจมากเท่าที่จำเป็น เหมือนกับองค์กรในยุคที่สอง

โดยรวมแล้ว กอ.สสส.จชต. ยุคพลเอก ชวลิต ทำหน้าที่หลักด้านความมั่นคง แต่ไม่ได้รับมอบหน้าที่ด้านการพัฒนาเต็มรูปแบบ อีกทั้งรัฐบาลเองก็ยังคงมีความวิตกกังวลและลงมาแทรกแซงการตัดสินใจดำเนินการของ กอ.สสส.จชต. ในพื้นที่อยู่บ่อยครั้ง ที่สำคัญคือ ไม่มีการบูรณาการเชิงแนวความคิดอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม ในบรรดาผู้ปฏิบัติงานทั้งหมด กอ.สสส.จชต. พออุปสรรคสำคัญที่สุดในกรณีจัดการปัญหาที่กรือเซะ สะท้อนปัญหาเอกภาพเชิงแนวคิด การไม่ทุ่มเทและมอบอำนาจให้เกิดบูรณาการการตัดสินใจแก่ปัญหาและปัญหามีอีกมากมาย

๒.๔.๗ เมื่อปัญหา ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้รุนแรงถึงขีดสุดในช่วงก่อนการเลือกตั้งของรัฐบาลนายสมชัยรัฐบาลทักษิณ รัฐบาลตัดสินใจปรับโครงสร้าง กอ.สสส.จชต. อีกครั้งหนึ่ง โดยมีสาระสำคัญ คือ

๒.๔.๗.๑ มีการบูรณาการงานการพัฒนาความมั่นคงและงานการข่าวในพื้นที่อย่างสมบูรณ์แบบที่สุด มอบอำนาจให้ผู้อำนวยการขององค์กรเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด ในพื้นที่ ๓ จังหวัด

ชายแดนภาคใต้ งบประมาณด้านการพัฒนาแผนงาน โครงการต่าง ๆ ด้านการพัฒนาต้องมาผ่านกระบวนการต่าง ๆ ที่องค์กรนี้เสียก่อน งานความมั่นคงและการข่าวก็เช่นกัน มีการจัดตั้งบุคลากรที่รับผิดชอบด้านนี้จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่หลากหลายมานั่งทำงานในกองอำนวยการ กล่าวได้ว่า กอ.สสส.จชต. บุคนี้อาจมีสถานภาพและบทบาทเป็นองค์กรหลักที่ทำงานได้สมบูรณ์แบบในลักษณะบูรณาการ ได้สูงสุด ความตัวแบบทฤษฎีที่แท้จริง (เป็น Single Management)

๒.๔.๗.๒ เป็นครั้งแรกที่รัฐบาลมอบอำนาจการบริหารจัดการด้านความมั่นคงของ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ กลับไปให้ข้าราชการประจำเป็นผู้ปฏิบัติงานหลักทั้งด้านนโยบาย แปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ตั้งแต่เกิดรูปแบบของการจัดการงานด้านความมั่นคงในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่องค์กรนี้โดยข้าราชการประจำได้รับมอบอำนาจสูงสุดในการบริหารจัดการอีกครั้งหนึ่ง

แต่อย่างไรก็ตาม การประเมินโครงสร้างองค์กรอย่างเดี่ยวหรือแม้แต่การประเมินโครงสร้างและบทบาทหน้าที่คงไม่เพียงพอคงต้องดูตัวแปรอื่น ๆ เช่น ยุทธศาสตร์องค์กร วิธีการทำงาน บุคลากร ระบบและตัวประกอบอื่น ๆ อีก ซึ่งจะได้กล่าวต่อไป

๒.๔.๘ ปัญหาของการจัดการวิกฤติภาคใต้ มีความเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างอำนาจ กล่าวคือ ในยุคปัจจุบันกลุ่มทุนคลื่นลูกที่สามเข้ามามีอำนาจแทนกลุ่มทุนคลื่นลูกที่สองหมายความว่ากลุ่มทุนคลื่นลูกที่สองเดิมเคยมีฐานวิถีการผลิตที่พึ่งพิงอยู่กับป่าไม้ แหล่งน้ำ ที่ดิน ใช้การเมืองผูกพันเอื้อประโยชน์กับเศรษฐกิจ หาส่วนเกินทางเศรษฐกิจจากการจัดทำโครงการพัฒนาในลักษณะหาเปอร์เซ็นต์จากโครงการจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งถ้านับกันตรง ๆ แล้ว คือ การทุจริตและมักจะมีฐานทางการเมืองเป็นพวกกลุ่มทุนท้องถิ่นที่มีการผลิตบนกิจการทางเศรษฐกิจเป็นสีเทา เช่น ช่าง บอน หวย น้ำมันเถื่อน แต่กลุ่มทุนคลื่นลูกที่สามมักมีวิธีการผลิตบนกิจกรรมทางเศรษฐกิจของยุคสมัย คือ เป็นเจ้าของธุรกิจคลื่นลูกที่สามได้หาส่วนเกินทางเศรษฐกิจอยู่ในระบบพอสมควร เช่น ได้จากธุรกิจของตนเอง ผลักดันให้เกิดการค้าขายข้ามชาติ และได้ส่วนเกินทางเศรษฐกิจจากตลาดทุน ตลาดเงิน ส่วนฐานทางการเมืองในท้องถิ่นก็จะมีลักษณะไม่เหมือนกับของกลุ่มทุนคลื่นลูกที่สอง ดังนั้นเมื่อทุนคลื่นลูกที่สามดำเนินนโยบายทางการเมือง เช่น ปราบปรามยาเสพติด ทำห้วยได้ดินเป็นบนดิน ย่อมเกิดความขัดแย้งในผลประโยชน์ (Conflict of interest) กับกลุ่มทุนคลื่นลูกที่สองอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ รวมทั้งความได้เปรียบของกลุ่มที่สามในฐานะที่มีฐานทางเศรษฐกิจที่ใหญ่โตกว่า และไม่ต้องพึ่งพิงการทุจริตทางตรง หรือไม่พึ่งพิงรูปแบบการหาส่วนเกินทางเศรษฐกิจแบบการจัดทำธุรกิจทำไคน์ก ผนวกกับการมีฐานทางการเมืองที่ใหญ่กว่ากลุ่มทุน คลื่นลูกที่สองจึงอยู่ในสภาพถูกกดดัน จนตรอก จนต้องหาทางต่อสู้ คำตอบที่ได้คือ การต่อสู้ในมิติที่ทุนคลื่นลูกที่สามอ่อนด้อย ได้แก่ มิติความมั่นคงทั้งในและนอกระบบนั่นเอง

ความขัดแย้งในระดับต่อมาเป็นความขัดแย้งในเชิงองค์กรสถาบันและกลุ่มบุคคล ทั้งของฝ่ายข้าราชการด้วยกันเอง เช่น ทหาร ตำรวจ และระหว่างกลุ่มในท้องถิ่นซึ่งมีความซับซ้อนลึกซึ้ง

๒.๔.๘ ปัญหาของฝ่ายการเมืองที่กำกับดูแลงานด้านความมั่นคง มีขีดความสามารถ ความคล่องตัว และกำกับดูแลประเด็นการยกเลิกของสององค์กรน้อยมา ไม่สม่ำเสมอต่อเนื่อง หากจะคำนึงถึง หรือเปรียบเทียบกับทีมทำงานเศรษฐกิจจะพบว่าภายใต้ทางด้านการเศรษฐกิจของรัฐบาลและการทำงานอย่างรวดเร็วของรัฐบาล ทีมงานเศรษฐกิจมีวิสัยทัศน์ มีเอกภาพสูง สามารถแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ รวมถึงกำกับดูแลงานอย่างมีประสิทธิภาพ แต่บุคลากรทางการเมืองที่รับผิดชอบฝ่ายความมั่นคงกลับมีความแตกต่างอย่างสิ้นเชิง หากวิเคราะห์ให้ตีรัฐบาลต้องการให้ระบบงานปกติเข้ามาทำหน้าที่แทน องค์กรพิเศษทั้งสอง องค์กรเท่ากับเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ ดังนั้น ฝ่ายการเมืองจะต้องทดสอบระบบ กำกับดูแลให้เกิดความมั่นใจว่า องค์กรที่ยุบเลิกไปจะถูกทดแทนตามคำสั่งที่กล่าวถึงได้ และทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๔.๑๐ ฝ่ายการเมืองในระดับตัดสินใจนโยบายมีความรับรู้ (Perception) ในเรื่องความมั่นคงว่า ปัญหาความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นเรื่องประเด็นปัญหาด้านเศรษฐกิจ เป็นการกระทำของอาชญากรธรรมดา ไม่ใช่เรื่องการก่อการร้าย จึงชอบด้วยเหตุผลที่จะยุบ พตท.๔๓ และให้ระบบปกติจัดการปัญหาในมิติของความรุนแรง ในความเป็นจริงการยกเลิก พตท.๔๓ ทำให้ทหารที่ทำงานด้านยุทธการกลับสู่ที่ตั้งปกติ เกิดช่องว่างของพื้นที่ที่ปล่อยแหลมต่อการปฏิบัติการด้วยกำลัง (หากจะมี) นอกจากนั้นทำให้สายข่าวที่จัดตั้งไว้ สลายตัวไปด้วย

นอกจากนั้น การให้ตำรวจรับพื้นที่ไปฝ่ายเดียว มีปัญหาหลายประเด็น เช่น กำลังเจ้าหน้าที่ ตำรวจไม่เพียงพอที่จะดูแลงานทั้งบริการประชาชนในเมืองและงานในพื้นที่ป่าเขาที่ทหารทำอยู่ ตำรวจที่ทำหน้าที่แทนทหารในมิติสงครามการเมืองมีเพียงตำรวจตระเวนชายแดนเท่านั้น ส่วนตำรวจภูธรมักจะเคยชินกับวิธีการของตำรวจในการปราบอาชญากรรม โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ทั้งในและนอกระบบเป็นเรื่องปกติ แต่ในสงครามการเมือง ผู้กระทำการทางการเมืองไม่ใช่อาชญากร การใช้วิธีการที่กล่าวมา เช่น ไร้รัฐธรรมนูญ อุ้มฆ่า จะยิ่งทำให้ปัญหาการเมืองเหล่านี้ขยายตัวรุนแรงดังที่เป็นอยู่

๒.๔.๑๑ การยุบเลิก ศอ.บต. มีข้ออ่อนตรงระบบบูรณาการด้านการพัฒนาได้อ่อนแอลงหรือเกือบหายไปเนื่องจากโครงสร้างองค์กรดั้งเดิมเป็นการรวม ๓ จังหวัดเข้ามาแก้ปัญหาด้วยกัน ซึ่งมีความเหมาะสม และผู้บริหารองค์กรเดิมเป็นระดับรองปลัดกระทรวงทำให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทั้ง ๓ จังหวัดเกิดเอกภาพในการบริหาร แต่ภายใต้แนวคิดการยกเลิก ศอ.บต. และอยากให้เป็นระบบราชการทำงานโดยคำสั่งที่ออกมา กระทรวงมหาดไทยมีหน้าที่ต้องไปดำเนินการให้เป็นรูปธรรม ซึ่งอาจเกิดช่องว่างขององค์กรเก่าและใหม่

๒.๔.๑๒ โดยพื้นฐานดั้งเดิมในพื้นที่ที่มีผลประ โยชน์มาเกี่ยวข้องกับชายแดนภาคใต้ หน่วยงานรัฐ มีบุคลากรหลากหลาย บางส่วนของบางหน่วยงานเข้าไปมีอิทธิพลและผลประโยชน์ ปัญหาความไม่ไว้วางใจในระดับบุคคลต่างองค์กร ถูกนำมาเป็นปัญหาผลประโยชน์เชิงองค์กรจนเกิดความหวาดระแวงไม่รวมการในบรรดาหน่วยงานด้านความมั่นคง

นอกจากนั้นการยุบเลิก สอ.บต. ทำให้บทบาทด้านที่สำคัญต่อมวลชนหายไป คือ สอ.บต. เคยเป็นเวทีสาธารณะที่รวมบรรดาแกนนำประชาชนในท้องถิ่นเข้ามาสะท้อนปัญหาเพื่อเป็นข้อมูลป้อนเข้า (Information input) สำหรับการรับฟังเพื่อเสนอแนะแก้ไขปัญหาคือไปในด้านการพัฒนาอีกทั้งยังเป็นเวทีสาธารณะสำหรับการร้องทุกข์การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐหากมีกรณีไม่เหมาะสมเกิดขึ้นเมื่อยกเลิก สอ.บต. บทบาทหน้าที่ดังกล่าวจึงหายไป

๒.๔.๑๓ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์กรและการจัดการปัญหา ๓ จชต. ในสมัยรัฐบาล พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ หลังจากที่เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์และการจัดการปัญหา ๓ จชต. เสียใหม่ โดยภาพรวมแล้วรัฐบาลนี้เน้นการใช้รัฐธรรมนูญเป็นหลักในการแก้ปัญหา นอกจากนั้นยังมองมิติการจัดการ เน้นเอกภาพการบริหารงานที่ต้องบูรณาการทั้งงานพัฒนาและความมั่นคงเข้าด้วยกัน

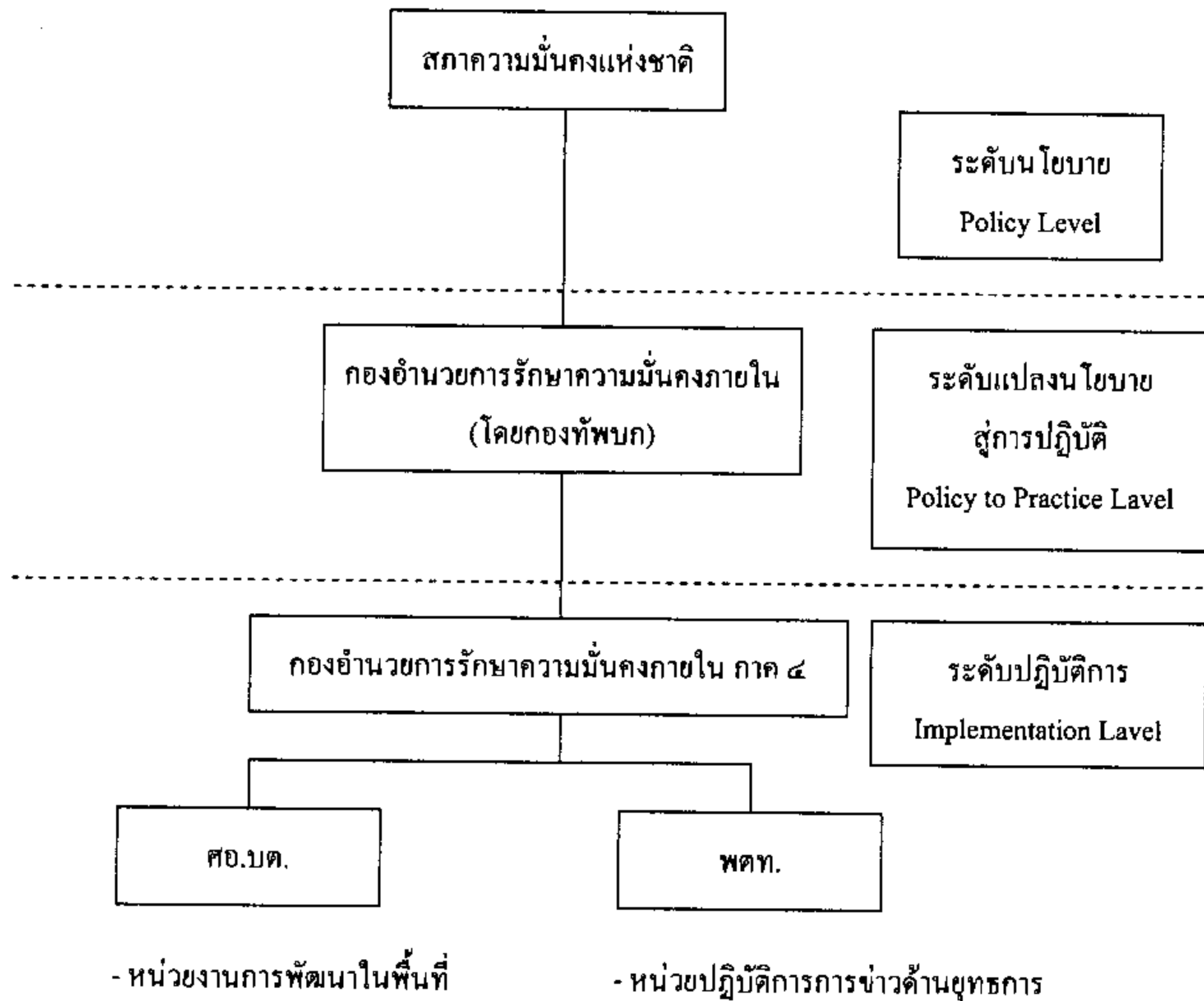
การกล่าวขอโทษประชาชนจากการปฏิบัติที่ผ่านมารวมถึงเจ้าหน้าที่รัฐไม่ใช้รัฐธรรมนูญยกเลิกระบบบัญชีดำรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับกรณี ๓ จชต. ถอนฟ้องคดีความต่าง ๆ ใน ๓ จชต. ออกจากระบบที่สำคัญที่สุดคือ กลับมาปฏิรูประบบการบริหารงานและองค์กรเสียใหม่ดังนี้คือ

๒.๔.๑๓.๑ ในระดับนโยบายให้สภาความมั่นคงแห่งชาติเป็นองค์กรหลักในร่างนโยบายแก้ปัญหา ๓ จชต. แทนที่จะให้นักการเมืองเข้าไปแทรกในรูปคณะกรรมการ กตชต. เช่นยุคที่ผ่านมา

๒.๔.๑๓.๒ ในระดับการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้เกิดเอกภาพสูงสุด จึงให้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในเป็นองค์กรหลักในการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ มอบให้กองทัพบกเป็นผู้รับผิดชอบกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน โดย ผู้บัญชาการทหารบก เป็นผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน

๒.๔.๑๓.๓ ในระดับพื้นที่ทำให้เกิดเอกภาพโดยกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ภายใต้แม่ทัพภาค ๔ เป็นองค์กรหลักที่จะบูรณาการทั้งงานพัฒนาและงานด้านความมั่นคงให้มีเอกภาพ

๒.๔.๑๓.๔ รื้อฟื้นจัดตั้ง ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สอ.บต.) และกองบัญชาการผสมพลเรือน ตำรวจ ทหาร (พตท.) ขึ้นมาเพื่อให้เป็นองค์กรหลักรับผิดชอบงานด้านการพัฒนาและด้านความมั่นคงในพื้นที่ตามลำดับ ซึ่งเป็นตัวแทนของการจัดการปัญหาในยุค พ.ศ.๒๕๒๓ ซึ่งมีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาขณะนั้น โครงสร้างองค์กรดังกล่าวมีลักษณะดังปรากฏ(แผนภูมิที่ ๕)

แผนภูมิที่ ๕ โครงสร้างองค์กรเพื่อการแก้ไขปัญหา ๓ อชค. สมัยรัฐบาล พต.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์

ส่วนที่ ๓ : ประเด็นปัญหาโดยทั่วไป

สภาพปัญหาการก่อความไม่สงบ จากขบวนการแบ่งแยกดินแดน หรือโจรก่อการร้ายในอดีตที่เป็นเงื่อนไขมาจากปัญหาทางสังคมจิตวิทยา จากความแตกต่างในลักษณะพื้นฐานของโครงสร้างทางสังคมที่แตกต่างจากภูมิภาคอื่นของประเทศ ที่เชื่อมโยงกับความเปราะบางทางประวัติศาสตร์ของพื้นที่ รวมทั้งเป็นผลมาจากปัญหาพื้นฐานในเชิงโครงสร้าง เช่น ความยากจน การด้อยการศึกษา ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาภูมิภาคจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดจนมา บุคคลบางกลุ่มที่หวังจะได้อำนาจทางการเมือง การปกครอง ได้นำเงื่อนไขดังกล่าวมาปลุกกระดม แสวงหาแนวร่วมก่อความไม่สงบเรียบร้อย เพื่อหวังผลต่ออุดมการณ์แบ่งแยกดินแดนเป็นรัฐอิสระ

ในปัจจุบันนี้ ปัญหาใหม่ๆ เกิดขึ้น มีผลต่อการสร้างความไม่สงบเรียบร้อย และทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นทดแทนปัญหาที่มีในอดีต คือ ปัญหาการแสวงหาผลประโยชน์ในด้านต่างๆ อาทิ การค้ายาเสพติด สินค้าผิดกฎหมาย แหล่งอบายมุข บ่อนการพนัน เป็นต้น จนบางครั้งมีความพยายามที่จะสร้างสถานการณ์เบี่ยงเบนประเด็นให้ความเห็นว่าความไม่สงบต่างๆ เป็นผลจากการกระทำของกลุ่มโจรก่อการร้าย

เหตุการณ์การลอบทำร้ายเจ้าหน้าที่ตำรวจ และการก่อเหตุร้ายต่างๆ ในพื้นที่ จชต. หลายครั้ง ตั้งแต่ปลายปี ๒๕๔๕ ที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นการกระทำของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใด และด้วยข้ออ้างหรือเหตุผลใดก็ตาม เป็นเหตุการณ์ที่สร้างความสูญเสียแก่ชีวิต และทรัพย์สินรวมไปถึงภาพลักษณ์ของพื้นที่และผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจ ทั้งด้านการลงทุน การท่องเที่ยว และอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสูญเสียของครอบครัว ญาติพี่น้องของผู้เสียชีวิต ทั้งนี้ เพราะปัญหาของ จชต. ไม่ใช่เพียงปัญหาการก่อเหตุร้าย ซึ่งเป็นปัญหาผิวเผินเท่านั้น แต่มีปัญหาคืออีกมากมายที่สำคัญและรบกวนใจ เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหาการขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐาน ปัญหาคุณภาพชีวิต และอื่นๆ ที่เราร่วมกันแก้ไขอย่างได้ผลมาโดยตลอด รวมทั้งปัญหาใหม่ของสังคม คือ ยาเสพติด ที่ทวีความรุนแรงขึ้นทุกขณะ โดยสามารถแยกประเด็นได้ดังนี้

๓.๑ ประเด็นด้านสังคมจิตวิทยา มีสาเหตุจาก ความไม่เข้าใจและความหวาดระแวงของ ชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งมีความต้องการดำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของสังคมมุสลิมไว้ ปัญหาดังกล่าวนี้เป็นปัญหาที่ฝังรากลึกในความรู้สึกของชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามมานาน จากปัญหาดังกล่าวทำให้บุคคลบางกลุ่มเข้าไปแสวงหาประโยชน์แอบแฝงขึ้นเป็นเงื่อนไขสร้างความแตกแยก

๓.๒ ประเด็นด้านเศรษฐกิจ แม้ว่าจะมีความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ เนื่องจากมีพื้นที่เปิดสู่ทั้งด้านอ่าวไทยและทะเลอันดามัน เหมาะแก่การทำคาร์ปประมงและการท่องเที่ยวและมีดินแดนติดต่อกับประเทศมาเลเซียยาวประมาณ ๕๐๐ กิโลเมตร แต่ก็ยังเป็นพื้นที่ที่มีความยากจนที่สุดของภาคใต้ และในบางปีก็ติดอันดับจนที่สุดในประเทศ

๓.๓ ประเด็นด้านการเมือง ปัญหาพื้นฐานทางสังคมก่อให้เกิดปัญหาความไม่เข้าใจและความหวาดระแวงระหว่างชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามกับชาวไทยที่นับถือศาสนาอื่นและระหว่างชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามกับทางราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเป็นจุดอ่อนสำคัญที่ฝ่ายตรงข้ามนำไปเป็นเงื่อนไขซึ่งนำสร้างความแตกแยก แต่เมื่อวิเคราะห์อย่างถ่องแท้แล้ว ปัญหาดังกล่าวนี้มีได้เกิดจากความขัดแย้งทางศาสนาแต่ประการใด แต่เกิดจากการขาดการทำความเข้าใจและการยอมรับในความแตกต่างทางศาสนาและวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน

๓.๔ ประเด็นด้านภาษา ที่ประชาชนขาดการเรียนรู้ การไม่สามารถเข้าถึงสื่อของรัฐที่ใช้ภาษาไทยได้ไม่ว่าจะมีสาเหตุมาจากการขาดแคลนปัจจัย การถูกสั่งสอนตามแนวศาสนาที่ไม่ให้รับสื่อที่นำวัฒนธรรมที่ผิดต่อหลักศาสนาหรือความละเอียดจากการที่ถูกเขาย่ำยื้อลื้อเลียน เนื่องจากพูดภาษาไทยได้ไม่ชัด/สื่อสารด้วยภาษาไทยได้ไม่เข้าใจ การประกอบกับกระแสการฟื้นฟูเชิดชูเอกลักษณ์วัฒนธรรมในแบบ “มลายูมุสลิม” จึงเป็นผลให้เกิดการต่อต้าน/เฉยชาที่จะเรียนรู้ภาษาไทย

๓.๕ ประเด็นด้านกลุ่มก่อการร้าย หรือกลุ่มก่อความไม่สงบ ภายหลังจากปีตคานีได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของไทยในปี พ.ศ.๒๓๒๘ สมัยรัชกาลที่ ๑ และนับแต่นั้นมาได้เกิดการต่อต้านจากบรรดาเจ้าเมืองที่มีเชื้อสายมลายูเป็นระยะ ๆ จุดที่ถือว่ามีผลให้เจ้าเมืองในหัวเมืองมลายูเสียอำนาจที่มีมาแต่เดิมคือสมัยรัชกาลที่ ๕ ได้ทรงเปลี่ยนแปลงการปกครองโดยประกาศใช้ “กฎข้อบังคับสำหรับปกครอง ๗ หัวเมือง ร.ศ.๑๒๐” เมื่อ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ.๒๔๔๔ จึงเกิดการต่อต้านจากเจ้าเมืองและชนชั้นปกครองที่สูญเสียอำนาจ และต่อมาได้พัฒนาเป็นขบวนการต่อต้านรัฐหลายขบวนการ กลุ่มขบวนการแบ่งแยกดินแดนต่าง ๆ ที่เคลื่อนไหวใน จชต. นับจากอดีต ได้แก่ ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ (ผกค.) ขบวนการโจรคอมมิวนิสต์ มลายู (จคม.) และขบวนการโจรก่อการร้าย (ขจก.) อีกหลายกลุ่ม จากความแตกต่างหลายประการดังกล่าวประกอบกับรัฐปีตคานีเคยเป็นรัฐเอกราชมาก่อน และต่อมาก็ถูกรวมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของราชอาณาจักรไทย การต่อสู้เพื่อความเป็นเอกราช จึงมีขึ้นโดยตลอดยาวนานร่วมหนึ่งศตวรรษ กลุ่มก่อความไม่สงบ ก่อตั้งเป็นขบวนการก่อการร้ายอย่างเป็นทางการขึ้นเมื่อปี พ.ศ.๒๕๐๒

กลุ่มแรกคือ ขบวนการแนวร่วมแห่งชาติปลดปล่อยปีตคานี หรือ BNPP โดยทายาทเชื้อสายเจ้าเมืองในหัวเมืองมลายูเดิมและต่อมาได้มีการก่อตั้งขบวนการในลักษณะนี้อีกหลายขบวนการ อาทิ PULO BRN และ GMIP เป็นต้น (เมื่อ ๓๑ ส.ค.๓๒ แกนนนำ BIPP, BRN - Congress, GMP และ PULO ใหม่ ได้ร่วมกันจัดตั้งกลุ่ม BERSATU ขึ้นเพื่อเสริมสร้างความเป็นเอกภาพและให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน) กลุ่มขบวนการต่าง ๆ ดังกล่าวมีการเคลื่อนไหวในภาพรวมอยู่ ๒ ลักษณะ คือ การเคลื่อนไหวด้านการเมืองและการเคลื่อนไหวด้านการทหาร การเคลื่อนไหวด้านการเมืองกระทำโดยการเผยแพร่แนวคิดแบ่งแยกดินแดน โฆษณาชวนเชื่อในรูปแบบต่างๆ ทั้งในประเทศ ต่างประเทศ หรือองค์กรมุสลิมระหว่างประเทศ โดยเน้นในกลุ่มประเทศอิสลาม เพื่อขอรับการสนับสนุนทางด้านการเมืองการเงิน และการทหาร (การฝึก) มีการบิดเบือนข้อมูลให้ต่างชาติเห็นว่ารัฐบาลไทยปฏิบัติต่อคนไทยมุสลิมในด้านลบ อาทิ ไม่ให้ความเป็นธรรม

หรือละเมิดสิทธิมนุษยชน นอกจากนี้ยังสร้างกระแสชาตินิยมต่อต้านรัฐบาลไทยในกลุ่มเยาวชนและราษฎรมุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้วยการปลุกกระแสสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ชนชาติมลายูและพยายามฉกฉวยประเด็นที่รัฐมีนโยบายหรือปฏิบัติกระทบต่อคนไทยมุสลิมมาขยายผลเพื่อให้ประชาชนเกลียดชังและต่อต้านรัฐ ส่วนการเคลื่อนไหวด้านการทหารกระทำโดยการตั้งกองกำลังติดอาวุธและหน่วยก่อวินาศกรรม

ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มก่อความไม่สงบ มีลักษณะคล้ายรูปพีระมิด มีองค์กรประกอบภายในองค์กรของกลุ่มก่อความไม่สงบ ๓ กลุ่ม ประกอบไปด้วยกลุ่มควบคุมสั่งการ กลุ่มควบคุมทางยุทธวิธี/ผู้ปฏิบัติทางทหาร และกลุ่มแนวร่วม/มวลชน โดยยุทธศาสตร์ที่กลุ่มก่อความไม่สงบนำมาใช้ เป็นประเด็นสำคัญที่ใช้ในการรณรงค์ในการแบ่งแยกดินแดนคือ

๓.๕.๑ ชาติ - มลายู ซึ่งให้เห็นถึงความแตกต่างของเชื้อชาติ การเป็นชาวมลายูที่มีอารยธรรมที่ดีกว่ายาวนานกว่า

๓.๕.๒ ศาสนา - อิสลาม มีความพยายามในการสร้างแนวทางมุสลิมอย่างสุดโต่ง โดยการจะยกให้เป็นรัฐอิสลามบริสุทธิ์ถ้าหากได้รับเอกราชแล้ว ตลอดจนการใช้ความพยายามอย่างต่อเนื่องในการดึงประชาคมมุสลิมเข้ามาเกี่ยวข้องกับต่อเหตุการณ์

๓.๕.๓ มาตุภูมิ - ปัตตานี ใช้ภูมิหลังประวัติศาสตร์อาณาจักรปัตตานีที่เคยมีเอกราชและเคยยิ่งใหญ่มาในอดีต ในประเด็นที่เคยถูกสยามรุกรานและยึดครอง

สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบยังคงดำรงความมุ่งหมายที่จะก่อเหตุร้ายในรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งการลอบยิง การวางระเบิด การลอบวางเพลิง และปล้นอาวุธปืน เป้าหมายยังคงเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ครู ราษฎร ไทยพุทธ และไทยมุสลิมที่ให้ความร่วมมือกับทางราชการ รวมทั้ง สิ่งสาธารณูปโภคของเอกชนและทางราชการ เพื่อข่มขู่สร้างความหวาดกลัว ไม่ให้ประชาชนให้ความร่วมมือ และเกลียดชังเจ้าหน้าที่รัฐ รวมทั้งขั้วผู้ให้เจ้าหน้าที่ใช้ความรุนแรงตอบโต้ประชาชนเพื่อผลักดันให้ประชาชนไปอยู่กับกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ และสร้างความแตกแยกระหว่างคนไทยพุทธและไทยมุสลิม

จากการปฏิบัติงานในการแก้ไขปัญหา ๓ จขด. ที่ผ่านมา ทำให้สามารถทราบโครงสร้างการจัดและเครือข่ายกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีโครงสร้างการจัดและการแบ่งเขตการปกครอง ทั้งในระดับ จังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน พตท. ได้นำมากำหนดเป็นเป้าหมายในการปฏิบัติงานด้านยุทธการ โดยการจัดกำลังลาดตระเวนจรยุทธ์ ให้ครอบคลุมพื้นที่ปฏิบัติการและ ปิดล้อม ตรวจค้นพื้นที่เป้าหมาย รวมทั้งการปฏิบัติการเวลากลางคืน และการตอบโต้ฉับพลัน ทำให้กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบถูกจำกัดเสรีในการปฏิบัติและมีระดับแกนนำ เสียชีวิต รวมทั้งสามารถขยายผลไปสู่การยึดอาวุธปืน วัตถุระเบิด และยุทธโศปกรณ์จำนวนมาก เป็นเหตุให้กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบได้ปฏิบัติการตอบโต้ต่อเป้าหมายที่มีการป้องกันตนเองได้น้อยและเมื่อก่อเหตุแล้วมีผลกระทบกับความรู้สึกของประชาชนในวงกว้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนไทยพุทธและชุมชนไทยพุทธ ซึ่งในห้วงที่ผ่านมาได้มีคนไทยพุทธ และชุมชนไทยพุทธที่อยู่ในพื้นที่

ห่างไกล และไม่สามารถป้องกันตนเองได้ ถูกลอบยิงได้รับบาดเจ็บ และเสียชีวิตอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งถูกรบกวन्दด้วยการข่มขู่และลอบวางเพลิงในหลายพื้นที่ รวมยอดผู้เสียชีวิต ตั้งแต่วันที่ ๔ มกราคม ๒๕๔๗ จนถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๘ ตัวเลขผู้เสียชีวิตอยู่ที่ ๑,๘๘๑ราย

ตั้งแต่ต้นปีงบประมาณ ๕๐ เป็นต้นมา (๑ ต.ค. ๔๘ - ปัจจุบัน) สถานการณ์เหตุร้ายรุนแรงใน จชต. ได้เกิดขึ้นมาโดยต่อเนื่อง จากการกระทำของกลุ่มก่อความไม่สงบ รูปแบบหลักที่ใช้ในการก่อเหตุคือการลอบยิง ลอบสังหาร ลอบวางระเบิด ลอบวางเพลิง รวมทั้งการก่อกวन्दด้วยการลอบยิงฐานปฏิบัติการของ จนท. วางวัดจุดต้องสงสัย ไปรษณีย์ปุเรอโบ เผายางรถยนต์ ตัดต้นไม้ขวางถนน หรือการเขียน/พ่นสี ข้อความในที่สาธารณะเพื่อปลุกกระแสมโนทัศน์ในการต่อสู้ นั่นคือ เพื่อบรรลุเป้าหมายการแบ่งแยกดินแดนรัฐปัตตานี เป้าหมายที่กลุ่มก่อความไม่สงบกระทำคงได้แก่ ราษฎร ไทยพุทธ หรือไทยมุสลิม ที่ให้การสนับสนุนเจ้าหน้าที่รัฐ เจ้าหน้าที่ทหาร/ตำรวจ ข้าราชการพลเรือน ที่เป็นเป้าหมายอ่อนแอ เป็นที่น่าสังเกตว่าราษฎรที่ถูกทำร้ายระยะหลังมักจะเป็นราษฎรไทยที่นับถืออิสลามมากกว่าราษฎร ไทยพุทธ อาจเป็นการแสดงให้เห็นว่าผู้ที่ไม่ให้ความร่วมมือกับกลุ่มก่อความไม่สงบ หรือผู้ที่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่รัฐแม้จะเป็นคนไทยมุสลิม ก็จะต้องถูกลงโทษหรืออาจเป็นการพยายามสร้างสถานการณ์ เพื่อเบี่ยงเบนข้อเท็จจริง และโฆษณาชวนเชื่อว่าเจ้าหน้าที่ทหาร/ตำรวจ เป็นผู้ก่อเหตุ เพื่อหวังดึงมวลชนในพื้นที่มาเป็นฝ่ายตน นอกจากนี้กลุ่มก่อความไม่สงบยังได้พยายามพัฒนารูปแบบการก่อเหตุร้าย เพื่อสร้างความสูญเสียและเสียหายต่อเจ้าหน้าที่รัฐให้มากยิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่น การปฏิบัติการซ้ำ ค่อกำลังฝ่ายเจ้าหน้าที่ด้วยการจุดระเบิดชนิดแสวงเครื่อง หรือข่มขู่ชิงขณะเจ้าหน้าที่เข้าทำการตรวจสอบที่เกิดเหตุ หรือการสร้างสถานการณ์ลวงให้เข้าสู่พื้นที่สังหาร แล้วจุดระเบิดแสวงเครื่องทำลายเป็นคัน ซึ่งตั้งแต่ ๑ ม.ค.๕๐ – ปัจจุบัน (๓๐ก.ย.๕๐) กลุ่มก่อความไม่สงบได้ปฏิบัติการก่อเหตุร้ายในพื้นที่ จชต. อย่างกว้างขวาง สร้างความสูญเสีย/เสียหายต่อทรัพย์สินและชีวิตของประชาชน

การเปิดยุทธการปิดล้อมตรวจค้น โดยเริ่มตั้งแต่ ๑๖ มิ.ย.๕๐ จนถึงปัจจุบัน สามารถควบคุมตัวแกนนำ/แนวร่วมกลุ่มก่อความไม่สงบได้เป็นจำนวนมาก อีกทั้งสามารถยึดสิ่งอุปกรณ์/อาวุธที่ใช้ในการก่อเหตุร้ายได้มากเช่นกัน ส่งผลให้สถานการณ์ในพื้นที่ ลดระดับความรุนแรงลง อย่างไรก็ตามแกนนำกลุ่มก่อความไม่สงบ ได้หลบหนีออกนอกพื้นที่ไปยังพื้นที่ใกล้เคียง หรือพื้นที่ในความควบคุมของฝ่ายตนและพยายามตอบโต้เจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐ โดยการก่อเหตุร้าย การปลุกกระแสมโนทัศน์ให้ราษฎรเกลียดชังเจ้าหน้าที่รัฐและไม่ให้ความร่วมมือกับ จนท.รัฐ เหล่านี้ แต่ให้กลับกลายเป็นฝ่ายกลุ่มก่อความไม่สงบ การก่อความไม่สงบที่ผ่านมา สามารถแยกเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้-

ประเด็นที่ ๑ : การกระทำต่อเจ้าหน้าที่ทหารตำรวจ เพื่อดึงการท้าทายอำนาจรัฐ สร้างขวัญและกำลังใจให้ฝ่ายตน และแย่งชิงอาวุธจากเจ้าหน้าที่รัฐ

ประเด็นที่ ๒ : การกระทำต่อข้าราชการครูและสถานศึกษาเพื่อขัดขวางการสอนภาษาไทย ปิดกั้นแนวความคิดของเยาวชนมิให้เชื่อถือ/เอนเอียงมาเป็นฝ่ายรัฐบาลและต้องการให้เกิดผลกระทบต่อความรู้สึกของประชาชนในวงกว้าง

ประเด็นที่ ๓ : การกระทำต่อคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธ เพื่อให้เกิดความหวาดกลัวจนจำต้องอพยพออกจากพื้นที่ จชต. รวมทั้งการทำร้ายคนไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม เพื่อสร้างความหวาดกลัวจนมิกล้าให้ความร่วมมือกับภาครัฐ

ประเด็นที่ ๔ : การกระทำต่อประชาชนผู้บริสุทธิ์ หรือเป้าหมายอ่อนแอ โดยการอำพรางการแต่งกายคล้ายเจ้าหน้าที่รัฐ แล้วก่อเหตุ จากนั้นจะทำการปลุกระดม โฆษณาชวนเชื่อว่าการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้น เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐ สร้างสถานการณ์รุนแรงขึ้นมา ทำให้ประชาชนหวาดระแวงเจ้าหน้าที่

ภายหลังจากที่มีการบูรณาการการปฏิบัติงานในหลากหลายมิติ ทำให้สรุปได้ว่าผู้อยู่เบื้องหลังการก่อเหตุไม่สงบในปัจจุบัน คือ ขบวนการ BRN. Co-ordinate โดยอาศัยเงื่อนไขที่เป็นจุดประจวบทางสังคมในพื้นที่ จชต. มาเป็นเครื่องมือ ได้แก่ การใช้หลักการศาสนาอิสลามที่ถูกบิดเบือนมาทำการปลุกระดม การปลุกฝังอุดมการณ์ในความเป็นชนชาติ และเชื้อชาติ หยิบยกเอาปัญหาทางสังคมจิตวิทยา อันเป็นผลมาจากความแตกต่างทางภาษา วัฒนธรรม ศาสนา และสังคม ตลอดจนปัญหาแทรกซ้อนที่เกิดจากกลุ่มผู้มีอิทธิพลซึ่งทำธุรกิจผิดกฎหมายและสูญเสียผลประโยชน์จากการปฏิบัติของรัฐ ได้แก่

กลุ่มอิทธิพล ได้แก่ ข้าราชการ พ่อค้ายาเสพติด ของเถื่อน การพนัน โสเภณี มือปืนรับจ้าง นักการเมือง

กลุ่มการเมือง ได้แก่ การเมือง ท้องถิ่น/ชาติ กก.อิสลาม ประจำ จว. ผู้นำศาสนา (มัศยิด) ดาบิดา/ปอเนาะ/ร.ร.เอกชน สอนศาสนา

กลุ่มศาสนา ได้แก่ กลุ่มดawah์ กลุ่มโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาและโรงเรียนปอเนาะ กลุ่มวาหะบีห์ ร.ร.เอกชนสอน ศาสนาอิสลาม มัสยิด วิทยาลัยอิสลาม

ปัจจัยการที่ทำให้เหตุการณ์รุนแรง

๑) ปัจจัยภายใน ผลประโยชน์ (กลุ่มการเมือง กลุ่มอิทธิพล กลุ่มมิจฉาชีพ และกลุ่มข้าราชการ) การสร้างเงื่อนไข โดยเจ้าหน้าที่รัฐที่ไม่เข้าใจสภาพความเป็นไปของคนท้องถิ่น นโยบายรัฐที่ดำเนินการผิดพลาด ถูกฝ่ายตรงข้ามนำมาใช้โจมตีสังคม เศรษฐกิจ การศึกษา ศาสนา ความยากจน อุดมการณ์แบ่งแยกดินแดน รัฏฐปัตตานี

๒) ปัจจัยภายนอก กลุ่มโจรนอกประเทศความเป็นเชื้อสายมลายู(ประชากรมาเลเซีย) ความเป็นมุสลิม (ศาสนาอิสลาม /เงินทุน) การเรียกร้องเอกราช การก่อการร้ายสากล (อาเจ๊ะ II KMM มอนโร) การแทรกแซงจากต่างประเทศ

๓.๖ **ประเด็นการไม่ได้รับความเป็นธรรม** เป็นปัญหาที่สืบเนื่องมาจากประชาชนส่วนใหญ่ใน จชต. ไม่สามารถเข้าใจในภาษาไทยซึ่งเป็นภาษากลางทำให้การติดต่อสื่อสารและการดำเนินการต่าง ๆ ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ โดยประชาชนมักถูกเจ้าหน้าที่รัฐที่ไม่เข้าใจความต้องการของประชาชนที่ต้องการปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมือง ทำให้ได้รับการดูถูก เหวียดเอาเปรียบ ซึ่งเจ้าหน้าที่รัฐถือว่าเป็นพลเมืองชั้น ๒ อีกทั้งมีการดำเนินการต่าง ๆ ที่เอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มชนชั้นผู้นำทางศาสนาในพื้นที่ที่จัดระบบค่านายหน้าในการดำเนินการต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยเฉพาะด้านผลประโยชน์จากหน่วยงานของรัฐ

อีกทั้งในด้านการอำนวยความสะดวกในการบังคับใช้กฎหมาย ในส่วนของทนายนั้นยังต้องอาศัยทนายจาก
กลุ่มมุสลิมเท่านั้น

ส่วนที่ ๔ : ผลกระทบ และข้อเสนอแนะ

๔.๑ ผลกระทบ

กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบมีแนวโน้มที่จะก่อเหตุก่อ คนไทยพุทธและชุมชนไทยพุทธรวมทั้งพระสงฆ์ มากขึ้น สำหรับรูปแบบการก่อเหตุร้ายจะใช้แนวร่วมจากนอกพื้นที่เป้าหมายเป็นผู้ปฏิบัติการ โดยมีแนวร่วม ในพื้นที่เป็นผู้ชี้เป้า ซึ่งถือเป็นมาตรการป้องกันความลับรั่วไหลเพราะที่ผ่านมา หากใช้แนวร่วมในพื้นที่ก่อเหตุ มักจะแจ้งเตือนญาติพี่น้องให้ระมัดระวังด้วย ทำให้เจ้าหน้าที่ทราบข่าวได้ก่อน สำหรับเป้าหมายการก่อเหตุ เน้นการปฏิบัติการต่อคนไทยพุทธระหว่างการเดินทาง และชุมชน ไทยพุทธที่ไม่สามารถป้องกันตนเองได้ อาทิ ชุมชนที่มีจำนวนครัวเรือนน้อย อยู่ห่างไกล และชุมชนที่ถูกล้อมด้วยหมู่บ้านจัดตั้งของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ รูปแบบการก่อเหตุยังเป็นการลอบยิงและการวางเพลิง ซึ่งเมื่อเกิดเหตุแล้วทำให้เกิดความหวาดกลัว และมีความรู้สึกสะเทือนความรู้สึกต่อประชาชนทั่วไป โดยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีชุมชนไทยพุทธ จำนวน ๗๗๑ ชุมชน มีชุมชนที่ต่อหลวมต่อการเกิดเหตุร้าย จำนวน ๒๐๔ ชุมชน และวัด สำนักสงฆ์ จำนวน ๒๕๕ แห่ง

กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบยังคงมีขีดความสามารถในการก่อเหตุร้ายในพื้นที่ ๓ จชต. ได้อย่างต่อเนื่อง มีการปรับเปลี่ยนยุทธวิธีและเป้าหมายอยู่ตลอดเวลา เพื่อป้องกันการสูญเสีย และประกันความสำเร็จในการ ปฏิบัติการของกลุ่ม ฯ โดยยังมุ่งเน้นต่อเป้าหมายอ่อนแอ (SOFT TARGET) เนื่องจากในห้วงที่ผ่านมา กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบได้ประสบความสำเร็จใน ระดับแกนนำ สมาชิกปฏิบัติการ ซึ่งเสียชีวิตและถูกจับกุม ทั้งนี้จากการดำเนินกรรมวิธีชักถาม สามารถขยายผลจับกุมและควบคุมตัวเพิ่มเติมจนสามารถพิสูจน์ทราบ เครือข่ายกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบได้หลายพื้นที่ จึงเป็นมูลเหตุให้กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบปฏิบัติการตอบโต้ เพื่อเรียกขวัญและความฮึกเหิมแก่มวลสมาชิกฯ ดังนั้นชุมชนและหมู่บ้านที่มีราษฎรไทยพุทธอาศัยอยู่ใน พื้นที่ข้อมตกเป็นเป้าหมายของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบในการดำรงความมุ่งหมายกดดันและขับไล่ให้ราษฎร ไทยพุทธออกนอกพื้นที่ ๓ จชต. หรือสร้างความหวาดระแวงระหว่างราษฎรไทยพุทธกับ ไทยมุสลิมให้เกิดขึ้น ด้วยการ

- (๑) ต้องดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อให้มีการขับไล่พระสงฆ์และคนไทยพุทธ – คนจีนออกจาก ๓ จชต. โดยอ้างว่าแย่งที่ทำกินและแย่งอาชีพ และต้องไม่มีศาสนาอื่นนอกจากศาสนาอิสลามบริสุทธิ์
- (๒) การฆ่าล้างแค้นโดยไม่เจาะจงเฉพาะคนไทยโดยทำให้เห็นว่ามุสลิมถูกทำร้ายก่อน
- (๓) สร้างความกังวลและความหวาดกลัวเพื่อไม่ให้ชาวบ้านให้ความร่วมมือเจ้าหน้าที่
- (๔) สร้างสังคมนิยามปลอดพวกนอกศาสนาและพวกสนับสนุนรัฐบาลสยามและปลอดคอบาหมุข

ตารางที่ ๒ ยอดรวมเหตุการณ์ คนไทยนับถือศาสนาพุทธ - อิสลาม เฉพาะชีวิต/ภาคเจ็บในท้วง ม.ก.๔๕ - ก.ย.๕๐

เดือน	คนไทยนับถือศาสนาพุทธ		คนไทยนับถือศาสนาอิสลาม	
	ได้รับบาดเจ็บ	เสียชีวิต	ได้รับบาดเจ็บ	เสียชีวิต
ต.ก.๔๕	๗๕	๒๑	๒๘	๔๐
พ.ย.๔๕	๖๘	๓๕	๔๓	๔๕
ธ.ก.๔๕	๖๒	๓๗	๓๔	๔๐
ม.ก.๕๐	๘๓	๓๕	๓๕	๒๖
ก.พ.๕๐	๕๕	๓๔	๒๘	๒๕
มี.ก.๕๐	๘๕	๕๕	๕๐	๔๐
เม.ย.๕๐	๗๘	๒๔	๕๕	๓๐
พ.ค.๕๐	๗๔	๔๕	๖๒	๕๕
มิ.ย.๕๐	๑๑๕	๓๐	๑๑๖	๕๐
ก.ค.๕๐	๔๐	๑๑	๔๒	๕๐
ส.ก.๕๐	๖๗	๒๐	๔๘	๕๕
ก.ย.๕๐ (ถึง ๒๑)	๑๒	๖	๑๓	๒๐
รวม	๘๖๖	๓๖๑	๕๕๘	๔๘๘

จากการตรวจสอบและวิเคราะห์ชุมชนและหมู่บ้านไทยพุทธที่ไม่สามารถป้องกันตนเองได้ที่มีความ ล่อแหลมหรือเสี่ยงต่อการถูกลอบทำร้ายและโจมตี มีจำนวน ๒๐๔ หมู่บ้าน โดยแบ่งเป็น ๓ ประเภท คือ หมู่บ้านที่มีความเสี่ยงสูง จำนวน ๕๕ หมู่บ้าน , หมู่บ้านที่มีความเสี่ยงปานกลาง จำนวน ๓๓ หมู่บ้าน และ หมู่บ้านที่ต้องเฝ้าระวัง จำนวน ๑๑๖ หมู่บ้าน โดยพิจารณาจากจำนวนครัวเรือนความห่างไกล โดดเดี่ยวและมีความเข้มแข็งน้อย, ถูกล้อมรอบด้วยหมู่บ้านจัดตั้งของกลุ่มก่อความไม่สงบ สำหรับผลกระทบที่เกิดขึ้นนั้น แยกออกเป็นผลกระทบต่อพระสงฆ์และต่อประชาชนไทยพุทธ ดังนี้

๔.๑.๑ ผลกระทบต่อพระสงฆ์

(๑) ด้านการทำนุบำรุงและธำรงพระพุทธศาสนา

อัตราการขยายตัว หรือการดำเนินบูรกรรม หรือทางศาสนพิธีทางพระสงฆ์ไม่สามารถ ดำเนินการได้ โดยเฉพาะงานทำบุญกุศลที่สำคัญ พิธีกรรมทางศาสนา เช่น การทอดผ้าป่า การทอดกฐิน การจัดสร้างและบูรณะซ่อมแซมศาสนสถานที่ย่ำรุ่ง ซึ่งต้องการใช้ทรัพย์สังฆเงินทองจากการบริจาคศรัทธา มาทำการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา จึงส่งผลให้ด้านเศรษฐกิจของพระสงฆ์ไม่สามารถดำเนินการทางบูรกรรม ของสงฆ์ได้ เนื่องจากพุทธศาสนิกชนไม่สามารถนำมาหาเงินได้ผลกำไรที่มีทรัพย์สังฆเงินทองมาทำบุญตามกำลัง ศรัทธาได้ อีกทั้งในกรณีที่ประชาชนเดินทางมาทำบุญอาจได้รับอันตรายจากการลอบทำร้ายของกลุ่มก่อความ

ไม่สงบ การไม่มีเงินหรือจตุปัจจัยที่มากำบุญถวายพระ และความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน จึงทำให้พิธีกรรมด้านธุรกรรมของสงฆ์ทางการเงินไม่สามารถดำเนินการต่อไป

(๒) ด้านศาสนาพิธี

ตามปกติวิสัยของพิธีกรรมทางศาสนาที่สำคัญโดยเฉพาะวันสำคัญทางศาสนานั้น ต้องปฏิบัติธรรมหรือทำบุญอุทิศส่วนกุศลตามศาสนาพิธี ต้องกระทำกลางวัน และช่วงกลางคืนในปัจจุบัน กลุ่มก่อความไม่สงบได้พยายามใช้ความรุนแรงเพื่อทำลายและขัดขวางการกระทำทางพิธีกรรมทางศาสนา จึงทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยสำหรับผู้ประกอบศาสนาพิธี จึงต้องเลื่อนกำหนดการปฏิบัติตามพิธีกรรมทางศาสนาจากช่วงเวลากลางคืน เป็นห้วงเวลาดังแต่ ๐๘๓๐ - ๐๕๓๐ โดยเฉพาะพิธีเวียนเทียน พิธีสงฆ์

(๓) ด้านธรรมทายาท

ในสภาพปัจจุบันชายไทยพุทธที่อยู่ในพื้นที่นั้นมีจำนวนไม่มากและ ยังต้องมีการกีดกันที่สำคัญ คือ การดูแลรักษาความปลอดภัยชุมชนที่อยู่อาศัย โครงการจัดเวรยาม และ ชรบ. ในการคุ้มครองสถานที่ และชุมชนด้วยตนเอง จึงทำให้ไม่มีชาวไทยพุทธในพื้นที่ที่มีจิตใจมุ่งมั่นที่จะเข้ามาบวชในพระพุทธศาสนา หรือจะมีโอกาสบวชก็ไม่สามารถบวชได้นาน เพราะต้องมีหน้าที่ในการดำเนินชีวิตหลายอย่าง ในส่วนของการแสดงตนเป็นพุทธมามกะในสถานศึกษานั้นก็ไม่เฉพาะในสถานศึกษาที่สำคัญประจำจังหวัดเท่านั้น สำหรับในโรงเรียนรอบนอกตัวจังหวัดนั้น เป็นโรงเรียนผสม หรือ โดยเฉพาะ ผอ.โรงเรียนดังกล่าว นับถือศาสนาอิสลามก็ไม่สนับสนุนส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตนหรือแสดงตนเป็นพุทธมามกะ หรือในกรณีที่โรงเรียนใดกระทำพิธีทางศาสนาพุทธก็จะถูกปองร้าย ข่มขู่ หรือหักท้วงไม่ให้ดำเนินกิจกรรมดังกล่าว

(๔) ด้านความปลอดภัย

ศาสนาพุทธเป็นศาสนาที่กลุ่มก่อความไม่สงบต้องการที่จะให้หมดหรือทำลายไม่ให้หลงเหลืออยู่ในพื้นที่ ๓ จชต. เพราะเงื่อนไขทางศาสนานั้นเป็นจุดแข็งของกลุ่มก่อความไม่สงบที่ต้องทำให้พื้นที่ ๓ จชต. เป็นรัฐอิสลามบริสุทธิ์ คือ มีเพียงศาสนาอิสลามเท่านั้น ความปลอดภัยทางพระสงฆ์ จึงมีเกณฑ์เสี่ยงสูง ๑๐๐ % ทุกพื้นที่ที่พระสงฆ์จาริกหรือปฏิบัติศาสนกิจจะเป็นพื้นที่อันตรายทันที เพราะกลุ่มก่อความไม่สงบถือว่าพิธีกรรมทางศาสนาอื่นจะเกิดขึ้น หรือดำเนินไปอย่างดีไม่ได้ ต้องถูกทำลายล้าง โดยเฉพาะการฆ่าตัดคอแล้วเผาพระสงฆ์ขณะอยู่ในวัด เพื่อเป็นการข่มขู่ทำให้เสียชีวิต แล้วอพยพ ออกจากพื้นที่ ถ้าไม่ออกก็ต้องถูกทำร้ายถึงแก่ชีวิต ในปัจจุบันภัยคุกคามสูงสุดของพระสงฆ์ขณะออกบิณฑบาตคือ ถูกลอบวางระเบิดและลอบยิง

(๕) ด้านสภาพความเป็นอยู่

ในห้วงเวลาปัจจุบันพระสงฆ์ที่อยู่ในวัดหรือสำนักสงฆ์ในพื้นที่ ๓ จชต. นั้นเปรียบเสมือนผู้ต้องขังหรือนักโทษอันดี คือ ขาดซึ่งอิสรภาพในการเป็นพระ และต้องมีการระวางตัวอยู่ตลอดเวลา ซึ่งพระที่อาศัยอยู่ในปัจจุบันนี้มีใจอาสาเพื่อรักษาพระพุทธศาสนาและรักษาผืนแผ่นดินไทย โดยปัจจุบัน

ได้รับการดูแลจากโครงการพระราชดำริ ส่วนพระองค์ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้จัดอำนวยความสะดวกและให้กำลังใจแก่พระสงฆ์ใน จชต. ให้อยู่อยู่กับแผ่นดินใน ๓ จชต.

๔.๑.๒ ผลกระทบต่อไทยพุทธ

(๑) **ด้านเศรษฐกิจ** ความสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจแล้ว คนไทยพุทธที่ประกอบการด้านธุรกิจ ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดเล็ก และค้าขายเล็ก ๆ น้อย ในพื้นที่โดยเฉพาะการค้าขายแบบตลาดนัดนั้น คนไทยพุทธได้รับผลกระทบมากที่สุด คือ ถูกกลุ่มก่อความไม่สงบลอบทำร้าย พ่อค้าขายของเร่ตามตลาดนัดจนไม่เหลือ ซึ่งปัจจุบันพ่อค้าชาวมุสลิมได้เข้ามาแทนที่การค้าขายทั้งหมด โดยเฉพาะในหัวปี ๒๕๔๘ กลุ่มก่อความไม่สงบ ได้กำหนดและประกาศตามใบปลิว ให้มีการปิดร้านค้าทุกร้านในวันศุกร์ ในกรณีที่คนไทยพุทธเปิดร้านขายของ ก็จะถูกทำร้ายถึงชีวิต และถูกข่มขู่ จนในที่สุดไม่สามารถประกอบธุรกิจได้ อีกทั้ง คนไทยพุทธในพื้นที่มีอยู่จำนวนน้อย อำนาจกำลังซื้อจึงมีน้อย ทำให้การค้าขายต้องปิดต่อ หรือคนที่มาใช้บริการนั้นก็ก็เป็นเฉพาะคนไทยพุทธเท่านั้น และชาวไทยมุสลิมส่วนใหญ่จะเข้าซื้อของในร้านมุสลิมด้วยตนเอง การเข้าควบคุมธุรกิจปั้มน้ำมันเชื้อเพลิง หรือธุรกิจขั้นพื้นฐานที่สำคัญ ปัจจุบันจะถูกแทรกแซงและดำเนินการโดยพ่อค้าชาวมุสลิม มีสถิติเพิ่มมากขึ้น ในโอกาสต่อไป ถ้าไม่มีการส่งเสริมการลงทุนให้กับ คนไทยพุทธ ก็จะทำให้ธุรกิจในทุกระดับตกเป็นของชาวไทยมุสลิมที่ได้รับการสนับสนุนให้เข้ามาทำธุรกิจจากกลุ่มก่อความไม่สงบ หรือในกรณีที่เป็นแหล่งธุรกิจสำคัญ คนไทยพุทธจะถูกจำกัดหรือกีดกันแก้งข่มขู่ให้ยุบเลิกหรือย้ายออกจากพื้นที่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และพ่อค้าที่ยังคงอยู่ในพื้นที่ ๓ จชต. นั้น ส่วนใหญ่เป็นชาวจีน นับถือศาสนาพุทธ ส่วนคนไทยพุทธมีจำนวนน้อย

(๒) **ด้านสภาพความเป็นอยู่ของการดำเนินชีวิตปกติสุข** คนไทยพุทธนั้นไม่สามารถใช้ชีวิตอยู่อย่างเป็นปกติสุขได้ในทุกหัวงของชีวิตในขณะที่อยู่ใน ๓ จชต. เพราะต้องอยู่บนพื้นฐานของความระมัดระวังสูง โดยจะต้องทำตัวให้เป็น Hard Target อยู่ตลอดเวลา เพราะผู้ก่อความไม่สงบจะทำร้ายคนไทยพุทธที่เป็นเป้าหมายอ่อนแอ โดยเฉพาะเด็กวัยรุ่นที่ไม่สนใจเรื่องการระมัดระวัง และคนชราที่ไม่สามารถดูแลและรักษาตนเองได้ การกินอยู่หลับนอนหรือใช้ชีวิตประจำวัน ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของชีวิตเป็นใหญ่ ไม่สามารถใช้ชีวิตอยู่อย่างเป็นปกติสุขได้เหมือนคนไทยพุทธในพื้นที่ทั่วไปของประเทศไทย เป้าหมายที่จะให้ ๓ จชต. เป็นเมืองท่องเที่ยว เป็นสิ่งที่กลุ่มก่อความไม่สงบ มุ่งทำลายล้างและทำร้ายผู้คนอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น วงรอบวิถีชีวิตของความเป็นอยู่ของคนไทยพุทธจะได้รับผลกระทบทางด้านจิตใจอย่างสูงมาก และต้องดำเนินชีวิตอยู่ภายใต้ของความเสียดตลอดเวลา

(๓) **ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน** ชาวไทยพุทธที่อยู่ใน ๓ จชต. นั้นต้องพึ่งตนเองสูงมากในการดูแล เรื่อง รปภ. ในชีวิตและทรัพย์สิน เพราะกลุ่มก่อความไม่สงบมีเป้าหมายมุ่งทำร้าย ทำลาย ชีวิตและทรัพย์สินเพื่อมุ่งหวังขับไล่คนไทยพุทธออกจากพื้นที่ ดังนั้น ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินนั้นขึ้นอยู่กับตนเอง ชุมชน และการช่วยเหลือของฝ่ายความมั่นคงตามลำดับ โอกาสรอดจากการถูกลอบทำร้ายในพื้นที่นั้นมีมากตามหัวงเวลาที่กลุ่มก่อความไม่สงบบังคับการก่อเหตุเท่านั้น

(๔) **ด้านสังคมชุมชน** ได้มีการรวมกลุ่มกันเป็นชุมชนเข้มแข็งมากขึ้นเพื่อความอยู่รอดของชุมชนที่อยู่อาศัยและที่ผ่านมารวมตัวเป็นชุมชนไทยพุทธได้เกิดขึ้นอยู่ทั่วพื้นที่ชาวไทยพุทธ โดยมีวัตถุประสงค์ คือ รวมกันเราอยู่ แยกกันเราตาย การดำเนินกิจกรรมของชุมชนนั้นสามารถทำได้ในห้วงเวลาที่จำกัดสำหรับการ รปภ. ในสังคมชุมชนเท่านั้น

(๕) **ด้านวัฒนธรรมประเพณี** ประเพณีและวัฒนธรรมโดยทั่ว ๆ ไปแล้ว สามารถดำเนินกิจกรรมได้ แต่ต้องอยู่ภายใต้การดูแลและสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐเท่านั้น เพราะถ้าหากดำเนินกิจกรรมใด ๆ ทางวัฒนธรรมและประเพณีนั้นจะถูกต่อต้านทำร้ายจากกลุ่มก่อความไม่สงบทันที

๔.๑.๓ ข้อเท็จจริง

(๑) ด้านสถานการณ์การก่อความไม่สงบจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในห้วงตั้งแต่ ๑ ต.ค.๔๕ - ๑๘ ก.ย.๕๐ ได้เกิดเหตุรุนแรงในพื้นที่ จชต. ที่สำคัญรวมทั้งสิ้น ๑,๕๔๒ ครั้ง

ตารางที่ ๓ สรุปสถิติจำนวนผู้เสียชีวิต และบาดเจ็บ ในพื้นที่ จชต. และ ๔ อำเภอ จว.ศ.ข.

ห้วง ๑ ต.ค.๔๕ - ก.ย.๕๐ (๑๘ ก.ย.๕๐)

เจ้าหน้าที่รัฐและอื่น ๆ	สงขลา		ปัตตานี		ยะลา		นราธิวาส		รวม	
	ตาย	เจ็บ	ตาย	เจ็บ	ตาย	เจ็บ	ตาย	เจ็บ	ตาย	เจ็บ
ทหาร (ทบ.,ทร.,ทอ.,ทพ.)	-	-	๒๒	๑๐๗	๓๗	๑๑๑	๒๒	๑๒๒	๘๑	๓๔๐
จนท.ตร.(ภ.,ตชด.,ส.,ทล.)	๑	๑	๑๕	๔๕	๑๕	๕๖	๑๓	๘๔	๔๘	๑๘๖
ข้าราชการพลเรือน	-	๓	๓	๘	๓	๒	๑	๒	๖	๑๕
พนักงาน/ลูกจ้าง	๒	๒	๑๐	๕	๖	๔	๖	๑๐	๒๖	๒๕
ครู, นักศึกษา, นักเรียน	-	๑	๕	๔	๔	๑	๑๐	๑๐	๒๓	๑๖
สมาชิก อส. ขรบ. ตร.ชุมชน	๑	-	๕	๗	๕	๘	๗	๓	๒๒	๑๘
นักการเมืองท้องถิ่น (อบต.)	๑	-	๖	๑	๕	๒	๖	๖	๑๘	๕
ผู้นำท้องถิ่น (ผญ. ผช.ผญบ. กำนัน, สारวัตรกำนัน)	๓	๑	๑๒	๘	๖	๖	๒๗	๕	๔๕	๒๑
พระภิกษุ, สามเณร	-	-	-	-	-	-	-	๖	-	๖
ราษฎรทั่วไป	๕๕	๕๕	๑๕๐	๒๖๒	๒๑๘	๔๕๒	๒๔๘	๓๒๓	๖๗๑	๑,๑๓๖
ชาวต่างประเทศ	-	-	๑	-	-	๑	๑	-	๒	๑
ผู้ก่อความไม่สงบ	๑	๓	๕	๑	๑๕	๓	๑๒	-	๓๗	๖
รวม	๖๔	๑๑๐	๒๔๖	๔๕๒	๓๒๐	๖๔๘	๓๕๔	๕๗๑	๕๘๔	๑,๗๘๑

ตารางที่ ๔ แสดงเหตุการณ์ในพื้นที่ จชต. ตั้งแต่ ๑ ต.ค.๔๕ - ก.ย.๕๐ (๑๘ ก.ย.๕๐)

เดือนปี	ตอบยิง	ตอบวางระเบิด	ตอบวางเพลิง
ต.ค.๔๕	๕๓	๒๑	๑๑
พ.ย.๔๕	๑๓๗	๑๘	๑๖
ธ.ค.๔๕	๑๑๗	๑๒	๔๐
ม.ค.๕๐	๑๑๑	๒๕	๒๔
ก.พ.๕๐	๑๐๘	๗๒	๒๓
มี.ค.๕๐	๑๒๖	๓๖	๒๕
เม.ย.๕๐	๕๓	๔๑	๕๐
พ.ค.๕๐	๑๒๔	๓๔	๑๕
มิ.ย.๕๐	๑๐๗	๔๑	๕๓
ก.ค.๕๐	๘๖	๒๓	๑๔
ส.ค.๕๐	๑๑๐	๓๓	๒๖
ก.ย.๕๐	๔๘	๑๑	๑๐
รวม	๑,๒๖๐	๓๗๑	๓๑๑

หมายเหตุ บอดสูญเสียชีวิตจากเหตุการณ์ก่อความไม่สงบในพื้นที่ จชต. (ตั้งแต่ ๑ ต.ค.๔๕ - ๑๘ ก.ย.๕๐)

- เสียชีวิต ๕๘๔ ราย (เฉลี่ยมีผู้เสียชีวิต วันละ ๒.๗๘ ราย)

- บาดเจ็บ ๑,๗๘๑ ราย (เฉลี่ยมีผู้บาดเจ็บ วันละ ๕.๐๔ ราย)

ตารางที่ ๕ เปรียบเทียบการเกิดเหตุร้ายใน จชต. และ ๔ อำเภอ (จว.ชบ.)

ตั้งแต่ ๑ ต.ค.๔๕ - ก.ย.๕๐ (๑๘ ก.ย.๕๐)

จังหวัด	ตอบยิง	ตอบวางระเบิด	ตอบวางเพลิง
จว.ป.น.	๓๕๖	๘๑	๑๐๖
จว.บ.ล.	๔๑๓	๑๑๑	๑๒๑
จว.น.ธ.	๔๓๖	๑๖๔	๗๑
จว.ส.บ.	๕๕	๑๕	๑๒
รวม	๑,๒๖๐	๓๗๑	๓๑๑

ตารางที่ ๖ แสดงสถานการณ์การเฝ้าระวังการบาดเจ็บจากความรุนแรงใน จชต.

(Violence-related Injury Surveillance – VIS)

ลำดับ	รายการสูญเสีย	ห้วง ม.ค. – มี.ค.๕๐ (เกิดเหตุ ๓๓๕ ครั้ง)		ห้วง ม.ค. – มิ.ย.๕๐ (เกิดเหตุ ๖๕๐ ครั้ง)		ห้วง ม.ค. – ก.ย.๕๐ (เกิดเหตุ ๕๗๓ ครั้ง)	
		จำนวน (ราย)	อัตรา/แสน	จำนวน (ราย)	อัตรา/แสน	จำนวน (ราย)	อัตรา/แสน
๑	ผู้ได้รับบาดเจ็บ	๕๕๕	๖.๔๘	๑,๓๐๗	๔๒.๖๗	๑,๘๐๕	๔.๗
๒	ผู้เสียชีวิต	๕๓	๑.๐๑	๒๕๘	๘.๔๔	๔๒๘	๑.๑
๓	ป่วยเสียชีวิต	-	๑๕.๖	-	๑๕.๗๗	-	๒๓.๗
๔	ผู้ได้รับผลกระทบในครอบครัวผู้บาดเจ็บ	๑๒๒	-	๕๕๐	-	๕๓๕	-

ตารางที่ ๗ แสดงสถานการณ์การเฝ้าระวังการบาดเจ็บจากความรุนแรงใน จชต.

(Violence-related Injury Surveillance – VIS)

ลำดับ	รายการสูญเสีย	เดือน ต.ค.๕๐ (เกิดเหตุ ๑๑๗ ครั้ง)		เดือน พ.ย.๕๐ (เกิดเหตุ ๘๕ ครั้ง)	
		จำนวน (ราย)	อัตรา/แสน	จำนวน (ราย)	อัตรา/แสน
๑	ผู้ได้รับบาดเจ็บ	๒๓๘	๕.๖	๑๖๘	๔
๒	ผู้เสียชีวิต	๘๘	๒.๑	๗๕	๑.๘
๓	ป่วยเสียชีวิต	-	๓๗	-	๔๔.๖
๔	ผู้ได้รับผลกระทบในครอบครัวผู้บาดเจ็บ	๒๑๗	-	๑๕๗	-

ที่มา : รายงานสถานการณ์การเฝ้าระวังการบาดเจ็บจากความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ที่

VIS Website : <http://medipe.psu.ac.th/via/>

(๒) ด้านการจัดองค์กรการแก้ปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่ จชต.

เดิมหน่วยงานหลักของรัฐบาลที่ทำหน้าที่รับผิดชอบดูแลการแก้ไขปัญหา จชต. คือ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ก่อตั้งขึ้นมาในปี ๒๕๒๔ ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๘๑/๒๕๒๔ เพื่อแก้ไขปัญหาและประสานการปฏิบัติของส่วนราชการต่างๆ ในพื้นที่ จชต. รวมทั้งก่อตั้งกองบัญชาการผสมพลเรือน ตำรวจ และทหารที่ ๔๓ (พตท.๔๓) รับผิดชอบด้านการปราบปราม

ในท้ายที่สุดเมื่อเหตุการณ์ได้ลดความถี่ และความรุนแรงลง ประกอบกับไม่มีรายงานการเคลื่อนไหว จกร. จากหน่วยงานราชการ รัฐบาลได้ออกคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๑๒๓/๒๕๔๕ ยุบ ศอ.บต. และ พตท.๔๓ ตั้งแต่ ๑ พ.ค.๔๕ ส่งผลให้กลุ่มก่อความไม่สงบเคลื่อนไหวได้อย่างเสรียิ่งขึ้น จนกระทั่งมีศักยภาพ มีความพร้อม และได้เริ่มปฏิบัติการ/ก่อเหตุอีกครั้งในช่วงต้นปี ๒๕๔๗ โดยครั้งแรกคือการบุกปล้น

อาวุธยุทธโศปกรณ์กองพันพัฒนาที่ ๔ ถ่ายกรรมหลวงนราธิวาสราชชนกรินทร์ บ.ปีเหล็งใต้ ค.มะรือโบออก อ.เงาะไอร้อง จ.นราธิวาส เมื่อ ๔ ม.ค.๒๕๔๗

และนับตั้งแต่นั้นมาจนถึงปัจจุบัน สถานการณ์การก่อเหตุร้ายในพื้นที่กล่าวได้ว่าได้ทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นทั้ง **ในเชิงของปริมาณ** โดยเกิดเหตุร้ายแทบทุกวันและ **ในเชิงของความรุนแรง** ก็ได้มีพัฒนาการของเหตุการณ์ร้ายทั้งในเรื่องรูปแบบ/วิธีการ (ยิง/ลอบยิง, ขวาง/ลอบวางระเบิด, ขวางระเบิดเพลิงใส่บ้านพักเป้าหมาย, ทำร้ายด้วยของมีคม, ทำลายพืชสวน, การปล้นชิงในเหตุการณ์ ๒๘ เม.ย.๔๗, การทิ้งแผ่นปลิวไว้ในที่เกิดเหตุบ่งบอกถึงเหตุผลของการกระทำ), สถานที่ (ฐาน/หน่วยกำลังย่อย, สถานที่ทางศาสนา), กลุ่มเป้าหมาย (ขยายไปถึงไทยมุสลิมที่ให้ความร่วมมือกับภาครัฐ และราษฎรไทยพุทธที่ไม่เกี่ยวข้อง) และความโหดเหี้ยม (ฆ่าตัดคอ) เป็นต้น

การก่อเหตุร้ายรุนแรงเมื่อ ๒๘ เม.ย.๔๗ ด้วยการบุกโจมตีฐาน/จุดตรวจ จนท.คร./ทหาร ถึงจำนวน ๑๐ จุด ถึงแม้ว่ากลุ่มโจรต้องประสบกับการสูญเสียกำลังพล ขวัญกำลังใจไม่ใช่น้อย รวมถึงผลกระทบทางลบต่อศรัทธาของมวลชนในพื้นที่ก็ตาม แต่ก็ยังคงปรากฏข่าวสารและความเคลื่อนไหวเป็นระยะ ๆ ว่ากลุ่มก่อความไม่สงบและแนวร่วม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเยาวชน/วัยรุ่น เตรียมการคอบได้ เพื่อเป็นการแก้แค้นให้กับสมาชิกที่เสียชีวิตในหนทางของพระเจ้า (ชะฮีด) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเดือดแค้นชิงชังอย่างรุนแรง ขณะที่กลุ่มเบอร์ชาดูประกาศให้วันดังกล่าวเป็นวันเยาวชนปัตตานี

ในส่วนการแก้ไขปัญหาของรัฐบาลภายหลังจากเกิดเหตุการณ์ปล้นปืนกองพันพัฒนาที่ ๔ เมื่อ ๔ ม.ค.๔๕ ที่ผ่านมานรม. ได้ออกคำสั่งมอบให้ กอ.รมน. รับผิดชอบแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยได้มีการพัฒนาการแก้ไขปัญหาดังนี้

เมื่อ ๒๔ มี.ค.๔๗ คำสั่ง นร. ที่ ๖๘/๒๕๔๗ เรื่อง ประกาศนโยบายเสริมสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และคำสั่ง นร. ที่ ๖๘/๒๕๔๗ เรื่อง จัดตั้งกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กอ.สสส.จชต.) เพื่อแก้ไขปัญหาคความรุนแรงดังกล่าว ภายใต้กรอบนโยบายของคณะกรรมการนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กสชต.) ตั้งแต่วันที่ ๒๔ มี.ค.๔๗ เป็นต้นมา รวมทั้งได้กำหนดให้เรียกกลุ่มผู้ลงมือก่อเหตุร้ายต่าง ๆ ว่า **“กลุ่มก่อความไม่สงบ”**

เมื่อ ๕ ต.ค.๔๗ คำสั่ง สร. ที่ ๒๖๐/๒๕๔๗ เพื่อยกเลิกคำสั่ง นร. ที่ ๖๘/๒๕๔๗ และ ๖๘/๒๕๔๗

เมื่อ ๒๓ พ.ย.๔๗ นรม. ได้ออกคำสั่ง ๓๗๗/๔๗ เรื่อง จัดทำ กอ.สสส.จชต. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมอบให้ บก.ทหารสูงสุด เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงาน มีผลบังคับตั้งแต่ ๔ ต.ค.๔๗

เมื่อ ๓๑ พ.ค.๔๘ คำสั่ง นร. ที่ ๒๐๐/๒๕๔๘ เรื่อง นโยบายและการพัฒนาระบบการบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างสันติสุขใน จชต. โดยให้ยกเลิกคำสั่ง นร. ที่ ๒๖๐/๒๕๔๗ และคำสั่ง ๒๖๑/๒๕๔๗ เปลี่ยนแปลงโครงสร้างในการบริหารจัดการหน่วยงาน กอ.สสส.จชต. โดยมีคณะกรรมการนโยบาย

เสริมสร้างสันติสุข จชต. (กสชต.) เป็นหน่วยอำนาจการ และควบคุมการดำเนินการแก้ไขปัญหาคความมั่นคง จชต. โดยตรงต่อ กอ.สสส.จชต.

เมื่อ ต.ค.๔๘ คำสั่ง นร. ที่ ๓๕๐/๒๕๔๘ เรื่อง แต่งตั้ง กบชต. ขึ้นมา มีสภาพองค์กรตามสายการบังคับบัญชาของ กสชต. โดย กบ.ชต. ทำหน้าที่ในการแปลงนโยบายและยุทธศาสตร์ในการเสริมสร้างสันติสุข จชต. เป็น ๑๐ ยุทธศาสตร์ แล้วมอบให้หน่วยงานรับผิดชอบเป็นหน่วยปฏิบัติ

เมื่อ ๑๕ มิ.ย.๔๕ นรม. ได้มอบให้คณะกรรมการบริหารจัดการให้เป็นไปตามนโยบายและยุทธศาสตร์เสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กบชต.) ที่มี ผบ.ทบ. เป็นประธานกรรมการ เป็นองค์กรหลักที่มีอำนาจหน้าที่ในการเสริมสร้างสันติสุข จชต.

เมื่อ ๒๗ ก.ค.๔๕ นรม. คำสั่ง นร. ที่ ๔/๒๕๔๕ แต่งตั้ง ผบ.ทบ. เป็นที่ปรึกษาในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตราวรรค ๗ วรรค ๓ และมาตรา ๘ แห่งพระราชกำหนด และคำสั่งที่ ๕/๒๕๔๕ เรื่อง ยกเลิกคำสั่ง นรม. ที่ ๓๕๐/๒๕๔๘ และมอบอำนาจให้ กบชต. มีอำนาจในการบูรณาการวางแผน สั่งการ อำนาจการ ประสานงาน เร่งรัด กำกับดูแลหน่วยงานภายใต้การควบคุมกำกับดูแลให้เป็นไปตามกรอบนโยบาย

เมื่อ ๓๐ ต.ค.๔๕ คำสั่ง นร. ที่ ๒๐๕/๒๕๔๕ เรื่อง จัดตั้ง กอ.รมน. โดย กอ.รมน. ที่จัดตั้งใหม่เป็นหน่วยงานในสำนัก นรม. โดยมี ผบ.ทบ. เป็น ผอ.รมน. และให้ยกเลิกคำสั่ง นร. ที่ ๑๕๘/๒๕๔๕ และคำสั่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้ง กอ.รมน.เดิม

เมื่อ ๓๐ ต.ค.๔๕ คำสั่ง นรม. ที่ ๒๐๖/๒๕๔๕ เรื่อง นโยบายเสริมสร้างสันติสุข จชต. โดยได้เน้นนำหนักในการสร้างความเข้าใจ ความเป็นธรรม การพัฒนาการศึกษาและการสร้างความปลอดภัยในพื้นที่ และคำสั่ง นรม. ที่ ๒๐๗/๒๕๔๕ เรื่อง โครงสร้างบริหารราชการ จชต. โดยมอบให้หน่วยต่าง ๆ รับผิดชอบ ดังนี้

- กอ.รมน. โดย กอ.รมน.ภาค ๔ รับผิดชอบอำนาจการปฏิบัติในพื้นที่

- ศอ.บต. รับผิดชอบงานด้านกิจการพลเรือน

- พตท. รับผิดชอบด้านการป้องกันและแก้ไขการก่อความไม่สงบในพื้นที่ จ.ปัตตานี

จ.ยะลา จ.นราธิวาส และ จ.สงขลา เฉพาะพื้นที่ ๔ อำเภอ ได้แก่ อ.เทพ อ.สะบ้าย้อย อ.นาทวี และ อ.จะนะ

และเมื่อ ๑ ต.ค.๕๐ กอ.รมน. ภาค ๔ ได้ปรับโครงสร้างบริหารราชการ จชต. โดยมี

หน่วยต่าง ๆ บูรณาการร่วมกันในการแก้ปัญหา

การจัดองค์กรของหน่วยงานที่รับผิดชอบมีการเปลี่ยนแปลงการจัดหน่วยงานและแนวความคิดในการทำงานบ่อยครั้ง ซึ่งทำให้การปฏิบัติงานไม่เกิดความต่อเนื่องและไม่มีเอกภาพในการบังคับบัญชาหรือบางครั้งอยู่ระหว่างการดำเนินการ โครงการก็ต้องปรับเปลี่ยนหรือยุติโครงการเพราะมีการเปลี่ยนแปลงนโยบาย ทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่องในการปฏิบัติงานและขาดความเชื่อมั่นต่อประชาชนในการดำเนินงานเป็นผลสำเร็จ

๔.๒.๓ ด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ได้มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนแต่ด้านยุทธการนั้นไม่สามารถดำเนินการได้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมสำหรับการกำหนดแนวทางการปฏิบัติหรือวิธีการแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่หนทางปฏิบัติที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย ซึ่งจะต้องเป็นแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนของทุกหน่วยปฏิบัติ

๔.๒.๔ ด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงนั้นมีการผลัดเปลี่ยนหน่วยหรือเปลี่ยนกำลังทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่องในการปฏิบัติงานด้วยปัจจัยที่กำลังของพลทหารนั้นจะต้องปลดประจำการและกำลังพลหลักที่ปฏิบัติงานนั้นไม่สามารถเกะกะคิดพื้นที่ได้

๔.๑.๔ ข้อพิจารณา

ภาพรวมของการแก้ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น ต้องมีการดำเนินการกำหนดด้านยุทธศาสตร์ไว้ให้ชัดเจนที่เข้าใจง่ายต่อการปฏิบัติ และสามารถปรับเปลี่ยนหนทางปฏิบัติ/วิธีการปฏิบัติได้เมื่อสถานการณ์ได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว โดยให้ดำรงความมุ่งหมายและปฏิบัติให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ควรพิจารณาให้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

(๑) ด้านการจัดองค์กรในการบริหารจัดการนั้น ควรให้เป็นองค์กรถาวรที่ทำงานแก้ปัญหาด้านนี้ ต้องเป็นหน่วยหลักที่ทำงานด้านเดียวและอยู่ในพื้นที่เป็นระยะเวลายาวนานจึงควรให้หน่วยทหารประจำพื้นที่เป็นผู้ดำเนินการบริหารจัดการควบคุมอำนวยความสะดวกและจัดตั้งแนวร่วมเพื่องานในการปฏิบัติงาน

(๒) ด้านการจัดกำลังหรือจัดอาสาสมัครเพื่อเสริมสร้างอำนาจรัฐที่กระจายมายังท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งในองค์กร จนถึงขั้นสามารถปฏิบัติการได้

(๓) ด้านการจัดการบูรณาการกำลังประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ ให้มีส่วนร่วมในการดำเนินการให้มีความเหมาะสมมากขึ้นในการประยุกต์การใช้งาน รวมถึงการฝึกการจัดตั้งและการใช้งานให้มีประสิทธิภาพสูง

(๔) ด้านการเสริมสร้างอำนาจรัฐให้เข้มแข็ง สมควรเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบการปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีศักยภาพในการดำเนินการตามบทบาท เพราะเป็นผู้ที่อยู่ในพื้นที่ย่อมจะรู้ถึงความต้องการของประชาชนได้เป็นอย่างดี ซึ่งมีคณะกรรมการหมู่บ้านที่ประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ฝ่ายรักษาความสงบเรียบร้อย และแพทย์ประจำตำบลควรเสริมสร้างศักยภาพให้สามารถทำงานได้ตามแผนงานที่กำหนดไว้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยการแต่งตั้งที่ปรึกษาที่มาจากผู้นำทางศาสนาในท้องถิ่นและอาสาสมัครรักษาดินแดนสำรองที่ควรเป็นผู้ช่วยเหลือในการ รปก.

(๕) ด้านการพิทักษ์ชีวิตและทรัพย์สินนั้น ควรจัดให้มีขึ้นภายหลังจากการที่สร้างกลุ่มพลังมวลชนที่ทำหน้าที่ดูแลกันเองในสังคมแล้ว ควรดำเนินการให้มีความเชื่อมโยงในรูปแบบเครือข่ายที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน และสามารถดำเนินการใช้ชีวิตอยู่ในประจำวันได้

(๖) ด้านวัฒนธรรมและจารีตประเพณี ซึ่งเป็นปัญหาด้านสังคมจิตวิทยาในพื้นที่เป็นเงื่อนไขที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิต จึงควรมีการพิจารณาให้มีความเป็นอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติวิธีบนพื้นฐานของความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยการส่งเสริมให้ทุกส่วนได้มีโอกาสในการแสดงออกตามแนวทางของจารีต

ประเพณีและศาสนา เพื่อเป็นการให้ความสำคัญที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตให้ใช้ความเจริญทางเศรษฐกิจจาก โครงสร้างหลักๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนาและวัฒนธรรมให้มาเกี่ยวเนื่องหรือขัดแย้งต่อการดำเนินชีวิต เพื่อเป็น การยืนยันว่าไม่เป็นการกลืนวัฒนธรรม โดยพิจารณาให้เหมาะสมกลมกลืนเข้ากันได้กับวิถีชีวิตของ ประชาชนในพื้นที่

๔.๒ ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา ควรมีดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ ดังนี้

๔.๒.๑ การบริหารองค์กรทำหน้าที่ในการแก้ไขปัญหในพื้นที่ ๓ จชต. รัฐบาลควรสร้างอำนาจ รัฐให้เข้มแข็งโดยใช้กลไกเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีการบูรณาการหน่วยงานของกระทรวงให้มีการทำงานไปใน ยุทธศาสตร์ของชาติทิศทางเดียวกัน โดยเฉพาะการสอดคล้องในเรื่องของเวลาเป็นเรื่องที่สำคัญที่ไม่ สอดคล้องกันตามห้วงเวลาแล้วจะเกิดปัญหาที่ตามมา คือ

(๑) การมองว่าต่างคนต่างทำก่อให้เกิดความรู้สึกไม่พร้อมเพียงแตกความสามัคคี

(๒) การลงทุนไม่คุ้มค่าผลตอบแทนทำให้เกิดการลงทุนที่ขัดแย้งกับการใช้งบประมาณ

ในการลงทุน

(๓) การใช้ทรัพยากรของทุกหน่วยงานนั้นเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดเพราะรัฐไม่สามารถ สร้างคนที่มีความพร้อมทั้งด้านอุดมการณ์ได้เพียงพอกับความต้องการและสามารถตอบสนองงานของการ แก้ปัญหาในพื้นที่ได้จึงมีความจำเป็นต้องสร้างคนให้พอเพียงและใช้งานให้คุ้มค่า รวมทั้งการพิจารณาเสนอ ให้ความคิดความชอบ

๔.๒.๒ การจัดโครงสร้างบริหารราชการ

(๑) ระดับยุทธศาสตร์ : ยุทธศาสตร์ของโครงการแบ่งแยกดินแดน ใช้วิธีการสงคราม มวลชนเพื่อแบ่งชิงมวลชนเหมือนในยุคสงครามเย็น แต่เมื่อภาครัฐสามารถชิงมวลชนมาเป็นฝ่ายเราได้ กลุ่มก่อความไม่สงบได้ใช้มาตรการปราบปรามที่รุนแรง นำ บังคับ ให้ประชาชนส่วนใหญ่ร่วมมือ ดังนั้น ประชาชนกลุ่มนี้ไม่ได้มีความคิดจิตสำนึกหรือเป้าหมายสนับสนุนกลุ่มโจรสลัดทั้งหมด หากแต่อยู่ในลักษณะ ยอมจำนนเพราะความหวาดกลัวและเจ้าหน้าที่รัฐยังไม่สามารถพิทักษ์ประชาชนกลุ่มนี้ไว้ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามกลุ่มโจรสลัดได้ทำการผลิตซ้ำทางความคิด (Cultural Reproduction) เผยแพร่ความคิด ด้านประวัติศาสตร์ที่ผิด อ้างว่า ๓ จชต. เป็นดินแดนมาลาญูปัตตานีที่ถูกรัฐสยามแย่งยึดไปจึงต้องก่อสงคราม ยึดพื้นที่เหล่านี้คืนมา โดยอ้างความชอบธรรมจากคำสอนทางศาสนาที่บิดเบือน กรณีการจีฮัด ซึ่งกระบวนการ ดังกล่าวกระทำโดยผ่านโรงเรียนปอเนาะ คาดีกา บางแห่ง นอกจากนั้นการทำสงครามในเขตเมืองประกอบกับ ใช้ยุทธศาสตร์อ้างค่อวงการณ์นานาชาติว่าถูกกดขี่จากรัฐไทยเพื่อหวังจะสร้างกระแสทางสากลกรณีร้องขอ มติปกครองตนเองร้องต่อองค์กรสากล ดังนั้นการแก้ปัญหาในระดับนโยบายและยุทธศาสตร์ควรดำเนินการ ดังนี้ (แผนภูมิที่ ๖)

เป้าหมาย การอยู่ร่วมกันบนความหลากหลาย สันติวิธี ให้ประชาชนในพื้นที่มีการพัฒนาบนแนวทางที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเงื่อนไขพื้นที่สู่เป้าหมายความมั่นคงเชิงมนุษย์

มาตรการ

ด้านเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์	ด้านการปกครองและการยุติธรรม	ด้านการพัฒนา ศก. กค. และวัฒนธรรม	ด้านองค์กรการจัดการ
<p>- <u>เป้าหมายด้านชาติพันธุ์</u></p> <p>๑. ให้การยอมรับว่าชุมชนมุสลิมปัตตานีมีประวัติศาสตร์อารยธรรมและวัฒนธรรมของตนเอง</p> <p>๒. มีความละเอียดอ่อนในการแสดงความยอมรับ</p> <p>๓. สนับสนุนแนวทางการอยู่ร่วมกันระหว่างชาติพันธุ์ที่หลากหลายทั้งสองฝ่าย</p> <p>- <u>เป้าหมายด้านศาสนา</u></p> <p>สนับสนุนศาสนาอิสลามบนแนวทางอยู่ร่วมกันอย่างสันติ/ไม่ใช่ความรุนแรง</p>	<p><u>ด้านการปกครอง</u></p> <p>- ส่งเสริมให้ อปท. มีข้อกำหนดทางการปกครองที่สอดคล้องกับหลักศาสนาอิสลามโดยยังคงเคารพสิทธิของคนต่างเชื้อชาติศาสนา</p> <p><u>ด้านการยุติธรรม</u></p> <p>๑. ปรับปรุงกระบวนการด้านกฎหมายให้รวดเร็วมีประสิทธิภาพ</p> <p>๒. ปรับปรุงปฏิรูปการบังคับใช้กฎหมายอิสลามบางมิติหรือบางเรื่องให้สอดคล้องกับพื้นที่ เช่น ทางแพ่ง</p> <p>๓. จัดการปัญหารูปธรรมกรณีทนายสมชาย , ดากโบ</p>	<p><u>ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ</u></p> <p>๑. จัดการปัญหาเศรษฐกิจและการพัฒนาให้สอดคล้องกับสำนักทางประวัติศาสตร์ เช่น กรณีเขตเศรษฐกิจพิเศษ</p> <p>๒. สภาพผู้นำ และกระทรวงต่าง ๆ ต้องคำนึงถึงกระแสฟื้นฟูศาสนาอิสลามว่าชาวบ้านยอมรับและปรับตัวกับแนวทางการลงทุนได้ที่จุดใด</p> <p><u>ด้านการศึกษาและวัฒนธรรม</u></p> <p>๑. กลไกภาครัฐตระหนักว่ากระบวนการฟื้นฟูอิสลามสากลและภูมิภาคยังค้างอยู่และจะไม่สามารถหาข้อสรุปได้ในระยะอันใกล้ได้ ดังนั้นภาครัฐต้องตระหนัก/ส่งเสริมกระบวนการฟื้นฟูในมิติต่าง ๆ โดยสันติวิธี</p> <p>๒. เนื่องจากศาสนาอิสลามกำลังอยู่ในกระแสแห่งการฟื้นฟูและในฐานะที่เป็นอิสลามวิถีชีวิต ดังนั้นการวางแผน+ร่างนโยบายการจัดการใด ๆ ในพื้นที่ ๓ จชต. ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีประวัติศาสตร์เฉพาะต้องทำด้วยความระมัดระวังที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต แต่ต้องอยู่ภายใต้การสร้างวาทะทัศน์ให้ชุมชนมุสลิม จชต.</p>	<p>- จัดตั้งสถาบันที่เป็นองค์กรมหาชนเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในภาคสังคมใน จชต. (ฟื้นฟู พัฒนา ไม่เขี้ยวขา)</p> <p>- โครงการผลิตซ้ำทางความคิดด้วยสื่อออนไลน์ประวัติศาสตร์ปัตตานีด้านต่าง ๆ</p> <p>- การจัดการปัญหาในพื้นที่บางประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความคิด ความเชื่อด้านต่าง ๆ และเจ้าหน้าที่รัฐที่กำหนดนโยบายไม่ควรดำเนินการเองควรมีเพียงบทบาทส่งเสริมและอำนวยความสะดวกเท่านั้น</p> <p>- ควรปรับปรุงองค์ความรู้วิธีคิด และทัศนคติ และเจ้าหน้าที่รัฐให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์และขั้นตอน</p> <p>- ริเริ่มงานรณรงค์ทางความคิด/ทางการเมืองได้ทันที เช่น เสนอข้อเรียกร้องการจัด Zoning แหล่งอพยพมุข เป็นต้น</p> <p>- ต้องมีเอกภาพจริงและต้องมีองค์กรนำ</p> <p>- ระมัดระวังด้านการพัฒนาไม่กระทบต่อแนวทางศาสนาและประวัติศาสตร์ของพื้นที่</p> <p>- ปรับปรุงเพิ่มประสิทธิภาพปัญหาด้านการปกครองท้องถิ่นกรณีที่เหมาะสม (ผู้ใหญ่บ้าน อบต.)</p>

แผนภูมิที่ ๖ การจัดโครงสร้างบริหารราชการ ระดับยุทธศาสตร์

(๒) ระดับยุทธการ ในระดับพื้นที่ : จัดให้มีเจ้าหน้าที่ทำหน้าที่ในการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และมอบอำนาจในการควบคุม สั่งการ อำนาจการ และประสานงานเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมต่อการปฏิบัติการด้านยุทธวิธีให้สอดคล้องกับระดับนโยบายและยุทธศาสตร์ โดยสามารถทำงานได้ตามกรอบเวลา และงบประมาณที่กำหนด

(๓) ระดับยุทธวิธี : ต้องมีเอกภาพในการปฏิบัติงาน เพื่อให้สามารถบูรณาการทุกส่วนที่ปฏิบัติงานให้สามารถเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามนโยบายและยุทธศาสตร์ที่กำหนด โดยต่อเนื่องต่อเนื่อง เป้าหมายและมาตรการที่กำหนดในแต่ละด้าน

๔.๒.๓ ด้านการรักษาความมั่นคงและการป้องกันปราบปรามการก่อความไม่สงบนั้น ควรมุ่งเน้นในด้านการบังคับใช้กฎหมายและสันติภาพ โดยจะต้องกำหนดยุทธศาสตร์ปีในการทำให้อำนาจรัฐต้องมีความเข้มแข็ง โดยการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันว่าประเทศไทยเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจะแบ่งแยกไม่ได้ โดยต้องส่งเสริมสิทธิเสรีภาพ โดยเฉพาะอัตลักษณ์ด้านศาสนาควรดำเนินการส่งเสริมให้ถูกต้องตามหลักศาสนาแต่ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายของภาครัฐ โดยทำเทียมกัน ไม่ชี้นำไปในแนวทางเป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม โดยให้กำหนดอยู่ในแนวทางสันติภาพ โดยแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าดังนี้

(๑) จัดชุดหรือจัดเจ้าหน้าที่ทำการชี้แจงประเด็นและเงื่อนไขที่เป็นเงื่อนไขบุคคลแล้วนำมาพัวพันกับกลุ่มขบวนการก่อความไม่สงบ

(๒) การทำงานของเจ้าหน้าที่ต้องคิดถึงผลกระทบต่อวัฒนธรรม ชาวบ้านควรให้เกียรติความแตกต่างทางวัฒนธรรม ชาติพันธุ์

(๓) การเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของ จนท.ด้านความมั่นคงนั้น โดยสร้างขีดความสามารถแต่ละด้านให้เพียงพอและเหมาะสมกับการแก้ไขปัญหา และต้องพัฒนาขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ให้เกิดความต่อเนื่องตลอดเวลาในการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย และปราบปรามให้ตรงจุด

(๔) ส่งเสริมให้มีการแข่งขันในการทำความดีหรือการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ จชต. อย่างเสมอภาคต่อคนไทยพุทธและคนไทยมุสลิมในการปฏิบัติต่อท้องถิ่น โดยให้สิทธิอย่างเท่าเทียมกันกับคนในพื้นที่ โดยหลีกเลี่ยงการส่งเสริมอัตลักษณ์ให้กับคนไทยพุทธหรือคนไทยมุสลิมมากเกินไปในด้านใดด้านหนึ่ง ซึ่งอาจทำให้เกิดความตกแยกทางความคิดได้

(๕) ในด้านการแก้ปัญหการพัฒนาเพื่อความมั่นคง

จัดการพัฒนาแบบค่อย ๆ เป็นไปตามหลักวิถีทางการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะบนพื้นฐานของความเป็นศาสนาที่อยู่ภายใต้กฎหมายอำนาจรัฐต้องมีการแยกให้เข้าใจในห้วงการดำเนินชีวิตว่าห้วงเวลาใดเป็นห้วงของศาสนาและห้วงเวลาใดเป็นห้วงของกฎหมายบ้านเมือง ต้องสามารถปรับตัวให้เป็นเนื้อเดียวกันได้ เช่น ประเทศในยุโรป และประเทศมาเลเซีย

การจัดระเบียบสังคมในพื้นที่ที่มีความแตกต่างหลากหลายในวัฒนธรรมและพื้นที่สำหรับพิธีกรรมทางศาสนา ควรให้มีอิสระเสรีในการปฏิบัติตามแนวทางศาสนา และขจัดเงื่อนไขที่ขัดแย้งกับหลักศาสนาอิสลาม ให้เป็นไปอย่างเหมาะสมโดยไม่กระทบต่อการดำรงวิถีชีวิตของแต่ละพื้นที่ สำหรับพื้นที่ที่มีความเงื่อนไขความขัดแย้งกับหลักศาสนาควรจัดให้มีระบบป้องกันและระบบรักษาความปลอดภัยให้เข้มแข็ง

๔.๒.๔ การปกครอง ประเด็นการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจ

(๑) การบูรณาการกำลังประชาชน ได้แก่ ชรบ. อรบ. และ ลสชบ. ให้จัดระบบเป็นองค์กรที่มีกฎหมายรองรับและถูกต้องตามกฎหมาย โดยยึดถือแนวทางการจัดตั้งหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเองขึ้นทุกพื้นที่ **ระบบป้องกันโดยชุมชน** คือ การที่ชุมชนในแต่ละพื้นที่ ได้มีส่วนร่วมในการรักษาความปลอดภัย ในพื้นที่ เนื่องจากแต่ละชุมชนประกอบด้วย ผู้นำชุมชน, ผู้นำศาสนา, คณะกรรมการการศึกษา, ผู้ปกครองนักเรียนและราษฎรในพื้นที่ ซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับพระและวัดตลอดเวลาเป็นผู้รับประโยชน์โดยตรงจากการปฏิบัติหน้าที่ของพระ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกชุมชนจะต้องเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินมาตรการรักษาความปลอดภัยพระ และประชาชนในพื้นที่ โดยวิธีการที่เหมาะสมที่ชุมชนจะต้องร่วมดำเนินการ ได้แก่ การเฝ้าสังเกตสิ่งผิดปกติ การแจ้งเตือนข่าวสาร การรักษาความปลอดภัยบุคคลและสถานที่และการแสดงพลังต่อต้านการกระทำต่อพระ และศาสนสถาน รวมถึงประชาชนทั่วไป เป็นต้น และดำเนินการในมาตรการเชิงรับ ได้แก่ การดำเนินการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของพระและชาวไทยพุทธโดยตรง เช่น การตอบโต้การปฏิบัติของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบอย่างทันที่ การป้องกันตนเอง การหลีกเลี่ยงหรือหลบหนีจากการปฏิบัติของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ และการดำเนินการตามมาตรการทางกฎหมายภายหลังจากที่ชุมชนไทยพุทธและพระสงฆ์สามารถดำรงชีวิตได้รอดพ้นจากการถูกลอบทำร้ายหรือการถูกบงการร้ายในชีวิตและทรัพย์สินลดลง จึงพัฒนาหมู่บ้านหรือชุมชนที่อยู่ให้มีการรวมกลุ่มเพื่อเกิดพลังสามัคคีในการดำรงไว้ซึ่งชีวิตและทรัพย์สินโดยการจัดตั้ง “ระบบหมู่บ้านป้องกันตนเองให้เข้มแข็ง” โดยแบ่งเป็นระบบ ๓ ระบบ คือ ระบบป้องกัน ระบบประชาชน และระบบพัฒนา โดยแบ่งขั้นตอนการปฏิบัติเร่งด่วนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ความปลอดภัยมี ๒ ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ ๑ : มุ่งกระทำพื้นที่ไทยพุทธ → มาสู่ไทยพุทธผสมมุสลิม → มาสู่ชุมชนมุสลิม ๑๐๐%

๑. จัดตั้งระบบป้องกัน ประกอบด้วย การให้บุคคลได้มีความรู้ในการป้องกันตนเอง, ศึกษาดูงานเตือนภัย การฝึกอาวุธ การซ้อมแผน รปภ. ตามสถานการณ์ห้วงเวลา

๒. จัดทำระบบประชากร ประกอบด้วย การสำรวจการเข้าอยู่ เกิด-ตาย การย้ายเข้า-ออก การเข้ามาหลบซ่อนตัวของบุคคลแปลกหน้า และการติดต่อสื่อสารระหว่างประชาชนด้วยตนเอง

ขั้นตอนที่ ๒ : มุ่งกระทำในทุกพื้นที่ให้เสมอภาค

ทำระบบพัฒนา : มุ่งเน้นตามความต้องการและการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่เป็นหลัก โดยให้ความสำคัญถึงการจรรงรักภักดีต่อแผ่นดิน ต่อชาติ พระมหากษัตริย์ มิใช่ค่อนักการเมืองหรือข้าราชการที่ลงมาทำงาน ต้องให้ผู้ที่ร่วมกันพัฒนาได้มีจิตสำนึกถึงความเป็นชาติไทยที่สงบและสันติสุขเท่านั้น มิใช่อำนาจของพระเจ้าหรือผู้หนึ่งผู้ใด

การที่จะดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ในพื้นที่ ๓ จชต. นั้น ควรใช้กระบวนการที่กลุ่มก่อความไม่สงบได้จัดตั้งมวลชนตามแผนปฏิบัติ ๗ ขั้นตอน คือ

๑. สร้างจิตสำนึกมวลชน
๒. จัดตั้งมวลชน
๓. จัดตั้งองค์การในการบริหารหมู่บ้าน
๔. จัดตั้งชุด รปก.
๕. อุดมการณ์ความเป็นชาติไทยที่อยู่ภายใต้พระบรมโพธิสมภาร
๖. การเตรียมพร้อมในการป้องกันตนเองและพัฒนา
๗. การต่อสู้และพัฒนาเพื่อความอยู่รอดของตนเองและแผ่นดิน

การกระทำในการบูรณาการกำลังประชานั้น การแบ่งมอบให้หน่วยทหารที่ประจำในพื้นที่เป็นหน่วยรับผิดชอบและดำเนินการเพราะต้องใช้ความต่อเนื่องและยาวนานในการสร้างชุมชนให้เข้มแข็งที่สามารถดำเนินการได้ โดยให้กำหนดความรับผิดชอบในเรื่อง

๑. การจัด
๒. การกำหนดภารกิจ
๓. การปฏิบัติงานและความร่วมมือในการปฏิบัติงาน
๔. การสนับสนุน
๕. การอำนวยความสะดวกและการควบคุม

(๒) ภายหลังจากจัดรูปแบบกำลังเป็นรูปร่างถาวรแล้วให้เข้าสู่การต่อสู้ในแนวทางหลักการต่อสู้แบบเบ็ดเสร็จเพื่อให้เกิดรูปธรรมเป้าหมายในการปูแนวทางสู่ความสำเร็จซึ่งจะต้องดำเนินการและกำหนดมาตรการในการ รปก. ชีวิตและทรัพย์สิน เป็นพื้นที่แห่งเดียวในการรักษาความปลอดภัย การดำเนินการรักษาความปลอดภัยพระและชาวไทยพุทธ ทั้งมาตรการเชิงรุกและเชิงรับ รวมทั้งการใช้ระบบการรักษาความปลอดภัยที่ควบคู่กันทั้ง ๓ ระบบ อันได้แก่ ระบบป้องกันตนเอง, ระบบป้องกันโดยชุมชน และระบบรักษาความปลอดภัยโดยภาครัฐดังกล่าวแล้วนั้น จะต้องพิจารณาดำเนินการอย่างครอบคลุมในทุกลักษณะ รวมทั้งต้องมีการกำหนดความเร่งด่วนในการดำเนินการให้สอดคล้องกับจำนวนกำลังพลและยุทธโศปกรณ์ของหน่วย และสถานการณ์ที่เป็นจริงของแต่ละพื้นที่ โดยมีพื้นที่แห่งเดียวในการรักษาความปลอดภัย จำนวน ๓ พื้นที่ ดังนี้

- **บ้านเรือนชาวไทยพุทธ** จะต้องมีการจัดการรักษาความปลอดภัยขณะพักอาศัยอยู่ที่บ้านพักของตนเองหรือของทางราชการควบคุมไปด้วย ทั้งนี้การรักษาความปลอดภัยจะต้องพิจารณาจัดกำลังที่เหมาะสมและมีการกำหนดมาตรการที่สอดคล้องสถานการณ์ของแต่ละพื้นที่ โดยต้องมีการประสานการปฏิบัติกับพระ/ชาวไทยพุทธเป็นรายบุคคล และต้องกำหนดความเร่งด่วนของพื้นที่ล่อแหลมของแต่ละจุดไว้อย่างชัดเจน

- **เส้นทางเดินทางไป – กลับ** จะต้องมีการวางแผนการรักษาความปลอดภัยของเส้นทางให้ครอบคลุมจากวัด/บ้านทั้งเส้นทางไปและกลับ รวมทั้งให้มีการวางกำลังตามจุดต่าง ๆ หรือการจัดเป็นขบวนเดินทางตามความเหมาะสมของพื้นที่สถานการณ์และความต้องการของพระในแต่ละพื้นที่

- **ที่ตั้งวัดและชุมชนไทยพุทธ** เป็นพื้นที่อีกแห่งหนึ่งที่ต้องมีการวางแผนการรักษาความปลอดภัยในห้วงเวลาของการประกอบศาสนกิจ โดยพิจารณาการวางกำลังรักษาความปลอดภัยประจำตลอดเวลา หรือเฉพาะห้วงเวลา และการลาดตระเวนเยี่ยมชมเป็นครั้งคราว ซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ที่ตั้งของวัดและชุมชนไทยพุทธ รวมทั้งความต้องการของครูในแต่ละพื้นที่

(๓) ภายหลังจากการบูรณาการกำลังประชาชนให้มีความเข้มแข็งแล้วต้องเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ส่วนราชการปกครองส่วนท้องถิ่นในเฉพาะพื้นที่ ๓ จชด. โดยการกำหนดยุทธศาสตร์ในการสร้างอำนาจรัฐที่กระจายสู่การปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งของหน่วยงาน โดยการพิจารณาทบทวนหรือเพิ่มเติมศักยภาพและประสิทธิภาพในการทำงานให้กับเจ้าหน้าที่ตามร่างพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่...) พ.ศ. ... ในมาตรา ๘ ให้เหมาะสม สามารถดูแลตนเองและองค์กรให้เข้มแข็ง โดยมีกฎหมายที่รองรับการปฏิบัติงาน ให้มีความเหมาะสมต่อสถานการณ์ในแต่ละพื้นที่ รวมทั้งให้มีการตรวจสอบด้านการรักษาความปลอดภัยบุคคลของเจ้าหน้าที่ที่รัฐอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้การสร้างการมีส่วนร่วมของ กลุ่มผู้นำ และประชาชนทุกคนในพื้นที่ให้กับผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการหมู่บ้าน โดยการแต่งตั้งที่ปรึกษาอาวุโสจาก

- ระดับผู้นำทางศาสนาตามธรรมชาติ ควรมีการกำหนดบทบาท โดยการแบ่งให้สมเกียรติแก่การเคารพนับถือมาเป็นผู้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา เพื่อใช้สำหรับการสนับสนุนการทำงานแก่ผู้นำส่วนท้องถิ่นในการดำเนินการกระจายสร้างความเข้าใจ ชี้นำ พร้อมทั้งเป็นแกนนำในการปฏิบัติต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ จากเบาไปหาหนัก เน้นการ ปจว. การชักชวน การโน้มน้าวจิตใจ เพื่อให้ลดเงื่อนไขที่รุนแรงได้อย่างถูกต้องตรงประเด็นและรวดเร็วทันต่อสถานการณ์ โดยกำหนดให้

- โต๊ะอิหม่ามและกรรมการกลางอิสลามประจำอำเภอในพื้นที่
- โต๊ะครู
- บิลัน
- คอเค็บ
- และผู้ที่ได้รับการยอมรับนับถือ

กำหนดค่าตอบแทนของคณะที่ปรึกษาเข้าร่วมเป็นผู้ช่วยหรือที่ปรึกษา อาวุโสและในระดับอาวุโสและผู้ที่ได้รับการยอมรับในท้องถิ่นนั้น ควรกำหนดให้เฉพาะการเข้าร่วมประชุม และหารือเพื่อเป็นคำอำนวยความสะดวกในการเดินทางและอำนวยความสะดวกในการเดินทางมาประชุม

- ระดับผู้ปฏิบัติควรกำหนดจัดตั้งผู้ช่วยคณะกรรมการหมู่บ้านในรูปแบบอาสาสมัครรักษาดินแดนสำรองในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน โดยกำหนดให้ปฏิบัติงานเป็นผู้ช่วยของผู้ที่ดำรงตำแหน่งในหมู่บ้านตามตำแหน่งดังนี้

- อส. สำรองปฏิบัติงานผู้ช่วยกำนัน ๑ ชุด จำนวน ๑๒ คน
- อส. สำรองปฏิบัติงานผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ๑ ชุด จำนวน ๑๒ คน
- อส. สำรองปฏิบัติงานแพทย์ประจำตำบล ๑ ชุด จำนวน ๑๒ คน
- อส. สำรองปฏิบัติงานผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านช่วยรักษาความสงบ

๑ ชุด จำนวน ๑๒ คน

- อส. สำรองปฏิบัติงานผู้ช่วย อส.อ. ในการรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน และปฏิบัติงานในการบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งเป็นงานพื้นฐานหลักในการสร้างความเข้มแข็งให้กับอำนาจรัฐ โดยการจัดทำเป็นชุด รปภ.บรรเทาสาธารณภัยตามจุดหรือพื้นที่ที่มีความล่อแหลม โดยให้มีสิทธิแต่งเครื่องแบบ อส. โดยอยู่ภายใต้การควบคุมและแต่งตั้งโดยนายอำเภอ และสนับสนุนค่าใช้จ่ายจากกระทรวงมหาดไทยหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการจัดตั้ง การฝึก เครื่องแต่งกายและการสนับสนุนเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งการให้สิทธิการตอบแทนในกรณีผู้เสียชีวิตหรือได้รับประกันเหตุใช้เงื่อนไข การเยียว หรือเข้ากองทุนช่วยเหลือจากส่วนกลาง โดยให้ อส.สำรอง ทำหน้าที่เป็นผช.คณะกรรมการหมู่บ้าน ในการ รปภ. และบรรเทาสาธารณภัยโดยการใช้การลาดตระเวนการสังเกตการณ์รายงาน ซึ่งการปฏิบัติงานต้องอยู่ภายใต้การควบคุม สั่งการ และอำนวยความสะดวกของกรรมการหมู่บ้าน

๔.๒.๕ ด้านวัฒนธรรม

การดำเนินการด้านสังคมจิตวิทยานั้นควรเริ่มดำเนินการจากคณะกรรมการหมู่บ้านซึ่งเป็นองค์กรพื้นฐานที่มีความสำคัญ ซึ่งในด้านการกำหนดหรือการตอบรับ รวมทั้งการยอมรับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน ควรให้ที่ปรึกษากรรมการหมู่บ้านมีส่วนสำคัญที่สุดในการร่วมให้ข้อพิจารณาในการดำเนินงานในการกำหนดสิ่งที่ไม่ขัดแย้งต่อการดำเนินการตามกฎหมายบ้านเมือง โดยให้คงอยู่ไว้ในแนวทางตามหลักการของศาสนาในหลักสากลที่ไม่เอนเอียงไปทางลัทธิใด ลัทธิหนึ่งโดยตรงโดยเฉพาะด้าน

(๑) การศึกษามุ่งเน้นการดำเนินชีวิตในโลกนี้ โดยไม่ทำความขัดแย้งกับหลักศาสนามากนัก

(๒) การปฏิบัติตามจารีตประเพณี วัฒนธรรม และวิถีการดำเนินชีวิต

(๓) การเผยแพร่สิ่งที่ถูกต้องในทางกฎหมายการอยู่ร่วมกันภายใต้กฎหมายของประเทศ

(๔) การมุ่งสร้างความเจริญและการกินดีอยู่ดีของประชาชนตามแนวทางการเจริญเติบโตของสถานะโลก โดยไม่ให้ขัดกับหลักศาสนาและในแนวทางที่กลืนศาสนาและวัฒนธรรมประเพณี เพื่อลดกระแสการต่อต้าน

ถ้อยคำที่ ๕ : บทสรุป

การแก้ปัญหาของชุมชนไทยพุทธและพระสงฆ์ที่เป็นชนกลุ่มน้อยและกลุ่มที่มีคุณค่าสูงต่อการทำลาย รวมทั้งเป็นกลุ่มที่เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของฝ่ายเราในการดำรงไว้ซึ่งความสันติสุขที่อยู่บนพื้นฐานของความแตกต่างหลากหลาย ยุทธศาสตร์พระราชทาน **“เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”** เป็นยุทธศาสตร์ที่มีความชัดเจนและง่ายต่อการนำไปเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาของการกำหนดยุทธวิธีในการปฏิบัติ โดยขอให้ทุกส่วนต้องปฏิบัติด้วยความจริงจัง จริงใจ ต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาให้กับประชาชนที่เป็นศูนย์กลางการแก้ปัญหาในการนำไปสู่ความร่วมมือที่นำไปสู่การเข้าถึงกลุ่มประชาชนทุกกลุ่มที่แตกแยกกันทางความเชื่อในขณะนี้ การดำเนินการด้านการช่วยเหลือ เยียวยา หรือการดำเนินงานทุกอย่างต้องทำด้วยความโปร่งใส บริสุทธิ์ ยุติธรรม ที่เป็นส่วนที่เสริมสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนแล้วก็สามารถทำการพัฒนาสู่เป็นความแตกต่างหลากหลายที่เหมือนกันของประชาชน คือ คนไทยด้วยกัน

ส่วนสำคัญที่สุดของการบริหารจัดการในระดับนโยบายและการนำไปสู่การปฏิบัติทางยุทธการและทางยุทธวิธีได้นั้น ต้องดำรงตามความมุ่งหมายของยุทธศาสตร์พระราชทานเป็นจุดสำคัญแล้วและยังต้องมีความเป็นเอกภาพในการบังคับบัญชา การอำนวยความสะดวกและสั่งการต่อทุกหน่วยงานที่ร่วมปฏิบัติงาน และต้องดำรงความต่อเนื่องของการบังคับบัญชาในการปฏิบัติตามนโยบาย สำหรับการปฏิบัติทางยุทธวิธีต้องให้สอดคล้องกับสถานการณ์ตามแนวทางของยุทธศาสตร์พระราชทานที่มุ่งสู่ความร่วมมือหรือการบูรณาการ โดยการใช้ความมุ่งมั่นพยายามโดยต่อเนื่องอย่างยาวนาน เพื่อเอาชนะใจประชาชน โดยต้องคำนึงถึงเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ดีที่สุดที่จะต้องชนะใจตนเองก่อนปฏิบัติงานจึงจะนำไปสู่ชนะใจประชาชน แล้วจึงจะพบกับความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาคความไม่สงบที่เกิดขึ้นกับชุมชนไทยพุทธและพระสงฆ์ รวมทั้งประชาชนทุก ๆ คนในพื้นที่ จชด. ต่อไป

ภาคผนวก

พระราชบัญญัติ
ลักษณะปกครองท้องที่
พุทธศักราช ๒๔๕๗

มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระมยุฎกเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า เมื่อในรัชกาลแห่งสมเด็จพระบรมชนกนาถ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ขึ้นเมื่อ พระพุทธศักราช ๒๔๕๐ และได้ใช้พระราชบัญญัตินั้นเป็นแบบแผนวิธีปกครองทั่วพระราชอาณาจักร อันอยู่ภายนอกจังหวัดกรุงเทพฯ มาจนบัดนี้ พระราชบัญญัติอื่น ๆ อันเนื่องด้วยวิธีปกครองราษฎร ซึ่งตั้งขึ้นภายหลังต่อมา ได้ยึดพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่นี้เป็นหลักอีกเป็นอันมาก เพราะฉะนั้นพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ นับว่าเป็นพระราชบัญญัติสำคัญในการปกครองพระราชอาณาจักรอย่างหนึ่ง

ตั้งแต่ได้ตราพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ในพระพุทธศักราช ๒๔๕๐ มา วิธีปกครองพระราชอาณาจักรได้จัดการเปลี่ยนแปลงดำเนินมาโดยลำดับหลายอย่าง ทรงพระราชดำริเห็นว่า ถึงเวลาอันสมควรที่จะแก้ไขพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ให้ตรงกับวิธีการปกครองที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ จึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้แก้ไขพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ รัตนโกสินทรศก ๑๑๖ ของเดิม แห่งใดที่ยังใช้ได้ให้คงไว้ แห่งใดที่เก่าเกินกว่าวิธีปกครองทุกวันนี้ ก็แก้ไขให้ตรงกับเวลารวบรวมตราเป็นพระราชบัญญัติไว้ สืบไปดังนี้

หมวดที่ ๑

ว่าด้วยนามและการใช้พระราชบัญญัติ

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ ตั้งแต่วันประกาศแล้วให้ใช้ทั่วทุกมณฑล เว้นแต่ในจังหวัดกรุงเทพฯ ขึ้นใน และเมื่อใช้พระราชบัญญัตินี้แล้วให้ยกเลิกพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่รัตนโกสินทรศก ๑๑๖ เสีย ใช้พระราชบัญญัตินี้แทนสืบไป

มาตรา ๓ บรรดาพระราชกำหนดกฎหมายแต่ก่อน บทใดข้อความขัดกับพระราชบัญญัตินี้ ให้ยกเลิกกฎหมายบทนั้นตั้งแต่วันที่ได้ใช้พระราชบัญญัตินี้ไป

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๔ ย่านางหน้าที่สมุหเทศาภิบาล ซึ่งกล่าวต่อไปในพระราชบัญญัตินี้ ส่วนในมณฑลกรุงเทพฯ ให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของเสนาบดีกระทรวงนครบาล หรือข้าราชการผู้ใหญ่ในกระทรวงนครบาล ซึ่งเสนาบดีกระทรวงนครบาล จะได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้มีอำนาจหน้าที่เฉพาะการนั้น ๆ อีกประการหนึ่งความที่กล่าวต่อไปในพระราชบัญญัตินี้ แห่งใดมีใจความว่า สมุหเทศาภิบาลจะทำได้ด้วยอนุมัติของเสนาบดี ใจความอันนี้ไม่ต้องใช้ ในส่วนมณฑลกรุงเทพฯ เพราะหน้าที่สมุหเทศาภิบาลและเสนาบดีในส่วนมณฑลกรุงเทพฯ รวมอยู่ในตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงนครบาล

มาตรา ๕ ให้เสนาบดีผู้บัญชาการปกครองท้องที่มีอำนาจที่จะตั้งกฎข้อบังคับสำหรับจัดการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าและกฎนั้นได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาต และประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษาแล้ว ก็ให้ถือว่าเบ็ดเหมือนส่วนหนึ่งในพระราชบัญญัติ

มาตรา ๖ ในการที่จะกำหนดเขตหมู่บ้านและตำบลทั้งปวงในหัวเมืองใด ให้ผู้ว่าราชการเมืองนั้น เมื่อได้อนุมัติของสมุหเทศาภิบาลแล้ว มีอำนาจที่จะกำหนดได้ และการที่จะกำหนดเขตอำเภอนั้นก็ให้สมุหเทศาภิบาลมีอำนาจที่จะกำหนดได้ เมื่อได้รับอนุมัติของเสนาบดีกระทรวงมหาดไทยแล้ว ฉะนั้น ส่วนมณฑลกรุงเทพฯ เสนาบดีกระทรวงนครบาลกำหนดได้เด็ดขาด

หมวดที่ ๒

ว่าด้วยวิธีอธิบายศัพท์ที่ใช้ในพระราชบัญญัติ

มาตรา ๗ ศัพท์ว่า บ้าน และ เจ้าบ้าน ซึ่งกล่าวในพระราชบัญญัตินี้ ให้พึงเข้าใจดังนี้ คือ

ข้อ ๑ ศัพท์ว่า บ้านนั้น หมายความว่า เรือนหลังเดียวก็ตาม หลายหลังก็ตาม ซึ่งอยู่ในเขตที่มีเจ้าของเป็นอิสระส่วนหนึ่งนับในพระราชบัญญัตินี้ว่า บ้านหนึ่ง ห้องแถว และแพหรือเรือเช่าซึ่งจอดประจำอยู่ที่ใด ถ้ามีเจ้าของหรือผู้เช่าครอบครองเป็นอิสระต่างหากห้องหนึ่ง หลังหนึ่ง สำหรับ หรือหมู่หนึ่ง ในเจ้าของหรือผู้เช่าคนหนึ่ง นั้น ก็นับว่าบ้านหนึ่ง เหมือนกัน

ข้อ ๒ ศัพท์ว่า เจ้าบ้านนั้น หมายความว่าผู้อยู่ปกครองบ้าน ซึ่งได้เข้ามาแล้วในข้อก่อน จะครอบครองด้วยเป็นเจ้าของก็ตาม ด้วยเป็นผู้เช่าก็ตาม ด้วยเป็นผู้อาศัยโดยชอบด้วยกฎหมายก็ตาม นับตามพระราชบัญญัตินี้ว่าเป็นเจ้าบ้าน

ข้อ ๓ วัด โรงพยาบาล โรงทหาร โรงเรียน เรือนจำ ที่ทำการไปรษณีย์ สถานีรถไฟ สถานที่ต่าง ๆ ของรัฐบาล อยู่ในความปกครองของหัวหน้าในที่นั้น ไม่นับเป็นบ้านตามพระราชบัญญัตินี้

หมวดที่ ๓
ว่าด้วยลักษณะปกครองหมู่บ้าน

ตอน ๑
การตั้งหมู่บ้าน

มาตรา ๘ บ้านหลายบ้านอยู่ในท้องที่อันหนึ่ง ซึ่งควรอยู่ในความปกครองอันเดียวกันได้ ให้จัดเป็นหมู่บ้านหนึ่ง ลักษณะที่กำหนดหมู่บ้านตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือความสะดวกแก่การปกครองเป็นประมาณ คือ

ข้อ ๑ ถ้าเป็นที่มีคนอยู่รวมกันมาก ถึงจำนวนบ้านน้อย ให้ถือเอาจำนวนคนเป็นสำคัญประมาณราว ๒๐๐ คน เป็นหมู่บ้านหนึ่ง

ข้อ ๒ ถ้าเป็นที่ผู้คนตั้งบ้านเรือนอยู่ห่างไกลกัน ถึงจำนวนคนจะน้อย ถ้าและจำนวนบ้านไม่ต่ำกว่า ๕ บ้านแล้ว จะจัดเป็นหมู่บ้านหนึ่ง ก็ได้

ตอน ๒

การแต่งตั้งผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

การออกจากตำแหน่งของผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน*

มาตรา ๙ ในหมู่บ้านหนึ่งให้มีผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่ง และมีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง หมู่บ้านละสองคน เว้นแต่หมู่บ้านใดมีความจำเป็นต้องมีมากกว่าสองคน ให้ขออนุมัติกระทรวงมหาดไทย

ในหมู่บ้านใด ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรให้มีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ ก็ให้มีได้ตามจำนวนที่กระทรวงมหาดไทยจะเห็นสมควร

ผู้ใหญ่บ้านจะได้รับเงินเดือน แต่มิใช่จากเงินงบประมาณประเภทเงินเดือน ส่วนผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง จะได้รับเงินตอบแทนตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

มาตรา ๑๐ ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่ปกครองบรรดาราษฎรที่อยู่ในเขตหมู่บ้าน

* ชื่อของตอน ๒ ในหมวดที่ ๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๔๖

* มาตรา ๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๑๒ ลงวันที่ ๓ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๑๕

* มาตรา ๑๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๔๖

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๑๑^{*} ให้กรรมการอำเภอประชุมราษฎรซึ่งมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้เลือก
ราษฎร ผู้มีคุณสมบัติที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๒ เป็นผู้ใหญ่บ้าน

- (๑)^{*} มีสัญชาติไทยและมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ ในวันที่ ๑ มกราคม
ของปีที่มีการเลือก
- (๒) ไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรตหรือนักบวช
- (๓) ไม่เป็นคนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (๔)^{**} มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำ และมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมาย
ว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ในหมู่บ้านนั้นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าสามเดือนจนถึงวันเลือก

มาตรา ๑๒^{*} ผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะ
ต้องห้ามดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (๒) อายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์ในวันรับเลือก
- (๓) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำและมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมาย
ว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในหมู่บ้านนั้นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปีจนถึงวันเลือกและเป็น
ผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นหลักฐาน
- (๔) เป็นผู้เสื่อมใสในการปกครองตามรัฐธรรมนูญด้วยความบริสุทธิ์ใจ
- (๕) ไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (๖) ไม่เป็นผู้มีร่างกายทุพพลภาพจนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ วิกลจริต จิต
ฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ ติดยาเสพติดให้โทษ หรือเป็นโรคตามที่รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา
- (๗) ไม่เป็นสมาชิกรัฐสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ข้าราชการ
การเมือง ข้าราชการประจำ พนักงาน เจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือของ
รัฐวิสาหกิจ หรือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือลูกจ้างของ
เอกชนซึ่งมีหน้าที่ทำงานประจำ
- (๘) ไม่เป็นผู้มีอิทธิพลหรือเสียชื่อในทางพหุหรือทางทุจริต หรือเสื่อมเสีย
ในทางศีลธรรม

^{*} มาตรา ๑๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.
๒๔๔๔

^{*} มาตรา ๑๑ (๑) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๐)
พ.ศ. ๒๔๔๒

^{**} มาตรา ๑๑ (๔) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๙)
พ.ศ. ๒๔๓๔

^{*} มาตรา ๑๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ.
๒๔๔๒

(๙) ไม่เป็นผู้เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะทุจริตต่อหน้าที่ และยังไม่พ้นกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก

(๑๐) ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ และยังไม่พ้นกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันพ้นโทษ

(๑๑) ไม่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยศุลกากร กฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน ในฐานความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิดที่นายทะเบียนไม่อาจออกใบอนุญาตให้ได้ กฎหมายว่าด้วยที่ดิน ในฐานความผิดเกี่ยวกับที่สาธารณประโยชน์ กฎหมายว่าด้วยยาเสพติด กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง และกฎหมายว่าด้วยการพนัน ในฐานความผิดเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก

(๑๒) ไม่เป็นผู้เคยถูกให้ออกจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๔ (๖) หรือ (๗) และยังไม่พ้นกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันถูกให้ออก

(๑๓) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล หรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน และยังไม่พ้นกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก

(๑๔) มีพื้นความรู้ไม่ต่ำกว่าการศึกษาภาคบังคับ หรือที่กระทรวงศึกษาธิการเทียบไม่ต่ำกว่าการศึกษาภาคบังคับ เว้นแต่ในท้องที่ใดไม่อาจเลือกผู้มีพื้นความรู้ดังกล่าวได้ ผู้ว่าราชการจังหวัดโดยอนุมัติรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย อาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา ยกเว้นหรือผ่อนผันได้

มาตรา ๑๓* การเลือกนั้นให้กรมการอำเภอเป็นประธานพร้อมด้วยกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นอย่างน้อยหนึ่งคน

วิธีเลือกจะกระทำโดยลับหรือโดยเปิดเผยก็ได้

เมื่อราษฎรส่วนมากที่มาประชุมเลือกผู้ใดแล้ว ถือว่าผู้นั้นเป็นผู้ใหญ่บ้าน แล้วให้กรมการอำเภอรายงานไปยังข้าหลวงประจำจังหวัดเพื่อออกหนังสือสำคัญให้ไว้เป็นหลักฐาน

ในกรณีที่ได้รับเลือกมีคะแนนเสียงเท่ากันให้จับสลาก

ผู้ใหญ่บ้านอยู่ในตำแหน่งคราวละห้าปี นับแต่วันที่ราษฎรเลือก**

มาตรา ๑๔** ผู้ใหญ่บ้านต้องออกจากตำแหน่งด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

* มาตรา ๑๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๔

** มาตรา ๑๓ วรรคห้า เพิ่มโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๔

(๑) ขาดคุณสมบัติหรือเข้าลักษณะต้องห้ามอย่างใดอย่างหนึ่งตาม

มาตรา ๑๒

(๑ ทวิ)** ถึงคราวออกตามวาระ

(๒) ตาย

(๓) ได้รับอนุญาตให้ลาออก

(๔) หมู่บ้านที่ปกครองถูกยุบ

(๕) ไปเสียจากหมู่บ้านที่ตนปกครองเกินสามเดือน

(๖) ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านนั้นมีจำนวนไม่น้อย

กว่ากึ่งจำนวนร้องขอให้ออกจากตำแหน่ง

(๗) ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้ออกจากตำแหน่งเมื่อได้สอบสวน

เห็นว่าบกพร่องในทางความประพฤติ หรือความสามารถไม่เหมาะสมกับตำแหน่ง

ความใน (๑) มิให้ใช้บังคับแก่มาตรา ๑๒ (๕) ในกรณีที่ผู้ใหญ่บ้านได้รับ
อนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัดให้ลาอุปสมบท หรือบรรพชาได้ไม่เกินหนึ่งร้อยสี่สิบวัน

ความในวรรคสอง ให้ใช้บังคับแก่กำนันด้วย

มาตรา ๑๕** ผู้ใหญ่บ้านและกำนันท้องที่ร่วมกันพิจารณาคัดเลือกราษฎรซึ่งมี
คุณสมบัติตามมาตรา ๑๒ เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความ
สงบ

มาตรา ๑๖** ผู้มีสิทธิจะได้รับคัดเลือกเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง หรือ
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒

มาตรา ๑๗** เมื่อผู้ใดได้รับคัดเลือกเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองหรือ
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ ให้กำนันรายงานไปยังนายอำเภอเพื่อออกหนังสือสำคัญไว้
เป็นหลักฐาน และให้ถือว่าผู้นั้นเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษา
ความสงบตั้งแต่วันที่นายอำเภอออกหนังสือสำคัญ

** มาตรา ๑๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๘) พ.ศ.
๒๕๓๒

** มาตรา ๑๕ (๑ ทวิ) เพิ่มโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.
๒๕๓๕

** มาตรา ๑๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.
๒๕๑๐

** มาตรา ๑๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ.
๒๕๔๒

** มาตรา ๑๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.
๒๕๑๐

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๑๗ ทวิ^{๖๖} ในหมู่บ้านใดมีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ ผู้ว่าราชการจังหวัดจะแต่งตั้งให้ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ อีกตำแหน่งหนึ่งก็ได้ ส่วนเงินค่าตอบแทนให้เป็นไปตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

มาตรา ๑๘^{๖๗} ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบอยู่ในตำแหน่งคราวละห้าปี

นอกจากออกจากตำแหน่งตามวาระ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบต้องออกจากตำแหน่งเพราะขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้าม ตามมาตรา ๑๒ หรือเพราะเหตุเช่นเดียวกับที่ผู้ใหญ่บ้านต้องออกจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๔ (๒) ถึง (๗)

ถ้าตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบว่างลง ให้มีการคัดเลือกผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบแทน และให้นำความในมาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ผู้ซึ่งได้รับคัดเลือกตามวรรคสามอยู่ในตำแหน่งตามวาระของผู้ซึ่งตนแทน

เมื่อผู้ใหญ่บ้านต้องออกจากตำแหน่งไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบต้องออกจากตำแหน่งด้วย

มาตรา ๑๙ การที่ต้องเลือกผู้ใหญ่บ้านขึ้นใหม่นั้น อาศัยเหตุ ๒ ประการ คือ

ข้อ ๑ ถ้าลูกบ้านในหมู่บ้านใดทวีขึ้น จะเป็นด้วยผู้คนเกิดก็ตาม หรืออพยพมาแต่ที่อื่นก็ตาม เมื่อกำนันนายตำบลและผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นปรึกษากันเห็นว่า จำนวนคนในหมู่บ้านใดเกินกว่าความสามารถในผู้ใหญ่บ้านคนเดียวจะดูแลปกครองให้เรียบร้อยได้ ให้กำนันนำความแจ้งต่อกรมการอำเภอ ให้พิจารณาด้วยอีกชั้นหนึ่ง แล้วให้กรมการอำเภอบอกเข้าไปยังผู้ว่าราชการเมือง เมื่อผู้ว่าราชการเมืองเห็นสมควรแล้ว ก็ให้ตั้งหมู่บ้านขึ้นใหม่และเลือกผู้ใหญ่บ้านเพิ่มเติมขึ้นใหม่ได้

ข้อ ๒^{๖๘} ถ้าผู้ใหญ่บ้านหมู่ใดว่างลง ให้คัดเลือกผู้ใหญ่บ้านขึ้นใหม่ภายในกำหนดสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้ทราบการว่างนั้น การคัดเลือกให้นำความในมาตรา ๑๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๐ เมื่อผู้ใหญ่บ้านต้องออกจากตำแหน่งด้วยเหตุประการใด ๆ เป็นหน้าที่ของกำนันนายตำบลนั้น จะต้องเรียกหมายตั้งและสำมะโนครัวทะเบียนบัญชีที่ได้ทำขึ้นไว้ใน

^{๖๖} มาตรา ๑๗ ทวิ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๑๒ ลงวันที่ ๓ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๑๔

^{๖๗} มาตรา ๑๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๔๒

^{๖๘} มาตรา ๑๙ ข้อ ๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๔๖

หน้าที่ผู้ใหญ่บ้านนั้นคืนมารักษาไว้ เมื่อผู้ใดรับตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้านแทน ก็ให้มอบสำมะโนครัว และทะเบียนบัญชีทั้งปวงให้ แต่หมายตั้งนั้นกำนันต้องรีบส่งให้กรรมการอำเภอ อนึ่งการที่จะเรียกคืนหมายตั้งและสำมะโนครัวทะเบียนบัญชีที่ได้กล่าวมาในข้อนี้ ถ้าขัดข้องประการใด กำนันต้องรีบแจ้งความต่อกรรมการอำเภอ

มาตรา ๒๑^{**} ถ้าผู้ใหญ่บ้านคนใดจะทำการในหน้าที่ไม่ได้ในครั้งหนึ่งคราวหนึ่ง ให้มอบหน้าที่ให้แก่ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาการแทนจนกว่าผู้ใหญ่บ้านนั้นจะทำการในหน้าที่ได้ และรายงานให้กำนันทราบ ถ้าการมอบหน้าที่นั้นเกินกว่าสิบห้าวัน ให้กำนันรายงานให้นายอำเภอทราบด้วย

ตอน ๓

การตั้งหมู่บ้านชั่วคราว

มาตรา ๒๒ ถ้าในท้องที่อำเภอใดมีราษฎรไปตั้งชุมนุมทำการหาเลี้ยงชีพแต่ในบางฤดู ถ้าและจำนวนราษฎรซึ่งไปตั้งทำการอยู่นอกพอสมควรจะจัดเป็นหมู่บ้านได้ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่เพื่อความสะดวกแก่การปกครอง ก็ให้นายอำเภอประชุมราษฎรในหมู่บ้านเลือกหาผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่ง หรือหลายคนตามควรแก่กำหนดที่ว่าไว้ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่นี้

มาตรา ๒๓ ผู้ซึ่งสมควรจะเป็นว่าผู้ใหญ่บ้านตามมาตรา ๒๒ ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ (๑) (๒) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) (๑๑) (๑๒) (๑๓) และ (๑๔)

มาตรา ๒๔ ผู้ใหญ่บ้านเช่นนี้ ให้เรียกว่าว่าผู้ใหญ่บ้าน เพราะเหตุที่เป็นตำแหน่งชั่วคราวหนึ่งคราวหนึ่ง แต่มีอำนาจและหน้าที่เท่าผู้ใหญ่บ้านทุกประการ ถ้าราษฎรเลือกผู้หนึ่งผู้ใดอันสมควรจะว่าผู้ใหญ่บ้านได้ ก็ให้รายงานขอหมายตั้งต่อผู้ว่าราชการเมือง

มาตรา ๒๕ หมายตั้งว่าผู้ใหญ่บ้านนี้ ให้ผู้ว่าราชการเมืองทำหมายพิเศษตั้งเพื่อให้ปรากฏว่าผู้นั้นว่าผู้ใหญ่บ้านตั้งแต่เดือนนั้นเพียงเดือนนั้นเป็นที่สุด ตามกำหนดฤดูกาลที่ราษฎรจะตั้งชุมนุมกันอยู่ในที่นั้น เมื่อราษฎรอพยพแยกย้ายกันไปแล้ว ก็ให้เป็นอันสิ้นตำแหน่งและหน้าที่ เมื่อถึงฤดูใหม่ก็ให้เลือกตั้งใหม่อีกทุกคราวไป

^{**} มาตรา ๒๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.

^{**} มาตรา ๒๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๒๖ หมู่บ้านที่จัดขึ้นชั่วคราวนี้ ให้รวมอยู่ในกำนันนายตำบลซึ่งได้กล่าว
ท้องที่นั้นแต่เดิม เว้นไว้แต่ถ้าท้องที่เป็นท้องที่ป่าเปลี่ยวห่างไกลจากกำนัน เมื่อมีจำนวนคน
ตั้งอยู่มากผู้ว่าราชการเมืองเห็นจำเป็นจะต้องมีกำนันขึ้นต่างหาก ก็ให้เลือกและตั้งว่าที่กำนันได้
โดยท่านเองตั้งว่าที่ผู้ใหญ่บ้านตามที่ได้กล่าวมาแล้ว

ตอน ๔

หน้าที่และอำนาจของผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน**

มาตรา ๒๗ ผู้ใหญ่บ้านเป็นหัวหน้าของราษฎรในหมู่บ้านของตนตามที่กำหนด
ไว้ในพระราชบัญญัตินี้ มีหน้าที่และอำนาจในทางปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยของ
ราษฎรดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

ข้อ ๑ ที่จะรักษาความสงบและความสุขสำราญ ช่วยป้องกันความทุกข์ภัยของ
ลูกบ้านตามสมควร และที่สามารถจะทำได้ การที่กล่าวนี้ ถ้าสมควรจะต้องปรึกษาหารือและ
ช่วยกันกับเพื่อนผู้ใหญ่บ้านที่ดีกับกำนันนายตำบลก็ดี ก็เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านที่จะต้องปฏิบัติ
ให้สมควรแก่การที่จะรักษาประโยชน์และความสุขของลูกบ้านซึ่งได้มอบไว้ให้เป็นธุระใน
พระราชบัญญัตินี้

ข้อ ๒ ถ้าความทุกข์ภัยเกิดแก่ลูกบ้าน ซึ่งจะต้องขอความป้องกันจากรัฐบาล เป็น
หน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านที่จะนำความแจ้งต่อเจ้าพนักงานปกครองตั้งแต่กำนัน นายอำเภอเป็นต้นขึ้น
ไปโดยลำดับ

ข้อ ๓ ถ้ารัฐบาลจะประกาศ หรือจะสั่งราชการอันใดให้ราษฎรทราบ เป็นหน้าที่
ของผู้ใหญ่บ้านที่จะรับข้อความอันนั้นไปแจ้งแก่ลูกบ้านของตนให้ทราบ

ข้อ ๔ เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านที่จะทำบัญชีสำมะโนครัวในหมู่บ้านของตนและ
คอยแก้ไขบัญชีนั้นให้ถูกต้องเสมอ

ข้อ ๕ ถ้าผู้ใหญ่บ้านรู้เห็นเหตุการณ์แปลกประหลาดอันใดที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน
ของตน หรือในลูกบ้านของตนซึ่งอาจจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ราชการบ้านเมืองก็ดี แก่ประชาชน
ในท้องที่ก็ดี ยกตัวอย่างข้างฝ่ายโทษ ดังรู้เห็นว่ามีคนมีทรัพย์สินของแปลกประหลาดอันน่าสงสัยว่า
เป็นของที่ได้มาโดยทางโจรกรรมก็ดี หรือว่าถ้าเห็นผู้คนล้มตาย หรือมีบาดแผลอันควรสงสัยว่าจะ
มีผู้อื่นกระทำเอาโดยทุจริต หรือไปกระทำทุจริตต่อผู้อื่นแล้ว จึงเกิดเหตุขึ้นก็ดี เหล่านี้เป็นต้น ให้
รีบนำความแจ้งต่อกำนันนายตำบลของตน

ข้อ ๖ ถ้ามีคนจรแปลกหน้าออกสำมะโนครัวหมู่บ้านนั้นเข้ามาอาศัย เป็นหน้าที่
ของผู้ใหญ่บ้านจะต้องไต่ถาม ให้รู้จักตัวและรู้เหตุการณ์ที่มาอาศัย ถ้าเห็นว่าไม่ได้มาโดยสุจริตให้
เอาตัวผู้นั้นส่งกำนันนายตำบลของตน

** ชื่อของตอน ๔ ในหมวดที่ ๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่
(ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๐

ข้อ ๗ ถ้าเกิดเหตุจลาจลก่อกวน ฆ่าตัวตายก็ดี ตีชิงก็ดี ปล้นทรัพย์ก็ดี หรือไฟไหม้ก็ดี หรือเหตุร้ายสำคัญอย่างใด ๆ ในหมู่บ้านของตน หรือในหมู่บ้านที่ใกล้เคียงอันสมควรจะช่วยให้ เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านจะต้องเรียกลูกบ้านของตนออกช่วยต่อสู้ติดตามจับผู้ร้ายเอาของ กลางคืนหรือดับไฟ หรือช่วยอย่างอื่นที่สมควรโดยเต็มกำลัง

ข้อ ๘ ผู้ใหญ่บ้านเห็นลูกบ้านของตนคนใดแสดงความอหามาศมาตราชัยแก่ผู้อื่นก็ดี หรือเป็นคนจรจัดไม่ปรากฏการทำมาหาเลี้ยงชีพ และไม่สามารถจะชี้แจงให้เห็นความบริสุทธิ์ของ ตนได้ก็ดี ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจที่จะเรียกลูกบ้านคนนั้นมาไต่ถามและว่ากล่าวสั่งสอนถ้าไม่ฟังให้เอา ตัวส่งกำนันจัดการตามความในมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัตินี้

ข้อ ๙^{๖๖} ควบคุมดูแลลูกบ้านให้ปฏิบัติหน้าที่ซึ่งจะต้องพึงกระทำตามกฎหมาย หรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ

ข้อ ๑๐^{๖๖} ฝึกหัดอบรมให้คนไทยรู้จักหน้าที่และกระทำการในเวลา

ข้อ ๑๑^{๖๖} ทำการอบรมสั่งสอน หรือชี้แจงข้อราชการแก่ราษฎร ในการนี้ให้เรียก ราษฎรมาประชุมได้ตามครั้งคราวที่สมควร

ข้อ ๑๒^{๖๖} ป่ารุงและส่งเสริมการอาชีพของราษฎรในทางเกษตรกรรม พาณิชยกรรม และอุตสาหกรรม

ข้อ ๑๓^{๖๖} ตรวจตราและรักษาประโยชน์ในการอาชีพของราษฎร

ข้อ ๑๔^{๖๖} สั่งให้ราษฎรช่วยเหลือในการสาธารณะประโยชน์เพื่อบำบัดปิดป้อง ภัยอันตรายซึ่งมีมาเป็นสาธารณะโดยฉุกเฉินและให้ทำการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ราษฎรผู้ประสบ สาธารณะภัย

ข้อ ๑๕^{๖๖} จัดการป้องกันโรคติดต่อหรือโรคระบาดซึ่งเกิดขึ้น หรือจะเกิดขึ้นใน หมู่บ้าน เพื่อมิให้ติดต่อลุกลามมากไป

ข้อ ๑๖^{๖๖} จัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและต้องด้วยสุลักษณะ

^{๖๖} มาตรา ๒๗ ข้อ ๙ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๖

^{๖๖} มาตรา ๒๗ ข้อ ๑๐ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๖

^{๖๖} มาตรา ๒๗ ข้อ ๑๑ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๖

^{๖๖} มาตรา ๒๗ ข้อ ๑๒ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๖

^{๖๖} มาตรา ๒๗ ข้อ ๑๓ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๖

^{๖๖} มาตรา ๒๗ ข้อ ๑๔ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๖

^{๖๖} มาตรา ๒๗ ข้อ ๑๕ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๖

ข้อ ๑๗^{๖๖} จัดให้มีการประชุมกรรมการหมู่บ้าน

ข้อ ๑๘^{๖๖} ปฏิบัติการตามคำสั่งของกำนัน หรือทางราชการและรายงานเหตุการณ์
ซึ่งเกิดขึ้นในหมู่บ้านให้กำนันทราบ เพื่อให้กำนันรายงานต่อคณะกรรมการอำเภอ

ข้อ ๑๙^{๖๖} กระทำตนให้เป็นตัวอย่างแก่ราษฎรตามที่ทางราชการได้แนะนำ

มาตรา ๒๘ ผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่และอำนาจในการที่เกี่ยวข้องด้วยความอาญา
ดังต่อไปนี้ คือ

ข้อ ๑ เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำความผิดกฎหมาย เกิดขึ้นหรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นใน
หมู่บ้านของตน ต้องแจ้งความต่อกำนันนายตำบลให้ทราบ

ข้อ ๒ เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำความผิดกฎหมายเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นใน
หมู่บ้านที่ใกล้เคียง ต้องแจ้งความต่อผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านนั้นให้ทราบ

ข้อ ๓ เมื่อตรวจพบของกลางที่ผู้กระทำความผิดกฎหมายมีอยู่ก็ดี หรือสิ่งของที่
สงสัยว่าได้มาโดยการกระทำความผิดกฎหมาย หรือเป็นสิ่งของสำหรับใช้ในการกระทำความผิดกฎหมายก็ดี
ให้จับสิ่งของนั้นไว้และรีบนำส่งต่อกำนันนายตำบล

ข้อ ๔ เมื่อปรากฏว่าผู้ใดกำลังกระทำความผิดกฎหมายก็ดี หรือมีเหตุควรสงสัยว่า
เป็นผู้ที่ได้กระทำความผิดกฎหมายก็ดี ให้จับตัวผู้นั้นไว้และรีบนำส่งต่อกำนันนายตำบล

ข้อ ๕ ถ้ามีหมายหรือมีคำสั่งตามหน้าที่ราชการ ให้จับผู้ใดในหมู่บ้านนั้น เป็น
หน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านที่จะจับผู้นั้น และรีบส่งต่อกำนัน หรือกรรมการอำเภอตามสมควร

ข้อ ๖ เมื่อเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ออกหมายสั่งให้ค้น หรือให้ยึด ผู้ใหญ่บ้านต้อง
จัดการให้เป็นไปตามหมาย

มาตรา ๒๘ ทวิ^{๖๖} ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ช่วยเหลือผู้ใหญ่บ้านปฏิบัติกิจการตามอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านเท่าที่
ได้รับมอบหมายจากผู้ใหญ่บ้านให้กระทำ

(๒) เสนอข้อแนะนำและให้คำปรึกษาต่อผู้ใหญ่บ้านในกิจการที่ผู้ใหญ่บ้านมี
อำนาจหน้าที่

^{๖๖} มาตรา ๒๗ ข้อ ๑๖ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒)
พุทธศักราช ๒๕๔๖

^{๖๖} มาตรา ๒๗ ข้อ ๑๗ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒)
พุทธศักราช ๒๕๔๖

^{๖๖} มาตรา ๒๗ ข้อ ๑๘ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒)
พุทธศักราช ๒๕๔๖

^{๖๖} มาตรา ๒๗ ข้อ ๑๙ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒)
พุทธศักราช ๒๕๔๖

^{๖๖} มาตรา ๒๘ ทวิ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๕)
พ.ศ. ๒๕๑๐

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) ตรวจตรารักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน
- (๒) ถ้ารู้เห็นหรือทราบว่าจะเกิดการอันใดเกิดขึ้นหรือจะเกิดขึ้นในหมู่บ้านเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ให้นำความแจ้งต่อผู้ใหญ่บ้าน ถ้าเหตุการณ์ตามวรรคหนึ่งเกิดขึ้นหรือจะเกิดขึ้นในหมู่บ้านใกล้เคียง ให้นำความแจ้งต่อผู้ใหญ่บ้านท้องถิ่นนั้นและรายงานให้ผู้ใหญ่บ้านของตนทราบ
- (๓) ถ้ามีคนจรเข้ามาในหมู่บ้านและสงสัยว่าไม่ได้มาโดยสุจริต ให้นำตัวส่งผู้ใหญ่บ้าน
- (๔) เมื่อมีเหตุร้ายเกิดขึ้นในหมู่บ้าน ต้องระงับเหตุปราบปราม ติดตามจับผู้ร้าย โดยเต็มกำลัง
- (๕) เมื่อตรวจพบหรือตามจับได้สิ่งของใดที่มีไว้เป็นความผิดหรือได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิด ให้นำส่งผู้ใหญ่บ้าน
- (๖) เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ใดได้กระทำความผิดและกำลังจะหลบหนีให้ควบคุมตัวส่งผู้ใหญ่บ้าน
- (๗) ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งสั่งการโดยชอบด้วยกฎหมาย

มาตรา ๒๔ ตรี ในหมู่บ้านหนึ่งให้มีคณะกรรมการหมู่บ้านคณะหนึ่ง มีหน้าที่เสนอข้อแนะนำและให้คำปรึกษาต่อผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับกิจการที่จะปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน

คณะกรรมการหมู่บ้านประกอบด้วยผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง เป็นกรรมการหมู่บ้านโดยตำแหน่ง และผู้ซึ่งราษฎรเลือกตั้งเป็นกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิมีจำนวนตามที่นายอำเภอจะเห็นสมควรแต่ต้องไม่น้อยกว่าสองคน

ในการประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน ต้องมีกรรมการหมู่บ้านมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จึงจะเป็นองค์ประชุม ให้ผู้ใหญ่บ้านเป็นประธาน การวินิจฉัยชี้ขาดให้ถือเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานออกเสียงอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีสัญชาติไทย และมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับผู้มีสิทธิที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านตามมาตรา ๑๒ (๒) ถึง (๑๓)

การเลือกตั้งกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ราษฎรมีสิทธิเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้เลือก โดยให้นายอำเภอเป็นประธาน พร้อมด้วยกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นอย่างน้อยหนึ่งคน

วิธีเลือกจะกระทำโดยลับหรือเปิดเผยก็ได้

มาตรา ๒๔ ตรี แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๐)

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เมื่อราษฎรส่วนมากที่มาประชุมเลือกผู้ใดแล้ว ให้ถือว่าผู้นั้นเป็นกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิและให้นายอำเภอออกหนังสือสำคัญให้ไว้เป็นหลักฐาน

ในกรณีผู้รับเลือกมีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้จับสลาก กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในตำแหน่งคราวละห้าปี

นอกจากออกจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิต้องออกจากตำแหน่งเพราะเสียดูชาติไทย หรือขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ (๓) ถึง (๑๓) หรือเพราะเหตุเช่นเดียวกับที่ผู้ใหญ่บ้านต้องออกจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๔ (๒) ถึง (๗)

ถ้าตำแหน่งกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิว่างลง ให้มีการเลือกตั้งขึ้นแทนให้เต็มตำแหน่งที่ว่าง และให้อยู่ในตำแหน่งตามวาระของผู้ซึ่งตนแทน

การเลือกตั้งกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้กระทำภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งนั้นว่าง ถ้าตำแหน่งว่างลงก่อนถึงกำหนดออกตามวาระไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันจะไม่เลือกตั้งขึ้นแทนก็ได้

มาตรา ๒๔ จัตวา ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อย ให้ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบใช้อำนาจของทางราชการได้

การเก็บรักษาและการใช้อำนาจให้เป็นไปตามข้อบังคับของกระทรวงมหาดไทย

หมวดที่ ๔

ว่าด้วยลักษณะปกครองตำบล

ตอน ๑

การตั้งตำบล

มาตรา ๒๔ หลายหมู่บ้านรวมกันราว ๒๐ หมู่บ้าน ให้จัดเป็นตำบลหนึ่ง และเมื่อสมุหเทศาภิบาลเห็นชอบด้วยแล้ว ให้ผู้ว่าราชการเมืองกำหนดหมายเขตตำบลนั้นให้ทราบได้โดยชัดว่าเพียงใดทุกด้าน ถ้าที่หมายเขตไม่มีลำห้วย, หนอง, คลอง, บึง, บาง หรือสิ่งใดเป็นสำคัญ ก็ให้จัดให้มีหลักปักหมายเขตไว้เป็นสำคัญ

มาตรา ๒๔ ทวิ ในตำบลหนึ่งให้มีกำนันคนหนึ่ง มีอำนาจหน้าที่ปกครองราษฎรที่อยู่ในเขตตำบลนั้น กำนันจะได้รับเงินเดือนแต่มิใช่จากเงินงบประมาณประเภทเงินเดือน

๒๔๑๐ ** มาตรา ๒๔ จัตวา เพิ่มโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.

พ.ศ. ๒๔๑๐ ** มาตรา ๒๔ ทวิ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๔๑๐

ในตำบลหนึ่งให้มีคณะกรรมการตำบลคณะหนึ่ง มีหน้าที่เสนอข้อแนะนำและให้คำปรึกษาต่อกำนัน เกี่ยวกับกิจการที่จะปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของกำนัน

คณะกรรมการตำบลประกอบด้วยกำนันห้องที่ ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบล และแพทย์ประจำตำบล เป็นกรรมการตำบลโดยตำแหน่ง และครูประชาบาลในตำบลหนึ่งคน กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิหมู่บ้านละหนึ่งคน เป็นกรรมการตำบลผู้ทรงคุณวุฒิ โดยนายอำเภอเป็นผู้คัดเลือกแล้วรายงานไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อออกหนังสือสำคัญให้ไว้เป็นหลักฐานและให้ถือว่าผู้นั้นเป็นกรรมการตำบลผู้ทรงคุณวุฒิตั้งแต่วันที่ผู้ว่าราชการจังหวัดออกหนังสือสำคัญ

กรรมการตำบลผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในตำแหน่งคราวละห้าปี

นอกจากออกจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการตำบลผู้ทรงคุณวุฒิต้องออกจากตำแหน่งเพราะพ้นจากตำแหน่งครูประชาบาลหรือกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ

ถ้าตำแหน่งกรรมการตำบลผู้ทรงคุณวุฒิว่างลง ให้มีการคัดเลือกขึ้นแทนให้เต็มตำแหน่งที่ว่างและให้อยู่ในตำแหน่งตามวาระของผู้ซึ่งตนแทน

การคัดเลือกกรรมการตำบลผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้กระทำภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งนั้นว่าง ถ้าตำแหน่งนั้นว่างลงก่อนถึงกำหนดออกตามวาระไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน จะไม่คัดเลือกขึ้นแทนก็ได้

มาตรา ๒๙ ตรี^{๑๑} ในการประชุมคณะกรรมการตำบลต้องมีกรรมการตำบลมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งจำนวน จึงจะเป็นองค์ประชุม ให้กำนันเป็นประธาน การวินิจฉัยชี้ขาดให้ถือเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานออกเสียงอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ตอน ๒

การตั้งกำนันและกำนันออกจากตำแหน่ง

มาตรา ๓๐^{๑๒} ให้นายอำเภอจัดให้มีการเลือกกำนัน โดยรับสมัครจากผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้น ผู้มีสิทธิเลือกกำนันต้องมีคุณสมบัติและไม่อยู่ในลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๑

เมื่อราษฎรที่มาลงคะแนนเสียงส่วนมากเลือกผู้ใดแล้ว ให้ถือว่าผู้นั้นเป็นกำนัน และให้นายอำเภอรายงานไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อออกหนังสือสำคัญให้ไว้เป็นหลักฐาน

ในกรณีที่ผู้ได้รับเลือกมีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้จับฉลาก

วิธีเลือกกำนัน ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

^{๑๑} มาตรา ๒๙ ตรี แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๕)

พ.ศ. ๒๔๑๐

^{๑๒} มาตรา ๓๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๖๔ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม

พุทธศักราช ๒๕๑๕

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๓๑^{๖๖} กำนันต้องออกจากตำแหน่งด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) เมื่อต้องออกจากผู้ใหญ่บ้าน
- (๒) ได้รับอนุญาตให้ลาออก
- (๓) ยุบตำบลที่ปกครอง
- (๔) เมื่อข้าหลวงประจำจังหวัดสั่งให้ออกจากตำแหน่งเพราะพิจารณาเห็นว่า

บกพร่องในทางความประพฤติ หรือความสามารถไม่พอกำหนดตำแหน่ง

- (๕) ต้องถูกปลดหรือไล่ออกจากตำแหน่ง

การออกจากตำแหน่งกำนันนั้นให้ออกจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านด้วย เว้นแต่การออกตาม (๒) (๓) และ (๔) ไม่ต้องออกจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน

มาตรา ๓๒^{๖๗} ถ้าตำแหน่งกำนันว่างลง ให้เลือกกำนันขึ้นใหม่ภายในกำหนดหกสิบวันนับแต่วันที่นายอำเภอได้ทราบการว่างนั้น การเลือกกำนันให้นำความในมาตรา ๓๐ มาใช้บังคับ

มาตรา ๓๓ ถ้ากำนันทำการในหน้าที่ไม่ได้ ในชั่วคราวเวลาใด เช่นไปทางไกล เป็นต้น ให้มอบอำนาจและหน้าที่ไว้แก่ผู้ใหญ่บ้านคนใดคนหนึ่ง ซึ่งอยู่ในตำบลเดียวกันให้ทำการแทน และให้ผู้แทนนี้มีอำนาจเต็มที่ในตำแหน่งกำนัน แต่การที่กำนันจะมอบหมายหน้าที่ให้แก่ผู้ใหญ่บ้านทำการแทนเช่นนี้ ให้บอกผู้ใหญ่บ้านทั้งหลายในตำบลเดียวกันและบอกกรรมการอำเภอให้ทราบไว้ด้วย

ตอน ๓

หน้าที่และอำนาจของกำนัน

มาตรา ๓๔ บรรดาการที่จะตรวจตรารักษาความปกติเรียบร้อยในตำบล คือ การที่จะว่ากล่าวราษฎรในตำบลนั้น ให้ประพฤติตามพระราชกำหนดกฎหมายก็ดี หรือการที่จะป้องกันภัยอันตรายและรักษาความสุขสำราญของราษฎรในตำบลนั้นก็ดี หรือการที่จะรับกิจสุขทุกข์ของราษฎรในตำบลนั้นขึ้นร้องเรียนต่อผู้ว่าราชการเมือง กรรมการอำเภอ และจะรับข้อราชการมาประกาศแก่ราษฎรในตำบลนั้นก็ดีหรือที่จะจัดการตามพระราชกำหนด กฎหมาย เช่นการตรวจและนำเก็บภาษีอากรในตำบลนั้นก็ดี การทั้งนี้อยู่ในหน้าที่ของกำนันผู้เป็นนายตำบล ผู้ใหญ่บ้านทั้งปวงในตำบลนั้น และแพทย์ประจำตำบลจะต้องช่วยกันเอาเป็นธุระจัดการให้เรียบร้อยได้ตามสมควรแก่หน้าที่

^{๖๖} มาตรา ๓๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๖

^{๖๗} มาตรา ๓๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๖๔ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๔

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๓๔ ทวิ* นอกจากอำนาจหน้าที่ที่กล่าวโดยเฉพาะให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกำนัน ให้กำนันมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ใหญ่บ้านด้วย

มาตรา ๓๕ กำนันมีหน้าที่และอำนาจในการที่เกี่ยวข้องด้วยความอาญาดังต่อไปนี้ คือ

ข้อ ๑ เมื่อทราบข่าวว่า มีการกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในตำบลของตน ต้องแจ้งความต่อกรมการอำเภอให้ทราบ

ข้อ ๒ เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในตำบลที่ใกล้เคียงต้องแจ้งความต่อกำนันนายตำบลนั้นให้ทราบ

ข้อ ๓ เมื่อปรากฏว่าผู้ใดกำลังกระทำผิดกฎหมายก็ติ หรือมีเหตุควรสงสัยว่าเป็นผู้ที่ได้กระทำผิดกฎหมายก็ติ ให้จับผู้นั้นไว้ และรีบนำส่งต่อกรมการอำเภอ

ข้อ ๔ ถ้ามีหมายหรือมีคำสั่งตามหน้าที่ราชการให้จับผู้ใดในตำบลนั้น เป็นหน้าที่ของกำนันที่จะจับผู้นั้นแล้วรีบส่งต่อกรมการอำเภอตามสมควร

ข้อ ๕ เมื่อเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ออกหมายสั่งให้ค้นหรือให้ยึด กำนันต้องจัดการให้เป็นไปตามหมาย

ข้อ ๖ ถ้ามีผู้มาขออายัดตัวคนหรือสิ่งของก็ติหรือผู้ต้องโจรกรรม จะทำกฎหมายตราสิบ หรือมีผู้จะขอทำชั้นสูตรบาทแมตก็ติ ทั้งนี้ให้กำนันสืบสวนฟังข้อความแล้วรีบนำตัวผู้ขอและผู้ต้องอายัด และทรัพย์สินของบรรดาที่จะพาไปด้วยนั้นไปยังกรมการอำเภอ ถ้าสิ่งของอย่างใดจะพาไปไม่ได้ ก็ให้กำนันชั้นสูตรให้รู้เห็น แล้วนำความไปแจ้งต่อกรมการอำเภอในขณะนั้น

มาตรา ๓๖ ถ้ากำนันรู้เห็นเหตุทุกขร้อนของราษฎร หรือการแปลกประหลาดเกิดขึ้นในตำบลต้องรีบรายงานต่อกรมการอำเภอให้ทราบ

มาตรา ๓๗ ถ้าเกิดจลาจลก็ติ ฆ่ากันตายก็ติ ชิงทรัพย์ก็ติ ปล้นทรัพย์ก็ติ ไฟไหม้ก็ติ หรือเหตุร้ายสำคัญอย่างใด ๆ ในตำบลของตน หรือในตำบลที่ใกล้เคียงอันสมควรจะช่วยได้ก็ติ หรือมีผู้ร้ายแต่ที่อื่นมาฆ่าสุ่มในตำบลนั้นก็ติ หรือมีเหตุควรสงสัยว่าลูกบ้านในตำบลนั้น บางคนจะเกี่ยวข้องเป็นโจรผู้ร้ายก็ติ เป็นหน้าที่ของกำนันจะต้องเรียกผู้ใหญ่บ้านและลูกบ้านในตำบลออกช่วยต่อสู้ติดตามจับผู้ร้ายหรือติดตามเอาของกลางคืน หรือดับไฟ หรือช่วยอย่างอื่นตามควรแก่การโดยเต็มกำลัง

มาตรา ๓๘ ให้กำนันดูแลคนเดินทางซึ่งไม่มีเหตุควรสงสัยว่าจะเป็นผู้ร้าย ให้ได้มีที่พักตามควร

* มาตรา ๓๔ ทวิ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๓๙ ถ้าผู้เดินทางด้วยราชการจะต้องการคนนำทาง หรือขาดแคลนพาหนะเสบียงอาหารลงในระหว่างทาง และจะร้องขอต่อกำนันให้ช่วยสงเคราะห์ กำนันต้องช่วยจัดหาให้ตามที่จะทำได้ ถ้าหากว่าการที่จะช่วยเหลือนั้นจะต้องออกราคาค่าจ้างเพียงใด ให้กำนันเรียกเอาแก่ผู้เดินทางนั้น

มาตรา ๔๐ กำนันต้องตรวจจัดการรักษาสิ่งซึ่งเป็นสาธารณประโยชน์อันอยู่ในตำบลนั้น เช่น สระน้ำ ศาลาอาศัย ที่เลี้ยงปศุสัตว์ เป็นต้น

มาตรา ๔๑ กำนันต้องรักษาบัญชีสำมะโนครัว และทะเบียนบัญชีของรัฐบาลในตำบลนั้น และคอยแก้ไขเพิ่มเติมให้ถูกต้องกับบัญชีของผู้ใหญ่บ้าน

มาตรา ๔๒ กำนันต้องทำบัญชีสิ่งของ ซึ่งต้องภาษีอากรในแขวงนั้นยื่นต่อกรมการอำเภอและนำราษฎรไปเสียภาษีอากรตามพระราชบัญญัติภาษีอากร

มาตรา ๔๓ กำนันกระทำการตามหน้าที่จะเรียกผู้ใดมาหรือให้ช่วยก็ได้

มาตรา ๔๔ ในตำบลหนึ่ง ให้มีสารวัตรสำหรับเป็นผู้ช่วยและรับใช้สอยของกำนัน ๒ คน ผู้ที่จะเป็นสารวัตรนี้แล้วแต่กำนันจะขอร้องให้ผู้ใดเป็น แต่ต้องได้รับความเห็นชอบของผู้ว่าราชการเมืองด้วยจึงเป็นได้ และกำนันมีอำนาจเปลี่ยนสารวัตรได้

ตอน ๔

แพทย์ประจำตำบล การตั้งและหน้าที่

มาตรา ๔๕ ในตำบล ๑ ให้กำนันและผู้ใหญ่บ้านประชุมพร้อมกันเลือกผู้ที่มีความรู้ในวิชาแพทย์ เป็นแพทย์ประจำตำบลคน ๑ สำหรับจัดการป้องกันความไข้เจ็บของราษฎรในตำบลนั้น

มาตรา ๔๖ การแต่งตั้งแพทย์ประจำตำบล ให้ข้าหลวงประจำจังหวัดแต่งตั้งจากบุคคลผู้มีสัญชาติไทย และต้องแต่งตั้งจากผู้ที่มิถิ่นที่อยู่ในตำบลนั้น เว้นแต่ผู้ที่เป็นแพทย์ประจำตำบลที่ใกล้เคียงกันอยู่แล้ว และยอมกระทำการรวมเป็นสองตำบล ถ้าข้าหลวงประจำจังหวัดเห็นสมควรก็แต่งตั้งได้

มาตรา ๔๗ เหตุที่แพทย์ประจำตำบลจะต้องออกจากตำแหน่งนั้น เหมือนกับเหตุที่กำนันจะต้องออกจากตำแหน่งทุกประการ

๙๙ มาตรา ๔๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๔๖

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๔๔ แพทย์ประจำตำบล มีหน้าที่ดังกล่าวต่อไปนี้ คือ

ข้อ ๑ ที่จะช่วยกำนันผู้ใหญ่บ้านคิดอ่านและจัดการรักษาความสงบเรียบร้อยในตำบล ดังกล่าวไว้ในมาตรา ๓๖ และ ๔๒ แห่งพระราชบัญญัตินี้

ข้อ ๒ ที่จะคอยสังเกตตรวจตราความไข้เจ็บที่เกิดขึ้นแก่ราษฎรในตำบลนั้น และตำบลที่ใกล้เคียง ถ้าเกิดโรคภัยร้ายแรงเช่น อหิวาตกโรค กัด โรค กัด ไช้ทรพิษ กัด ต้องคิดป้องกัน ด้วยแนะนำกำนันผู้ใหญ่บ้านให้สั่งราษฎรให้จัดการป้องกันโรคเช่น ทำความสะอาดเป็นต้น และแพทย์ประจำตำบลต้องเที่ยวตรวจตราชี้แจงแก่ราษฎรด้วย

ข้อ ๓ การป้องกันโรคภัยในตำบลนั้น เช่น ปลุกทรมัน ป้องกันไข้ทรพิษ กัด ที่จะมียาแก้โรคไว้สำหรับตำบล กัด ดูแลอย่าให้ในตำบลนั้นมีสิ่งโสโครกอันเป็นเชื้อโรค กัด การเหล่านี้อยู่ในหน้าที่แพทย์ประจำตำบล ๗ จะต้องคิดอ่านกับแพทย์ประจำเมือง และกำนันผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นให้สำเร็จตลอดไป

ข้อ ๔ ถ้าโรคภัยร้ายกาจ เช่น อหิวาตกโรค กัด โรค ไช้ทรพิษ โรคระบาดปศุสัตว์ เกิดขึ้นในตำบลนั้น แพทย์ประจำตำบลต้องรีบรายงานยังกรรมการอำเภอ ให้ทราบโดยทันที และต่อไปเนื่อง ๗ จนกว่าจะสงบโรค

มาตรา ๔๕ แพทย์ประจำตำบลมีสังกัดขึ้นอยู่ในแพทย์ประจำเมือง แพทย์ประจำเมืองมีหน้าที่จะต้องตรวจตราแนะนำการทำงานในหน้าที่แพทย์ประจำตำบลในเมืองนั้นทั่วไป

ตอน ๕

การประชุมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการตำบล
กรรมการหมู่บ้าน แพทย์ประจำตำบล
และวินัยของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล
และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

มาตรา ๔๐ เมื่อกำนันเห็นว่ามีการอันใดเนื่องในการรักษาความปกติเรียบร้อยในตำบลสมควรจะปรึกษากันหรือกันในระหว่างกำนันผู้ใหญ่บ้านทั้งปวง และแพทย์ประจำตำบล กำนันก็มีอำนาจที่จะเรียกมาประชุมปรึกษากัน และให้เอาเสียงที่เห็นพร้อมกันโดยมากเป็นที่ชี้ขาดตกลงในการที่ปรึกษากันนั้น

มาตรา ๔๑ ให้กำนันเรียกผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบลมาประชุมเพื่อปรึกษากันหรือการที่จะรักษาหน้าที่ในตำบลให้เรียบร้อย ไม่น้อยกว่าเดือนละหนึ่งครั้ง

“ ชื่อของตอน ๕ ในหมวดที่ ๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๐

“ มาตรา ๔๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๔๖

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ให้ผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมคณะกรรมการหมู่บ้านตามครั้งคราวที่เห็นสมควร หรือเมื่อกรรมการมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งร้องขอให้มีการประชุม แต่เมื่อรวมปีหนึ่งจะต้องมีการประชุมไม่น้อยกว่าหกครั้ง

ให้กำนันเรียกประชุมคณะกรรมการตำบลไม่น้อยกว่าเดือนละหนึ่งครั้ง

มาตรา ๕๒ ถ้ามีเหตุสงสัยว่าผู้ใดในตำบลนั้น แสดงความอาฆาตมาดร้ายแก่ผู้อื่นก็ดี หรือเป็นคนจรจัดไม่ปรากฏการทำมาหาเลี้ยงชีพ และไม่สามารถจะชี้แจงความบริสุทธิ์ของตนได้ก็ดี ให้กำนันเรียกประชุมผู้ใหญ่บ้านสืบสวน ถ้ามีหลักฐานควรเชื่อว่าเป็นความจริง ก็ให้เอาตัวผู้นั้นส่งกรรมการอำเภอไปฟ้องร้องเอาโทษตามมาตรา ๓๐ แห่งประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๕๓ เมื่อมีผู้ใหญ่บ้านนำคนจรแปลกหน้าออกสามะโนคริวตำบลมาส่งกำนันตามความในมาตรา ๒๗ ข้อ ๖ ให้กำนันปรึกษาหารือกับผู้ใหญ่น้ำน เมื่อเห็นสมควรจะขับไล่คนผู้นั้นออกไปเสียจากท้องที่ตำบลนั้นก็ได้อ

มาตรา ๕๔ ถ้าลูกบ้านผู้ใดไปตั้งหับกระท่อมหรือเรือนโรงอยู่ในที่เปลี่ยวในตำบลนั้น ซึ่งน่ากลัวจะเป็นอันตรายด้วยโจรผู้ร้ายหรือน่าสงสัยว่าจะเป็นสำนักโจรผู้ร้าย การอย่างนี้ให้กำนันกับผู้ใหญ่น้ำนในตำบลนั้นประชุมปรึกษากันดู เมื่อเห็นเป็นการสมควรแล้วจะบังคับให้ลูกบ้านคนนั้นย้ายเข้ามาอยู่เสียในหมู่บ้านราษฎรก็ได้ และให้นำความแจ้งต่อกรรมการอำเภอด้วย

มาตรา ๕๕ ถ้าราษฎรคนใดทิ้งให้บ้านเรือนชำรุดรุงรัง หรือปล่อยให้โสโครกโสมนอาจจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ผู้อยู่ในที่นั้นหรือผู้ที่อยู่ใกล้เคียงกัน หรือผู้ที่ไปมา หรือให้เกิดอัคคีภัยหรือโรคภัย ให้กำนันผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบลปรึกษากัน ถ้าเห็นควรจะบังคับให้ผู้อยู่ในที่นั้นแก้ไขเสียให้ดี ก็บังคับได้ ถ้าผู้นั้นไม่ทำตามบังคับ ก็ให้กำนันนำความร้องเรียนต่อกรรมการอำเภอ

มาตรา ๕๖ ในเวลาใดจะมีอันตรายแก่การทำมาหากินของลูกบ้านในด้านนั้น เช่น มีเหตุโรคภัยไข้เจ็บติดต่อกันเกิดขึ้น หรือน้ำมากหรือน้ำน้อยเกินไปเป็นต้น ให้กำนันผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบลปรึกษาหารือกันในการที่จะป้องกันแก้ไขเยียวยาภัยอันตรายด้วยอาการที่แนะนำลูกบ้านให้ทำอย่างใด หรือลงแรงช่วยกันได้ประการใด กำนันมีอำนาจที่จะบังคับการนั้นได้ ถ้าเห็นเป็นการเหลือกำลังให้ร้องเรียนต่อกรรมการอำเภอ และผู้ว่าราชการเมืองขอกำลังรัฐบาลช่วย

มาตรา ๕๗ ในการที่จะสำรวจสามะโนคริวและทะเบียนบัญชีต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในราชการ เช่นการที่จะสำรวจสามะโนคริวและทำบัญชีไผ่ และสิ่งของต้องพิกัฒนาธิอาการในตำบลนั้น กำนันจะเรียกผู้ใหญ่บ้านทั้งปวงประชุมกันตรวจทำบัญชีให้ถูกต้อง และให้ลงชื่อพร้อมกันเป็นพยานในบัญชีที่จะยื่นต่อเจ้าพนักงานก็ได้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๕๔ ในการที่จะทำรายงานประจำหรือรายงานจรอย่างใด ๆ ขึ้นต่อกรรมการอำเภอ กำนันจะเรียกประชุมผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบลในตำบลนั้นพร้อมกันตรวจสอบก่อน และจะให้ลงชื่อเป็นพยานในรายงานนั้นก็ได้

มาตรา ๕๕ ในเวลาที่ผู้ว่าราชการเมือง หรือกรรมการอำเภอ มีหมายให้ประกาศข้อราชการอันใดแก่ราษฎร กำนันจะเรียกประชุมผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นพร้อมกันชี้แจงให้เป็นที่เข้าใจข้อราชการอันนั้นแล้วให้รับข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎรอีกชั้นหนึ่งก็ได้

มาตรา ๖๐ ในเวลาใดที่มีการนัดขัตฤกษ์ หรือประชุมชนเป็นการใหญ่ในตำบลนั้น กำนันจะเรียกผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบลพร้อมกันมาช่วยพิทักษ์รักษาความเรียบร้อยในที่อันนั้น ถ้าและเห็นเป็นการจำเป็นแล้ว จะขอแรงราษฎรมาช่วยด้วยก็ได้

มาตรา ๖๑ เวลาข้าราชการผู้ใหญ่หรือผู้บังคับบัญชาโดยตรงมาตรวจราชการในท้องที่ กำนันจะเรียกผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ในตำบลประชุมพร้อมกันเพื่อแจ้งข้อราชการ หรือฟังราชการก็ได้

มาตรา ๖๑ ทวิ“ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบลต้องรักษาวินัยโดยเคร่งครัดอยู่เสมอ ผู้ใดฝ่าฝืนให้ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดต้องได้รับโทษ

วินัยและโทษผิดวินัยให้ใช้กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนโดยอนุโลมอำนาจการลงโทษ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบลให้เป็นไปดังนี้

(๑) กำนันมีอำนาจลงโทษภาคทัณฑ์ผู้ใหญ่บ้าน

(๒) นายอำเภอมีอำนาจลงโทษกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบลดังนี้

(ก) ลดอันดับเงินเดือนไม่เกินหนึ่งอันดับ

(ข) ตัดเงินเดือน โดยเทียบในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาชั้นหัวหน้าแผนก

กับผู้กระทำผิดชั้นเสมียนพนักงาน ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน

(ค) ลงโทษภาคทัณฑ์

เมื่อกำนันผู้ใหญ่บ้านคนใดถูกฟ้องในคดีอาญา เว้นแต่คดีความผิดในลักษณะฐานลหุโทษ หรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือมีกรณีที่ต้องหาว่าทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ถูกสอบสวนเพื่อไล่ออกหรือปลดออก ถ้านายอำเภอเห็นว่าจะคงให้อยู่ในตำแหน่งจะเป็นการเสียหายแก่ราชการจะสั่งให้พักหน้าที่ก็ได้ แล้วรายงานให้ข้าหลวงประจำจังหวัดทราบการสั่งให้กลับเข้ารับหน้าที่ตลอดถึงการวินิจฉัยว่าจะควรจ่ายเงินเดือนระหว่างพักให้เพียงใดหรือไม่ ให้ข้าหลวงประจำจังหวัดเป็นผู้พิจารณาสั่ง อนุโลมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน

(๓) ข้าหลวงประจำจังหวัดมีอำนาจลงโทษกำนันผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบลในทุกสถาน ในกรณีการลดอันดับและตัดเงินเดือน ให้เทียบข้าหลวงประจำจังหวัดในฐานะ

“ มาตรา ๖๑ ทวิ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เป็นผู้บังคับบัญชาชั้นหัวหน้ากอง และกำนันผู้ใหญ่บ้านแพทย์ประจำตำบลเป็นชั้นเสมียนพนักงาน ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน

โดยเฉพาะโทษปลด หรือไล่ออก ถ้ากำนันผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบลผู้ถูกลงโทษเห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรม ก็มีสิทธิร้องทุกข์ต่อกระทรวงมหาดไทย

การร้องทุกข์ให้ทำคำร้องลงลายมือชื่อยื่นต่อนายอำเภอภายในกำหนดสิบห้าวัน นับแต่วันได้ทราบคำสั่งการลงโทษเพื่อนายอำเภอจักได้เสนอต่อไปยังข้าหลวงประจำจังหวัดและกระทรวงมหาดไทยตามลำดับ ภายในกำหนดสิบห้าวัน นับแต่วันได้รับคำร้องทุกข์ พร้อมด้วยคำชี้แจง ถ้าจะพึงมี ให้กระทรวงมหาดไทยมีอำนาจสั่งให้ยกคำร้องทุกข์หรือเพิกถอนคำสั่งการลงโทษ หรือลดโทษ

มาตรา ๖๑ ตรี^{๖๑} ให้นำความในมาตรา ๖๑ ทวิ เฉพาะที่เกี่ยวกับผู้ใหญ่บ้านมาใช้บังคับแก่ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบโดยอนุโลม

หมวดที่ ๔

ว่าด้วยลักษณะปกครองอำเภอ

ตอน ๑

การตั้งอำเภอและกิ่งอำเภอ

มาตรา ๖๒ ท้องที่หลายตำบลอันสมควรอยู่ในความปกครองอันเดียวกันได้ ให้จัดเป็นอำเภอหนึ่ง

มาตรา ๖๓ ลักษณะการตั้งอำเภอ ให้สมุหเทศาภิบาลจัดการดังนี้ คือ

ข้อ ๑ ให้กำหนดเขตท้องที่อำเภอ มีเครื่องหมายและจรดเขตอำเภออื่นทุกด้าน อย่าให้มีที่ว่างเปล่าอยู่นอกเขตอำเภอ

ข้อ ๒ ให้กำหนดจำนวนตำบลที่รวมเข้าเป็นอำเภอและให้กำหนดเขตตำบลให้ตรงกับเขตอำเภอ ถ้ามีที่ว่างเปล่า เช่น ทุ่งหรือป่าเป็นต้นอยู่ใกล้เคียงท้องที่อำเภอใด หรือจะตรวจตราปกครองได้สะดวกจากอำเภอใด ก็ให้สมุหเทศาภิบาลกำหนดที่ว่างนั้นเป็นที่ฝากในอำเภอนั้น

ข้อ ๓ ให้กำหนดที่ตั้งที่ว่าการอำเภอให้อยู่ในที่ซึ่งจะทำการปกครองราษฎรในอำเภอนั้นได้สะดวก

ข้อ ๔ ให้สมุหเทศาภิบาลบอกข้อกำหนดเหล่านี้เข้ามายังเสนาบดีไม่ว่าจะจัดตั้งอำเภอใหม่ เมื่อได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตแล้ว จึงประกาศตั้งอำเภอได้

^{๖๑} มาตรา ๖๑ ตรี เพิ่มโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๔๑๐

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๖๔ อำเภอใดห้องที่กว้างขวางกรมการอำเภอจะไปตรวจตราให้ตลอดห้องที่ได้โดยยาก แต่หากในท้องที่นั้นผู้คนไม่มากมายพอแก่จะตั้งขึ้นเป็นอำเภอหนึ่ง ต่างหากก็ดี หรือในท้องที่อำเภอใดมีที่ประชุมชนมากอยู่ห่างไกลจากที่ว่าการอำเภอ กรมการอำเภอจะไปตรวจการไม่ได้ดังสมควร แต่จะตั้งที่ประชุมชนแห่งนั้นขึ้นเป็นอำเภอต่างหาก ห้องที่จะเลิกไปก็ดี ถ้าความขัดข้องในการปกครองมีขึ้นอย่างใดดังว่ามานี้ จะแบ่งห้องที่นั้นออกเป็นกิ่งอำเภอเพื่อให้สะดวกแก่การปกครองก็ได้ ให้พึงเข้าใจว่าการที่ตั้งกิ่งอำเภอนั้น ให้ตั้งต่อเมื่อมีความจำเป็นในการปกครอง อำเภอหนึ่ง จะมีกิ่งอำเภอเดียวหรือหลายกิ่งอำเภอก็ได้

มาตรา ๖๕ การจัดตั้งกิ่งอำเภอใด ก็เสนอตั้งที่ว่าการอำเภอนั้นเองขึ้นอีกแห่งหนึ่ง เพื่อความสะดวกแก่การปกครอง การที่จะกำหนดจะต้องกำหนดแต่ว่าตำบลใด ๆ น้าง ที่จะต้องอยู่ในปกครองของกิ่งอำเภอ เมื่อสมุหเทศาภิบาลได้รับอนุญาตของเสนาบดีแล้ว ก็จัดตั้งกิ่งอำเภอได้

ตอน ๒

การจัดตั้งกรมการอำเภอ

มาตรา ๖๖ อำเภอหนึ่ง ให้มีพนักงานปกครองคณะหนึ่ง เรียกรวมกันว่ากรมการอำเภอ ๆ แยกเป็นรายตำแหน่ง ดังนี้ คือ

- (๑) นายอำเภอ หรือถ้าเป็นตำแหน่งพิเศษ เรียกว่าผู้ว่าราชการอำเภอ เป็นหัวหน้าการปกครองทั่วไปในอำเภอ และขึ้นตรงต่อผู้ว่าราชการเมือง มีอำเภอละคนหนึ่ง
- (๒) ปลัดอำเภอเป็นผู้ช่วยและผู้แทนนายอำเภออยู่ในบังคับนายอำเภอ อำเภอหนึ่ง มีจำนวนปลัดอำเภอมากน้อยตามสมควรแก่ราชการ
- (๓) สมุหบัญชีอำเภอ คือ ข้าราชการมีสังกัดในกรมสรรพากรมีหน้าที่เป็นผู้ช่วยนายอำเภอในการเก็บภาษีอากรและผลประโยชน์แผ่นดินอยู่ในบังคับนายอำเภอ

มาตรา ๖๗ นายอำเภอ ปลัดอำเภอ สมุหบัญชีซึ่งรวมเรียกกันว่ากรมการอำเภอนี้ แม้มีตำแหน่งต่างกันย่อมมีหน้าที่และความรับผิดชอบรวมกันในการที่จะให้การปกครองอำเภอนั้นเรียบร้อย และเมื่อตำแหน่งใดการมากเหลือมือ หรือว่าว่างพนักงานกรมการอำเภอ แม้อยู่ในตำแหน่งอื่น ต้องช่วยและต้องทำแทนกัน จะถือว่าเป็นพนักงานต่างกันนั้นไม่ได้

มาตรา ๖๘ นายอำเภอมีอำนาจในส่วนธุรการฝ่ายพลเรือนเหนือข้าราชการทุกแผนกที่ประจำรักษาราชการในอำเภอนั้น อำนาจที่ว่านี้ไม่มีแก่อำเภอที่ตั้งที่ว่าการเมือง หรือที่ว่าการมณฑล

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๖๘^๓ ในอำเภอหนึ่งนั้น คณะกรรมการอำเภอให้มีตำแหน่งเสมียนพนักงานอยู่ในบังคับบัญชากรมการอำเภออีกมากน้อยตามสมควรแก่ราชการ กับมีปลัดอำเภอประจำตำบลซึ่งมีอำนาจบังคับบัญชาเหนือกำนันผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบลในตำบลนั้น

ปลัดอำเภอประจำตำบลมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับกรมการอำเภอซึ่งมีอยู่ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ แต่รับผิดชอบในกิจการเฉพาะตำบลที่ตนมีหน้าที่ประจำอยู่

มาตรา ๗๐ พนักงานปกครองกิ่งอำเภอ จะมีกรมการอำเภอรองแต่ นายอำเภอตำแหน่งใดอยู่ประจำการ และจะมีเสมียนพนักงานอยู่ประจำทำการที่กิ่งอำเภอเท่าใด ทั้งนี้แล้วแต่จะสมควรแก่ราชการ แต่ผู้ที่เป็นใหญ่อยู่ประจำทำการที่กิ่งอำเภอต้องอยู่ในบังคับนายอำเภอ และทำการในหน้าที่ในเวลาที่นายอำเภอมิได้มาอยู่ที่กิ่งอำเภอเหมือนเป็นผู้แทนนายอำเภอจะนั้น

มาตรา ๗๑ อำเภอใดมีกิ่งอำเภอ การอย่างใดจะควรแยกเป็นส่วนไปสำหรับกิ่งอำเภอ และการอย่างใดควรรวมทำแต่ในที่ว่าการอำเภอแห่งเดียว ทั้งนี้ผู้ว่าราชการเมืองมีอำนาจที่จะกำหนดได้โดยอนุมัติของสมุหเทศาภิบาล

มาตรา ๗๒ การเลือกตั้งย้ายดอนนายอำเภอ ให้สมุหเทศาภิบาลมีอำนาจที่จะทำได้ โดยอนุมัติของเสนาบดี

มาตรา ๗๓ การเลือกตั้งย้ายดอนปลัดอำเภอสมุหบัญชีอำเภอ ให้ผู้ว่าราชการเมืองมีอำนาจที่จะทำได้ โดยอนุมัติของสมุหเทศาภิบาล สมุหเทศาภิบาลต้องบอกเข้ามายังเสนาบดีให้ทราบจงด้วยทุกคราว

มาตรา ๗๔ การเลือกตั้งย้ายดอนเสมียนพนักงานในอำเภอ ให้ผู้ว่าราชการเมืองมีอำนาจที่จะทำได้ ต้องบอกให้สมุหเทศาภิบาลทราบด้วยจงทุกคราว

มาตรา ๗๕ เวลาตำแหน่งปลัดอำเภอ หรือสมุหบัญชีอำเภอว่าง ให้นายอำเภอมีอำนาจที่จะจัดผู้หนึ่งผู้ใดในคณะกรรมการอำเภอ หรือเสมียนพนักงานคนหนึ่งคนใดเข้าทำการในตำแหน่งนั้นๆ ได้ชั่วคราว แต่ต้องรีบบอกไปยังผู้ว่าราชการเมือง และให้ผู้นั้นทำการในตำแหน่งนั้นไปกว่าจะได้รับคำสั่งจากเจ้าพนักงานผู้ใหญ่ให้เป็นประการใด

เวลาตำแหน่งเสมียนพนักงานในอำเภอว่าง ให้นายอำเภอมีอำนาจที่จะจัดคนเข้าทำการในตำแหน่งนั้นๆ ได้ชั่วคราว แต่ต้องบอกขออนุมัติของผู้ว่าราชการเมืองภายในเดือนหนึ่ง แล้วแต่ผู้ว่าราชการเมืองจะตั้งผู้นั้นหรือผู้อื่นให้เป็นแทนในตำแหน่งที่ว่าง

^๓ มาตรา ๖๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒)

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๗๖ บรรดาข้าราชการซึ่งมีสังกัดทำราชการอยู่ในที่ว่าการอำเภอ นายอำเภอมีอำนาจที่จะให้ลาได้คราวละไม่เกิน ๑๕ วัน

มาตรา ๗๗ ถ้าและผู้ใดมีเหตุอันนายอำเภอเห็นว่าจะให้ทำราชการอยู่ในตำแหน่งจะเสียราชการ นายอำเภอจะให้ผู้นั้นพักราชการเสียชั่วคราวก็ได้ แต่ในการที่สั่งให้พักราชการนี้ ต้องบอกให้ผู้นั้นว่าราชการเมืองทราบภายใน ๑๕ วัน คำตัดสินเป็นเด็ดขาดในเรื่องนั้นให้เป็นหน้าที่ของผู้นั้นที่จะตั้งตำแหน่งที่เกิดเหตุขึ้น

มาตรา ๗๘ ให้มีดวงตราประจำตำแหน่งนายอำเภอ และดวงตราสำหรับนายกิ่งอำเภอ สำหรับประทับกำกับลายมือที่ลงชื่อในหนังสือสำคัญต่าง ๆ บรรดาหนังสือที่ทำในนามและหน้าที่กรรมการอำเภอ ห้ามมิให้ใช้ตราอื่นประทับ และตราประจำตำแหน่งนี้ในเวลาผู้ใดทำการแทนหรือรั้งตำแหน่งนั้นก็ให้ใช้ได้

มาตรา ๗๙ ในเวลาตำแหน่งนายอำเภอว่างก็ดี หรือนายอำเภอจะทำการในหน้าที่ไม่ได้ชั่วคราวก็ดี ถ้าและสมุหเทศาภิบาลหรือผู้ว่าราชการเมืองมิได้มีคำสั่งเป็นอย่างอื่นแล้ว ให้กรรมการอำเภอซึ่งมียศสูงกว่าผู้อื่นเป็นผู้แทน

มาตรา ๘๐ ผู้แทนมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของตำแหน่งที่แทนนั้นทุกอย่าง เว้นไว้แต่อำนาจอันเป็นส่วนบุคคล หรือที่มีข้อห้ามไว้ โดยเฉพาะมิให้ผู้แทนทำได้

มาตรา ๘๑ หน้าที่กรรมการอำเภอที่กล่าวไว้ในพระราชบัญญัตินี้ก็ดี หรือในที่อื่นก็ดี ถ้ามิได้ระบุว่าเป็นหน้าที่เฉพาะนายอำเภอ หรือเฉพาะตำแหน่งใดในกรรมการอำเภอไซ้ ให้พึงเข้าใจว่าเป็นหน้าที่และรับผิดชอบรวมกัน นายอำเภอเป็นหัวหน้าจะทำการนั้นเอง หรือจะมอบหมายให้กรรมการอำเภอคนใดทำโดยอนุมัติของนายอำเภอก็ได้ แต่นายอำเภอจะหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบในการทั้งปวง เพราะเหตุที่อ้างว่าได้ให้ผู้อื่นทำแทนนั้นไม่ได้

มาตรา ๘๒ ในการที่จะพึงบังคับบัญชาราชการทั่วไป กรรมการอำเภออยู่ในบังคับบัญชาผู้ว่าราชการเมืองโดยตรง จะลบล้างคำสั่งผู้ว่าราชการเมืองได้ แต่ผู้สำเร็จราชการมณฑลหรือเสนาบดีเจ้ากระทรวงในกรุงเทพฯ ผู้บัญชาการนั้น ๆ แต่การโดยปกติซึ่งยอมมีข้าราชการเป็นเจ้าแผนกจากเมืองหรือมณฑลไปตรวจการเฉพาะแผนกในที่ว่าการอำเภอ ถ้าและผู้ตรวจนั้นกระทำการตามคำสั่งและรับอำนาจไปจากผู้ว่าราชการเมืองหรือผู้สำเร็จราชการมณฑลหรือเจ้ากระทรวง กรรมการอำเภอต้องเชื่อฟังเหมือนคำสั่งผู้ว่าราชการเมืองผู้สำเร็จราชการมณฑลและเจ้ากระทรวงที่ใช้มานั้น ถ้าหากว่าผู้ตรวจการนั้นมาโดยลำพังหน้าที่ของตน จะสั่งให้จัดการในแผนกนั้น ๆ ประการใดกรรมการอำเภอควรทำตาม ต่อเมื่อคำสั่งไม่ขัดกับคำสั่งผู้ว่าราชการเมืองและนายอำเภอเห็นชอบด้วย ถ้ามีเจ้าพนักงานมาสั่งการประการใด ๆ กรรมการอำเภอต้องรายงานให้ผู้ว่าราชการเมืองทราบด้วยจงทุกคราว

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๓๖

หน้าที่และอำนาจของกรมการอำเภอ

ก. การปกครองท้องถิ่น

มาตรา ๘๓ กรมการอำเภอต้องตรวจตราและจัดการปกครองตำบลและหมู่บ้านให้เป็นไปได้จริงดังพระราชบัญญัตินี้

นอกจากอำนาจหน้าที่ที่กล่าวโดยเฉพาะให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมการอำเภอให้กรมการอำเภอมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับกำนันผู้ใหญ่บ้านด้วย"

มาตรา ๘๔ กรมการอำเภอต้องเอาใจใส่สมาคมให้คุ้นเคยกับกำนันผู้ใหญ่บ้านแพทย์ประจำตำบลเป็นที่ปรึกษาหรือ เป็นผู้รับช่วยแก้ไขความขัดข้องให้แก่เขา

มาตรา ๘๕ ให้กรมการอำเภอเรียกประชุมกำนันผู้ใหญ่บ้านแพทย์ประจำตำบลพร้อมกัน หรือเรียกประชุมแต่เฉพาะตำแหน่งมีประชุมกำนัน เป็นต้น ในเวลามีการจะต้องปรึกษาหรือต้องตามต้องสิ่งตามสมควร

มาตรา ๘๖ กรมการอำเภอรับผิดชอบที่จะรักษาสถานที่ว่าการอำเภอสรรพหนังสือและบัญชีตลอดจนบริเวณที่ว่าการอำเภอให้เรียบร้อย

มาตรา ๘๗ กรมการอำเภอต้องให้ราษฎรที่มีกิจธุระหาได้ทุกเมื่อ ถ้าราษฎรมาร้องทุกข์อย่างใด ซึ่งกรมการอำเภอควรช่วยได้ ต้องช่วยตามสมควร

มาตรา ๘๘ กรมการอำเภอต้องหมั่นตรวจท้องที่ในเขตอำเภอของตน และท้องที่อำเภออื่นที่ติดต่อกันให้รู้ความเป็นไปในท้องที่นั้น ๆ

มาตรา ๘๙ บรรดาหนังสือสำคัญที่ต้องทำตามกฎหมาย ถ้ากฎหมายและข้อบังคับมิได้ระบุไว้ว่าเป็นหน้าที่ของพนักงานอื่นทำแล้ว ให้เป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอที่จะทำสำหรับการในอำเภอนั้น

มาตรา ๙๐ กรมการอำเภอเป็นพนักงานทำหนังสือเดินทางสำหรับราษฎรในท้องที่อำเภอนั้นจะไปมาค้าขายในที่อื่น

มาตรา ๙๑ หน้าที่ของกรมการอำเภอในการทำทะเบียนบัญชีนั้น คือทำบัญชีสำมะโนครัว และทะเบียนทุก ๆ อย่าง บรรดาที่ต้องการใช้ในราชการ

"มาตรา ๘๓ วรรคสอง เพิ่มโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๖

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๔๒ รายงานราชการที่กรมการอำเภอจะต้องทำนั้นจำแนกเป็นกิจต่าง ๆ ดังนี้ คือ

ข้อ ๑ กรมการอำเภอเป็นหูเป็นตาของรัฐบาลต้องเอาใจใส่ตรวจตราสืบสวนความทุกข์สุขของราษฎร และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในท้องที่ของตน การอันใดที่รัฐบาลควรรู้เพื่อความทุกข์ของราษฎรและประโยชน์ของราชการ กรมการอำเภอต้องถือเป็นหน้าที่ ๆ จะรายงานให้รัฐบาลทราบความตามที่เป็นจริง

ข้อ ๒ โดยปกติให้กรมการอำเภอรายงาน ต่อผู้ว่าราชการเมืองของตน แต่ถ้ามีคำสั่งโดยเฉพาะมาให้รายงานการอย่างใดต่อผู้ใดก็ดีหรือว่าเหตุการณ์อันใดเกิดขึ้น กรมการอำเภอเห็นว่าจจะรายงานต่อผู้ว่าราชการเมืองของตนก่อนจะไม่ทันประโยชน์ของราชการจะรายงานไปยังที่แห่งนั้น ๆ ซึ่งเห็นว่าจะเป็นประโยชน์อย่างใดแก่ราชการก็ได้แต่ต้องบอกให้ผู้ว่าราชการเมืองของตนทราบจงทุกคราว

ข้อ ๓ รายงานประจำบอกเหตุการณ์ และข้อราชการบรรดามีในอำเภอ ควรยื่นต่อผู้ว่าราชการเมืองไม่บ่อยกว่าเดือนละครั้งหนึ่ง รายงานการจรรนั้นแล้วแต่กำหนดในชั้นบังคับหรือเหตุการณ์อันควรรายงาน ส่วนรายงานด่วนบอกเหตุสำคัญ ซึ่งเป็นปัจจุบันทันด่วนเกิดขึ้นนั้นต้องรีบรายงานทันที และส่งโดยโทรเลข หรือโทรศัพท์อย่างเร็วที่สุดที่จะส่งได้

ข. การป้องกันภัยอันตรายของราษฎร และรักษาความสงบในท้องที่

มาตรา ๔๓ เวลาที่มีการประชุมชนมากในที่ใด เช่นในเวลาที่มีการนัดชัตฤกษ์เป็นต้น กรมการอำเภอกับกำนันผู้ใหญ่บ้านตำบลนั้นต้องจัดการรักษาความเรียบร้อยในที่ประชุมชน

มาตรา ๔๔ กรมการอำเภอต้องคอยตรวจตราตักเตือนกำนันผู้ใหญ่บ้านให้มีเครื่องสัญญาณเรียกลูกบ้านช่วยกันดับไฟ หรือระงับเหตุภัยอันตรายอย่างอื่น หรือจับใจผู้ร้ายทุกหมู่บ้าน

มาตรา ๔๕ เมื่อกรมการอำเภอได้ปรึกษากำนันผู้ใหญ่บ้านในท้องที่นั้นแล้ว เห็นว่าหมู่บ้านใดอยู่ในที่ซึ่งสมควรจะจัดการล้อมรั้วป้องกันโจรได้ ให้กรมการอำเภอนำเสนอต่อผู้ว่าราชการเมือง เมื่อผู้ว่าราชการเมืองเห็นชอบด้วยแล้ว ก็ให้กรมการอำเภอชี้แจงและสั่งผู้ใหญ่บ้านและราษฎรในหมู่บ้านนั้นทำรั้วล้อมรอบหมู่บ้าน มีประตูเป็นทางเข้าออกที่แห่งแล้วแต่ชาวบ้านนั้นจะเห็นควร เวลากลางคืนให้ผู้ใหญ่บ้านจัดราษฎรผลัดเปลี่ยนกันรักษาประตูป้องกันโจรผู้ร้ายให้ทั้งหมู่บ้าน

มาตรา ๔๖ หมู่บ้านใดตั้งอยู่ใกล้ป่าพงอันเป็นเชื้อไฟ เมื่อถึงฤดูพงแห้งให้กรมการอำเภอสั่งราษฎรในหมู่บ้านนั้น ให้ช่วยกันตางพงให้เตียนออกไปห่างบ้านเรือน ป้องกันอย่าให้เป็นอัคคีภัยแก่หมู่บ้านนั้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๕๗ เมื่อถ่มน้ำใส่บดโคตาชานมาก่าเจ้าของหรือผู้ที่อยู่ในเขี้ยวเรือนแห่งใดที่ร้างหรือทรุดโทรม ไม่กระทำการตามคำสั่งให้จัดการซ่อมแซมรักษาเรือนนั้น ให้ตีตามความที่กล่าวไว้ในมาตรา ๕๕ ให้กรรมการอำเภอได้สวนและบังคับตามควรแก่การ ถ้าไม่ทำตามบังคับให้กรรมการอำเภอมิอำนาจหรือเรือนนั้นได้ และเรียกเอาค่ารื้อแก่เจ้าของ

มาตรา ๕๘ ราษฎรคนใดไปปลูกเรือนอยู่ในที่เปลี่ยว อันน่ากลัวอันตรายด้วยโจรผู้ร้ายก็ตี หรือน่ากลัวจะเป็นที่ซ่อนของโจรผู้ร้ายก็ตี เมื่อกรรมการอำเภอได้ปรึกษากับกำนันในท้องที่นั้นเห็นด้วยกันแล้ว ก็ให้บังคับให้ผู้นั้นย้ายเข้ามาอยู่เสียในหมู่บ้าน

มาตรา ๕๙ ในเวลาอดคิดอาหาร ให้กรรมการอำเภอประกาศตักเตือนราษฎรให้เก็บรักษาเข้าไว้ให้พอบริโภค

มาตรา ๑๐๐ ถ้าแห่งใดข้าวไม่พอแก่ราษฎรในเวลาอดคิด ให้กรรมการอำเภอรีบรายงาน และกะประมาณจำนวนข้าวที่ขาด อันราษฎรจะไม่พึงชวนชวาชหาเองได้ แจ้งต่อผู้ว่าราชการเมือง ถ้าและรัฐบาลจัดส่งข้าวหลวงมาแก้อัดคิดไซ้ เป็นหน้าที่ของกรรมการอำเภอที่จะจัดการจำหน่ายข้าวตามวิธีที่สมควร คือ

- (๑) ผู้ใดมีทุนพอซื้อ ให้ผู้นั้นซื้อได้เท่าราคาทุน
- (๒) ผู้ใดทำนาไว้ยังไม่ได้ผล ให้ผู้นั้นยืมโดยสัญญาส่งเงินเมื่อขายข้าวใหม่ได้เท่าราคาทุนที่รับข้าวไปในเวลานั้น หรือใช้ด้วยข้าวใหม่เมื่อทำได้ คิดตามราคาข้าวใหม่ในเวลานั้นเท่าทุนที่รัฐบาลให้ยืมไป
- (๓) ผู้ใดทำการเพาะปลูก หรือหาสินค้าป่าอันอาจจะหาสินค้ามาแลกข้าวได้ ก็ยอมรับสินค้าจากผู้นั้น แลกข้าวโดยคิดราคาตามสมควรและพอใจทั้ง ๒ ฝ่าย
- (๔) ผู้ใดอาจจะทำการได้แต่ด้วยแรง ก็หางานอันประกอบด้วยสาธารณประโยชน์ เช่น ขุดสระน้ำ ทำถนนหรือซ่อมแซมสถานที่ทำราชการ เป็นต้น ให้ผู้นั้นรับจ้างทำคิดข้าวให้ตามราคาทุนเป็นค่าจ้าง โดยอัตราสูงกว่าที่เขาจ้างกันทำการในที่นั้น ๑ ใน ๔ ส่วน คือถ้าอัตราค่าจ้างเขาจ้างกันโดยปกติวันละบาทหนึ่ง ให้ให้ข้าวเท่าราคาวันละ ๑ บาท ๒๕ สตางค์ เป็นต้น
- (๕) ห้ามมิให้ ๆ ข้าวแก่ผู้ที่ยังสามารถกระทำการแลกได้ด้วยประการใด ๆ แต่ผู้ซึ่งไม่สามารถกระทำการแลกได้จริง ๆ เช่น คนเจ็บไข้ ชรา กุพพลภาพ หรือทารกนั้น ควรให้ได้รับข้าวของหลวงพอสมควรแต่ที่จะเลี้ยงชีวิตในเวลาอดคิดนั้น

ข. การที่เกี่ยวด้วยความแห้งและความอาญา

มาตรา ๑๐๑ หน้าที่และอำนาจของกรรมการอำเภอในการที่เกี่ยวด้วยความอาญานั้น มีดังต่อไปนี้ คือ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑ บรรดาอำนาจซึ่งกฎหมายกำหนดไว้สำหรับผู้ใหญ่บ้านและกำนันนั้น ให้กรรมการอำเภอใช้ได้ทุกอย่าง

ข้อ ๒ ความอาญาเกิดขึ้นในท้องที่อำเภอใด หรือตัวจำเลยมาอาศัยอยู่ในท้องที่อำเภอใด ให้กรรมการอำเภอมิอำนาจที่จะสั่งให้จับผู้ต้องหามาไต่สวนคดีเรื่องนั้นในชั้นต้น

ข้อ ๓ ในการไต่สวนในชั้นต้นก็ดี หรือจัดการตามหมายอย่างใด ๆ หรือตามคำสั่งของศาล หรือคำสั่งในทางราชการอย่างใด ๆ ก็ดี ให้กรรมการอำเภอมิอำนาจที่จะออกหมายเรียกตัวคนมาสอบสวนให้การเป็นพยานหมายค้นบ้านเรือน หรือหมายยึดสิ่งของได้

ข้อ ๔ ในการค้นบ้านเรือน หรือยึดสิ่งของนั้น ถ้านายอำเภอไปค้น หรือยึดเองไม่ต้องมีหมาย ถ้าจะแต่งให้ผู้อื่นไปค้นหรือยึด ก็ให้นายอำเภอมีหมายสั่งเจ้าพนักงานผู้ถือหมายมีอำนาจที่จะค้นและยึดได้ตามหมาย

ข้อ ๕ ตัวผู้ต้องหาในคดีอาญา ซึ่งได้ตัวมาต่อหน้ากรรมการอำเภอนั้น โดยปกติ นายอำเภอควรยอมให้มีประกัน แต่ถ้านายอำเภอเห็นว่าเหตุการณ์อย่างหนึ่งอย่างใดที่จะกล่าวในมาตรานี้ ก็ให้เอาตัวไว้ คือ

(ก) เป็นคดีฉกรรจ์ที่ต้องด้วยโทษจำคุกตั้งแต่ ๑๐ ปีขึ้นไปอย่างหนึ่ง หรือ

(ข) ถ้าผู้ต้องหาหลบหนีจะจับได้ โดยยากอย่างหนึ่ง หรือ

(ค) เห็นได้ว่าถ้าปล่อยผู้นั้นไปจะทำให้เกิดเหตุอันตรายอย่างหนึ่ง หรือ

(ง) ถ้าปล่อยไปจะขัดข้องหรือลำบากแก่การไต่สวนคดีในชั้นต้นอย่างหนึ่ง

ข้อ ๖ การไต่สวนคดีในชั้นต้นนั้น ต้องลงมือภายใน ๔๘ ชั่วโมง ตั้งแต่เวลาที่จับผู้ต้องหา นายอำเภอต้องรีบจัดการโดยเร็วที่จะทำได้ แล้วส่งตัวผู้ต้องหาไปยังศาลซึ่งมีหน้าที่พิจารณาคดีนั้น โดยวิธีที่กล่าวต่อไปนี้

ถ้าเป็นตำบลที่มีศาลซึ่งมีอำนาจ และที่ว่าการอำเภอดังอยู่ด้วยกัน ให้ส่งตัวผู้ต้องหาต่อศาลภายใน ๔๘ ชั่วโมง ตั้งแต่เวลาที่ผู้ต้องหาได้ตกมาอยู่ในความควบคุมของกรรมการอำเภอ

ถ้าเป็นที่อื่น ๆ ให้ส่งตัวผู้ต้องหาไปยังศาลโดยเร็วที่จะทำได้ และห้ามมิให้กักขังตัวไว้ที่ ๆ ที่ว่าการอำเภอเกินกว่า ๔๘ ชั่วโมง โดยไม่มีเหตุจำเป็น

ถ้าเมื่อส่งผู้ต้องหาไปยังศาล นายอำเภอทำการไต่สวนคดีในชั้นต้นยังไม่สำเร็จ ก็ให้เจ้าพนักงานเมืองร้องต่อศาลขอมีคำสั่งให้มีเวลาไต่สวนต่อไปตามสมควร

ข้อ ๗ ในการไต่สวนความอาญา ถ้านายอำเภอเห็นว่าไม่มีหลักฐานข้างฝ่ายโจทก์ให้ปล่อยตัวผู้ต้องหาไป ถ้าผู้ต้องหาต้องด้วยหมายสั่งจับของศาลอยู่แล้ว ก็ให้เจ้าพนักงานเมืองร้องขอต่อศาลให้ปล่อยตัวผู้ต้องหา

มาตรา ๑๐๒ กรรมการอำเภอต้องจัดพนักงานออกตรวจตระเวนรักษาความเรียบร้อย และคอยสืบจับโจรผู้ร้ายในท้องที่ของตน

มาตรา ๑๐๓ เมื่อมีเหตุผู้คนถูกกระทำร้ายตายลงในท้องที่อำเภอใดก็ดี ฟกช้ำหรือมีบาดแผลเจ็บป่วยสาหัสก็ดี ผู้ที่ถูกกระทำร้ายฟกช้ำ หรือมีบาดแผลมาขอให้ชันสูตรก็ดี เป็น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

หน้าที่ของกรรมการอำเภอที่จะตรวจชั้นสูตรหรือพลิกศพตามพระราชบัญญัติ และจดคำให้การ พร้อมด้วยพยาน และทำหนังสือชั้นสูตรไว้เป็นหลักฐาน

มาตรา ๑๐๕ เมื่อเกิดเหตุเสียชีวิตแก่ผู้หนึ่งผู้ใด เช่น ถูกโจรภัย เป็นต้น เป็นหน้าที่ของกรรมการอำเภอที่จะทำคำตราสินตามคำขอร้องของเจ้าทรัพย์ หรือเพื่อหลักฐานในราชการ

มาตรา ๑๐๕ ความผิดอย่างใด ๆ อันต้องตามประมวลกฎหมายอาญา หรือกฎหมายอื่น กำหนดเป็นโทษทัณฑ์ ความผิดล่วงละเมิดพระราชบัญญัติภาษีอากร อันเบียดเบียน กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติไม่เกิน ๒๐๐ บาทก็ตี เมื่อกรรมการอำเภอได้สวนเห็นว่าจำเลยมีพิรุณ ให้กรรมการอำเภอมีอำนาจที่จะเปรียบเทียบให้ตกลงกันได้ถ้าไม่ตกลงกันได้ก็ตี หรือกรรมการอำเภอเห็นว่าโทษของจำเลยเกินกว่าปรับ ๒๐๐ บาท หรือเป็นโทษที่ปรับทั้งจำ หรือโทษจำอย่าง เดียวก็ตี ก็ให้ส่งคดีเรื่องนั้นไปยังเมือง

มาตรา ๑๐๖ ถ้ามีผู้ขอร้องอายัดตัวคน หรือสิ่งของโดยชอบด้วยกฎหมาย เป็นหน้าที่ของกรรมการอำเภอที่จะรับอายัด และทำหนังสือหลักฐานในการอายัดนั้น

มาตรา ๑๐๗ เงินกลาง หรือของกลาง ในคดีที่จะต้องรักษาไว้ในอำเภอ นั้น หรือ จะต้องนำส่งไปยังเมือง เป็นหน้าที่ของกรรมการอำเภอที่จะจัดการรักษาและนำส่ง

มาตรา ๑๐๘ นายอำเภอมีอำนาจฝ่ายตุลาการ ในทางความแพ่งดังต่อไปนี้ คือ
(๑) ความแพ่งที่มีทุนทรัพย์ที่พิพาทไม่เกินสองหมื่นบาท ซึ่งมูลคดีเกิดขึ้นใน อำเภอ นั้น หรือผู้ถูกร้องมีภูมิลำเนาอยู่ในอำเภอ นั้น ถ้าผู้ร้องมาร้องขออนายอำเภอ ให้เรียกผู้ถูกร้องมาไกล่เกลี่ยและเปรียบเทียบให้แล้วต่อกัน โดยไม่ต้องไปยื่นฟ้องต่อศาล ก็ให้นายอำเภอมีอำนาจออกหมายเรียกผู้ถูกร้องมาไกล่เกลี่ยและเปรียบเทียบได้

(๒) ถ้านายอำเภอเปรียบเทียบแล้ว แต่คู่กรณีไม่ตกลงกัน ก็ให้ยกเลิกคดีเรื่อง นั้น ให้คู่กรณีไปยื่นฟ้องต่อศาล

(๓) ในการเปรียบเทียบความแพ่งดังกล่าวข้างต้น ถ้าคู่กรณีสัญญาจะยอมตกลง ตามคำพยานหรือคำชี้ขาดของผู้ใด ให้นายอำเภอมีอำนาจออกหมายเรียกผู้ยื่นมา ให้ถ้อยคำหรือชี้ ขาดให้คดีเรื่องนั้นเป็นอันระงับไปได้

(๔) ในการเปรียบเทียบความแพ่งนี้ ถ้าคู่กรณีตกลงยอมกันแล้วให้นายอำเภอ จดข้อความที่ตกลงกัน และให้คู่กรณีทั้งสองฝ่ายกับนายอำเภอลงลายมือชื่อในใบยอมนั้น แล้ว มอบให้ทั้งสองฝ่ายถือไว้ฝ่ายละฉบับ ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามยอม ให้อีกฝ่ายหนึ่งนำใบ ยอมนั้นไปยื่นฟ้องต่อศาลเพื่อขอให้ศาลพิพากษาตามยอมได้

“ มาตรา ๑๐๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๔) คดีที่นายอำเภอเปรียบเทียบคู่กรณียอมกันแล้ว ให้ถือว่าเหมือนคดีที่อนุญาตตุลาการไต่ชี้ขาดเป็นเด็ดขาด ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะเอาคดีนั้นกลับไปร้องฟ้องอีกไม่ได้

(๖) ในการเปรียบเทียบความแพ่ง ให้เรียกค่าธรรมเนียมดังนี้ ค่าหมายและค่าเขียนคำร้องรวมกันห้าบาท ค่าทำใบยอมสิบบาท ค่าธรรมเนียมนี้ควรเรียกเก็บจากฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบ แต่ถ้าคู่กรณีทั้งสองฝ่ายยินยอมจะช่วยกันเสีย ก็ให้เรียกเก็บตามยอม หากผู้จะต้องเสียค่าธรรมเนียมยากจนไม่มีเงินจะเสียก็ให้นายอำเภอใช้ดุลพินิจที่จะงดเก็บค่าธรรมเนียมเช่นนั้นได้

ค. การป้องกันโรคร้าย

มาตรา ๑๐๙ กรมการอำเภอต้องคอยระวัง อย่าให้โรคร้ายแพร่หลายไปในประชุมชน ต้องคอยดูแลป้องกัน หรือเมื่อโรคเกิดขึ้นก็ต้องจัดการรักษาอย่าให้ติดต่อลุกลามมากไป

มาตรา ๑๑๐ เพราะเหตุที่โสโครกเป็นแดนเกิดของโรคร้าย คือ อหิวาตกโรค และกาฬโรค เป็นต้น กรมการอำเภอต้องคอยตรวจตราว่ากล่าวคนในท้องที่อย่าให้ทอดทิ้งหรือปล่อยให้เกิดความโสโครกอันจะเป็นเหตุให้เกิดโรคร้ายไข้เจ็บแก่ประชาชน

มาตรา ๑๑๑ กรมการอำเภอต้องเอาเป็นธุระตรวจตราอุทหนุนให้แพทย์ประจำตำบลดูแลการรักษาพยาบาล คือ การปลูกทรพีศม์ และจำหน่ายยาหลวง เป็นต้น และให้ราษฎรได้รับความป้องกัน และรักษาโรคตามสมควรแก่การที่จะเป็นได้

มาตรา ๑๑๒ ในเวลาเกิดโรคร้ายติดต่อขึ้นในอำเภอนั้น หรือในท้องที่อำเภออื่น ซึ่งอาจจะลุกลามมาถึงอำเภอนั้น ให้กรมการอำเภอประกาศตักเตือนแก่ราษฎรให้จัดการป้องกัน และรักษาโรค ถ้าหากว่าจะควรจัดการป้องกันได้อย่างไร หรือว่าควรจะรีบร้องเรียนต่อผู้ใหญ่ของกำลังอุทหนุนประการใด ก็ให้กรมการอำเภอจัดการตามสมควร

มาตรา ๑๑๓ ถ้าเกิดโรคร้ายที่ติดต่อขึ้นในอำเภอใด ให้กรมการอำเภอนั้นรีบบอกข่าวโดยทางอย่างรวดเร็วที่สุดที่จะบอกได้ให้ผู้ใหญ่เหนือคนทราบ แล้วให้รายงานเหตุความใช้นั้นต่อไปเนื่อง ๆ จนกว่าโรคจะสงบ

ค. บำรุงการทำนาค้าขายป่าไม้และทางไปมาต่อกัน

มาตรา ๑๑๔ กรมการอำเภอต้องตรวจให้รู้ทำเลที่ทำมาหาเลี้ยงชีพของราษฎรในอำเภอนั้น คือ ที่นา ที่สวน ที่จับสัตว์น้ำ เป็นต้น และต้องสอบสวนให้รู้ที่เหล่านั้นอาศัยสายน้ำทางใด ควรทำบัญชีมีทะเบียนไว้ในที่ว่าการอำเภอ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๑๑๕ การบำรุงผลประโยชน์ในการหาเลี้ยงชีพของราษฎรก็ดี การป้องกันภัยอันตรายมิให้เกิดแก่การหาเลี้ยงชีพของราษฎรก็ดี อันต้องการความพร้อมเพรียงช่วยกันใหญ่ราษฎร ยกตัวอย่างดังบางคราวจะต้องทำทำนบปิดน้ำ บางคราวต้องระบายน้ำสำหรับการเพาะปลูก การเหล่านี้เป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอจะต้องเอาใจใส่คอยตรวจตราและปรึกษากำนันผู้ใหญ่บ้าน ถ้ามีการสมควรจะต้องทำเพื่อให้เจริญผลประโยชน์แก่ราษฎรก็ดี หรือเพื่อป้องกันความเสียหายแก่ผลประโยชน์นั้นก็ดี ให้กรมการอำเภอเรียกราษฎรช่วยกันทำการนั้น ๆ ให้สำเร็จทันฤดูกาล

มาตรา ๑๑๖ การรักษาผลประโยชน์ในการหาเลี้ยงชีพของราษฎร เช่นการปิดน้ำและระบายน้ำเชื่อกล่าวมาในมาตราก่อนเป็นต้น ตลอดจนอย่างอื่น ๆ ถ้าหากเกิดเกี่ยวแก่กันผลประโยชน์ที่จะพึงได้ยกตัวอย่างดังเช่นชานาต้องการให้ปิดน้ำ ชาวเรือต้องการให้เปิดน้ำให้เรือเดินเป็นต้น ให้กรมการอำเภอเรียกกำนันประชุมปรึกษาหาวิธีที่จะรักษาประโยชน์ทั้ง ๒ ฝ่าย หรือถ้าจะให้ได้ประโยชน์ไม่ได้ทั้ง ๒ ฝ่าย ก็ให้รักษาประโยชน์ใหญ่โดยยอมทิ้งประโยชน์น้อยด้วยความจำเป็น

เมื่อเห็นด้วยกันโดยมากประการใด ก็ให้กรมการอำเภอจัดการตามนั้น

มาตรา ๑๑๗ ห้วย คลอง และลำน้ำต่าง ๆ ย่อมเป็นของที่รัฐบาลปกปักรักษา เป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอจะต้องตรวจตราอย่าให้เสีย และอย่าให้ผู้ใดทำให้เสียสาธารณประโยชน์ ถ้าจะต้องซ่อมแซมตักแต่งให้กรมการอำเภอเรียกราษฎรช่วยกันทำอย่างกับปิดน้ำ ฉะนั้น

มาตรา ๑๑๘ กรมการอำเภอมีหน้าที่จะต้องตรวจตราและจัดการรักษาทางบก ทางน้ำ อันเป็นทางที่ราษฎรไปมาค้าขาย ให้ไปมาโดยสะดวกตามที่จะเป็นได้ทุกฤดูกาลอันนี้ ถ้าจะต้องทำการซ่อมแซม หรือแก้ไขความขัดข้อง ให้กรมการอำเภอเรียกราษฎรช่วยกันทำอย่างว่ามาแล้ว

มาตรา ๑๑๙ กรมการอำเภอต้องตรวจตรารักษาป่าไม้ ซึ่งรัฐบาลหวงห้ามตามข้อบังคับการป่าไม้

มาตรา ๑๒๐ ที่ว่างซึ่งรัฐบาลอนุญาตให้ราษฎรทำการเพาะปลูกนั้น เป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอที่จะต้องตรวจตราจัดการ ป้องกัน การเกี่ยวแก่ ในระหว่างราษฎรที่ไปตั้งทำการเพาะปลูกก่อนได้รับโฉนด

มาตรา ๑๒๑ ที่น้ำอันเป็นที่รักษาพันธุ์สัตว์น้ำ เป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอที่จะตรวจตรารักษาป้องกันมิให้พืชพันธุ์สัตว์น้ำสูญไป

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๑๒๒ ที่อันเป็นสาธารณประโยชน์ คือ ที่เลี้ยงปศุสัตว์ที่จัดไว้สำหรับ
รวมฝูงไปรวมเลี้ยงด้วยกัน เป็นต้นตลอดจนถนนหนทางและที่อย่างอื่นซึ่งเป็นของกลางให้ราษฎร
ใช้ได้ด้วยกัน เป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอจะต้องคอยตรวจตรารักษาอย่าให้ผู้ใดแยกกันเอาไป
เป็นอาณาประโยชน์แต่เฉพาะตัว

มาตรา ๑๒๓ ที่วัด หรือกุศลสถานอย่างอื่น ซึ่งเป็นของกลางสำหรับมหาชน ก็ให้
อยู่ในหน้าที่กรมการอำเภอจะต้องคอยตรวจตราอุดหนุนผู้ปกครองรักษาอย่าให้ผู้ใดกล้าเบียดเบียน
ที่อันนั้น

ฆ. บำรุงการศึกษา

มาตรา ๑๒๔ กรมการอำเภอต้องปรึกษากับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้อุปการะ
การศึกษาในท้องที่ มีพระภิกษุสงฆ์เป็นต้น ช่วยกันแนะนำและจัดให้มีสถานที่เล่าเรียนให้พองแก่
เด็กในอำเภอนั้น

มาตรา ๑๒๕ กรมการอำเภอต้องตรวจตราปรึกษากับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้
อุปการะการศึกษาในท้องที่ จัดบำรุงการสั่งสอนอย่าให้เสื่อมทราม

มาตรา ๑๒๖ กรมการอำเภอต้องคอยขึ้นแจ้งตักเตือนแก่กำนันผู้ใหญ่บ้าน บิดา
มารดา และผู้ปกครองเด็กให้ส่งบุตรหลานไปเล่าเรียน

ง. การเก็บภาษีอากร

มาตรา ๑๒๗ บรรดาภาษีอากร ซึ่งมีได้มีกฎหมายหรือข้อบังคับให้พนักงานอื่น
เก็บแล้ว เป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอที่จะจัดการเก็บในอำเภอนั้น

มาตรา ๑๒๘ ในการเก็บภาษีอากร กรมการอำเภอต้องคอยตรวจตราเวลาเกิด
อุบัติเหตุ หรือเป็นเวลาราษฎรอัดคัดขัดสนเมื่อถึงกำหนดที่จะเก็บภาษีอากรนั้น ๆ ให้รู้และรายงาน
พร้อมทั้งความเห็นที่ควรจะจัดการผ่อนผันอย่างใด ให้ผู้ว่าราชการเมืองทราบ

มาตรา ๑๒๙ เงินหลวงที่เก็บภาษีอากรได้ก็ดี หรือที่ได้จากประเภทอื่นก็ดี ซึ่ง
จะต้องนำส่งพระคลัง เป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอที่จะรักษาและนำส่งถึงพระคลัง

จ. หน้าที่ เบ็ดเสร็จ

มาตรา ๑๓๐ ในหน้าที่ของกรมการอำเภอที่จะจัดการทั้งปวงในอำเภอให้เรียบร้อยนั้น ถ้าหากว่ากรมการอำเภอเห็นวิธีการงานอย่างใดยังบกพร่อง ให้รายงานชี้แจงความเห็นต่อผู้ว่าราชการเมือง ขออนุญาตแก้ไขตามที่คิดเห็นว่าเป็นอย่างดี

มาตรา ๑๓๑ กรมการอำเภอมีหน้าที่จะต้องช่วยราชการของอำเภออื่นที่ใกล้เคียง แม้ต่างเมืองกัน และในกรณีที่ช่วยนี้ไม่จำเป็นจะต้องรอนอำเภออื่นนั้นขอให้ช่วย ถ้ารู้เหตุการณ์ซึ่งเห็นว่าสมควรจะช่วยเหลือจึงจะเป็นประโยชน์แก่ราชการ ต้องช่วยเหลือทีเดียว

มาตรา ๑๓๒ หน้าที่ของกรมการอำเภอนอกจากที่กล่าวไว้ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่นี้ ยังต้องทำตามความซึ่งกำหนดไว้ในพระราชกำหนดกฎหมายอย่างอื่น ๆ อันกำหนดไว้ว่าเป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอ แม้พระราชกำหนดกฎหมายใดมิได้ระบุไว้ในพระราชกำหนดกฎหมายนั้น ๆ ว่าเป็นหน้าที่ของผู้ใด ก็ให้พึงเข้าใจว่าเป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอที่จะรักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินั้น ๆ

ประกาศมา ณ วันที่ ๕ กรกฎาคม พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ เป็นวันที่ ๑๓๓๒ ในรัชกาลปัจจุบันนี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.

.....
.....
.....

.....
.....
โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

.....
.....
มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่
(ฉบับที่ ..) พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันถัดจาก
วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่
พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๐)
พ.ศ. ๒๔๕๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๑ ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะ
ต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทยและมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันที่ ๑ มกราคม ของปีที่
มีการเลือก
- (๒) ไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (๓) ไม่เป็นคนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๔) นิภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ประจำ และมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในหมู่บ้านนั้นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าสามเดือนจนถึงวันเลือก”

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (๑๕) ของมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๔๒

“(๑๕) ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างเสียสิทธิเลือกตั้งหรือถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้เป็นแทน

“มาตรา ๑๓ การเลือกผู้ใหญ่บ้าน ให้กระทำโดยวิธีลับ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เพื่อประโยชน์ในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เกินสามคน และราษฎรผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือของราษฎรในหมู่บ้านจำนวนไม่น้อยกว่าสี่คนแต่ไม่เกินเจ็ดคน เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน

การแต่งตั้งกรรมการ วิธีการเลือกประธานคณะกรรมการ และวิธีการตรวจสอบตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เมื่อราษฎรส่วนใหญ่เลือกผู้ใดเป็นผู้ใหญ่บ้านแล้ว ให้นายอำเภอออกคำสั่งเพื่อแต่งตั้ง และให้ถือว่าผู้นั้นเป็นผู้ใหญ่บ้านนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง ในกรณีที่ผู้รับเลือกมีคะแนนเสียงเท่ากันให้ใช้วิธีจับสลาก ทั้งนี้ เมื่อนายอำเภอได้มีคำสั่งแต่งตั้งผู้ใหญ่บ้านแล้วให้รายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบโดยเร็วด้วย

มาตรา ๑๔ ผู้ใหญ่บ้านต้องพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) มีอายุครบหกสิบปี

(๒) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ เว้นแต่ในกรณีที่ได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัดให้ลาอุปสมบทตามประเพณี มิให้ถือว่ามิใช่ลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ (๕)

(๓) ตาย

(๔) ได้รับอนุญาตจากนายอำเภอให้ลาออก

(๕) หมู่บ้านที่ปกครองถูกยุบ

(๖) ไปเสียจากหมู่บ้านที่ตนปกครองติดต่อกันเกินสามเดือน เว้นแต่เมื่อมีเหตุอันสมควรและได้รับอนุญาตจากนายอำเภอ

(๗) เมื่อราษฎรผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๑ ในหมู่บ้าน นั้นจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของราษฎรผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๑ ทั้งหมด เข้าชื่อกันขอให้ออกจากตำแหน่ง ในกรณีเช่นนั้นให้นายอำเภอสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง

(๘) ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง เมื่อได้รับรายงานการสอบสวนของ นายอำเภอว่าบกพร่องในหน้าที่หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่ง

(๙) ถูกปลดออกหรือไล่ออกจากตำแหน่ง

(๑๐) ไม่ผ่านการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งต้องทำอย่างน้อยทุกห้าปี นับแต่ วันที่ได้รับการแต่งตั้ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา

ในกรณีที่ผู้ใหญ่บ้านพ้นจากตำแหน่งตาม (๗) ให้นายอำเภอรายงานให้ผู้ว่าราชการ จังหวัดทราบโดยเร็วด้วย”

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พระพุทธศักราช ๒๔๘๖ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔ เมื่อปรากฏเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ให้เลือกผู้ใหญ่บ้าน ขึ้นใหม่

(๑) กรณีที่หมู่บ้านใดมีจำนวนราษฎรเพิ่มขึ้นไม่ว่าด้วยเหตุใดก็ตาม เมื่อกำนันและ ผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นปรึกษากันเห็นว่า จำนวนราษฎรนั้นเกินกว่าความสามารถของผู้ใหญ่บ้าน คนเดียวจะดูแลปกครองให้เรียบร้อยได้ ให้กำนันรายงานต่อนายอำเภอเพื่อพิจารณาและเสนอ ความเห็นไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควร ให้ตั้งหมู่บ้านขึ้นใหม่และ เลือกผู้ใหญ่บ้านเพิ่มเติมขึ้นใหม่ได้

(๒) กรณีที่ผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านใดว่างลง ให้เลือกผู้ใหญ่บ้านภายในกำหนด สามสิบวันนับแต่วันที่ผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านนั้นว่างลง

ในกรณีมีความจำเป็นไม่อาจจัดให้มีการเลือกผู้ใหญ่บ้านภายในกำหนดตาม (๒) ได้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดขยายเวลาออกไปได้เท่าที่จำเป็น และในระหว่างที่ยังมิได้มีการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ผู้ว่าราชการจังหวัดจะแต่งตั้งผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นคนหนึ่งเป็นผู้รักษาการแทนผู้ใหญ่บ้าน หรือจะ แต่งตั้งบุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ เป็นผู้รักษาการผู้ใหญ่บ้าน จนกว่าจะมีการเลือกผู้ใหญ่บ้านก็ได้”

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครอง ท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พระพุทธศักราช ๒๔๘๖ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๗ ผู้ใหญ่บ้านทำหน้าที่ช่วยเหลือนายอำเภอในการปฏิบัติหน้าที่ และเป็น หัวหน้าราษฎรในหมู่บ้านของตน และมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) อำนวยความเป็นธรรมและดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัย ให้แก่ราษฎรในหมู่บ้าน:

(๒) ประสานหรืออำนวยความสะดวกแก่ราษฎรในหมู่บ้านในการติดต่อหรือรับ บริการกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๓) ให้การสนับสนุน ส่งเสริม และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่หรือการ ให้บริการของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๔) ควบคุมดูแลราษฎรในหมู่บ้านให้ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบ แบบแผนของทางราชการ โดยกระทำให้เป็นตัวอย่างแก่ราษฎรตามที่ทางราชการได้แนะนำ

(๕) อบรมหรือชี้แจงให้ราษฎรมีความรู้ความเข้าใจในกฎหมายหรือระเบียบ แบบแผนของทางราชการ ในการนี้ สามารถเรียกราษฎรมาประชุมได้ตามสมควร

(๖) แจ้งให้ราษฎรให้ความช่วยเหลือในกิจการสาธารณประโยชน์เพื่อบำบัดปิดป้อง ภัยอันตรายซึ่งมีมาเป็นสาธารณะโดยฉุกเฉิน รวมตลอดทั้งการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์แก่ผู้ประสบภัย

(๗) จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน

(๘) ปฏิบัติตามคำสั่งของกำนัน หรือทางราชการและรายงานเหตุการณ์ผิดปกติซึ่ง เกิดขึ้นในหมู่บ้านให้กำนันทราบ พร้อมทั้งรายงานต่อนายอำเภอด้วย

(๙) ปฏิบัติตามภารกิจหรืองานอื่นตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทาง ราชการ หรือตามที่กระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานอื่นของรัฐ ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอ มอบหมาย"

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๔ ตริ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครอง ท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๔๘๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๒๔ ตริ ในหมู่บ้านหนึ่งให้มีคณะกรรมการหมู่บ้านประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน เป็นประธาน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีภูมิลำเนา ในหมู่บ้าน ผู้นำหรือผู้แทนกลุ่มหรือองค์กรในหมู่บ้าน เป็นกรรมการหมู่บ้านโดยตำแหน่ง และ กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิผู้ซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งจากผู้ซึ่งราษฎรในหมู่บ้านเลือกเป็นกรรมการ หมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่น้อยกว่าสองคนแต่ไม่เกินสิบคน

คณะกรรมการหมู่บ้านมีหน้าที่แนะนำและให้คำปรึกษาแก่ผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับกิจการ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามกฎหมาย หรือระเบียบแบบแผนของทาง ราชการ หรือที่นายอำเภอมอบหมาย หรือที่ผู้ใหญ่บ้านร้องขอ

ผู้นำหรือผู้แทนกลุ่มหรือองค์กรใดจะมีสิทธิเป็นกรรมการหมู่บ้านตามวรรคหนึ่ง ให้ เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน

วิธีการเลือกและการแต่งตั้ง วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และการปฏิบัติหน้าที่ การประชุม และการวินิจฉัยชี้ขาด ของคณะกรรมการ หมู่บ้าน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ค่าใช้จ่ายในการจัดประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน ให้กระทรวงมหาดไทยจ่ายเป็นเงินอุดหนุนให้ตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง”

มาตรา ๙ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๖๔ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๐ ให้นายอำเภอเป็นประธานประชุมผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้น เพื่อปรึกษาหารือคัดเลือกผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่งในตำบลนั้นขึ้นเป็นกำนัน เมื่อผู้ใหญ่บ้านที่มาประชุมเห็นชอบคัดเลือกผู้ใดแล้ว ให้นายอำเภอคัดเลือกผู้นั้นเป็นกำนัน

ในกรณีที่มีผู้สมควรได้รับการคัดเลือกเป็นกำนันมากกว่าหนึ่งคน ให้นายอำเภอจัดให้มีการออกเสียงลงคะแนน เมื่อผู้ใหญ่บ้านคนใดได้รับคะแนนสูงสุดให้นายอำเภอคัดเลือกผู้นั้นเป็นกำนัน ในกรณีที่ได้รับคะแนนเท่ากัน ให้ใช้วิธีจับสลาก

การลงคะแนนให้กระทำโดยวิธีลับ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เมื่อคัดเลือกผู้ใดเป็นกำนันตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองแล้ว ให้นายอำเภอรายงานไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อออกหนังสือสำคัญให้ไว้เป็นหลักฐาน

การประชุมผู้ใหญ่บ้านตามวรรคหนึ่งต้องมีผู้ใหญ่บ้านมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ใหญ่บ้านทั้งหมดที่มีอยู่ในตำบลนั้น จึงเป็นองค์ประชุม”

มาตรา ๑๐ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๖๔ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๒ ในกรณีที่ตำแหน่งกำนันว่างลง ให้คัดเลือกกำนันขึ้นใหม่ภายในกำหนดเวลาสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่นายอำเภอได้ทราบการว่างนั้น

หากมีความจำเป็นไม่อาจจัดให้มีการคัดเลือกกำนันภายในกำหนดตามวรรคหนึ่งได้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดขยายเวลาออกไปได้เท่าที่จำเป็น และในระหว่างที่ยังมิได้มีการเลือกกำนัน ผู้ว่าราชการจังหวัดจะแต่งตั้งบุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ เป็นผู้รักษาการกำนันจนกว่าจะมีการคัดเลือกกำนันก็ได้”

มาตรา ๑๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๕๐ กำนันต้องร่วมมือและช่วยเหลือนายอำเภอและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินและสิ่งซึ่งเป็นสาธารณประโยชน์อื่นอันอยู่ในตำบลนั้น”

มาตรา ๑๒ ให้ยกเลิกมาตรา ๑๐๘ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๒๗

มาตรา ๑๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๒๒ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๒๒ นายอำเภอมีหน้าที่ร่วมกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันและสิ่งซึ่งเป็นสาธารณประโยชน์อื่นอันอยู่ในเขตอำเภอ

นายอำเภอและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีอำนาจใช้หรือยินยอมให้บุคคลอื่นใช้ที่ดินตามวรรคหนึ่ง เว้นแต่จะได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดและปฏิบัติตามประมวลกฎหมายที่ดินและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

ในกรณีที่มีข้อพิพาทหรือคดีเกี่ยวกับที่ดินตามวรรคหนึ่ง นายอำเภอและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะร่วมกันดำเนินการหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะเป็นผู้ดำเนินการ ก็ให้มีอำนาจกระทำได้ แต่กระทรวงมหาดไทยจะวางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์เป็นแนวปฏิบัติก็ได้

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสามให้จ่ายจากงบประมาณขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด”

มาตรา ๑๔ ให้กำนันและผู้ใหญ่บ้านซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ยังคงดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะพ้นจากตำแหน่งตามวาระหรือด้วยเหตุอื่น ทั้งนี้ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๕ บรรดาความแห่งซึ่งอยู่ในระหว่างการดำเนินการของนายอำเภอก่อนหรือในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้นายอำเภอมีอำนาจดำเนินการต่อไปจนแล้วเสร็จตามมาตรา ๑๐๘ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๒๗ ก่อนถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัตินี้ หรือจะดำเนินการตามกฎหมายอื่นที่บัญญัติในเรื่องดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะก็ได้

มาตรา ๑๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี

ที่ ๒๐๐ / ๒๕๔๘

เรื่อง นโยบายและการพัฒนาระบบการบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้

เพื่อให้นโยบายและการดำเนินการในการบริหารจัดการเสริมสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่จังหวัด ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส มีประสิทธิภาพบรรลุผลตามเป้าหมายในอันที่จะพัฒนาและสร้างสันติสุข ให้เกิดขึ้นทั้งอาณาบริเวณและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๙ และมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.๒๕๓๔ และโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี จึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ยกเลิกคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๖๐/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๔๗ เรื่อง นโยบายและแนวทางการบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๖๑/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ เรื่อง แต่งตั้งผู้บริหารในกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติส่วนหน้า

ข้อ ๒ นโยบาย

รัฐบาลได้ยึดถือนโยบายในการสร้างความสามัคคี ความสมานฉันท์ และความสงบสุขของคนในชาติ โดยน้อมนำพระราชดำริ และพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงห่วงใยปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และทรงแนะนำให้ทุกฝ่ายทำความเข้าใจปัญหา พยายามเข้าถึงประชาชน และร่วมกันพัฒนามาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ทั้งนี้รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญในการสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เกิดขึ้นโดยเร็ว ดังปรากฏในนโยบายที่คณะรัฐมนตรีได้แถลงต่อที่ประชุมรัฐสภาไว้แล้ว เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๘ จึงกำหนดแนวทางเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ดังนี้

๒.๑ การยุติปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้จะต้องพยายามดำเนินการให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว ด้วยการลดและจำกัดขอบเขตในการปฏิบัติของผู้ก่อความไม่สงบ จัดระบบเฝ้าตรวจและระวังป้องกันให้ครอบคลุมพื้นที่ เร่งรัดการดำเนินคดีนำผู้กระทำผิดมาลงโทษตามกระบวนการทางกฎหมาย รวมถึงให้มีการบูรณาการการบังคับใช้กฎหมายและงานยุติธรรมทางอาญาเพื่อดำเนินคดีต่อผู้กระทำผิด และผู้มีอิทธิพลอย่างเฉียบขาด

๒.๒ เป็นฝ่ายรุก ปรับแนวความคิดและความเชื่อ โดยพยายามลดระดับแนวความคิดของกลุ่มหัวรุนแรงให้เป็นสายกลาง หันมาใช้แนวทางสันติวิธีในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและสงบสุขท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรมและส่งเสริมการเผยแพร่คำสอนศาสนาที่ถูกต้อง และเกิดความรู้สึกจงรักภักดีต่อแผ่นดิน ต่อบ้านเกิดเมืองนอน

๒.๓ ขจัดเงื่อนไขและสาเหตุ ที่ส่งผลให้เกิดความรู้สึกแตกแยกของประชาชนในพื้นที่ที่เกิดความรู้สึกไม่เท่าเทียมกัน โดยเฉพาะสาเหตุจากความหลากหลายทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา ความรู้สึกถูกเอาเปรียบ และความแตกต่างของสถานะทางสังคม ด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบในวงราชการอย่างเฉียบขาด ขจัดการกดขี่ขูดรีด ผู้มีอิทธิพล และธุรกิจผิดกฎหมาย ตลอดจนสร้างความรู้สึกที่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

๒.๔ ส่งเสริมพลังประชาชนให้มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างสันติสุข การแสดงออกในการต่อต้านการกระทำใด ๆ ที่ใช้ความรุนแรง และกระหน่ำต่อประชาชนผู้บริสุทธิ์ ตลอดจนปรับโครงสร้างของรัฐและประชาชนด้วยการสร้างความเข้มแข็งตั้งแต่ระดับตำบล

๒.๕ สร้างความเข้าใจและความร่วมมือในประชาคมโลก และในภูมิภาคให้ทราบถึงความมีสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคเท่าเทียมกันของประชาชนทุกหมู่เหล่า เชื้อชาติ ศาสนา ในสังคมไทย โดยเน้นประเทศที่นับถือศาสนาอิสลาม รวมถึงความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และการต่อต้านขบวนการ หรือองค์กรก่อการร้าย และอาชญากรรมข้ามชาติ

๒.๖ พัฒนาการศึกษานในโรงเรียนสายสามัญให้ได้มาตรฐาน และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ จูงใจให้เข้ารับการศึกษาตามระบบการศึกษา เพื่อการสร้างอนาคตให้แก่เยาวชน

๒.๗ พัฒนาคุณภาพชีวิตเสริมสร้างเศรษฐกิจในพื้นที่อย่างยั่งยืน ยกกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชาชน แก้ไขปัญหาความยากจน ส่งเสริมอาชีพการมีงานทำ ขยายโอกาสให้แก่ แม่บ้าน กลุ่มสตรี เยาวชนที่ว่างงาน รวมถึงผู้ด้อยโอกาส ทั้งนี้การพัฒนาจะต้องอยู่บนพื้นฐานความต้องการของประชาชนหรือชุมชนอย่างแท้จริง ขยายการบริการสาธารณสุขและปรับปรุงการบริการสาธารณสุขปโภคขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึง

๒.๘ งานด้านการข่าวและการต่อต้านข่าวกรอง ต้องดำเนินอย่างต่อเนื่อง มีเอกภาพ สามารถแจ้งเตือนเหตุการณ์ได้ทันเวลา ติดตามข้อมูลความเคลื่อนไหว นำไปสู่การขยายผลจับกุมผู้ก่อความไม่สงบ และแกนนำ ทำลายโครงสร้างยุติบทบาทของผู้ก่อความไม่สงบ

๒.๔ การปฏิบัติการจิตวิทยาและประชาสัมพันธ์ ต้องกระทำควบคู่กับการปฏิบัติในด้านอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจแนวนโยบายของรัฐบาล ในการสร้างสันติสุขในพื้นที่ ขจัดข่าวลือ

ข้อ ๓ การพัฒนาระบบการบริหารจัดการ

๓.๑ ให้มีคณะกรรมการนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเรียกชื่อย่อว่า "กสชต." เป็นคณะกรรมการที่ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี ปฏิบัติหน้าที่อยู่ ณ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ หรือสถานที่อื่นตามที่นายกรัฐมนตรีกำหนด มีหน้าที่พิจารณาเสนอแนะนโยบายในการเสริมสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี อำนาจการ และควบคุมให้การดำเนินการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นไปตามนโยบาย มีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ตามผนวก : ก และให้สำนักเลขาธิการร่วมคณะกรรมการนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ รับผิดชอบดำเนินการด้านการประชุมคณะกรรมการ และดำเนินนโยบาย การประสานการปฏิบัติ และการดำเนินการอื่น ๆ ตามที่ประธานคณะกรรมการนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กสชต.) กำหนดหรือมอบหมาย

คณะกรรมการนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กสชต.) มีหน่วยงานภายใต้การบังคับบัญชา ดังนี้

๓.๑.๑ ศูนย์ปฏิบัติการตำรวจ (ศปภ.ตร.)

๓.๑.๒ ศูนย์ปฏิบัติการข่าว (ศปข.)

๓.๑.๓ คณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ/คณะทำงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๓.๒ ให้มีสำนักงานยุทธศาสตร์คณะกรรมการนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นหน่วยงานภายในของสำนักนายกรัฐมนตรี หน้าที่เสนอแนะยุทธศาสตร์แนวทางการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้แก่คณะกรรมการนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กสชต.) มีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ตามผนวก : ข

๓.๓ ให้มีกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเรียกชื่อย่อว่า "กอ.สส.จชต." เป็นหน่วยงานภายในสำนักนายกรัฐมนตรี ทำหน้าที่เป็นองค์การปฏิบัติการเสริมสร้างสันติสุขตามนโยบายในข้อ ๒ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีผู้บริหาร ตามผนวก : ค และให้กองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กอ.สส.จชต.) เป็นหน่วยภายใต้การกำกับของคณะกรรมการนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กสชต.)

๓.๔ ให้มีกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัด (ตามด้วยชื่อของจังหวัด) เรียกโดยย่อว่า "กอ.สส.จ. (ตามด้วยชื่อจังหวัด)" สำหรับจังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส เป็น

หน่วยงานภายใต้การควบคุมทางยุทธการ ของกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กอ.สสส.จชต.) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการปฏิบัติการเสริมสร้างสันติสุขในจังหวัดนั้น ๆ มี ผู้บริหาร ตามผนวก : ค

๓.๕ ให้กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค ๙ , กองทัพอากาศที่ ๔ ส่วนหน้า และหน่วยงานราชการพลเรือน หน่วยกำลังทหาร และหน่วยกำลังกึ่งทหาร ตามที่กำหนด ขึ้นการควบคุมทางยุทธการ กับกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กอ.สสส.จชต.)

๓.๖ ให้สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) รับผิดชอบในการบูรณาการแผนงานโครงการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านความมั่นคง ให้เป็นไปตามกรอบนโยบายของคณะกรรมการนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กสชต.)

๓.๗ ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) รับผิดชอบในการบูรณาการแผนงานโครงการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านเศรษฐกิจและสังคม ให้เป็นไปตามกรอบนโยบายของคณะกรรมการนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กสชต.)

๓.๘ ให้หน่วยงานตามแผนงานโครงการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านความมั่นคง จัดทำแผนงานโครงการเสนอผ่านสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) และด้านเศรษฐกิจและสังคม เสนอผ่านสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เพื่อบูรณาการเสนอคณะกรรมการนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กสชต.) ต่อไป

๓.๙ ให้กองทัพควบคุม กำกับดูแลการปฏิบัติงานและเป็นหน่วยหลักในการสนับสนุนการดำเนินการของกองทัพภาคที่ ๔ ให้เป็นไปตามนโยบาย

๓.๑๐ ให้สำนักงบประมาณและกระทรวงการคลัง จัดระบบและจัดเตรียมงบประมาณรองรับการดำเนินการตามคำสั่งนี้ และให้การสนับสนุนการจัดเงินตอบแทน หรือค่าตอบแทนพิเศษแก่ผู้ปฏิบัติงาน เสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้

๓.๑๑ การจัดโครงสร้าง กำลังพล สิทธิประโยชน์ การปกครองบังคับบัญชา การส่งกำลัง

บำรุง การติดต่อสื่อสาร การรายงาน การติดตามประเมินผลการดำเนินงานของทุกหน่วยตามคำสั่งนี้ ให้เป็นไปตามที่ประธานคณะกรรมการนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กสชต.) กำหนด

ในระหว่างการทำเนิการตามวรรคแรก ให้ใช้โครงสร้าง กำลังพล สิทธิประโยชน์ การปกครองบังคับบัญชา การส่งกำลังบำรุง (งบประมาณ วัสดุครุภัณฑ์ อาคารสถานที่) การติดต่อสื่อสาร การรายงาน และการติดตามประเมินผลตามนัย คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๒๖๐/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ และตามที่กำหนดไว้หรือมีอยู่เดิมไปพลางก่อน จนกว่าจะมีการเปลี่ยนแปลง

๓.๑๒ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เพื่อประโยชน์ในการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ นายกรัฐมนตรีอาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และอาจขอให้รัฐมนตรี คณะกรรมการ หรือผู้บริหารที่เกี่ยวข้องมีมติหรืออนุญาตให้พนักงานหรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กสชต.) หรือกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กอ.สสส.จชต.) ได้ตามความจำเป็น โดยถือเป็นการปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามปกติ โดยจะให้ไปช่วยปฏิบัติงานเต็มเวลา บางเวลา หรือนอกเวลา ก็ได้

๓.๑๓ ให้ส่วนราชการ กระทรวง ทบวง กรม และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนการปฏิบัติการตามคำสั่งนี้

ทั้งนี้ ตั้งแต่ วันที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

(ลงชื่อ) พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร

(ทักษิณ ชินวัตร)

นายกรัฐมนตรี

ผนวก : ก (องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กสชต.)) ประกอบคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๐๐/๒๕๔๘ ลง ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

คณะกรรมการนโยบายเสริมสร้างสันติสุข จังหวัดชายแดนภาคใต้ (กสชต.)

(๑) รองนายกรัฐมนตรี (พลตำรวจเอกชิตชัย วรรณสถิตย์)	ประธานกรรมการ
(๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม	รองประธานกรรมการ
(๓) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย	รองประธานกรรมการ
(๔) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ	รองประธานกรรมการ
(๕) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม	รองประธานกรรมการ
(๖) ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ	กรรมการ
(๗) ปลัดกระทรวงกลาโหม	กรรมการ
(๘) ปลัดกระทรวงมหาดไทย	กรรมการ
(๙) ปลัดกระทรวงยุติธรรม	กรรมการ
(๑๐) เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	กรรมการ
(๑๑) ผู้บัญชาการทหารสูงสุด	กรรมการ
(๑๒) ผู้บัญชาการทหารบก	กรรมการ
(๑๓) ผู้บัญชาการทหารเรือ	กรรมการ
(๑๔) ผู้บัญชาการทหารอากาศ	กรรมการ
(๑๕) ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ	กรรมการ
(๑๖) ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ	กรรมการ
(๑๗) อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ	กรรมการ
(๑๘) หัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ตามที่ประธาน เห็นสมควร	กรรมการ
(๑๙) เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ	กรรมการและเลขานุการร่วม
(๒๐) พลเอก สิริชัย ธีญญสิริ รองผู้บัญชาการทหารสูงสุด	กรรมการและเลขานุการร่วม
(๒๑) รองเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ที่ได้รับมอบหมาย	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการร่วม
(๒๒) อธิบดีกรมการปกครอง	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการร่วม
(๒๓) รองเสนาธิการทหารบก ที่ได้รับมอบหมาย	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการร่วม

ให้ คณะกรรมการนโยบายเสริมสร้างสันติสุข จังหวัดชายแดนภาคใต้ (กสขต.) มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(๑) กำหนดยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ และแนวทางการเสริมสร้างสันติสุข จังหวัดชายแดนภาคใต้
รองรับนโยบายตามคำสั่งนี้

(๒) บูรณาการ วางแผน อำนวยการ ประสานงาน สั่งการ เร่งรัด และตรวจสอบติดตามการบริหาร
จัดการและปฏิบัติงาน ของหน่วยราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปตามนโยบาย ยุทธศาสตร์
แผนปฏิบัติการ และแนวทางเสริมสร้างสันติสุข จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ

(๓) อนุมัติแผนงาน โครงการ และงบประมาณ เพื่อสนับสนุนการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัด
ชายแดนภาคใต้

(๔) ให้คำปรึกษาและกำกับดูแลการดำเนินการของ กองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุข จังหวัด
ชายแดนภาคใต้ (กอ.สสส.จขต.) และกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขระดับต่าง ๆ ตามคำสั่งนี้

(๕) ให้คำแนะนำ เสนอแนะ และร่วมแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคในการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มประ
สิทธิภาพในการเสริมสร้างสันติสุข จังหวัดชายแดนภาคใต้ กับหน่วยราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง

(๖) ให้หน่วยงานราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมาชี้แจง จัดส่งข้อมูล และให้การ
สนับสนุนงบประมาณค่าใช้จ่าย วัสดุ ครุภัณฑ์ ยานพาหนะ อาวุธยุทโธปกรณ์ เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานได้

(๗) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ และแนวทาง
การเสริมสร้างสันติสุข จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของหน่วยราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง

(๘) เสนอนายกรัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีในการพิจารณาให้ความดีความชอบให้คุณให้โทษ และ
แต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการ พนักงานองค์กรของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนกำหนดมาตรการ
จูงใจและปกป้องคุ้มครองข้าราชการและผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่หากเป็นกรณีแต่งตั้งโยกย้าย หรือสั่งให้
เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านความมั่นคงในพื้นที่ไปปฏิบัติภารกิจอื่น ให้หน่วยต้นสังกัดขอความเห็นชอบจาก
ประธานคณะกรรมการนโยบายเสริมสร้างสันติสุข จังหวัดชายแดนภาคใต้ (กสขต.) ก่อน

(๙) พิจารณาปรับปรุงและจัดตั้งกลไกการดำเนินงานเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้
เป็นการเพิ่มเติม ได้ตามสถานการณ์และความจำเป็น

(๑๐) แต่งตั้งที่ปรึกษา คณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงานเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างใดอย่าง
หนึ่งตามที่ คณะกรรมการนโยบายเสริมสร้างสันติสุข จังหวัดชายแดนภาคใต้ (กสขต.) มอบหมาย

(๑๐) ปฏิบัติการอื่นใดเพื่อให้เป็นไปตามคำสั่งนี้หรือตามที่นายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรีหรือสภา
ความมั่นคงแห่งชาติมอบหมาย

(ลงชื่อ) พลเอก วินัย ภัททิยกุล

(วินัย ภัททิยกุล)

เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ

ผนวก : ข (สำนักงานยุทธศาสตร์คณะกรรมการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้)
 ประกอบคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๐๐/๒๕๔๘ ลง ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

สำนักงานยุทธศาสตร์คณะกรรมการนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้

๑. พลเอก สิริชัย ธีรณัฐ	เป็นผู้ช่วยการ
รองผู้บัญชาการทหารสูงสุด	
๒. พลเอก สนธิ บุญยรัตกลิน	เป็นรองผู้ช่วยการ
รองผู้บัญชาการทหารบก	
๓. รองเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ	เป็นรองผู้ช่วยการ
๔. ผู้แทน กระทรวงกลาโหม	
๕. ผู้แทน กระทรวงมหาดไทย	
๖. ผู้แทน กระทรวงศึกษาธิการ	
๗. ผู้แทน กองทัพบก	
๘. ผู้แทน สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ	
๙. ผู้แทน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	
๑๐. ผู้แทน ส่วนราชการอื่นตามที่ได้รับการแต่งตั้งจากประธานกรรมการ	
กรรมการนโยบายเสริมสร้างสันติสุข จังหวัดชายแดนภาคใต้	

อำนาจหน้าที่

๑. เสนอแนะยุทธศาสตร์ และแนวทางในการเสริมสร้างสันติสุข แก่คณะกรรมการนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กสชต.)

๒. ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ประธานคณะกรรมการนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กสชต.) มอบหมาย

(ลงชื่อ) พลเอก วินัย ภัททิยกุล

(วินัย ภัททิยกุล)

เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ

ผนวก : ค (องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กอ.สสส.จชต.) และกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัด (กอ.สสส.จ.)

ประกอบคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๒๐๐/๒๕๔๘ ลง ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

กองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กอ.สสส.จชต.) ประกอบด้วยผู้บริหารดังนี้

- (๑.) ให้ แม่ทัพภาคที่ ๔ เป็น ผู้อำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ผอ.สสส.จชต.) อีกตำแหน่งหนึ่ง
- (๒.) ให้ รองปลัดกระทรวงมหาดไทยฝ่ายความมั่นคง เป็น รองผู้อำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (รอง ผอ.สสส.จชต.) อีกตำแหน่งหนึ่ง
- (๓.) ให้ ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค ๔ เป็น รองผู้อำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (รอง ผอ.สสส.จชต.) อีกตำแหน่งหนึ่ง
- (๔.) ให้ รองผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติฝ่ายปฏิบัติการ เป็น รองผู้อำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (รอง ผอ.สสส.จชต.) อีกตำแหน่งหนึ่ง

ให้ กองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กอ.สสส.จชต.) มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) ปฏิบัติภารกิจทั้งปวง เพื่อยุติสถานการณ์การก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งประกอบกำลังหรือจัดชุดปฏิบัติการจากหน่วยราชการและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อทำการสืบสวนหาข่าว และติดตามจับกุมผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีตามกฎหมาย โดยเฉพาะกรณีที่มีความสลับซับซ้อน เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันหลายพื้นที่ หรือเกินขีดความสามารถที่ทางจังหวัดจะดำเนินการได้ ตลอดจนบูรณาการการบังคับใช้กฎหมาย และงานยุติธรรมทางอาญา
- (๒) บูรณาการ วางแผน อำนวยการ ประสานงาน สั่งการ เร่งรัด กำกับดูแล ตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ แผนงาน โครงการ แนวทาง และมาตรการที่คณะกรรมการนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กสชต.) กำหนด
- (๓) เสนอแนะต่อ คณะกรรมการนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กสชต.) ในการปรับปรุงประสิทธิภาพของส่วนราชการ การคิดสรร การแต่งตั้งโยกย้าย การให้ความดีความชอบ และการให้คุณให้โทษแก่ข้าราชการ และผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
- (๔) จัดตั้ง กองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัด อำเภอ กิ่งอำเภอ ตำบล (กอ.สสส.จ./อ./กิ่ง อ./ต) ทำหน้าที่เป็นองค์กรปฏิบัติการเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัด อำเภอ กิ่งอำเภอ และตำบล ในลักษณะการดำเนินการร่วมกันของข้าราชการพลเรือน ตำรวจ และทหาร ในพื้นที่
- (๕) ประมวลสรุปสถานการณ์ในพื้นที่และรายงานผลการดำเนินการของ กอ.สสส.จชต. ระดับต่าง ๆ

และทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เสนอประธานกรรมการ กสชต. ทราบทุกระยะ

(๖) แต่งตั้งคณะที่ปรึกษา ช่วยเหลือการดำเนินการได้ตามความจำเป็น

(๗) ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่ประธานคณะกรรมการนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กสชต.) กำหนดหรือมอบหมาย

กองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัด (กอ.สสส.จ.) มีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้อำนวยการ ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด เป็นรองผู้อำนวยการ และข้าราชการทหาร ยศ พลตรี/พลเรือตรี จาก กองทัพบก/กองทัพเรือ ตามที่ผู้บัญชาการเหล่าทัพกำหนด เป็นรองผู้อำนวยการในแต่ละจังหวัด

ให้กองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัด (กอ.สสส.จ.) มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(๑) ปฏิบัติภารกิจทั้งปวง เพื่อยุติสถานการณ์การก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัด เพื่อให้ประชาชน มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งประกอบกำลัง หรือจัดชุดปฏิบัติการจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่ปฏิบัติงานในจังหวัด เพื่อทำการสืบสวนหาข่าว และติดตามจับกุมผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีตามกฎหมาย

(๒) บูรณาการ วางแผน อำนวยการ ประสานงาน สั่งการ เร่งรัด กำกับดูแล ตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัด ให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ แผนงาน โครงการ แนวทาง และมาตรการ ที่คณะกรรมการนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กสชต.) และกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กอ.สสส.จชต.) กำหนด

(๓) รวบรวม กลั่นกรอง เสนอแนะ จัดทำแผนงาน/โครงการ และการจัดตั้งงบประมาณของส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านความมั่นคง เสนอผ่าน สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) และตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด ชายแดนภาคใต้ ด้านเศรษฐกิจและสังคม ผ่านสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อบูรณาการ เสนอคณะกรรมการนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กสชต.) ให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้ เพื่อให้มีการบูรณาการในการแก้ไขปัญหา

(๔) ติดตามสถานการณ์เพื่อพิจารณาปรับแผนงาน/โครงการ ให้เป็นไปตามนโยบายในการแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็วและใกล้ชิด สามารถดำเนินการช่วยเหลือสนับสนุนส่งเสริมการปฏิบัติของหน่วยงานต่าง ๆ ให้เกิดประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดที่เกิดขึ้น จนกว่าสถานการณ์จะคลี่คลาย กลับเข้าสู่สภาวะปกติ

(๕) เสนอแนะต่อกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กอ.สสส.จชต.) ในการปรับปรุงประสิทธิภาพของส่วนราชการ การคัดสรร การแต่งตั้งโยกย้าย การให้ความดีความชอบ และการให้คุณให้โทษแก่ข้าราชการและผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัด

(๖) เสนอ กองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กอ.สสส.จชต.) จัดตั้ง กองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัด, อำเภอ, กิ่งอำเภอ และตำบล (กอ.สสส.จ./อ./กิ่ง อ./ต.)

ทำหน้าที่เป็นองค์การปฏิบัติการเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่อำเภอและกิ่งอำเภอ ในลักษณะการดำเนินการร่วมกันของข้าราชการพลเรือน ตำรวจ และทหารในพื้นที่

(๗) ประมวลสรุปสถานการณ์ในพื้นที่และรายงานผลการดำเนินการของ กองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัด,อำเภอ,กิ่งอำเภอ และตำบล (กอ.สสส.จ./อ./กิ่ง อ./ต.) และทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เสนอกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กอ.สสส.จชต.) ทราบทุกระยะ

(๘) แต่งตั้งคณะที่ปรึกษา ช่วยเหลือการดำเนินการได้ตามความจำเป็น

(๙) ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่ประธานคณะกรรมการนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กสชต.) และ กองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กอ.สสส.จชต.) กำหนดหรือ มอบหมาย

(ลงชื่อ) พลเอก วินัย ภัททิยกุล

(วินัย ภัททิยกุล)

เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ

ผนวก : ง (โครงสร้างการบริหารจัดการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้) ประกอบคำสั่ง

สำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๐๐/๒๕๕๔ ลง ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

- _____ สายการบังคับบัญชา
- สายการควบคุมทางยุทธศาสตร์
- - - - - สายการประสานงาน

คณะรัฐมนตรี

คณะกรรมการนโยบายเสริมสร้างสันติสุข
จังหวัดชายแดนภาคใต้ (กสชด.)

สำนักงานเลขาธิการร่วมของ กสชด.

สำนักงานยุทธศาสตร์
คณะกรรมการนโยบาย
เสริมสร้างสันติสุข
จังหวัดชายแดนภาคใต้

กองอำนวยการเสริมสร้าง
สันติสุข จังหวัดชายแดน
ภาคใต้ (กอ.สสส.จชต.)

ศูนย์ปฏิบัติการ
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
(สบก.ตร.)

ศูนย์ประสานข่าว
กรองแห่งชาติ
(สปช.)

คณะกรรมการ/
คณะอนุกรรมการ/
คณะทำงานอื่นๆ

กองอำนวยการเสริมสร้าง
สันติสุข จังหวัด
(กอ.สสส.จ.)

กองทัพภาคที่ 4
ส่วนหน้า

กองบัญชาการ
ตำรวจภูธรภาค 9

หน่วยขึ้นควบคุม
ทางยุทธศาสตร์

โครงการสร้างการ จัด กอ.สชช.จชต. ปี ๒๕๕๔

ศปก.ตร.สน.

สนง.มท.สน.

กอ.สชช.จชต.

สง.ผบช.

ทบปรึกษา

ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ

ส่วนบังคับบัญชา

สภพ.

สขว.

สนผ.

สคป.

สกร.

สจป.

คชร.

คตว.

คทอ.

ชปส.

คสท.

นบก.

คจฉ.

คปม.

คสน.

คปรส.

คปรส.

คปชส.

คปจ.

กอ.สชช.จ.

กอ.สชช.จ. ยะลา

กอ.สชช.จ. ปัตตานี

กอ.สชช.จ. นราธิวาส

กอ.สชช.จ. 12 กอ.สชช.อ.

58กอ.สชช.ต. 115กอ.สชช.ต.

กอ.รมนา.จว. อส.ใหม่และ จมท.อื่นที่ บรรจุใหม่และ จมท.อื่นที่ บรรจุ

กอ.สชช.จ. นราธิวาส

กอ.สชช.จ. 13 กอ.สชช.อ.

77กอ.สชช.ต. กอ.รมนา.จว.

อส.ใหม่และ จมท.อื่นที่ บรรจุใหม่และ จมท.อื่นที่ บรรจุ

ทภ.4 สน.

บก.ร้อย.บก.

สชค.ศบก.ทบ.

ชกท.

หน่วย ทลร.

ชรบ.ทบ.

ชป.จ.21 รธ.

ร้อย.ร.

ร้อย.ม.สว.51

กวส.

ชุด UAV

หน่วย สท.

สย.บขจ.4

ชุด ส.ดาวเทียม

มว.สท.

ชุด ส.ตรวจค้น51

ร้อย.สว.โกล51

ภ.9

ภ.จว.ป.น.

ภ.จว.ย.ล.

ภ.จว.น.ช.

ภ.จว.ส.ช.

ศฝ.ภ.9

บรรจุใหม่

นบพ.

กกล. ศิริสุนทร

บก.กกล.

ฉก.1

ฉก.2

ฉก.3

ฉก.4

ฉก.เพชรราช

ฉก.นย.

กกล. สันติสุข

บก.กกล.

ชค.951

ชค.953

ชค.954

ชค.543

รค.พิเศษ

บก.ควบคุม 24

หน่วยขึ้นควบคุมทางยุทธการอื่นๆ

ทพท.

ทว.สสส.

ฉก.พบ.สน.

จมน.พพร กอ.สชช.จ.อ.อ.

จมน.พพร กอ.สชช.จ.อ.อ.

กภ.3

กภ.3

จมน.พิเศษใน แผนยุทธศาสตร์

หน่วยข่าว

ศรช.

จมน.พพร กอ.สชช.จ.อ.อ.

จมน.พพร กอ.สชช.จ.อ.อ.

จมน.พพร กอ.สชช.จ.อ.อ.

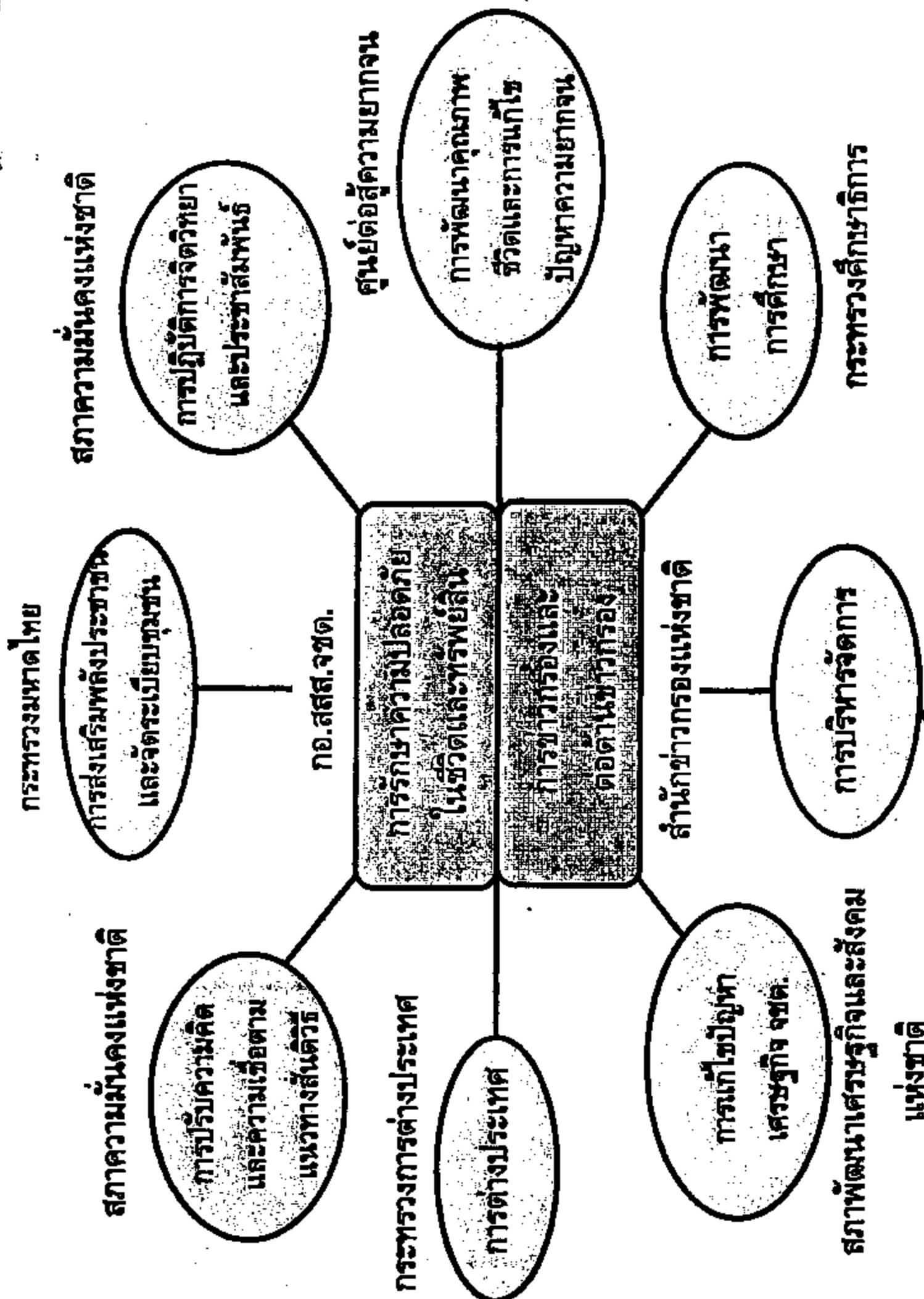
จมน.พพร กอ.สชช.จ.อ.อ.

จมน.พพร กอ.สชช.จ.อ.อ.

จมน.พพร กอ.สชช.จ.อ.อ.

กลยุทธ์หลัก

คณะกรรมการนโยบายเสริมสร้างสันติสุข
จังหวัดชายแดนภาคใต้

ทำตั้งสำนักนายกรัฐมนตรี

ที่ ๒๐๔/๒๕๔๕

เรื่อง การจัดตั้งกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน

โดยที่สถานการณ์ภัยคุกคามที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ ทั้งในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตได้เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้ปัญหาความมั่นคงภายในประเทศมีความหลากหลาย เชื่อมโยง และซับซ้อนยิ่งขึ้น ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการในการรักษาความมั่นคงภายในเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลตามเป้าหมาย จึงจำเป็นต้องมีการหมักก้าตั้งของข้าราชการพลเรือน ค้ำรวจ ทหาร และประชาชนอย่างเป็นระบบและมีเอกภาพ โดยมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบ ในการประสานและเชื่อมโยงการทำงานที่ชัดเจน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ และมาตรา ๑๑ (๔) และ (๖) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.๒๕๓๔ นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงออกคำสั่งไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๑๕๘/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๕ และคำสั่งอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน

ข้อ ๒ ให้จัดตั้งกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) เป็นหน่วยงานใน สำนักนายกรัฐมนตรี โดยมีผู้บัญชาการทหารบกเป็นผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (ผอ.รมน.) มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบบังคับบัญชาข้าราชการและการดำเนินงานของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน และหน่วยงานในตํายงาน

ทั้งนี้ ให้ผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในมีอำนาจในการพิจารณาเสนอ นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งรองผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (รอง ผอ.รมน.) และผู้ช่วยผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (ผช.ผอ.รมน.) ได้ตามความเหมาะสม โดยออกเป็นคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี

ข้อ ๓ ให้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในมีบทบาทเป็นองค์กรกลางในการ อำนวยการและประสานการปฏิบัติในการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงภายในและ วาระเร่งด่วนแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ (ผนวก ก)

ข้อ ๔ ให้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในมีภารกิจ ดังนี้

๔.๑ วางแผน อำนวยการ ประสานงาน และกำกับดูแลการดำเนินการตามนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงภายในของรัฐ

๔.๒ คำเนิมนการแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงภายในตามที่สภาความมั่นคงแห่งชาติ คณะรัฐมนตรี หรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย

ข้อ ๕ ให้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ ดังนี้

๕.๑ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินแนวโน้มภัยคุกคามด้านความมั่นคงภายใน เพื่อสนับสนุนให้เกิดการแก้ไขปัญหาดังเป็นรูปธรรม

๕.๒ อำนาจการประสานงาน กำกับดูแล และเสริมการปฏิบัติส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการจัดระเบียบความมั่นคงในพื้นที่ทั่วประเทศทั้งทางบกและทางทะเล ให้เกิดความมั่นคงอย่างยั่งยืน

๕.๓ เสริมสร้างความรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ สร้างความรักความสามัคคีของคนในชาติด้วยการฝึกพลังมวลชน รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและการแก้ไขปัญหาดัง ๆ ที่กระทบต่อความมั่นคงภายในและความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ภายในประเทศ

๕.๔ คำเนิมนการอื่น ๆ ตามที่สภาความมั่นคงแห่งชาติ คณะรัฐมนตรี หรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย

ข้อ ๖ ให้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในมีโครงสร้างการจัดหน่วยงานตามผังการจัดกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในประกอบคำสั่งนี้ (ผนวก ข)

ข้อ ๗ ให้จัดตั้งสำนักเลขาธิการกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (สน.ลธ.รณน.) เป็นหน่วยงานภายในกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ทำหน้าที่เป็นสำนักงานฝ่ายอำนวยการในการวางแผน อำนาจการประสานงาน และกำกับดูแลการปฏิบัติงานในสายงานกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน โดยมีเลขาธิการกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (ลธ.รณน.) เป็นหัวหน้าฝ่ายอำนวยการรับผิดชอบควบคุมการดำเนินงานของสำนักเลขาธิการกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ทั้งนี้ ให้เลขาธิการทหารบกเป็นเลขาธิการกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน

ให้สำนักเลขาธิการกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ประกอบด้วยฝ่ายต่าง ๆ โดยให้เป็นไปตามอัตราราชการเฉพาะที่กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในกำหนดและให้มีศูนย์ประสานงานความมั่นคง และหน่วยงานภารกิจพิเศษ โดยศูนย์ประสานงานความมั่นคงให้ติดตามแผนวทประกอบคำสั่ง (ผนวก ค) และหน่วยงานภารกิจพิเศษให้จัดเมื่อสั่ง

ข้อ ๘ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงาน ผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในอาจมอบอำนาจหน้าที่ในการบังคับบัญชาและการปฏิบัติราชการของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในให้กับรองผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ผู้ช่วยผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน และเลขาธิการกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน เป็นการเฉพาะเรื่อง หรือเฉพาะเวลาได้

ข้อ ๕ ให้มีการจัดตั้งกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในภาค (กอ.รมน.ภาค) โดยให้แม่ทัพภาคเป็นผู้อำนาจการรักษาความมั่นคงภายในภาค (ผอ.รมน.ภาค) มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบการบังคับบัญชาข้าราชการ และการดำเนินงานของกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในภาคตามขอบเขตพื้นที่รับผิดชอบของกองทัพภาค

ให้กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในภาค มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปโดยสอดคล้องกับอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในขอบเขตพื้นที่รับผิดชอบ และตามที่ได้รับมอบหมายจากกองอำนาจรักษาความมั่นคงภายใน

ทั้งนี้ การจัดตั้งกองอำนาจรักษาความมั่นคงภายในภาคให้เป็นไปตามอัตราจัดเฉพาะที่กองอำนาจรักษาความมั่นคงภายในกำหนด

ข้อ ๑๐ ให้กองอำนาจรักษาความมั่นคงภายในและกระทรวงมหาดไทยจัดตั้งกองอำนาจรักษาความมั่นคงภายในจังหวัด (กอ.รมน.จว.) ทุกจังหวัดขึ้นตรงต่อกองอำนาจรักษาความมั่นคงภายในภาค โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อำนาจรักษาความมั่นคงภายในจังหวัด (ผอ.รมน.จว.) มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบบังคับบัญชาข้าราชการ และการดำเนินงานของกองอำนาจรักษาความมั่นคงภายในจังหวัด เพื่อจัดระเบียบความมั่นคงในพื้นที่ รวมทั้งปฏิบัติงานตามที่กองอำนาจรักษาความมั่นคงภายในและกองอำนาจรักษาความมั่นคงภายในภาคมอบหมาย

ให้กองอำนาจรักษาความมั่นคงภายในจัดตั้งกองอำนาจรักษาความมั่นคงภายในกรุงเทพมหานคร (กอ.รมน.กทม.) ขึ้นตรงต่อกองอำนาจรักษาความมั่นคงภายในภาค ๑ โดยให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้อำนาจรักษาความมั่นคงภายในกรุงเทพมหานคร (ผอ.รมน.กทม.) มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบบังคับบัญชาข้าราชการ และการดำเนินงานของกองอำนาจรักษาความมั่นคงภายในกรุงเทพมหานคร รวมทั้งปฏิบัติงานตามที่กองอำนาจรักษาความมั่นคงภายในและกองอำนาจรักษาความมั่นคงภายในภาค ๑ มอบหมาย

ทั้งนี้ การจัดตั้งกองอำนาจรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดและกองอำนาจรักษาความมั่นคงภายในกรุงเทพมหานครให้เป็นไปตามอัตราการจัดเฉพาะที่กองอำนาจรักษาความมั่นคงภายในกำหนด

ข้อ ๑๑ ให้ผู้อำนาจรักษาความมั่นคงภายในมีอำนาจในการเสนอนายกรัฐมนตรืเพื่อแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิจากส่วนราชการและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาของกองอำนาจรักษาความมั่นคงภายใน

ให้ผู้อำนาจรักษาความมั่นคงภายในมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการเพื่อสนับสนุนภารกิจของกองอำนาจรักษาความมั่นคงภายในตามความเหมาะสม

ข้อ ๑๒ ให้กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในและหน่วยงานในสายงานดำเนินการจัดทำแผนงานรักษาความมั่นคงภายในประจำปี และจัดทำเป็นแผนงาน โครงการ และความต้องการงบประมาณเพื่อพิจารณาอนุมัติให้ดำเนินการตามระบบงานงบประมาณ

ข้อ ๑๓ กำลึงผลที่ปฏิบัติงานในสายงานกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในถือว่าเป็นกำลึงผลปฏิบัติงานประเภทเสียงอันตราบตามแผนปฏิบัติการของส่วนราชการ ให้ได้รับสิทธิต่าง ๆ เช่นเดียวกับกำลึงผลที่ปฏิบัติงานตามแผนป้องกันประเทศของเหล่าทัพ และได้รับการพิจารณาสิทธิตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยบำเหน็จความชอบค่าตอบแทนและการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่และประชาชนผู้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือช่วยเหลือราชการ เนื่องในการป้องกันอธิปไตยและการรักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศ พ.ศ.๒๕๒๑ รวมถึงสิทธิอื่น ๆ ตามหมวดประกอบคำสั่ง (หมวด ก)

สำหรับปฏิบัติหน้าที่ ณ อำเภอยายแดน และพื้นที่พิเศษที่มีปัญหาด้านความมั่นคงที่กำหนดเป็นย่านอันตราบ ถือว่าได้รับคำสั่งให้ปฏิบัติราชการชายแดนพิเศษเกี่ยวกับการป้องกันราชอาณาจักร ให้มีสิทธิขอพระราชทานหรือบรรณาการชายแดนตามระเบียบว่าด้วยการขอพระราชทานหรือบรรณาการชายแดน สิทธิของผู้ได้รับพระราชทาน และการเรียกหรือและบัตรหรือบรรณาการชายแดน พ.ศ.๒๕๑๐

ข้อ ๑๔ ให้กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายใน กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในภาค และกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดที่ดำเนินการอยู่ก่อนคำสั่งนี้ให้ดำเนินการอยู่ต่อไป และปรับอัตราเฉพาะกิจที่มีอยู่เดิมให้สอดคล้องกับภารกิจและโครงสร้างใหม่ตามคำสั่งนี้ภายในระยะเวลาไม่เกิน ๒ เดือน นับแต่วันที่คำสั่งนี้มีผลบังคับใช้

ข้อ ๑๕ ให้ส่วนราชการทุกกระทรวง ทบวง กรม รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานของรัฐ สนับสนุนการปฏิบัติตามคำสั่งนี้ รวมทั้งให้การสนับสนุนกำลึงผลตามที่กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายใน กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในภาค กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัด และกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในกรุงเทพมหานคร ร้องขอเป็นลำดับแรก

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

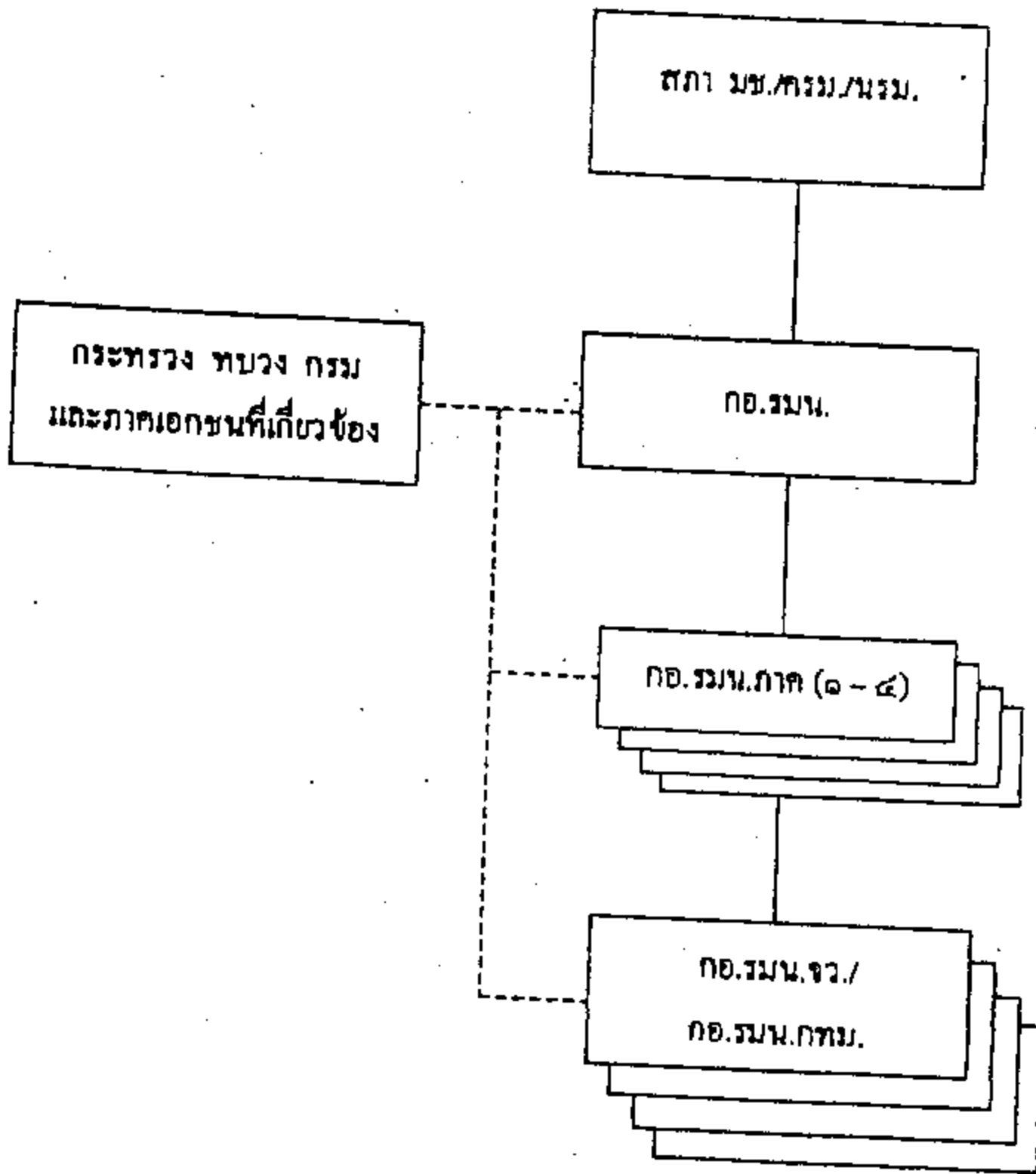
ตั้ง ณ วันที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๔๕

(ลงชื่อ) พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์

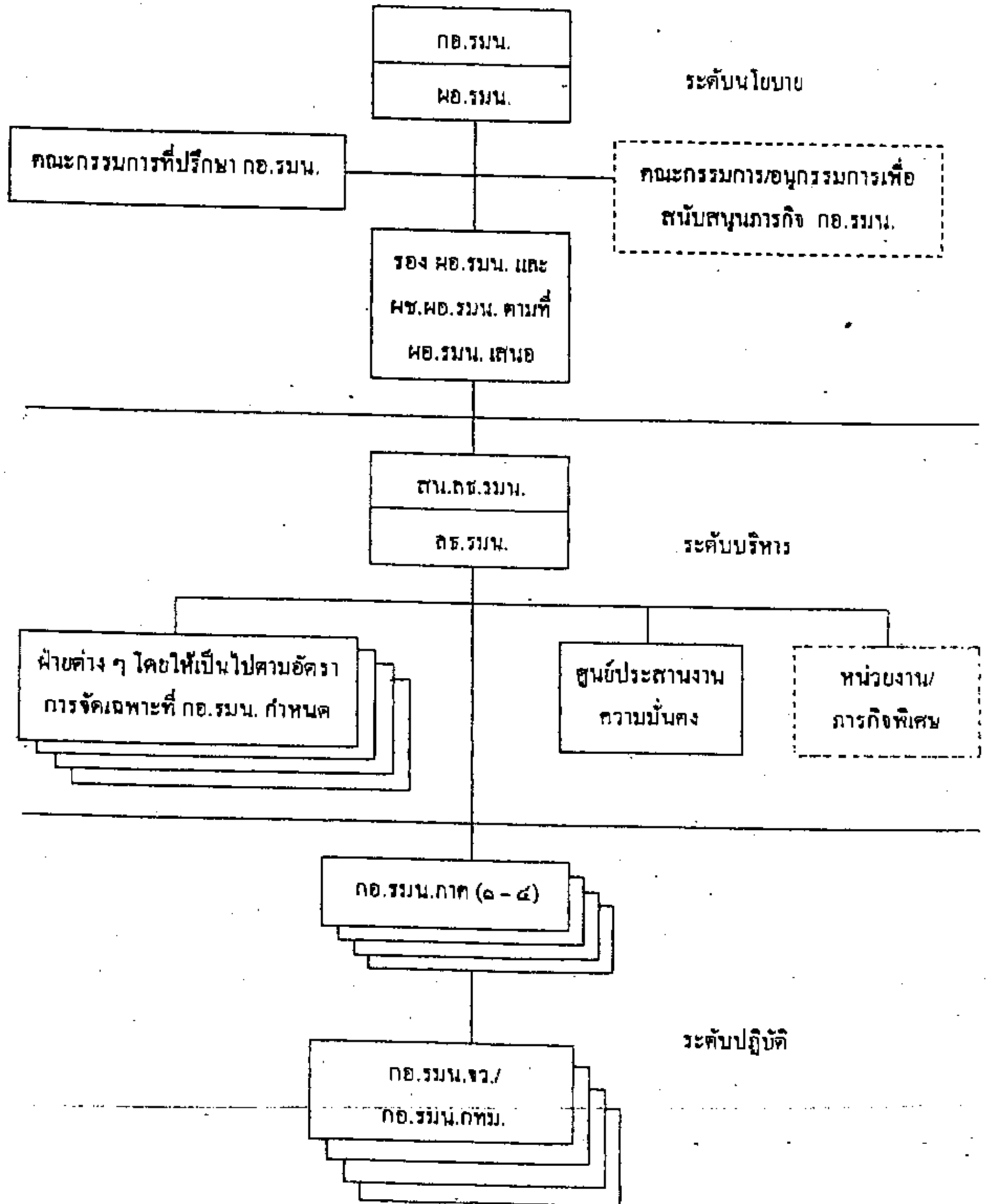
(สุรยุทธ์ จุลานนท์)

นายกรัฐมนตรี

ผนวก ก
ผังการดำเนินงานของอำนาจการรักษาความมั่นคงภายใน ประกอบคำสั่ง
สำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๐๕/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๕
เรื่อง การจัดตั้งกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายใน

ผนวก ข ผังการจ้ดก้องอำนวขการรักษความมันคงภายใน ประกอบค้ำตั้ง
สํานักนํยกรฐมนตรึ ที่ ๒๐๕/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๕
เรื่ง การจ้ดค้งก้องอำนวขการรักษความมันคงภายใน

ผนวก ก การจัดศูนย์ประสานงานความมั่นคง ประกอบคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี
ที่ ๒๐๕/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๕ เรื่อง การจัดตั้งกองอำนวยการ
รักษาความมั่นคงภายใน

๑. การจัดศูนย์ประสานงานความมั่นคงเป็นหน่วยในสำนักเลขาธิการกองอำนวยการ
รักษาความมั่นคงภายใน

๒. องค์ประกอบ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการศูนย์ฯ รองผู้อำนวยการศูนย์ฯ เจ้าหน้าที่
ประจำศูนย์ฯ และเจ้าหน้าที่จากกระทรวง ทบวง กรม และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง
ทุกหน่วย

๓. หน้าที่และแนวทางในการปฏิบัติงาน เป็นศูนย์ประสานงานเรื่องเกี่ยวกับ
ความมั่นคงและติดตามสถานการณ์ด้านความมั่นคง รวมทั้งร่วมกันวางแผน อำนวยการ และประสาน
การปฏิบัติกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงที่เกิดขึ้น

๔. โครงสร้างอัตรากการจัดศูนย์ประสานงานความมั่นคง ให้กำหนดไว้ในอัตรากำจัด
ของ กอ.รมน. (อัตรานเฉพาะกิจของ กอ.รมน.)

ผนวก ง (สิทธิกำลังพลของผู้ปฏิบัติงานใน กอ.รมน.) ประกอบคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๐๕/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๕ เรื่อง การจัดตั้งกองอำนาจการ รักษาความมั่นคงภายใน

๑. ให้ถือว่าการปฏิบัติงานใน กอ.รมน. เป็นการทำหน้าที่ตามกระทรวงกลาโหม กำหนดให้ไปทำในระหว่างเวลาที่มีการรบ หรือสงคราม หรือมีการปราบปรามการจลาจล หรือ ในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ให้นับเวลาราชการที่ปฏิบัติราชการคำสั่งเป็นทวีคูณตาม พ.ร.บ. ป่าหนึ่งป่านาญข้าราชการ พ.ศ.๒๕๔๔ มาตรา ๒๔

๒. มีสิทธิขอพระราชทานเหรียญราชการชายแดน ตามคำสั่งที่ราชการกำหนด

๓. ให้ได้รับการพิจารณาป่าหนึ่งความชอบประจำปีกรณีพิเศษ ๒ ชั้น (นอกเหนือ โทวคำปกติ) ในอัตราร้อยละ ๑๕ ของจำนวนผู้ที่มาปฏิบัติงานใน กอ.รมน.

๔. ได้รับการพิจารณาสิทธิตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยป่าหนึ่งความชอบ ค่าตอบแทน และการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่และประชาชนผู้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือช่วยเหลือราชการ เนื่องในการป้องกันอธิปไตยและรักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศ พ.ศ.๒๕๒๑ (ระเบียบ บ.ท.ช.) ดังนี้

๔.๑ การขอเลื่อนเงินเดือนกรณีพิเศษ

๔.๒ การขอเงินพิเศษสำหรับการสู้รบ (พ.ศ.ร.)

๔.๓ การขอเงินค่าตอบแทนกรณีเสียชีวิต ทูทผลภาพ พิกัด หรือสูญเสียอวัยวะ

๔.๔ การขอเงินชดเชยการเจ็บป่วย

๔.๕ การขอเงินค่าจัดการศพขั้นต้น (รายละเอียดไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท)

๔.๖ เงินช่วยเหลือดำรงชีวิตผู้พิการ ทูทผลภาพ

๔.๗ เงินช่วยเหลือเป็นค่ารักษาพยาบาล

๕. กรณีถึงแก่ความตายหรือได้รับบาดเจ็บเพราะเหตุปฏิบัติราชการที่ไม่เข้าข่าย ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย บ.ท.ช. ตามข้อ ๔ ให้หน่วยต้นสังกัดปกติสามารถขอรับสิทธิ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยป่าหนึ่งความชอบเป็นกรณีพิเศษ พ.ศ.๒๕๒๑ แทน

๖. เงินตอบแทนพิเศษให้แก่ข้าราชการและลูกจ้าง ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานตามแผนงาน รักษาความมั่นคงภายในประจำปี ให้มีสิทธิได้รับเงินตอบแทนพิเศษรายเดือนในอัตราที่เหมาะสม ทั้งนี้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี

คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี

ที่ ๒๐๖/๒๕๔๕

เรื่อง นโยบายเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นปัญหาที่มีความซับซ้อน และมีความเชื่อมโยงกันหลายมิติ พื้นฐานปัญหาแท้จริงเกิดจากความต้องการมีส่วนร่วม การดำรงอยู่ในสังคมไทยบนพื้นฐานของความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะ ในขณะที่มีบุคคลกลุ่มหนึ่งซึ่งเป็นคนจำนวนน้อยเท่านั้นได้ใช้เงื่อนไขในอัตลักษณ์เฉพาะดังกล่าวมาขยายผลในการก่อความไม่สงบ ทำให้เกิดบรรยากาศความกลัว ความไม่ไว้วางใจระหว่างภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่จนทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ตกอยู่ในสภาพของความหวาดกลัว เป็นอุปสรรคในการเข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่

เพื่อให้การดำเนินงานในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถระงับและคลี่คลายปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ เกิดความสมานฉันท์และไว้วางใจในระดับที่เกื้อกูลต่อการพัฒนาทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ด้วยการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่รัฐอย่างมีบูรณาการ มีเอกภาพในการปฏิบัติงานเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพพร้อมกับการใช้พลังสร้างสรรค์ที่ดำรงอยู่ในสังคมไทย

โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรีจึงออกคำสั่ง ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้จัดตั้งองค์กรบริหารจัดการแก้ไขปัญหাজังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นการเฉพาะ เพื่อให้เกิดเอกภาพการดำเนินงานตามนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ และส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างส่วนราชการฝ่ายพลเรือน ตำรวจ ทหาร และภาคประชาชนในการป้องกัน แก้ไขปัญหาและการพัฒนาในพื้นที่ รวมทั้งการขจัดเงื่อนไขที่เอื้อต่อการใช้ความรุนแรง

ข้อ ๒ กำหนดนโยบายเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีองค์ประกอบของนโยบาย ดังนี้

๒.๑ วัตถุประสงค์

เพื่อให้จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัยสงบสันติ ปราศจากเงื่อนไขที่เอื้อต่อการใช้ความรุนแรง และมีบรรยากาศที่เกื้อกูลต่อการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการสร้างความสามัคคีและความเป็นธรรมที่เกื้อกูลต่อการพัฒนาและการสร้างสันติภาพอย่างยั่งยืน

๒.๒ นโยบาย

๒.๑.๑ นำยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” รวมทั้งยึดมั่นแนวทางสันติวิธี เป็นบรรทัดฐานการจัดการความขัดแย้งและการสร้างความรักความสามัคคี และความสามัคคีและความสงบสุขของประชาชน

๒.๑.๒ ยึดถือความเป็นธรรมและกระบวนการยุติธรรมตามหลักนิติธรรมเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญในการฟื้นฟูอำนาจรัฐ

๒.๑.๓ ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเป็นพลังในการเข้าถึงประชาชน เพื่อเสริมสร้างสันติสุขและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

๒.๑.๔ สร้างความเข้าใจต่อสถานการณ์ความเป็นจริงที่เกิดขึ้นต่อสังคมทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ เพื่อสร้างความตระหนักรู้ของการอยู่ร่วมกันภายในชาติอย่างสันติสุขบนพื้นฐานของความหลากหลายในวิถีคิด วิถีชีวิต และวัฒนธรรม

ข้อ ๓ แนวทางการปฏิบัติ

๓.๑ ดำเนินการทางการเมืองเชิงรุก และสร้างความเป็นธรรมในสังคม โดยการบูรณาการในการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักนิติธรรม รวมทั้งการจัดระบบงานข่าวกรองและต่อต้านข่าวกรองในพื้นที่อย่างมีเอกภาพและประสิทธิภาพ สร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยเพื่อให้ประชาชน มีความเชื่อมั่นศรัทธาและไว้วางใจในรัฐ

๓.๒ เสริมสร้างความเข้าใจและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ระหว่างภาครัฐกับกลุ่มผู้นำและผู้สอนทางศาสนา ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชนและองค์กรภาคเอกชน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา

๓.๓ ขจัดเงื่อนไขและสาเหตุที่ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความรู้สึกแตกแยก หรือความไม่เท่าเทียม โดยมีการปฏิบัติที่ประชาชนสัมผัสได้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรมในระดับที่สามารถส่งผลต่อการสร้างความรู้สึกและบรรยากาศให้เห็นว่าทุกคนสามารถอยู่ในประเทศไทยได้อย่างมีศักดิ์ศรีและมีความสุขตามวิถีชีวิต สังคม ศาสนา และวัฒนธรรมของตน

๓.๔ สร้างความเข้าใจด้วยการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ที่ถูกต้องทันเวลา เพื่อสร้างและรักษาความปรองดอง และสมานฉันท์ระหว่างประชาชนทุกหมู่เหล่า รวมทั้งป้องกันและต่อต้านข่าวลือและข่าวสารที่บิดเบือนความเป็นจริง อันจะทำให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นในแนวนโยบายของรัฐและการดำเนินการของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดจนเพื่อลดความน่าเชื่อถือของกลุ่มก่อความไม่สงบ

๓.๕ ส่งเสริมให้มีช่องทางสร้างความเข้าใจกับกลุ่มที่มีความเห็นแตกต่างและเลือกใช้ความรุนแรง ด้วยการปรับความเข้าใจกับบุคคลกลุ่มเป้าหมายในทุกระดับอย่างเป็นเอกภาพ

๓.๖ สร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมให้เป็นที่ยอมรับของประชาชนในพื้นที่ โดยการขจัดเงื่อนไขความไม่ยุติธรรมทุกรูปแบบ บริหารงานยุติธรรมแบบบูรณาการ และพัฒนากฎหมายที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ รวมทั้งสนับสนุนให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม การพัฒนากลไกเพื่อทำหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพของประชาชน การพัฒนาระบบงานยุติธรรมชุมชน และการพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางเลือก

๓.๗ พัฒนาคณะและสังคมบนพื้นฐานความหลากหลายของวิถีชีวิตและวัฒนธรรม โดยการส่งเสริมศาสนสัมพันธ์ การสร้างความเข้าใจ ที่ถูกต้องตามหลักศาสนา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความหลากหลายของวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ระหว่างกลุ่มบุคคลในสังคม การเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวและชุมชน และการเปิดโอกาสให้ผู้มีความเห็นต่างเข้ามาร่วมสร้างสันติสุขในสังคม

๓.๘ เร่งรัดให้เกิดการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษา ในทุกระดับที่สอดคล้องกับความต้องการ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของพื้นที่อย่างแท้จริง เปิดโอกาสให้ผู้นำทางศาสนา และผู้ทรงคุณวุฒิในพื้นที่มีส่วนร่วมเสนอแนะ การจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพของคนและสังคม

๓.๙ พัฒนาและเสริมสร้างเศรษฐกิจในพื้นที่อย่างยั่งยืน ด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ยกฐานะมาตรฐานการครองชีพของประชาชน แก้ไข ปัญหาความยากจนโดยเน้นนำนักโครงการด้านเศรษฐกิจชุมชนที่จุดแข็งของ ฐานทรัพยากรในพื้นที่ และโครงการด้านสังคมที่เน้นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม เป็นแนวทางในการสร้างรายได้และแก้ปัญหาการว่างงานที่เกิดจากความต้องการ ของตลาดแรงงานที่แท้จริง

๓.๑๐ ใช้งานมวลชนสัมพันธ์ ผ่านสื่อภาครัฐและเอกชน สถาบันการศึกษา สถาบันทางศาสนา ตลอดจนเวทีสาธารณะเพื่อเผยแพร่การจัดการกับ ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามหลักการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา รวมทั้งตามแนวทาง สันติวิธี เพื่อให้ความรู้กับสังคมนอกพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้เข้าใจและมีส่ว ร่วมอย่างสร้างสรรค์ต่อการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

๓.๑๑ เสริมสร้างความเข้าใจอันดี และความร่วมมือกับ ประเทศเพื่อนบ้าน และองค์กรสากลต่าง ๆ ถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์ในจังหวัด ชายแดนภาคใต้ การขยายผลข้อเท็จจริงในเรื่องสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค เท่าเทียมของประชาชนทุกเชื้อชาติ เพื่อสนึกความสัมพันธ์ในการสนับสนุนและเกื้อกูล การแก้ไขปัญหาลจังหวัดชายแดนภาคใต้

๓.๑๒ จัดการฝึกอบรมด้วยกระบวนการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ให้เจ้าหน้าที่ภาครัฐทุกฝ่ายเกิดความตระหนัก มีความเข้าใจที่ลึกซึ้ง ขอมรับและ เคารพในคุณค่าของลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งให้ยึดหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงาน การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วม ของประชาชน และคัดสรรข้าราชการที่ดีเข้าไปปฏิบัติงานในพื้นที่ รวมทั้งลงโทษ ข้าราชการในพื้นที่ที่สร้างเงื่อนไขอย่างเด็ดขาด

ข้อ ๔ การบริหารจัดการ

เพื่อให้การแก้ไขปัญหาคความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและเอกภาพ จึงเห็นสมควรปรับปรุงกลไกการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมอบหมายการดำเนินการ ดังนี้

๔.๑ ให้สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ รับผิดชอบในการเสนอแนะสภาพความมั่นคงแห่งชาติ ในเรื่องเกี่ยวกับนโยบาย และเป็นศูนย์กลางในการดำเนินการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการตามนโยบายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง เป็นที่ปรึกษาของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน เกี่ยวกับการบูรณาการตามแผนงาน โครงการ และงบประมาณด้านความมั่นคง

๔.๒ ให้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน รับผิดชอบการปฏิบัติตามนโยบายและการสั่งการ ตลอดจนการประสานของหน่วยงานและองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๔.๓ ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษากองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน เกี่ยวกับการบูรณาการตามแผนงาน โครงการ และงบประมาณด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งดำเนินการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการดังกล่าวด้วย

ข้อ ๕ ให้ส่วนราชการ กระทรวง ทบวง กรมและหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนการปฏิบัติตามคำสั่งนี้

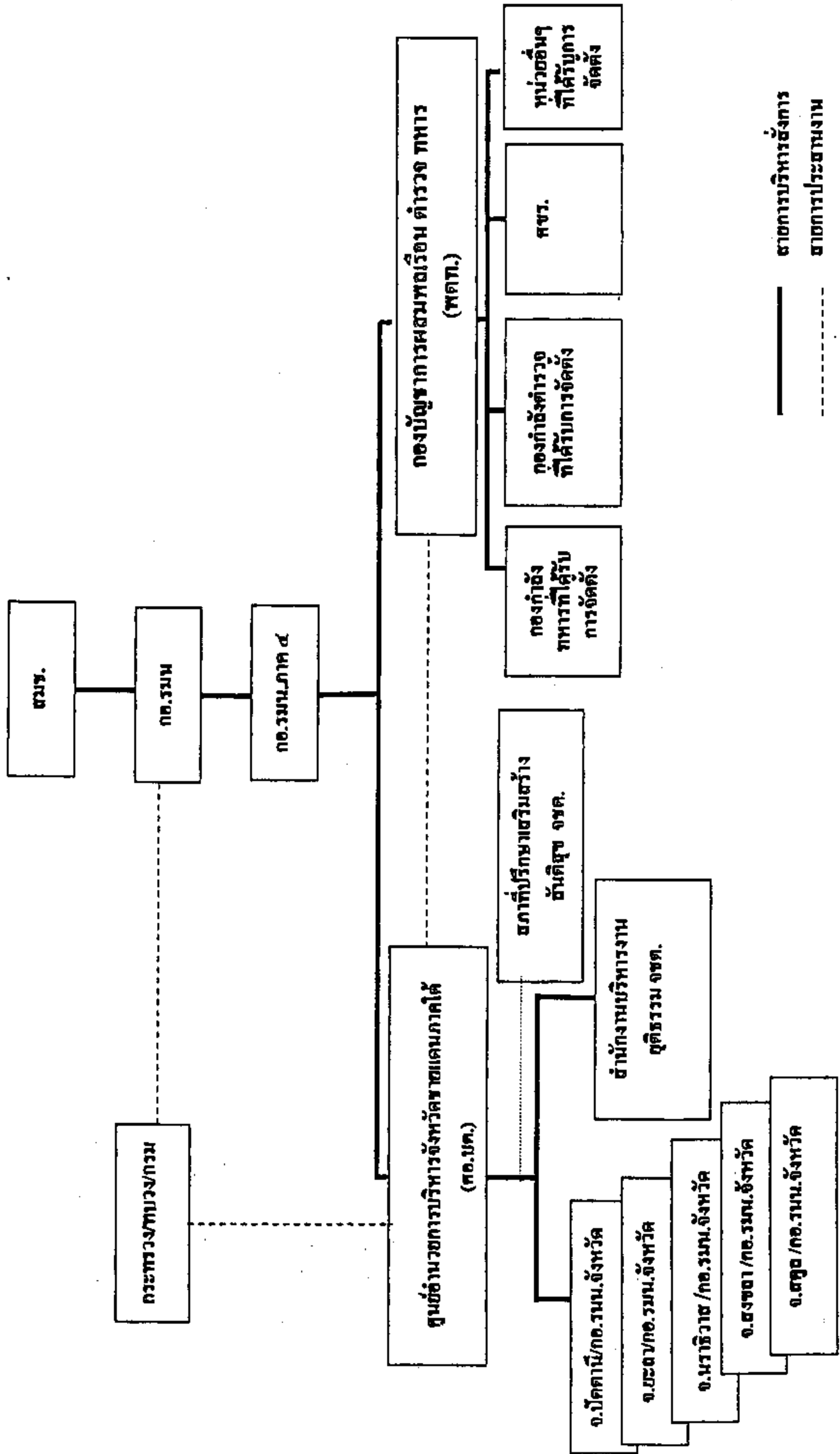
บรรดาคำสั่ง ระเบียบ หรือข้อบังคับใดซึ่งขัดแย้งกับคำสั่งนี้ให้ใช้คำสั่งนี้แทน

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๕

(ลงชื่อ) พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์
(สุรยุทธ์ จุลานนท์)
นายกรัฐมนตรี

โครงสร้างการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ คำสั่ง นร. ๒๐๖/๒๕๕๕

คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี
ที่ ๒๐๗/๒๕๔๕
เรื่อง การบริหารราชการในจังหวัดชายแดนภาคใต้

เพื่อให้การดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นไปอย่างมีระบบ มีเอกภาพ และมีประสิทธิภาพ ทั้งในเรื่องนโยบาย ยุทธศาสตร์ การบังคับบัญชา และการปฏิบัติ อันจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาและแก้ไขปัญหาบรรลุผล ตามเป้าหมายในอันที่จะทำให้จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความสงบสุขร่มเย็น

โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ประกอบกับพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๗ มาตรา ๘ มาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๕ โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรีจึงออกคำสั่งไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกประกาศ และคำสั่ง ที่ออกตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร ราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ดังต่อไปนี้

๑. ประกาศเรื่อง การจัดตั้งหน่วยงานพิเศษ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชกำหนด การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ลงวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๔๘

๒. คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๐๐/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๘ เรื่อง นโยบายและการพัฒนาระบบการบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างสันติสุขจังหวัด ชายแดนภาคใต้

๓. คำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ ๓/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๔๘ เรื่อง มอบหมายรองนายกรัฐมนตรีเป็นผู้ใช้อำนาจตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘

๔. คำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ ๔/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๔๘ เรื่อง การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ หัวหน้าผู้รับผิดชอบในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน และคณะที่ปรึกษา

๕. คำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ ๕/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๘ เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ออกตามความในพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘

๖. คำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ ๔/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๔๘ เรื่อง การแต่งตั้งที่ปรึกษาเพื่อปฏิบัติการตามพระราชกำหนดการบริหารในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘

๗. คำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ ๕/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๔๘ เรื่อง การแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติตามพระราชกำหนดการบริหารในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘

๘. คำสั่งหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ที่ ๑๕/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๔๘ เรื่อง แก้ไขคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ออกตามความในพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘

ข้อ ๒ ในคำสั่งนี้

“ กอ.รมน. ” หมายความว่า กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน

“ ผอ.รมน. ” หมายความว่า ผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน

“ ศอ.บต. ” หมายความว่า ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

“ ผอ.ศอ.บต. ” หมายความว่า ผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการบริหาร

จังหวัดชายแดนภาคใต้

“ พตท. ” หมายความว่า กองบัญชาการผสมพลเรือน ตำรวจ ทหาร

“ ผบ.พตท. ” หมายความว่า ผู้บัญชาการผสมพลเรือน ตำรวจ ทหาร

“จังหวัดชายแดนภาคใต้” หมายความว่า จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดสตูล และจังหวัดสงขลา เฉพาะพื้นที่ อำเภอเทพา อำเภอสะบ้าย้อย อำเภอนาทวี และอำเภอจะนะ

ข้อ ๓ ให้จัดตั้งศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ขึ้นเรียกโดยย่อว่า “ศอ.บต.” เป็นหน่วยงานภายในสำนักนายกรัฐมนตรี ภายใต้การกำกับ ดูแล ของ กอ.รมน. และให้รองปลัดกระทรวงมหาดไทยซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยโดยความเห็นชอบของนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็น ผอ.ศอ.บต. รับผิดชอบบังคับบัญชาข้าราชการและการดำเนินงานของ ศอ.บต.

การจัดโครงสร้าง และอัตรากำลังภายใน ศอ.บต. ให้เป็นไปตามที่กระทรวงมหาดไทยร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนด

ข้อ ๔ ให้ ศอ.บต. มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

๑) กำกับ เร่งรัด การปฏิบัติของฝ่ายพลเรือนตามนโยบายเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะการพัฒนาการศึกษา การสร้างความเป็นธรรม การแก้ไขปัญหาความเดือนร้อน และการสร้างความเข้าใจในพื้นที่ โดยประสานการปฏิบัติกับ พตท. ในการป้องกันและแก้ไขการก่อความไม่สงบในพื้นที่

๒) รวบรวม กลั่นกรอง บูรณาการ และเสนอแนะการจัดทำแผนงาน โครงการ และการจัดตั้งงบประมาณของส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐ และจัดทำเป็นแผนการดำเนินงาน เสนอต่อ กอ.รมน. เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณตามขั้นตอน ตลอดจนการประสานงาน ติดตาม และประเมินผล ให้การดำเนินงานดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๓) อำนวยการ และประสานการปฏิบัติในการบริหารงานยุติธรรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ การอำนวยความสะดวกโดยการรับเรื่องราวร้องทุกข์ การเยียวยา และการพัฒนากระบวนการยุติธรรม เพื่อขจัดเงื่อนไขความไม่เป็นธรรม รวมทั้งการตรวจสอบและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเจ้าหน้าที่รัฐ

๔) พัฒนาข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับสภาพทางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนในพื้นที่

๕) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการพัฒนา และแก้ไขปัญหาคือความไม่สงบในพื้นที่

๖) แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติได้ความจำเป็น

๗) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่ ผอ.รมน. ภาค ๔ มอบหมาย

ข้อ ๕ ให้ กอ.รมน. จัดตั้งกองบัญชาการผสมพลเรือน ตำรวจ ทหาร เรียกโดยย่อว่า “พตท.” เป็นหน่วยงานภายใต้ กอ.รมน. ภาค ๔ โดยมี ผบ.พตท. ซึ่งแต่งตั้งโดย ผอ.รมน. รับผิดชอบการบังคับบัญชาข้าราชการและการดำเนินงานของ พตท.

การจัดโครงสร้าง และอัตรากำลังภายใน พตท. ให้เป็นไปตามที่ กอ.รมน. กำหนด

ข้อ ๖ ให้ พตท. มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

๑) กำกับและเร่งรัดการปฏิบัติงานตามนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของส่วนราชการฝ่ายทหาร ตำรวจ และพลเรือน และประสานการปฏิบัติงานกับ สอ.บต. ในการแก้ไขปัญหาคือความไม่สงบในพื้นที่

๒) ตั้งการ อำนวยการ บูรณาการ ประสานงาน ควบคุม และกำกับดูแลการปฏิบัติการระหว่างพลเรือน ตำรวจ ทหาร ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคือความไม่สงบในพื้นที่และส่งเสริมความเข้าใจกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีอาณาเขตติดต่อกัน

๓) จัดทำแผนงาน โครงการ และการจัดตั้งงบประมาณของส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำเป็นแผนการดำเนินงาน เสนอต่อ กอ.รมน. เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณตามขั้นตอน ตลอดจนการประสานงาน ติดตาม และประเมินผล ให้การดำเนินงานดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๔) พัฒนางานด้านการข่าวให้เกิดเอกภาพและประสิทธิภาพในการสนับสนุนการปฏิบัติของส่วนราชการต่างๆ ทั้งฝ่ายพลเรือน ตำรวจ ทหาร พัฒนากำลังประชาชน และกำลังประจำถิ่น ให้มีขีดความสามารถในการรักษาความสงบเรียบร้อยของชุมชนตนเองได้

๕) แต่งตั้งชุดทำงานหรือชุดปฏิบัติการเฉพาะกิจช่วยเหลือการดำเนินการได้ตามความจำเป็น

๖) ปฏิบัติการอื่นใด ตามที่ ผอ.รมน. ภาค ๔ มอบหมาย

ข้อ ๗ ให้ ผอ.ศอ.บค. แต่งตั้งสภาที่ปรึกษาเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วยสมาชิกจากทุกภาคส่วน มีหน้าที่ให้คำปรึกษาและรับผิดชอบ ดังนี้

๑) เสนอแนะการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะการพัฒนาการศึกษา การพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ และการจัดสรรและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่สอดคล้องกับวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่

๒) วินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับศาสนา วัฒนธรรม และความเสมอภาค

๓) รับฟังความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้และส่งเสริมความเสมอภาคและสิทธิเสรีภาพ

การแต่งตั้งสมาชิกสภาที่ปรึกษาเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างน้อยประกอบด้วย ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน นักวิชาการท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิ สื่อมวลชน และอื่นๆ ในสัดส่วนที่เหมาะสม

สภาที่ปรึกษาเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ อาจแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานช่วยปฏิบัติงานได้ตามความเหมาะสม

ให้ ศอ.บค. สนับสนุนสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์ บุคลากร และงบประมาณ ที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานของสภาที่ปรึกษาเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อ ๘ ให้ ผอ.ศอ.บค. ร่วมกับ ผบ.พคท. เสนอแนะผอ.รมน. โดยผ่าน ผอ.รมน. ภาค ๔ ในการปรับปรุงประสิทธิภาพข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังต่อไปนี้

๑) การสรรหาข้าราชการที่ดี มีความสามารถไปปฏิบัติราชการในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือการขอยืมตัวข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐช่วยปฏิบัติงานของ ศอ.บต. หรือ พตท. ได้ตามความจำเป็น

๒) การโยกย้ายข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่เหมาะสม ออกจากพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

๓) การให้บำเหน็จประจำปีเป็นกรณีพิเศษ และสิทธิประโยชน์อื่น ๆ สำหรับข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐในจังหวัดพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ตามหลักเกณฑ์ที่ คณะรัฐมนตรีกำหนด

ข้อ ๕ ให้ ผอ.รมน. มีอำนาจในการอนุมัติหรือเปลี่ยนแปลงแผนงาน โครงการ และงบประมาณภายในกรอบวงเงินงบประมาณประจำปี งบกลาง ตามที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติในหลักการไว้แล้ว

ข้อ ๑๐ ให้ ผอ.รมน. ภาค ๔ มีอำนาจดังนี้

๑) บังคับบัญชา ควบคุม กำกับ ดูแลการดำเนินงานของ ศอ.บต. และ พตท.
๒) สั่งการการใช้กำลังพลเรือน ตำรวจ และทหาร ได้ตามความเหมาะสมในการรักษาความสงบและความมั่นคง และป้องกันและแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่

๓) การย้ายข้าราชการซึ่งต้นสังกัดโยกย้ายออกนอกพื้นที่เนื่องจาก มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ดังกล่าวกลับเข้ามาปฏิบัติงานในพื้นที่อีกครั้งต้องได้รับความเห็นชอบ จาก ผอ.รมน. ภาค ๔ ก่อน

ข้อ ๑๑ ให้สำนักงานประมาณ กรมบัญชีกลาง กองทัพบก และกอ.รมน. ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการส่งคืน ส่งมอบ ถ่ายโอนภารกิจและพันธะผูกพันทั้งปวงของหน่วยงานที่ถูกยกเลิกตามคำสั่งนี้ เป็นไปตามระเบียบของทางราชการและให้แล้วเสร็จภายในสองเดือน โดยแนวทางให้ภารกิจของ คณะกรรมการนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กตสขต.) และคณะกรรมการ บริหารจัดการให้เป็นไปตามนโยบายและยุทธศาสตร์เสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้

(กบชต.) ไปเป็นของ กอ.รมน. และภารกิจของ กองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้(กอ.ตสจ.ชต.) ไปเป็นของ กอ.รมน. ภาค ๔

ข้อ ๑๒ ให้คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ สภาที่ปรึกษา ที่จัดตั้งขึ้นภายใต้คำสั่งนี้ ให้ได้รับคำตอบแทนที่เกี่ยวข้องได้ตามระเบียบของทางราชการ

ข้อ ๑๓ ให้ส่วนราชการ ทุกกระทรวง ทบวง กรม ให้การสนับสนุนการปฏิบัติการทั้งปวงตามคำสั่งนี้

ข้อ ๑๔ การยกเลิกประกาศ หรือคำสั่ง ตามข้อ ๑ ให้มีผลเมื่อพ้นกำหนดสองเดือนนับแต่วันที่คำสั่งนี้มีผลใช้บังคับ

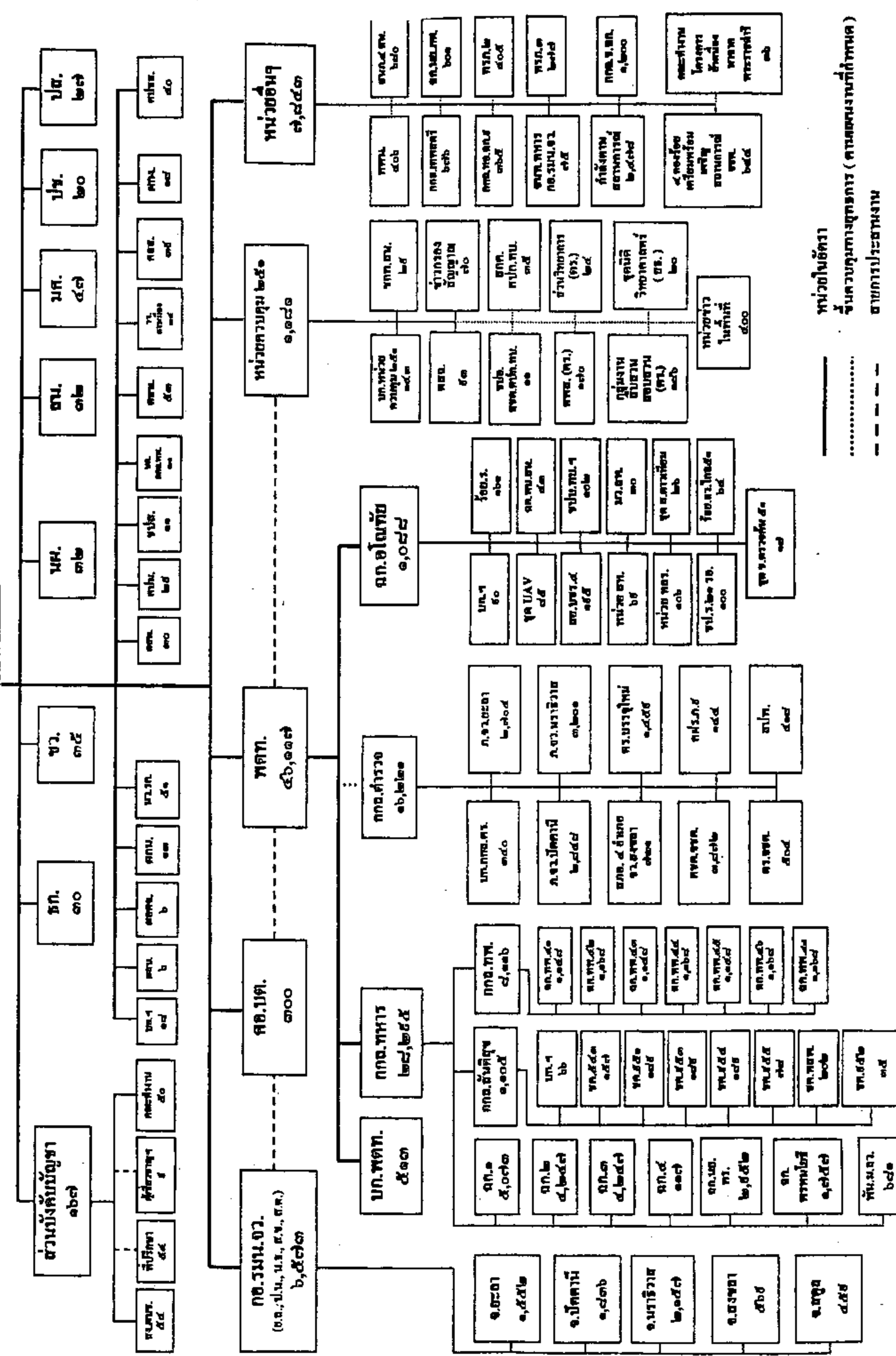
ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๕

(ลงชื่อ) พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์
(สุรยุทธ์ จุลานนท์)
นายกรัฐมนตรี

โครงสร้างการจัดและการแก้ไขปัญหาในพื้นที่เขต ตั้งแต่ ๑ ต.ค. ๕๐

กอ.รมน.ภาค ๔ สน.
๖๒,๗๘๓

หน่วยในอัตรา
ชั้นควบคุมทางยุทธการ (ตามแผนงานที่กท.กค.)
.....
- - - - - ราชการประจำ